

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 15 Μαρτίου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 600

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,50

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ώρα ατομικής και συλλογικής ευθύνης

Την ώρα που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναβαθμίζει σε πανδημία το επίπεδο εξάπλωσης του κορωνοϊού, την ώρα που το ένα μετά το άλλο τα κράτη μέλη της Ε.Ε. λαμβάνουν δραστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας, η κυπριακή κοινωνία αλλά και η Πολιτεία δεν έχουν την πολυτέλεια παράτασης του δικασμού στο εσωτερικό. Η Κύπρος δεν θα μείνει ανεπηρέαστη από τα νέα δεδομένα. Απαιτείται λοιπόν ψυχραιμία, συναίνεση και πειθαρχία.

Η κάθε κρίση και ιδιαίτερα αυτή δείχνει ποιος και πώς καταφέρνει να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων. Η πανδημία θα δοκιμάσει τα αντανakλαστικά και της κοινωνίας και ίσως καταφέρει να επαναφέρει το αίσθημα της αλληλεγγύης. Ο καθένας θα κληθεί να δείξει υπευθυνότητα, αλλάζοντας την καθημερινότητά του. As ακολουθήσουμε τις υποδείξεις των ειδικών, as αποφύγουμε τις πολλές μετακινήσεις, προστατεύοντας έτσι και τον εαυτό μας

και τους γύρω μας. Κανένας δεν θέλει να ασθενήσει, κανένας δεν θέλει να αποτελέσει έναν ακόμα αριθμό στον κατάλογο των όσων προσβλήθηκαν από τον ιό. Όμως, αυτό δεν συνεπάγεται την κοινωνική περιωριοποίηση όσων ασθενήσουν. Δεν έχουμε την αναβίωση μιας σύγχρονης Σπιναλόγκας. Απαιτείται κατανόηση και αλληλεγγύη. As ελπίσουμε πως όσα συνέβησαν με τις τοπικές αρχές της Αμμοχώστου, οι οποίες έδωσαν να απομακρύνουν τα κρού-

σματα από το γενικό νοσοκομείο Αμμοχώστου, θα αποτελούν μία θλιβερή εξαίρεση στον κανόνα. Και ίσως έτσι η κρίση αυτή να αποτελέσει την ευκαιρία επαναφοράς αξιών όπως η αλληλεγγύη, η συνεργασία και η ενότητα. Σε μία πανδημία βεβαίως δεν έχουν χώρο οι ανάλαφρες εκτιμήσεις, οι ιδεοληψίες και οι λαϊκισμοί. Οφείλουμε να εμπιστευτούμε τους ειδικούς και εκεί ακριβώς θα μετρηθεί η πίστη μας στον ίδιο τον άνθρωπο. Σε αυτή την κρίση θα

δοκιμαστούν και οι αντοχές της κυβέρνησης. Αν είναι έτοιμη να διαχειριστεί τα νέα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα. Κυρίως όμως θα δοκιμαστούν οι αντοχές του συστήματος υγείας. Ο καθένας έχει το χρέος να προσφέρει ανάλογα με τις δυνατότητές του, στις μεγάλες ανάγκες των νοσοκομείων. Είναι ώρα ατομικής και συλλογικής ευθύνης, την οποία για χρόνια έχουμε κλείσει στο συρτάρι. Μόνο έτσι θα περάσει και αυτή η δοκιμασία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Εντός των ημερών τα μέτρα στήριξης της οικονομίας

Εξατίας του κορωνοϊού δεν θα έχουμε αύξηση του δημοσίου χρέους, αλλά ενδεχομένως να αλλάξει ο σχεδιασμός μας αναφορικά με τη δραστική μείωσή του, αναφέρει ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, στη συνέντευξή του στην «Κ». Τονίζει, επίσης, ότι εντός των προσεχών ημερών η κυβέρνηση θα εξαγγείλει συγκεκριμένα μέτρα στήριξης της οικονομίας και των τομέων που θα πληγούν από την πανδημία. **Σελ. 5**

ΣΑΒΒΑΣ ΠΕΡΔΙΟΣ

Να μετατρέψουμε την κρίση σε ευκαιρία

Μη αναστρέψιμη χαρακτηρίζει την κατάσταση στον τουρισμό τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο, ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίο, προσθέτοντας ότι στόχος είναι να μετριασθούν οι απώλειες. Προσθέτει, ωστόσο, ότι είναι και μια ευκαιρία ανασύνταξης δυνάμεων, ούτως ώστε να έχουμε θετικά αποτελέσματα την καλοκαιρινή περίοδο. **Οικονομική, σελ. 5**

ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΚΩΣΤΡΙΚΗΣ

Θα αυξηθούν τα θετικά κρούσματα του ιού

Ραγδαία εξάπλωση του κορωνοϊού στην Κύπρο το επόμενο διάστημα εκτιμά πως θα υπάρξει ο καθηγητής Λεόντιος Κωστρίκης, σε συνέντευξή του στην «Κ». **Σελ. 7**

Ουρές σε φαρμακεία και υπεραγορές

Το λιανικό εμπόριο ζει «μέρες Χριστουγέννων» το τελευταίο διάστημα, ελέω κορωνοϊού, αφού οι πολίτες τρέχουν σε υπεραγορές και φαρμακεία, αδειάζοντας τα ράφια από προϊόντα, όπως τα αντισηπτικά και οι προστατευτικές μάσκες. Ιδιοκτήτες υπεραγορών και φαρμακείων μίλησαν στην «Κ», περιγράφοντας την κατάσταση που επικρατεί, με τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Υπεραγορών να καθυστερεί τους πολίτες, τονίζοντας ότι υπάρχει επάρκεια σε αποθέματα, καλώντας τους να μην πανικοβάλλονται. Οι φαρμακοποιοί, ωστόσο, κάνουν λόγο για δύσκολες καταστάσεις, αν και τα κέρδη τις τελευταίες μέρες έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. **Σελ. 6**

Εκλογές στις ΗΠΑ και COVID-19

Ο Τραμπ δεν είναι ανίκητος

Ο υποψήφιος των Δημοκρατικών Τζο Μπάιντεν και οι συνέπειες του κορωνοϊού ίσως τελικά αποτρέψουν την επανεκλογή Τραμπ. Το χρηματιστήριο καταρρέει και οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι νέα ύφεση βρίσκεται στον ορίζοντα εξαιτίας της επιδείνωσης της πανδημίας. **Σελ. 22**

Πολιτεία στη δίνη του κορωνοϊού

Το προεδρικό διάγγελμα και η επόμενη μέρα της πανδημίας

Την ώρα που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοίνωσε πως η Ευρώπη αποτελεί το νέο επίκεντρο της πανδημίας του κορωνοϊού και τα κρούσματα αυξάνονταν στην Κύπρο, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας προχώρησε σε διάγγελμα, εξαγγέλλοντας τα νέα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης. Είχε προηγηθεί ένα έντονο παρασκήνιο

στο Υπουργικό Συμβούλιο αλλά και πιέσεις για αποφυγή του lockdown. Ο λόγος της καθυστέρησης για το προεδρικό διάγγελμα, λένε κυβερνητικές πηγές, οφειλόταν στο ότι η κυβέρνηση προσπαθούσε να διασφαλίσει πως δεν προκύπτουν νομικά ζητήματα από τα νέα μέτρα που θα εφαρμόζονταν. **Σελ. 4**

ΚΩΡΩΝΟΪΟΣ

Το σχέδιο Β' του Υπ. Υγείας για πανδημία

Σε πέντε βασικά σημεία επικεντρώνεται το σχέδιο δράσης του Υπουργείου Υγείας, στην περίπτωση που η Κύπρος βρεθεί ενώπιον του χειρόστου σεναρίου. Η «Κ» αναζητήσε και εντόπισε το πλάνο έκτακτης ανάγκης της κυβέρνησης και παρουσιάζει τα βασικά του σημεία. Αρμόδιες πηγές με τις οποίες επικοινωνήσαμε, εξήγησαν τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η επικέντρωση στην περιθαλψη, καθώς και το πώς τα νοσοκομεία σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα θα κληθούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες. **Σελ. 3**

ΕΛΛΑΔΑ

Προτεραιότητα τα μέτρα πρόληψης

Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κυριάκος Μητσοτάκης είναι αποφασισμένος να μην ισχύσουν, λόγω της πανδημίας, ο στόχος για πλεόνασμα 3,5% και η ενισχυμένη εποπτεία. Προβληματισμός για τη στάση της Ιεραρχίας και του Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου. **Σελ. 18**

ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Ο ιός σε Τουρκία και Κατεχόμενα

Η κυβέρνηση Ερντογάν δεν ενημερώνει εγκαίρως και με αποτελεσματικό τρόπο την τουρκική κοινή γνώμη για τις εξελίξεις που αφορούν τον κορωνοϊό. Επιπλέον, σοβαρό προβληματισμό προκαλεί και το τεστ που χρησιμοποιούν οι τουρκικές αρχές για τον εντοπισμό του νέου ιού. **Σελ. 20**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πώς οι επιδημίες επηρέασαν την τέχνη

Ο επίτιμος καθηγητής Ιστορίας και Ιστορίας της Ιατρικής, Φρανκ Σνόουντεν, λέει ότι αν μπορεί να βγει κάτι θετικό από αυτή την περιπέτεια, ίσως είναι ότι για πρώτη φορά οι κυβερνήσεις και η ανθρωπότητα θα συνειδητοποιήσουν ότι αυτό είναι κάτι που θα επιστρέψει και πρέπει να είμαστε έτοιμοι. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Οι «Χρυσοί Δράκοι» στο «The Wall Gallery»

Στο Ογκολογικό Κέντρο της Τράπεζας Κύπρου στη Λευκωσία στο πλαίσιο του πρότζεκτ «The Wall Gallery» παρουσιάζεται το έργο «Χρυσοί Δράκοι» του εικονογράφου Κωνσταντίνου Χατζηδημήτρη. Η ιστορία των χρυσών δράκων είναι μια ιστορία δύναμης, λέει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Χατζηδημήτρη. **Ζωή, σελ. 3**

ΧΩΡΟΣ

Ενας κόσμος χωρίς σύνορα στη Λευκωσία

Συνάντησα τον δημιουργό του χώρου στη βάση του Πολυχώρου «Κόσμος χωρίς σύνορα», Γιώργο Χριστούδια στη συνοικία του Τακτακαλά, πολύ κοντά στη νεκρή ζώνη. Μιλήσαμε για τον χώρο που είναι ανοικτός για όλους προκειμένου να γνωρίσουν άλλους πολιτισμούς. **Ζωή, σελ. 5**

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

λύση **ONE** Μία λύση δανεισμού, για όλα!

www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν πρέπει το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρέουσες αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Είμαστε αιχμάλωτοι

Οι άνθρωποι κατανοούμε πόσο ανυπεράσπιστοι είμαστε όταν γινόμαστε έρμαιο μιας φυσικής καταστροφής, μιας επάρατης νόσου ή μιας επιδημίας. Κι ενώ τα άλλα μπορούν να ελεγχθούν με κάποιο τρόπο, η επιδημία που δυνητικά μπορεί να εξελιχθεί και σε πανδημία δεν διακρίνει σύνορα και φυλές. Δεκάδες ήταν τα εκατομμύρια των θυμάτων που άφησαν πίσω τους από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα επιδημίες όπως ο τύφος, η πανώλη, η πανούκλα, η λέπρα, η χολέρα, η ιλαρά, η γρίπη και το AIDS.

Μόνο το AIDS, άφησε πίσω του πέραν των 35 εκατ. θυμάτων από το 1981 που εμφανίστηκε. Τώρα ο πλανήτης ολόκληρος βρίσκεται αντιμέτωπος με τον COVID-19, κοινώς κορωνοϊό, και παρόλο που βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα, βλέπουμε και βιώνουμε συμπεριφορές όμοιες και παρόμοιες με εκείνες ανθρώπων που θεωρούσαν τις επιδημίες τιμωρία άνωθεν. Αυτό θα μπορούσε λόγω αμορφωσίας και έλλειψης επαρκούς επιστημονικής γνώσης να δικαιολογείτο π.χ. στην αρχαιότητα όταν ο τυφοειδής πυρετός αποδεκάτισε την Αθήνα κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο και θεωρείτο οργή των θεών.

Αλλά και στο Βυζάντιο του Ιουστινιανού με την πανούκλα να θερίζει και τον κόσμο να κάνει παρακλήσεις στις εκκλησιές να σταματήσει η Παναγία το θανατικό, που σκότωσε τελικά το 25% του πληθυσμού του τότε γνωστού πλανήτη. Στον θεό Ήλιο προσεύχονταν οι Αζτέκοι για να τους σώσει από την ευλογία τον 16ο αιώνα που τους κόλλησαν οι Αφρικανοί σκλάβοι που κουβάλλησαν οι Ευρωπαίοι θαλασσοπόροι. Οι ίδιοι που «φιλόδορκησα» με ευλογία, ιλαρά και βουβωνική πανώλη τους ιθαγενείς της Αμερικής και εξολόθρευσαν το 90% των αυτοχθόνων πληθυσμών. Τότε ο κοσμάκης δεν ήξερε τι τον βρήκε. Δεν μπορούσε να εξηγήσει «ποιες αμαρτίες πύλωνε». Ακόμη και στα πρώτα χρόνια της κυπριακής ανεξαρτησίας, θυμάμαι στη Λάρνακα από όπου κατάγομαι, ο παππούς μου ο Παναής, ένας θεοφοβούμενος άνθρωπος που φοίτησε μέχρι τη δεύτερη τάξη του δημοτικού σχολείου, να με πηγαίνει κάθε 10 Φεβρουαρίου

στην εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους στο Λεπροκομείο. Όταν ρώτησα «τι έχουν αυτοί και είναι έτσι;», μου απάντησε ότι «αμάρτησαν και τώρα ο Άγιος Χαραλάμπους τους γιατρεύει». Άνθρωπος σχεδόν αγράμματος είχε μια κάποια εξήγηση για την εξ ουρανού τιμωρία της λέπρας. Εξήντα χρόνια μετά τα πράγματα δεν άλλαξαν πολύ. Την περασμένη Τρίτη, στο σουπερμάρκετ, μια μεσήλικας κυρία πήρε από το ράφι όλα τα αντισηπτικά, καμιά δεκαπενταριά. Η νεαρότερη κυρία που είχε πρόθεση να πάρει επίσης αντισηπτικά, όπως κι εγώ, υπέδειξε με ευγένεια: «Δεν γίνεται να αφήσετε μερικά στο ράφι να πάρουμε κι εμείς;». Η «αντισηπτική» κυρία την κοίταξε βλοσυρά κι έσπρωξε το καροτσάκι της παρακάτω. Το θλιβερό στην περίπτωση αυτή είναι ότι η κυρία εκείνη δεν κατανόησε ότι είμαστε όλοι αιχμάλωτοι του κορωνοϊού και δεν μπορούμε να σώσουμε μόνο τον εαυτό μας. Στόχος μας είναι να σωθούμε όλοι μαζί. Ξεκινώντας από τον εαυτό μας, τα παιδιά μας, το σπίτι μας, τους συναδέλφους μας, το περιβάλλον μας. Όλοι θα πρέπει να συμμορφωνόμαστε στις οδηγίες των Υπηρεσιών Υγείας και στο γενικότερο πλαίσιο που έχει θέσει η κυβέρνηση προς αντιμετώπιση της κατάστασης.

Όλοι θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι συνεπιδτά εκχωρούμε ένα μέρος των ελευθεριών μας, λόγω επιδημίας, προς τις κρατικές υπηρεσίες που έχουν την ευθύνη να προστατεύσουν την υγεία όλων μας καθώς ο καθείς από μόνος του δεν μπορεί να το πράξει. Για να χρησιμοποιήσω ένα απόφθεγμα από την «Πανούκλα» του Αλμπέρ Καμύ: «Δεν υπήρχαν πια τότε προσωπικά πεπρωμένα, αλλά μια συλλογική υπόθεση που ήταν η πανούκλα και αισθήματα που τα μοιράζονταν όλοι». Ενώ παρακάτω έλεγε πως είναι τώρα η καταλλπότερη συγκυρία κανείς, «να περιγράψει τις βιαιότητες των επιζώντων συμπολιτών μας, την ταφή των νεκρών και την οδύνη των χωρισμένων εραστών». Γι' αυτό λοιπόν οργισμένη μου κυρία, την άλλη φορά άστε κανένα αντισηπτικό στο ράφι να πάρει και κάποιος άλλος. Αν μη τι άλλο, για να μη σας μεταδώσει τον ιό.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η ανακωχή του κορωνοϊού και ο παρ' ολίγο ανασχηματισμός

-Εσύ Κάρολε σε ποια κατηγορία εμπίπτεις; Θα σου επιτρέψει την είσοδο ο Νίκaros;

Μικρή ανάπαυλα στην κόντρα με τον Νίκaro επέλεξε το ΑΚΕΛ μετά την επέλαση του κορωνοϊού. Η κριτική στην κυβέρνηση σε υψηλούς τόνους και με αναφορές σε «ρατσιστικές και φασιστικές» πρακτικές από πλευράς του ΑΚΕΛ μπήκε στο συρτάρι, λόγω της έκτακτης κατάστασης που προκάλεσαν τα κρούσματα του κορωνοϊού. Και αυτό βεβαίως είναι κάτι που τιμά το ΑΚΕΛ, αλλά και άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης, τα οποία δείχνουν, προς το παρόν, διάθεση συνεργασίας και συνδιαλλαγής με την κυβέρνηση.

Και μετά ήρθε το διάγγελμα...

Είναι αλήθεια πως οι αντιδράσεις των κομμάτων ήταν σχετικά ήπιες στην τρίτη δέσμη μέτρων που εξήγγειλε ο Νίκaros. Τουλάχιστον οι αρχικές. Και βεβαίως υπάρχει ακόμα μεγάλη απόσταση από αυτό που ο λαός επανειλημμένα ζητάει από τον πρόεδρο και τους πολιτικούς αρχηγούς για ενότητα και από κοινού αντιμετώπιση των προκλήσεων «σαν μια γροθιά».

-Μήπως ο Νίκaros να άρπαζε την ευκαιρία και να δεχτεί τις προσκλήσεις - προκλήσεις από τον Νικόλα αλλά και άλλους για ειδική συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου με αποκλειστικό θέμα τις επιπτώσεις από το πλήγμα του κορωνοϊού;

Ας τους καλέσει στο Προεδρικό ακόμα κι με μάσκες. Θα αποτελέσουν ιδανικό εξώφυλλο για τη μάχη που δίνει ενωμένη η Κύπρος ενάντια στον κορωνοϊό που μας άλλαξε τα φώτα, την καθημερινότητα και τη ζωή. Ο κορωνοϊός πάντως δεν έφερε τα πάνω κάτω μόνο στη δημόσια υπηρεσία και στην κυβέρνηση, αλλά και στον ίδιο τον Λόφο. Όπως ακούω από πηγή μου που ανεβοκατεβαίνει συχνά στον Λόφο, το Προεδρικό τις τελευταίες ημέρες έμοιαζε με άδαιο φρούριο. «Η ατμόσφαιρα ήταν σχεδόν καταθλιπτική. Καμιά ζωντάνια και ελάχιστες παρουσίες», όπως μου την περιέγραψε και πρόσθεσε: «Έχει από τον καιρό του Μακαρίου να δω τέτοια εικόνα ερήμωσης. Θα μου πείτε αυτά και χειρότερα συμβαίνουν στα Malls, δεν θα συμβούν στο Προεδρικό;».

Η πηγή μου όμως μου είπε και άλλα πιο ενδιαφέροντα. Όπως το ότι ο κορωνοϊός μετάθεσε και τον μίνι ανασχηματισμό που φέρεται να προγραμματίζει ο Νίκaros. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που μου μετέφερε,

υπήρχε το ενδεχόμενο για ανασχηματισμό δύο τουλάχιστον μελών του Υπουργικού, πράγμα που μετατίθεται για πιο... ζεστές εποχές. «Να περάσει ο κορωνοϊός και βλέπουμε. Καλόν Ιούνιο» μου είπε.

Μου αποκάλυψε πως στα πλάνα του Νίκaros υπήρχε η αντικατάσταση του Γιώργου Λακκοτρήνη με νεαρή γυναίκα. Μάλιστα, υπήρχε η σκέψη για ένταξη στο Υπουργικό και άλλης μιας γυναίκας. Και αυτό μετά την έντονη κριτική που δέχθηκε το Προεδρικό για τον παραγκωνισμό των γυναικών στο τελευταίο Υπουργικό. Η μία γυναίκα θα αναλάμβανε νέο χαρτοφυλάκιο στο Υπουργικό, μεταφερόμενη από άλλο σημαντικό πόστο. Κάποιος μάλιστα μου σφύριξε πως δεν αποκλείεται και μία τρίτη γυναίκα να αντικαταστήσει αυτή που θα μεταφερόταν όταν άνοιγε ο δρόμος με την αποχώρηση Λακκοτρήνη. Ό,τι και να σκεφτόταν ο Νίκaros είναι πια παρελθόν μέχρι να καταλαγιάσει η μπόρα και η νέα κρίση. Κανείς δεν ξέρει εάν τα σενάρια θα επανέλθουν. Ούτε καν ο Νίκaros...

Κάποιοι, μάλλον κάποιες, θα έχουν περισσότερη αγωνία από όλους να τελειώσει το συντομότερο η περιπέτεια με τον κορωνοϊό... Η απόφαση για τη δεύτερη δέσμη μέτρων για τον κορωνοϊό, στην πολύωρη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, υπήρξε όπως έμαθα ιδιαίτερα κοπιαστική για πολλούς. Και για τον ίδιο τον Νίκaro. Όχι μόνο για την κωδικοποίηση των μέτρων, τις συνέργειες και τις συ-

νέπειες που θα είχαν, αλλά και για την ενημέρωση όλων διαμετρηθήκαν την πρώτη φορά ότι έμαθαν τα μέτρα από τον Τύπο. Τουλάχιστον ο Αβέρωφ αυτή τη φορά γνώριζε και μάλιστα καλά τις κυβερνητικές εξαγγελίες. Για αυτό και τις στήριξε με σθένος...

Ενημέρωση έκανε ο Νίκaros και στον Ακιντζί αναγνωρίζοντας από τη μία την ανάγκη για συνεργασία, αφού ο κορωνοϊός δεν αστειεύεται και συμβάλλοντας από την άλλη στην ισχυροποίηση της θέσης του Ακιντζί, αφού όλες οι τελευταίες πληροφορίες μιλούσαν για προβάδισμα του Τατάρ. Ήταν κι αυτή μια παράπλευρη συνέπεια από το κλείσιμο των οδοφραγμάτων που ορισμένοι τη θεωρούν ασυγκλήρη...

Όπως μαθαίνω συναγερμικές και ακελικές δυνάμεις προβαίνουν τελευταία σε διαβήματα πανταχόθεν με στόχο να υποδειχθεί ότι η εκλογή στα Κατεχόμενα υποψηφίου που αρνείται ομοσπονδία θα έχει καταστροφικές συνέπειες. Από όσα ακούω για κάποιους αυτού είναι το δεύτερο μεγάλο θέμα μετά τον κορωνοϊό και δεν πρόκειται να το λένε μόνο μεταξύ τους. Σύντομα, αναλόγως και των εξελίξεων με τον κορωνοϊό και την ημερομηνία διεξαγωγής των λεγόμενων εκλογών στα Κατεχόμενα, θα έχουμε εξελίξεις.

Κονίζ: Ποιος πολύ γνωστός βουλευτής πολύ γνωστό κόμματος πολιορκείται από άλλο κόμμα για τις επόμενες βουλευτικές;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

15.ΙΙΙ.1940

ΚΑΡΕΛΙΑ: Από σήμερα ήρχισαν εις την Φινλανδίαν αι προετοιμασίαι διά την εφαρμογήν της υπογραφείσης εν Μόσχα συνθήκης ειρήνης, ενώ συγχρόνως η Ρωσσία ετοιμάζεται διά την αναδιοργάνωσιν των παραχωρουμένων εις αυτήν περιοχών. [...] η Ρωσσία θα ιδρύση Καρελιανήν Δημοκρατίαν εις τον ισθμόν τον εκχωρηθέντα υπό της Φινλανδίας. Το Βιμπούρι θα είναι πρωτεύουσα της Δημοκρατίας. Αι κυβερνητικάί θέσεις θα δοθούν εις Φινλανδούς κομμουνιστάς, ευρισκομένους εν Ρωσσία. [...] Η κυβέρνησις του Ελσίνκι επέτα-

ξενόλα τα φορητά αυτοκίνητα και τα άλλα μεταφορικά μέσα διά την μεταφοράν των περιουσιακών στοιχείων των πληθυσμών των περιφερειών, αι οποίαι παραχωρήθησαν εις τα Σοβιέτ. Το μέτρον ελήφθη διά την εντός της ταχθείσης προθεσμίας μεταφοράν όσον τον δυνατόν περισσοτέρων περιουσιακών στοιχείων καθ' όσον η ρωσική κυβέρνησις ηγνήθη την παροχήν οιασδήποτε αποζημιώσεως εις τους κατοίκους των εν λόγω περιοχών. Τα ταξίδια εις τας περιοχάς αι οποιαί θα εκκινωθούν, προτού καταληφθούν υπό των Ρώσων, απηγορεύθησαν και θα είναι συνεπώς τελείως αδύνατον εις τους εκ των περιφερειών τούτων απελθόντας πληθυσμούς να επιστρέψουν όπως παραλάβουν τα υπάρχοντά των. Εις τους ήδη απομακρυνόμενους εκ των ανωτέρω περιφερειών, επιτράπη να παραλαμβάνουν μεθ' εαυτών τροφήν διά πέντε ημέρας.

Με άριστα το 10

1 Στα χαπάρκα. Τελικά ήταν σωστό το κλείσιμο των οδοφραγμάτων για τον κορωνοϊό; Ήταν το κλείσιμο των οδοφραγμάτων για τον ιό ή για το μεταναστευτικό; Healthy μου, σε παρεξήγησαν για ακόμη μια φορά; Ποιος τελικά θέλει να βγει πρόεδρος στα κατεχόμενα, δεν θες το Μουσταφουδίν μας; Χαπάρκα που μας απασχόλησαν χωρίς πλέον κανένα νόημα.

2 Στις υπερβολές. Χρυσές δουλειές για τα σουπερμάρκετ από τον πόλεμο του ιού. Μακαρόνια, όσπρια, λάδι, κονσέρβες, κοτόπουλα. Κάθε σπίτι και ταβέρνα, κάθε αυλή και τρατορία.

3 Στο χαρτί. Να πεις πως αυτός ο ιός φέρνει διάρροιες, δεν το διάβασα πουθενά. Να πεις ότι ακούστηκε πως θα μας λείψουν τα χαρτιά, γιατί υπάρχει παγκόσμιο πρόβλημα, δεν το άκουσα. Να ήταν αβγά που αγόραζαν να πω είναι για να τα ρίξουν στα οδοφράγματα μεταξύ τους κι μεν με τους δε. Όμως, χαρτί υγείας με τι σέσουλα δεν το κωράει ο νους μου.

4 Στην υγεία. Ο σπονδοφόρος πιστεύει πως δικαίως τα κυπριακά σπία είναι εφοδιασμένα με τουλάχιστον 100 ρολά χαρτί υγείας το καθένα. Τώρα

«Δεν ήξερα ότι υπήρχαν τόσο πολλοί πλίθιοι στον κόσμο μέχρι που άρχισα να χρησιμοποιώ το Ίντερνετ».

με τις υποχρεωτικές διακοπές και τις φουκουδες που θα ανάψουν, με τις μπύρες που θα πιουν, τα όσπρια που θα ψήσουν και τα μακαρόνια που θα φάνε, μακάρι να φτάσουν τόσα ρολά για δύο βδομάδες.

5 Στην τεχνολογία. Έκλεισαν τα σχολεία, οι μαθητές είναι πλέον σπίτι και μαθαίνουν εντατικά το μάθημα minecraft και FIFA 2020. Πρόδρομε, θα μπορούσε

Στάνισλαβ Λεμ, Πολωνός συγγραφέας.

βέβαια να κάνουν μαθήματα εξ αποστάσεως με πλατφόρμες online. Όμως, κάτσε τώρα να πείσεις την ΟΕΛΜΕΚ και την ΠΟΕΔ πως θα πρέπει να μάθουν τα μέλη τους <enter>. Και οι ώρες των γιορτών; Οι συνδικαλιστικές ώρες πώς θα μετριούνται; Τους βλέπω κατά χιλιάδες στο Προεδρικό, αν τολμήσεις ΠροΠρο.

6 Στον λαό. Αυτό που όταν πάει να πιάσει άλλος πρωτάθλημα από την

ομάδα του Μάικ, να συμβαίνει λιμός και καταποντισμός, να το εξετάσουν λίγο Ομόνοια και Ανόρθωση. Ας το δώσουν στο ΑΠΟΕΛ να γλυτώσει η ανθρωπότητα. Κυρ Γιώργο πάρε μια πρωτοβουλία.

7 Στην ανακοίνωση. Κλειστά για επισκέπτες λέει τα επαρχιακά γραφεία του ΔΗΣΥ λόγω του ιού. Και τώρα, πρόεδρε Φούλη, τι θα κάνουμε τις ορδές των επισκεπτών που θέλουν να γραφτούν στο κόμμα; Γκαντεμιά.

8 Στην αλήθεια. Μπορεί το Ανορθωτικό Κόμμα να έχει τα κουσούρια του, δεν λέμε όλοι τα έχουν, όμως η στάση ανοχής του στα φασιστικά μέτρα της κυβέρνησης που έκλεισε κλαμπ, ταβέρνες και καφέ που χρησιμοποιούν όλα προϊόντα του Λαϊκού, καταγράφεται έως και προδοτική στις αξίες του Μαρξισμού που θα έλεγε και ο σύντροφος από το ΚΚΕ. Έχουμε χρόνο για κριτική σύντροφοι.

9 Στο κουσούρι. Αυτό που... Έξασες τη μάσκα πάνω σου και εμφανίστηκες στην Ολομέλεια λες και κάνεις επέμβαση botox σε ασθενή, είναι κάπως κ. πρόεδρε της ΕΔΕΚ. Έκτος και αν είσαι σε ευάλωτες ομάδες λόγω Παπαδάκν.

10 Στο καλό. Μπορεί το hashtag #stayhome να είναι το μήνυμα των ημερών, αλλά κάποιος από την Εκκλησία θα μπορούσε να δώσει το μήνυμα #αυξάνεσθε, και πληθυνεσθε. Αφού μένουμε που μένουμε σπίτι ας κάνουμε και κάτι χρήσιμο, κάτι healthy.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το σχέδιο Β της κυβέρνησης για την πανδημία

Η συμβουλευτική ομάδα των ειδικών καταρτίζει τον τρόπο αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Η νόσος COVID-19 που προκαλείται από το νέο κορωνοϊό, παρά το ότι έφτασε στην Κύπρο με κάποια καθυστέρηση, συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρώπης, συνεχώς προσβάλλει ολοένα και περισσότερα άτομα. Τα επιβεβαιωμένα κρούσματα στην Κύπρο αυξάνονται (14 επιβεβαιωμένα μέχρι την Παρασκευή το μεσημέρι), ενώ η ροή των δειγμάτων στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής είναι συνεχής. Με αυτό ως δεδομένο, το Υπουργείο Υγείας θεωρεί αναπόφευκτη την αύξηση των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων στην Κύπρο τις επόμενες μέρες, γι' αυτό έχει καταρτίσει πλάνο δράσης, το οποίο αφορά τον ρόλο που θα διαδραματίσουν τα δημόσια νοσπλευτήρια και, ειδικότερα, το Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου, το οποίο θα αποτελεί το νοσοκομείο αναφοράς.

Η «Κ» επικοινωνήσε με καλά ενημερωμένες πηγές και παραθέτει τα σημαντικότερα σημεία του σχεδίου έκτακτης ανάγκης, το οποίο ο Υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Ιωάννου, θα παρουσιάσει και ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου στις 18 Μαρτίου.

Το σχέδιο δράσης θα αφορά στον τρόπο διαχείρισης των δημόσιων σε σχέση με τα ιδιωτικά νοσπλευτήρια, ως προς τη φιλοξενία επιβεβαιωμένων κρουσμάτων. Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης, το οποίο αναμένεται ότι θα λάβει ο Κωνσταντίνος Ιωάννου περί τις αρχές της ερχόμενης εβδομάδας, θα καταρτιστεί σε σχέση με τις προσπάθειες που καταβάλλει το κράτος για ελεγχόμενη διασπορά του νέου κορωνοϊού στην κοινωνία – η ροή δειγμάτων που φτάνουν στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής είναι συνεχής, ενώ υπάρχει μεγάλος αριθμός υπόπτων κρουσμάτων, για τα οποία δεν πέρασαν ακόμα οι δεκατέσσερις ημέρες.

Όπως εξηγούν οι ίδιες πηγές, αναμένεται η αύξηση των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων το επόμενο διάστημα, ωστόσο οι προσπάθειες επικεντρώνονται στην κατά τον μέγιστο βαθμό μικρότερη

διασπορά του ιού στις ευάλωτες ομάδες, κυρίως στους ηλικιωμένους.

Τα μέτρα

Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», θα δημιουργηθεί ένας αλγόριθμος βάσει του οποίου θα λαμβάνονται αποφάσεις που θα αφορούν στην αξιοποίηση των κλινών, των τμημάτων και του εξοπλισμού των νοσπλευτηρίων, όσον αφορά τη διαχείριση και τη νοσπλεία ασθενών, στην περίπτωση που παραστεί έκτακτη ανάγκη. Συγκεκριμένα, θα καθοριστεί ποια περιστατικά πρέπει να νοσπλεύονται στην Εντατική, πότε και πώς θα υπάρχει συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και το ποιος εξοπλισμός χρειάζεται αναλόγως της σοβαρότητας των περιστατικών. Ο σκοπός είναι να μην υπάρξει συνωστισμός, ο οποίος θα επηρεάσει αρνητικά τη σωστή διαχείριση και νοσπλεία των ασθενών, όπως και τους επαγγελματίες υγείας.

Όπως πληροφορούμαστε, το πλάνο λειτουργίας των νοσοκομείων προβλέπει το ότι η διαχείριση των υπόπτων περιστατικών θα γίνεται από τα Γενικά Νοσοκομεία Λευκωσίας και Λεμεσού, ενώ στους ασθενείς με ήπια συμπτώματα θα συνιστάται ο αυτοπεριορισμός. Στην περίπτωση του χειρίστου σεναρίου, σημεία αναφοράς, πέραν του Γενικού Νοσοκομείου Αμμοχώστου, θα καταστούν και άλλα νοσοκομεία. Παράλληλα, γίνεται

Ως έσχατο μέτρο το κράτος θα επιτάξει το νοσοκομείο της Κυπερούντας, ενώ θα χρησιμοποιήσει τα υποστατικά της προεδρικής κατοικίας στο Τρόδος, όπως και τις κυβερνητικές κατοικίες.

Όλες οι ειδικότητες του ιατρικού προσωπικού είναι διαθέσιμες και θα ενσχυθεί το ΓΝ Αμμοχώστου. Ξεκαθαρίζεται ότι πρόκειται για νοσπλευτήριο σύγχρονα εξοπλισμένο και ασφαλές.

καταγραφή στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας σε δημόσια και ιδιωτικά νοσπλευτήρια, ενώ έχει καταρτιστεί πλάνο για επαγγελματίες υγείας που θα απουσιάζουν από την εργασία τους ή θα νοσήσουν. Ως έσχατο μέτρο, επίσης, το κράτος θα επιτάξει το νοσοκομείο της Κυπερούντας, ενώ θα χρησιμοποιήσει τα υποστατικά της προεδρικής κα-

Αναμένεται και η ετοιμασία ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης, το οποίο θα ορίζει τον τρόπο λειτουργίας των νοσοκομείων, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, με προσανατολισμό στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, στην περίπτωση που η κατάσταση επιδεινωθεί στην Κύπρο.

τοικίας στο Τρόδος, όπως και τις κυβερνητικές κατοικίες, οι οποίες τέθηκαν στη διάθεση των αρχών.

Στα νοσοκομεία

Πλάνο δράσης έχει καταρτιστεί και για τον ρόλο που θα διαδραματίσουν τα νοσοκομεία όλων των επαρχιών, με επίκεντρο αυτό της Αμμοχώστου, το οποίο αποτελεί το σημείο αναφοράς. Μιλώντας στην «Κ», ο εκτελεστικός διευθυντής ΟΚΥΠΥ Λάρνακας-Αμμοχώστου, Γεώργιος Καροτσάκης, εξήγησε τον τρόπο συνεργασίας όλων των νοσοκομείων και ποια περιστατικά θα νοσπλεύονται στο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου.

Όπως ανέφερε ο κ. Καροτσάκης, όλα τα περιστατικά τα οποία εντοπίζονται στα αεροδρόμια, είτε αλλού

στην Κύπρο και διαπιστώνεται ότι αποτελούν περιπτώσεις οι οποίες εγκυμονούν κινδύνους, μεταφέρονται πρώτα στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας. Στο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου αποστέλλονται μόνο τα περιστατικά τα οποία έχουν διαγνωστεί με τη νόσο COVID-19, ώστε να ελευθερώνονται και χώροι στα δημόσια νοσπλευτήρια. Η εκκένωση του νοσοκομείου αναφοράς δεν περιλαμβάνει το τμήμα πρώτων βοηθειών, το τμήμα αιμοκάθαρσης και τα εξωτερικά ιατρεία, τα οποία συνεχίζουν να λειτουργούν κανονικά και χωρίς κανέναν κίνδυνο για τους υπόλοιπους ασθενείς, σύμφωνα με τον κ. Καροτσάκη, αφού έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα προστασίας από τους λοιμωξιολόγους και το προσωπικό. Μάλιστα, το νοσοκομείο Αμ-

μοχώστου είναι σε θέση να φιλοξενήσει μέχρι και 120 περιστατικά, μετά και την εκκένωση των τμημάτων του. Ερωτηθείς ο κ. Καροτσάκης πού μεταφέρονται οι ασθενείς οι οποίοι έχουν εκκενωθεί, εξήγησε ότι τα περιστατικά τα οποία νοσπλεύονταν στην Εντατική Μονάδα –απομονώθηκε ώστε να μπορεί να φιλοξενήσει ασθενείς με κορωνοϊό, σε περίπτωση που χρειαστεί– έχουν σταλεί στον ιδιωτικό τομέα, όπως και οι ασθενείς της καρδιολογικής μονάδας, ενώ τα υπόλοιπα περιστατικά θα φιλοξενηθούν από το Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας. Επίσης, και στα δύο αυτά νοσοκομεία έχουν αναβληθεί όλα τα προγραμματισμένα, μη επείγοντα χειρουργεία και θα δοθεί προτεραιότητα στα επείγουσας μορφής περιστατικά, ώστε να ελευθερώνονται χώροι. Τα κριτήρια επιλογής του Γενικού Νοσοκομείου Αμμοχώστου ως σημείο αναφοράς σχετίζονται με το ότι πρόκειται για σύγχρονα εξοπλισμένο νοσπλευτήριο και υπάρχει η δυνατότητα της σταδιακής απομόνωσής του, χωρίς να διατρέχουν οποιονδήποτε κίνδυνο, προσωπικό και υπόλοιποι ασθενείς. Ένας επιπρόσθετος λόγος είναι και το γεγονός ότι διαθέτει λιγότερες κλίνες από τα υπόλοιπα νοσοκομεία, γεγονός που καθιστά τη διαχείριση των περιστατικών ευκολότερη. Επίσης, εξασφαλίζεται επιπρόσθετος εξοπλισμός, όσον αφορά τον τομέα της αναπνευστικής υποστήριξης, ενώ ενισχύεται και η Μονάδα Εντατικής Θεραπείας και εξετάζονται οι επιπρόσθετες ανάγκες. Όλες οι ειδικότητες του ιατρικού προσωπικού είναι διαθέσιμες και θα ενισχυθούν με ειδικότητες, όπως λοιμωξιολόγοι, εντατικολόγοι, καρδιολόγοι, παθολόγοι και χειρουργοί.

Επικέντρωση στη νοσπλεία

Στο Υπουργείο Υγείας θεωρούν ότι πρέπει να γίνει η καλύτερη δυνατή διαχείριση δυνάμεων, αφού στην περίπτωση που η κατάσταση θα επιδεινωθεί στην Κύπρο, πλέον οι προσοψθείες των αρχών δεν θα στοχεύουν στον περιορισμό της εξάπλωσης, αλλά στη νοσπλεία. Μάλιστα, όπως μας αναφέρθηκε, μεγάλο ποσοστό των δυνάμεων των αρχών θα δαπανηθεί για τις ευάλωτες ομάδες και τους ηλικιωμένους. Στόχος είναι όπως οι ευάλωτες ομάδες πληγούν στον μικρότερο δυνατό βαθμό, ώστε οι Μονάδες Εντατικής Θεραπείας να είναι σε θέση να διαχειριστούν αυτά, αλλά και τα τρέχοντα περιστατικά άλλης φύσεως. Αξίζει, ωστόσο, να τονιστεί ότι τα

πρώτα κρούσματα που καταγράφονται στην Κύπρο αφορούν άτομα νεαρής ηλικίας, τα οποία παρουσιάζουν ήπια έως καθόλου συμπτώματα. Οι αρχές της Κύπρου τονίζουν επανειλημμένα ότι στο νησί μας εφαρμόζονται τα πιο αυστηρά πρωτόκολλα, γι' αυτό δεν τίθεται λόγος για πανικό, παρά μόνο τήρηση των βασικών κανόνων υγιεινής. Μάλιστα θεωρούν παράδειγμα προς αποφυγή την Ιταλία, η οποία, συμπληρώνουν οι ίδιες πηγές, δεν κατάφερε, για τον ομοιοδότη λόγο, να ελέγξει την διασπορά του ιού, ο οποίος έφτασε στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού με τις τραγικές συνέπειες τις οποίες παρακολουθούμε τις τελευταίες μέρες.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥΝΤΑ**

Η κοινωνική διάσταση των επιδημιών

Η επιδημία του κορωνοϊού αποτελεί ένα νέο κεφάλαιο στη μακρόχρονη ύπαρξη των επιδημιών. Οι ανθρώπινοι πληθυσμοί, σε όλη τη διάρκεια της μακρόχρονης ιστορίας τους, από τότε που ο άνθρωπος άρχισε να δημιουργεί οικισμούς κατά τη διάρκεια της νεολιθικής περιόδου, ήλθαν αντιμέτωποι με διάφορα λοιμώδη νοσήματα που εκδηλώνονταν και υπό μορφή επιδημιών ή πανδημιών.

Τα βακτηρίδια υπολογίζεται ότι συνδέθηκαν για πρώτη φορά με τα ζώα πριν από τουλάχιστον 300 εκατ. χρόνια, προκαλώντας οστεομυελίτιδες ή λοιμώδη νοσήματα του κεντρικού νευρικού συστήματος. Σε απολιθώματα έχουν εντοπιστεί ανάλογα παθολογικά ευρήματα και στα πρώτα ανθρωποειδή, τα οποία εμφανίζονται πριν από περίπου 500.000 χρόνια.

Οι επιδημίες αυξήθηκαν σε συχνότητα και σοβαρότητα όσο αυ-

ξάνονταν οι άνθρωποι οικισμοί, δηλαδή ο συγχρωτισμός των ανθρώπων, σε συνδυασμό με τις ανεπάρκειες της αποχέτευσης, την υποβαθμισμένη ποιότητα του πόσιμου νερού και τη συχνή έλλειψη επαρκούς τροφής. Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, από τότε μέχρι σήμερα, οι επιδημίες σφράγισαν την ανθρώπινη ιστορία. Ο λοιμός (πιθανόν τύφος) που θέρισε τους Αθηναίους έκρινε εν πολλοίς την έκβαση του Πελοποννησιακού Πολέμου. Η πανώλη (μαύρος θάνατος), που ερήμωσε ολόκληρες περιοχές της Ευρώπης κατά τον Μεσαίωνα, κλόνισε τα θεμέλια της φεουδαρχικής κοινωνίας. Οι ιώσεις αποδεκάτισαν τους Ατζέκους λόγω έλλειψης ανοσίας, διευκολύνοντας την υποταγή τους στους Ισπανούς. Η πανδημία της γρίπης το 1918, με τους 21 εκατ. νεκρούς, τροφοδότησε κοινωνικές αναταραχές. Αλλά και πιο πρόσφατα, το AIDS, με τα αναρίθμητα θύματα

κυρίως στις χώρες τις υποσαχάριας Αφρικής, ανέδειξε, ανάμεσα στα άλλα, τις μεγάλες κοινωνικές ανισότητες μεταξύ του ανεπτυγμένου και του υπό ανάπτυξη κόσμου.

Οι ιπποκράτειοι γιατροί διέκριναν τα λοιμώδη νοσήματα σε επιδημικά, ενδημικά και σποραδικά. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που τότε ήταν ήταν ο σημαντικός ρόλος που παίζουν για την εμφάνισή τους οι κλιματικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές συνθήκες, καθώς και ο τρόπος ζωής. Από αυτά, τα πιο σημαντικά στην αρχαία Ελλάδα ήταν η ελονοσία, η φυματίωση και οι γαστρεντερίτιδες. Ούτε είναι τυχαίο ότι στην Ευρώπη κάθε αιώνα κυριαρχούσε και διαφορετικό λοιμώδες νόσημα. Η λέπρα τον 14ο αιώνα, η πανώλη τον 15ο, η σύφιλη τον 16ο, η ιλαρά τον 17ο και 18ο, η φυματίωση και η οστρακία τον 19ο αιώνα, η γρίπη και το AIDS τον 20ο αιώνα, και απ' ό,τι φαίνεται, νέου τύπου

ιώσεις του αναπνευστικού συστήματος τον 21ο αιώνα.

Τις θανατηφόρες αυτές επιδημίες, όπως και πολλές άλλες, ο άνθρωπος τις πολέμισε σθεναρά, με όσα όπλα του προσέφεραν σε κάθε περίπτωση η παρατήρηση, η γνώση και, αργότερα, η επιστήμη και η τεχνολογία. Με την απομόνωση, την απολύμανση, την ατομική υγιεινή, αργότερα και με τα εμβόλια και τα αντιβιοτικά, κατάφερε να περιορίσει –και σε ορισμένες περιπτώσεις να εξαλείψει– τις απειλές αυτές, με αποτέλεσμα να μειωθούν δραστικά τα λοιμώδη νοσήματα κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, τουλάχιστον στις ανεπτυγμένες χώρες.

Όμως, η δραστική αυτή μείωση των θανάτων από λοιμώδη νοσήματα, που οδήγησε στον διπλασιασμό του μέσου χρόνου ζωής των κατοίκων των ανεπτυγμένων χωρών κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα, δεν οφειλόταν τόσο στα επιτεύγματα

της ιατρικής, όσο στη θεαματική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και των συνθηκών ζωής των κατοίκων των βιομηχανικών χωρών. Η τεράστια οικονομική ανάπτυξη της Δύσης, εις βάρος βέβαια του υπόλοιπου κόσμου, εξασφάλισε στους κατοίκους της επαρκή διατροφή, θέρμανση, αποχέτευση, καθαρό νερό, βελτίωση των συνθηκών εργασίας και κατοικίας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες προστάτησαν την ανθρώπινη υγεία από τα λοιμώδη νοσήματα.

Αντίθετα, στις χώρες του λεγόμενου Τρίτου και Τέταρτου Κόσμου, δηλαδή στις λιγότερο πλούσιες χώρες, τα λοιμώδη νοσήματα εξακολουθούν να αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτων, επιβεβαιώνοντας τη διαπίστωση ότι η φτώχεια αποτελεί τη μεγαλύτερη αιτία θνησιμότητας στον κόσμο.

Αλλωστε, η πρόσφατη αναζωπύρωση ορισμένων λοιμωδών νο-

σημάτων, όπως η φυματίωση, η ηπατίτιδα, οι ιώσεις κ.ά. σε πολλές περιοχές του κόσμου, συνδέεται με υποβαθμισμένες ή και άθλιες συνθήκες διαβίωσης σε πολλές υπό ανάπτυξη χώρες αλλά και σε αρκετές ανεπτυγμένες, εξαιτίας νέων εστιών φτώχειας που δημιουργούν οι τοπικοί πόλεμοι, η μετανάστευση, η ανεργία ή η περιθωριοποίηση και φτωχοποίηση τμημάτων του αστικού πληθυσμού στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, ότι η Κίνα, έχοντας ιδιαίτερα υποβαθμισμένες συνθήκες εργασίας και κατοικίας για μεγάλη μερίδα του πληθυσμού της, παρά τη θεαματική οικονομική της ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων, αποτέλεσε πηγή προέλευσης των πιο πρόσφατων επιδημιών.

Ο κ. Γιάννης Τούντας είναι καθηγητής Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ.

Μια πολιτεία στη δίνη του κορωνοϊού

Το παρασκήνιο των αποφάσεων και η επόμενη μέρα της πανδημίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την περασμένη βδομάδα, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποφάσιζε να μπει σε αυτοπεριορισμό, οι διάδρομοι των Βρυξελλών άδειαζαν καθώς οι συνεδριάσεις και οι εκδηλώσεις ακυρώνονταν η μία μετά την άλλη. Στην Ιταλία οι νεκροί αυξάνονταν ραγδαία, ενώ η –σε γενικές γραμμές– προσεκτική στις δηλώσεις της Άγκελα Μέρκελ εκτιμούσε πως το 70% του γερμανικού πληθυσμού θα μολυνθεί από τον κορωνοϊό. Ένας ιός που εξαπλώθηκε

Η μεγάλη ανησυχία της κυβέρνησης επικεντρώνεται στον κίνδυνο εξάπλωσης του ιού, καθώς μόνο 50-60 είναι οι κλίνες στη μονάδα εντατικής θεραπείας.

στην Ευρώπη και την κατέστησε το νέο κέντρο της πανδημίας, καταδεικνύοντας πως πλέον δεν αφορούσε αποκλειστικά την «μακρινή» Κίνα και ούτε θα περιοριζόταν εκεί. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, όταν δημοσιοποιήθηκαν τα πρώτα δύο θετικά κρούσματα σύμφωνα με τον ανταγωνισμό στην κυβέρνηση για το πώς θα τύχει διαχείρισης η νέα κρίση, αλλά και πώς θα αποφευχθεί η εξάπλωσή του ιού. Ήταν όμως αρκετά τα μέτρα; Στο διάγγελμά του ο πρόεδρος σταχυολόγησε τα νέα δεδομένα, τα οποία προκάλεσαν σε κά-

ποιους σύγχυση και στις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις αντιδράσεις ότι τα μέτρα είναι ανεπαρκή, καταδεικνύοντας πως η περίοδος χάριτος στην αντιμετώπιση της κρίσης έχει εκλείψει μετά τα τελευταία μέτρα σε συνδυασμό με τις νέες εξελίξεις.

Όταν, λοιπόν, ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου ανακοίνωνε στη συνέντευξη Τύπου τα πρώτα δύο θετικά κρούσματα και την επαγγελματική ιδιότητα του ενός εκ των δύο, πολλοί ήταν εκείνοι που πάγωσαν. Η αμχανία βεβαίως συνέχισε και από τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου την επόμενη μέρα όταν τους ενημέρωσε για την κατάσταση και τις προεκτάσεις που θα είχε η εξάπλωσή του. Σε αυτό το πλαίσιο ο υπουργός Υγείας παρουσίασε τα δεδομένα και εισηγήθηκε τη λήψη αυστηρών μέτρων στο πλαίσιο των εισηγήσεων του Παγκύπριου Οργανισμού Υγείας και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης Ασθενειών. Μία εισήγηση για την οποία κανείς εκ του Υπουργικού Συμβουλίου δεν έφερε ένσταση. Η γενική αντίληψη στο Υπουργικό ήταν πως θα πρέπει να ληφθούν αυστηρά μέτρα από την αρχή για να κοπεί η αλυσίδα της εξάπλωσης του ιού. Όχι μόνο γιατί η εξάπλωση ενδεχομένως να προκαλούσε χάος αλλά και εξαιτίας των περιορισμένων μέσων που διαθέτει το σύστημα υγείας. Η ανησυχία που τέθηκε εντός του Υπουργικού Συμβουλίου είναι το κατά πόσο το σύστημα υγείας είναι έτοιμο να αντεπεξέλθει σε ένα κακό σενάριο μεγάλης εξάπλωσης και η απάντηση είναι αρνητική, καθώς υπάρχουν μόλις 50-60 κλίνες στην εντατική μονάδα θεραπείας.

Περδίοι και στάση Πετρίδη
Όμως δεν ήταν μόνο οι μεγάλες ανάγκες των νοσοκομείων που προ-

Το διάγγελμα του Προέδρου δεν κατάφερε να διασκεδάσει τις ανησυχίες όλων εκείνων που ανέμεναν σκληρά μέτρα για αποφυγή της εξάπλωσης του ιού, ούτε κατάφερε να στείλει ξεκάθαρο μήνυμα για τα νέα δεδομένα.

Όταν ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου ανακοίνωνε στη συνέντευξη Τύπου τα πρώτα δύο θετικά κρούσματα και την επαγγελματική ιδιότητα του ενός εκ των δύο, πολλοί ήταν εκείνοι που πάγωσαν.

Τουριστικοί παράγοντες πίεζαν για σκληρά μέτρα άμεσα ώστε να μην χαθεί η χρονιά και οι κρίσιμοι μήνες του καλοκαιριού.

κάλεσαν ανησυχία αλλά και οι οικονομικές προεκτάσεις μιας τέτοιας κρίσης που ήταν προ των πυλών. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης δεν εξέφρασε καμία ένσταση μπροστά στα νέα δεδομένα και μέτρα. Στο Υπουργείο Οικονομικών αντιλαμβάνονται πως θα υπάρχουν αναπόφευκτα οικονομικές συνέπειες, υπάρχει όμως και η εκτίμηση πως η κυπριακή οικονομία θα ορθοποδήσει και θα αντεπεξέλθει, καθώς το πρώτιστο είναι να διασφαλιστεί η υγεία. Ζήτημα βεβαίως που θα κρίνει κατά πόσο θα τα καταφέρει η οικονομία

είναι το μέγεθος της εξάπλωσης του ιού αλλά και τον χρόνο που θα πάρει μέχρι την εξάλειψή του. Αυτό που προβληματίζει είναι πόσο θα πληγεί ο τουριστικός τομέας από τον οποίο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η κυπριακή οικονομία. Ήδη τουριστικοί παράγοντες έχουν εκφράσει ανησυχίες για το μέγεθος της ζημιάς και υπογραμμίζουν πως αυτό το διάστημα δέχονται μόνο τηλεφώνω ακυρώσεων. Σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, ο υφυπουργός Τουρισμού είχε έρθει σε διαβούλευση με τους τουριστικούς παράγοντες, οι οποίοι ήταν εκείνοι που ζήτησαν τη λήψη σκληρών μέτρων ούτως ώστε να μην χαθεί η τουριστική χρονιά. Η γενικότερη αντίληψη είναι πως αν ληφθούν αυστηρά μέτρα αυτούς τους δύο – νεκρούς τουριστικά – μήνες, ο τουρισμός θα καταφέρει να ορθοποδήσει τους κρίσιμους μήνες του καλοκαιριού.

Η απόφαση για το διάγγελμα του προέδρου

Η αύξηση των κρουσμάτων στην Κύπρο, αλλά και η εξάπλωση του ιού στην Ευρώπη κινητοποίησαν τον πρόεδρο να προχωρήσει σε διάγγελμα το βράδυ της Παρασκευής. Στο ίδιο πλαίσιο άλλωστε είχαν κινηθεί αρχηγοί κρατών της Ε.Ε., όπως η Άγκελα Μέρκελ, ο Κυριάκος Μητσοτάκης ο Εμανουέλ Μακρόν και ο Μπόρις Τζόνσον. Η κίνηση του προέδρου, ωστόσο, να προετοιμάσει για διάγγελμα το βράδυ της Παρασκευής προκάλεσε έντονες ανησυχίες για το τι θα εξαγγελόταν, με τη φημολογία, μέχρι και το πρωί της Παρασκευής να θέλει γενικό «lockdown», με ανοικτά μόνο τα καταστήματα ειδών πρώτης ανάγκης. Κάτι τέτοιο βεβαίως δεν ήταν στο πλαίσιο της κυβέρνησης.

Ο λόγος της καθυστέρησης, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, οφειλόταν στο ότι η κυβέρνηση προσπαθούσε να διασφαλίσει πως

δεν υπάρχει οποιοδήποτε νομικό ζήτημα από τα νέα μέτρα που θα εφαρμόζονταν. Το Υπουργείο Εξωτερικών και δη ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε επαφή με τον αντιπρόεδρο της Κομισιόν Μαργαρίτη Σχοινά και την επίτροπο μετανάστευσης Έλβα Γιόχανσον για τα μέτρα που προτίθετο να λάβει η κυβέρνηση, στέλνοντας το μήνυμα πως η Κύπρος θα πρέπει να προχωρήσει σε σκληρά μέτρα καθώς λόγω του μικρού της μεγέθους ενέχει τον μεγάλο κίνδυνο εξάπλωσης. Το Προεδρικό ήταν σε διαβούλευση με τον γενικό εισαγγελέα για να διασφαλίσει το κατά πόσο ο περιορισμός των πτήσεων ήταν μία απόφαση νομικά καθαρή.

Πέρασε όμως τον πήχη των προσδοκιών το διάγγελμα του Προέδρου; «Ωδινεν όρον και έτεκεν μυν» ήταν η πρώτη αντίδραση πολλών μετά το περιβόητο διάγ-

Ο λόγος της καθυστέρησης οφειλόταν στο ότι η κυβέρνηση προσπαθούσε να διασφαλίσει πως δεν υπάρχει οποιοδήποτε νομικό ζήτημα από τα νέα μέτρα.

γμα. Και αυτό καθόλου τυχαία καθώς την ίδια ώρα που τα κρούσματα αυξάνονταν, ο πρόεδρος ακολούθησε την πεπατημένη. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές στο Προεδρικό για τη διόρθωση του κειμένου είχαν σπεύσει το απόγευμα ο επικοινωνιολόγος Ανδρέας Χατζήκυριακος και ο υπουργός Εξωτερικών. Η καθυστέρηση της μισής ώρας, τα όσα ανακοίνωσε ο πρό-

εδρος αλλά και το ύψος του φέρεται πως δεν ικανοποίησαν τις προσδοκίες ούτε των υπόλοιπων πολιτικών κομμάτων, αλλά ούτε συναγερμικών κύκλων, που ανέμεναν από τον πρόεδρο σε μία από τις κρίσιμότερες στιγμές να στείλει μήνυμα συναίνεσης, ενότητας και αισιοδοξίας, αλλά κυρίως ξεκάθαρα μηνύματα. Δεν πέρασε απαρατήρητο, πως αν και θέλησε να ακολουθήσει τα βήματα του Έλληνα πρωθυπουργού στο μήνυμα απέναντι στους πιστούς και την Εκκλησία, κράτησε σαφώς ηπιότερους τόνους στο κάλεσμά του να περιοριστούν εντός σπιτιού, ενώ φέρεται πως τα τηλεφώνω γονίων φοιτητών του εξωτερικού έπαιξαν τον δικό τους ρόλο ώστε ο πρόεδρος να μην κάνει ξεκάθαρη έκκληση στους φοιτητές –που αποτελούν τον μεγαλύτερο κίνδυνο– να περιοριστούν στις πόλεις φοιτητοσύς τους.

Από τα οδοφράγματα στα αεροδρόμια

«Από αλλού το περιμέναμε από αλλού ήρθε» έλεγαν στα ηγηγάκια κύκλοι της Πινδάρου αλλά και κυβερνητικά στελέχη, καθώς, ενώ η κυβέρνηση προχώρησε στη μονομερή απόφαση της να κλείσει κάποια από τα οδοφράγματα, ως μέτρο πρόληψης, ο ιός βρήκε τον δρόμο από το αεροδρόμιο και πιο συγκεκριμένα από το Μιλάνο και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η «Κ» είχε σημειώσει και στο παρελθόν πως η απόφαση για κλείσιμο κάποιων οδοφραγμάτων θεωρήθηκε πως έτυχε κακής επικοινωνιακής διαχείρισης, ακόμα και από μέλη της κυβέρνησης. Όχι μόνο γιατί ο Τ/Κ ηγέτης ενημερώθηκε κατόπιν εορτής, ούτε μόνο γιατί δεν έτυχε επιστημονικής τεκμηρίωσης αλλά και γιατί μαζί του δεν ενισχύθηκαν οι έλεγχοι στα αεροδρόμια. Σημειώνεται πως πριν από την εξαγγελία των πρώτων κρουσμάτων στην Κύπρο, σε Ιταλία και Θεσσα-

λονίκη είχαν ήδη δημοσιοποιηθεί κρούσματα. Με δεδομένο όμως ότι Ηνωμένο Βασίλειο και Ελλάδα είχαν ήδη τα πρώτα κρούσματα, για ποιο λόγο οι έλεγχοι δεν ήταν πιο αυστηροί; Η αλήθεια είναι πως την Τρίτη που πέρασε, μετά και την ανακοίνωση πως το ένα εκ των δύο κρουσμάτων προήλθε από την Αγγλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ελλάδα, βρίσκονταν στην κατηγορία 3 για αυτοπαρακολούθηση. Όπως αναφέρουν έγκυρες πηγές, υπήρξαν ιδιαίτερες πιέσεις από οικονομικούς παράγοντες με συμφέροντα σε Ηνωμένο Βασίλειο και Ελλάδα να διατηρήσουν τους δύο προορισμούς στην κατηγορία 3. Η οδηγία διαμορφώθηκε μετά και τη διαπίστωση ότι πέραν του ενός κρούσματος προερχόταν από το Ηνωμένο Βασίλειο και με δεδομένο ότι και στην Ελλάδα αυξάνονταν επικίνδυνα τα κρούσματα.

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

Λύση ONE Μία λύση δανεισμού, για όλα!

www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Στο τελικό στάδιο επεξεργασίας τα μέτρα στήριξης της οικονομίας

Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης τονίζει πως θα δοθεί αποτελεσματική βοήθεια σε πολίτες και επιχειρήσεις που πλήττονται

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Πολλαπλές συσκέψεις έγιναν εντός της εβδομάδας μεταξύ του υπουργού Οικονομικών Κωνσταντίνου Πετρίδη, της υπουργού Εργασίας Ζέτας Αιμιλιανίδου, των οικονομικών επιτελείων των κοινοβουλευτικών κομμάτων και φορέων της οικονομίας για να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις του κορωνοϊού στην οικονομία και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Παράλληλα με τα μέτρα τα οποία άρχισαν να λαμβάνονται για διασφάλιση της δημόσιας υγείας και για περιορισμό της εξάπλωσης του κορωνοϊού στην Κύπρο, η κυβέρνηση ανακοίνωσε πως βρίσκεται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας ενός πακέτου δημοσιονομικής στήριξης των εργαζομένων και των επιχειρήσεων. Ο υπουργός Οικονομικών, στη συνέντευξή του στην «Κ», τονίζει πως βιώνουμε μια απρόβλεπτη και υπό εξέλιξη κατάσταση, στην οποία πρέπει να παρέμβει η κυβέρνηση ενεργά και να δώσει την απαραίτητη στήριξη σε πολίτες και επιχειρήσεις που πλήττονται. Εκείνο που έχει καταστήσει σαφές ο υπουργός είναι πως θα υπάρχει σημαντική δημοσιονομική επίπτωση, όχι μόνο από τα μέτρα στήριξης, τα οποία θα ληφθούν μέσω του δημοσιονομικού πακέτου στήριξης, αλλά και από την εκτιμώμενη απώλεια των δημοσίων εσόδων που θα προκύψει στο μεσοπρόθεσμο. Το πακέτο στήριξης, πάντως, το χαρακτηρίζει ως «επιθετικό». Το πακέτο στήριξης που θα ανακοινωθεί, θα στοχεύει στη διασφάλιση των θέσεων εργασίας, του επιπέδου των απολαβών των εργαζομένων που θα επηρεαστούν, σε μέτρα τα οποία θα ενισχύσουν τον επιχειρηματικό τομέα μέσω της ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων, αλλά και παροχής κρατικών ενισχύσεων στις περιπτώσεις που πλήττονται επιχειρήσεις.

—Βάσει των υπολογισμών του Υπουργείου, ποιοι τομείς της οικονομίας πλήττονται εξαιτίας του κορωνοϊού;

Δεν μπορούμε να μιλήσουμε για αύξηση του δημοσίου χρέους, αλλά ενδεχομένως να αλλάξει ο σχεδιασμός μας αναφορικά με τη δραστική μείωσή του, αναφέρει ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης.

Τα μέτρα θα στοχεύουν πρώτα στην αποτροπή της απώλειας των θέσεων εργασίας και θα επιτευχθούν μέσω κρατικών ενισχύσεων σε επιδοτήσεις μισθών.

—Η Κύπρος είναι μια ανοικτή οικονομία που βασίζεται στις υπηρεσίες. Σίγουρα, ο τουρισμός είναι από τους πιο ευάλωτους τομείς της οικονομίας και θα επηρεαστεί σημαντικά. Επίσης, θα επηρεαστούν και παρεμφερείς υπηρεσίες,

όπως η επισιτιστική βιομηχανία και ό,τι έχει να κάνει με κοινωνική δραστηριότητα. Βεβαίως, μπορεί να επηρεαστούν και άλλοι τομείς από την πανδημία του κορωνοϊού. Όταν υπάρχει χαμηλότερη ζήτηση λόγω ενός «σοκ» στην οικονομία, τότε οδηγεί σε χαμηλή ζήτηση και επιπλέον αδιαμφισβήτητη όλους τους τομείς της οικονομίας. Θα ήθελα να προσθέσω δε πως υπάρχει ο κίνδυνος διακοπής της αλυσίδας παραγωγής και από άλλες χώρες που είναι οι εμπορικοί μας εταίροι. Αναμφίβολα μία τέτοια εξέλιξη θα επηρεάσει όλες τις βιομηχανίες της Κύπρου εκεί που έχουν εισαγόμενα προϊόντα, όπως για παράδειγμα βιομηχανίες που ασχολούνται με φαρμακευτικά, πλαστικά, ξύλο και άλλα. Είναι μια κρίση της δημόσιας υγείας, αλλά και της οικονομίας σε ένα πιο γενικό επίπεδο.

—Ποια είναι τα μέτρα που θα ληφθούν για να μειωθούν οι επιπτώσεις στην οικονομία της χώρας και πόσο θα κοστίσουν;

—Το πακέτο οικονομικής βοήθειας που θα ανακοινωθεί θα είναι πάρα πολύ σημαντικό και ο σκοπός του θα είναι να χρησιμοποιήσουμε τις δημοσιονομικές μας δυνατότητες ελλείψει σημαντικών εργαλείων από νομισματικές πλευρές στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, ώστε να αντιμετωπίσουμε την περίοδο που ακολουθεί τους επόμενους μήνες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και με προσδοκία μιας ανάκαμψης της οικονομίας κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020 με την εξομάλυνση της κατάστασης. Τα μέτρα θα στοχεύουν πρώτα στην αποτροπή της απώλειας των θέσεων εργασίας και θα επιτευχθούν μέσω κρατικών ενισχύσεων σε επιδοτήσεις μισθών, είτε με χορηγίες, ή με φορολογικά

μέτρα που αφορούν τις επιχειρήσεις, ως επίσης μέτρα στήριξης για επιχειρήσεις που θα αναγκαστούν να κλείσουν για κάποια περίοδο. Φυσικά μιλάμε για επιχειρήσεις που έχει επηρεαστεί ο κύκλος εργασιών τους. Είναι μέτρα τα οποία άρχισαν να λαμβάνονται σε κάποιες χώρες και πιστεύω πως το δικό μας θα είναι πολύ καλό συγκριτικά.

—Το ότι υπάρχει και θα υπάρξει αναταραχή είναι δεδομένο. Το ζητούμενο είναι όμως πόσο μπορούμε να αντέξουμε σε περίπτωση παρατεταμένης αναταραχής.

—Αυτή τη στιγμή σίγουρα γνωρίζουμε ότι η οικονομία θα επιβαρυνθεί. Δεν γνωρίζουμε ούτε το βάθος, αλλά ούτε και τη διάρκεια. Η εκτίμησή μου είναι ότι θα σηλωθεί «οικονομικό σοκ» και από πλευράς ζήτησης και από πλευράς παραγωγής στο επόμενο διάστημα, αλλά θα αρχίσει να ανακάμπτει η οικονομία μας προς το δεύτερο εξάμηνο του 2020. Όλα τα παραπάνω δε, σε ένα πλαίσιο γενικότερης και μεγάλης αβεβαιότητας σε παγκόσμιο επίπεδο. Κανείς δεν μπορεί να κάνει μια σίγουρη εκτίμηση, το σίγουρο είναι πως η οικονομία θα πληγεί και θα πρέπει να επιμεριστούμε αυτό το κόστος συλλογικά. Και κράτος και εργοδότες και εργοδοτούμενοι μέχρι να ξεπεραστεί αυτή η κρίση που δεν βασίζεται σε δομικές αδυναμίες της οικονομίας, όπως για παράδειγμα η κρίση του 2013, η κρίση χρέους στην Ε.Ε., η τραπεζική και άλλες. Βασίζεται σε ένα «οικονομικό σοκ», σε μια πανδημία.

—Δεν νομίζετε όμως πως επηρεάζονται έμμεσα και άλλες επιχειρήσεις από τον κορωνοϊό, εκτός από επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα για παράδειγμα; Μπορεί να μην είναι γνωστό ακόμα το πακέτο μέτρων, αλλά δεν θα πρέπει για παράδειγμα να όλες τις επιχειρήσεις που εκ πρώτης όψεως μπορεί να μην πλήττονται, αλλά σε δεύτερη ανάγνωση πλήττονται;

—Θα ήθελα να διευκρινίσω πως σε κάποια μέτρα θα υπάρχει κάποια στόχευση, κάποια θα έχουν οριζόντια μορφή γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο που έχετε πει και κάποια θα αφορούν επιχειρήσεις που έχουν υποστεί συνέπειες λόγω του ιού.

Το «μαξιλάρι» έχει όριο

—Κάνετε λόγο για μία πρώτη δέσμη μέτρων. Για τι είναι προετοιμασμένη η κυβέρνηση βάσει των δημοσιονομικών μας περιθωρίων;

—Είναι μια κατάσταση υπό εξέλιξη και να είστε σίγουροι πως το οικονομικό επιτελείο του Υπουργείου Οικονομικών και όλα τα Υπουργεία από πλευράς τους θα παρακολουθούν και θα αξιολογούν τις εξελίξεις. Εκεί, με τα μέσα τα οποία διαθέτουμε, θα παρέμβουμε, να είστε σίγουροι, ότι θα παρεμβαίνουμε. Αξίζει να υπογραμμισθεί πως επιλέξαμε να είμαστε αρκετά επιθετικοί με το πακέτο που θα ανακοινωθεί για να μετριασθούν οι όποιες συνέπειες.

—Το δημοσιονομικό «μαξιλάρι» που έχει η Κύπρος είναι και αυτό που θα βοηθήσει το δημοσιονομικό πακέτο;

—Το δημοσιονομικό «μαξιλάρι» σίγουρα βοηθάει για τη δέσμη μέτρων, αλλά πρέπει να σημειώσουμε πως έχει όριο και δεν μπορεί να αντιμετωπίσει από μόνο του μια μεγάλου εύρους κρίση. Ο λόγος που ακολουθήσαμε μια συνετή πολιτική παρά την κριτική που υπέστημεν τα τελευταία χρόνια από την αντιπολίτευση. Όταν υπάρχει ροή εσόδων, θα πρέπει να αποταμιεύονται τα έσοδα και να χρησιμοποιούνται την ώρα της κρίσης για να αντιμετωπιστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Γι' αυτό και θα διαχειριστούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αυτή την κατάσταση. Ο Κένυν εξάλλου έχει πει πως, «αποταμίευε, όταν η οικονομία είναι ισχυρή και ξόδεψε όταν η οικονομία είναι σε κρίση».

Ανατρέπεται ο δημοσιονομικός σχεδιασμός

—Είναι λογικό να τύχει αναθεώρησης ο εκτιμώμενος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας για φέτος και να μην πάσει το 2,9%. Σύμφωνα με τους πρώτους υπολογισμούς των ειδικών του Υπουργείου πόσο αναμένεται να μειωθεί;

—Οι υπολογισμοί του Υπουργείου βασίζονται πάνω σε δεδομένα και τη συγκεκριμένη στιγμή υπάρχει μια μεγάλη αβεβαιότητα. Μπορώ να δώσω ένα παράδειγμα ωστόσο. Με τη μείωση στον τομέα του τουρισμού κατά 20% στις αφίξεις και 30% των εσόδων, τότε υπολογίζουμε ότι η άμεση επίπτωση στο ΑΕΠ, θα είναι κατά 1%. Άρα, αντιλαμβάνεστε με το εύρος και την διάρκεια της κρίσης πόσο σημαντικά θα επηρεαστεί το ΑΕΠ. Δεν μπορούμε τη δεδομένη στιγμή να κάνουμε οποιαδήποτε πρόβλεψη, ωστόσο και οι προβλέψεις όσον αφορά τον ρυθμό ανάπτυξης και ο δημοσιονομικός σχεδιασμός που έχουμε κάνει, σίγουρα ανατρέπεται.

—Μετά από το δημοσιονομικό πακέτο, να αναμένουμε και αύξηση του δημόσιου χρέους της χώρας;

—Δεν μπορούμε να πούμε για αύξηση του δημοσίου χρέους, αλλά ενδεχομένως να αλλάξει ο σχεδιασμός μας αναφορικά με τη δραστική μείωση του δημοσίου χρέους που

Με μείωση στον τομέα του τουρισμού κατά 20% στις αφίξεις και 30% των εσόδων, τότε υπολογίζεται ότι η άμεση επίπτωση στο ΑΕΠ θα είναι κατά 1%.

είχαμε υπολογίσει για το προηγούμενο διάστημα, βάσει του οποίου θα μειωνόταν μέχρι το 2023 στο 80%. Ο υπολογισμός όντως μπορεί κάπως να ανατραπεί. Η παρούσα κρίση, όμως, δείχνει και πόσο ορθή ήταν η απόφασή μας να βγούμε στις αγορές την ώρα που βγήκαμε και που αντικαταστήσαμε πιο ακριβό χρέος με φτηνό δανεισμό και με πολύ ευνοϊκό επιτόκιο.

—Εκτιμώτε αναφέρουν πως στην Ιταλία, με τη σοβαρότητα και τη βαρύτητα που έχει λάβει το ζήτημα, θα κλείσουν επιχειρήσεις και θα αυξηθεί η ανεργία. Οι ξενοδόχοι και οι τουριστικοί πράκτορες μιλούν για απολύσεις προσωπικού, αφού έχουν μόνο ακυρώσεις και όχι νέες κρατή-

σεις. Είμαστε έτοιμοι να διαχειριστούμε μία έξαρση ανεργίας και στην Κύπρο λόγω του ιού;

—Με τα μέτρα του δημοσιονομικού πακέτου τα οποία εξαγγέλλουμε, σκοπός είναι οι επιπτώσεις του τομέα της εργασίας να είναι όσο λιγότερες γίνεται. Μέχρι και τον Φεβρουάριο οι κρατήσεις ήταν οριακά αυξημένες σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2019. Ως γεγονός, άλλαξε άρδην η κατάσταση πριν από λίγες ημέρες και σίγουρα ορθό θα ήταν να επιβλέπουμε την κατάσταση συνεχώς. Ο λόγος που εξαγγέλλουμε αυτό το πακέτο είναι για να στηριχθούμε όσο περισσότερο γίνεται μέχρι να επανέλθουμε χωρίς πανικό στην ομαλότητα.

—Έφτασαν κοντά σας καταγγελίες για συνθήκες αιοχροκέρδειας από επιχειρηματίες και αυξήσεις των τιμών σε προϊόντα—όπως προσωπικής υγιεινής—και θα ήθελα να γνωρίζουμε πως θα αντιμετωπίσετε τέτοια φαινόμενα.

—Δεν ήρθαν συγκεκριμένες καταγγελίες, αλλά είναι κάτι το οποίο συζητείται και υπάρχουν κάποιες πληροφορίες για τέτοια φαινόμενα. Δρομολογείται μέτρο αντιδρασις μέσω του Υπουργείου Εμπορίου και θα γίνει τις επόμενες ημέρες όπου θα τίθεται ένα όριο τιμών σε συγκεκριμένα προϊόντα.

Ο τουρισμός είναι από τους πιο ευάλωτους τομείς της οικονομίας και θα επηρεαστεί σημαντικά. Επίσης, θα επηρεαστούν και παρεμφερείς υπηρεσίες, όπως η επισιτιστική βιομηχανία και ό,τι έχει να κάνει με κοινωνική δραστηριότητα, λέει στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών.

Εν αναμονή δημιουργίας του Corona Fund

—Μπορείτε να μας εξηγήσετε πως θα λειτουργήσει το «Corona Fund»;

—Είναι κάτι νέο που βρίσκεται ακόμα σε επεξεργασία και η Ε.Ε. το διαμορφώνει. Οι πόροι με τους οποίους έχει εμπλουτιστεί το Ταμείο προέρχονται ως επί το πλείστον από χρησιμοποίητα κονδύλια των διαρθρωτικών ταμείων της περασμένης περιόδου. Η διαχείρισή του θα γίνει με παρόμοιο τρόπο όπως η διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων, για συγκεκριμένες πολιτικές που αφορούν την ανάκαμψη της οικονομίας και τη θωράκιση των συστημάτων της υγείας. Είναι υπό εξέλιξη, χρειάζεται διαδικαστικά να προχωρήσει και μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για να διασαφηνιστούν οι λεπτομέρειες στο επόμενο διάστημα.

—Άρα τα χρήματα του πακέτου που θα αναγγείλετε δεν θα έχουν σχέση με τους πόρους του «Corona Fund».

—Σαφώς και όχι, διότι ακόμα δεν είναι ενεργοποιημένο, άρα και καμία χώρα δεν μπορεί να αντλήσει το οτιδήποτε.

Φαρμακοποιοί και στελέχη υπεραγορών περιγράφουν την κατάσταση που βιώνουν τις τελευταίες μέρες, αναφέροντας ότι ο τζίρος τους έχει ανέβει, καθώς την ανιούσα έχουν πάρει και οι πωλήσεις συγκεκριμένων αγαθών.

Καταναλωτικός πανικός ελέω κορωνοϊού

Πολίτες σε παροξυσμό σπεύδουν σε υπεραγορές και φαρμακεία, ξεσπκώνοντας μαζικά τρόφιμα, αντισηπτικά και μάσκες

Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ

Με σκηνές που θυμίζουν περιόδους πολεμικής σύρραξης μοιάζουν οι εικόνες από τις υπεραγορές, καθώς και τα όσα αναφέρουν φαρμακοποιοί στην «Κ», περιγράφοντας την κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί τις τελευταίες ημέρες, μετά την άφιξη του κορωνοϊού και στην Κύπρο. Το καταναλωτικό κοινό, εξαιτίας του πανικού από τον οποίο έχει κυριευθεί, σπεύδει για να ψωνίσει, δείχνοντας ιδιαίτερη προτίμηση σε προϊόντα καθαρισμού, απολύμανσης και καλλυντικά, καθώς και τρόφιμα μακράς διάρκειας. Την ίδια στιγμή, ανάλογες σκηνές διαδραματίζονται και μέσα σε φαρμακεία, όπως προκύπτει από τις περιγραφές φαρμακοποιοών στην «Κ». Αξίζει να σημειωθεί, παρ' όλα αυτά, ότι ο τζίρος στις επιχειρήσεις και των δύο ειδών έχει αυξηθεί τις τελευταίες ημέρες, χωρίς να παραβλέψουμε την ίδια ώρα και την αύξηση στην πώληση ηλεκτρονικών ειδών. Μιλώντας στην «Κ», ο πρόεδρος του Συνδέσμου Υπεραγορών, Ανδρέας Χατζηαδάμου, περιέγραψε την κατάσταση που επικρατεί, καθησυχάζοντας παράλληλα όσον αφορά τα αποθέματα, τις προμήθειες, αλλά και την οργάνωση.

Πηγές από τους κύκλους των υπεραγορών, που μίλησαν στην «Κ», ανέφεραν ότι κατακόρυφη αύξηση παρουσίασαν οι πωλήσεις του χαρτιού υγιείας, ξεπερνώντας, μάλιστα, το 100%. Ιδιαίτερη προτίμηση, με στόχο την καλύτερη προσωπική υγιεινή, οι καταναλωτές δείχνουν σε προϊόντα καθαρισμού και αντισηπτικών, με την αύξηση των πωλήσεων των συγκεκριμένων προϊόντων να ανέρχεται μέχρι και το 400%, σύμφωνα με τα όσα ανέφεραν στην «Κ» έμποροι με άμεση πρόσβαση στα στατιστικά στοιχεία. Όσον αφορά τα τρόφιμα, οι καταναλωτές προτιμούν ξηρές τροφές με μεγάλη διάρκεια και όχι μόνο, όπως μακαρόνια, λάδια, ρύζι, σάλτσες, κονσέρβες και κρέας, οι πωλήσεις των οποίων σημείωσαν αύξηση σε ποσοστό με διψήφιο αριθμό. Μάλιστα, στέλεχος γνωστής υπεραγοράς ανέφερε χαρακτηριστικά ότι οι υπεραγορές βιώνουν

Ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Υπεραγορών καθισχυάζεται το κοινό ότι οι υπεραγορές δεν θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα όσον αφορά τα αποθέματα, έχοντας πιστη ότι το πρόβλημα δεν θα διαρκέσει για πολύ.

την κάθε μέρα σαν να είναι περίοδος Χριστουγέννων.

Υπάρχει εμπειρία

Η «Κ» επικοινωνήσε με τον πρόεδρο του Συνδέσμου Υπεραγορών, Ανδρέα Χατζηαδάμου, ο οποίος φρόντισε να καθησυχάσει το κοινό, ως προς τις ανησυχίες για έλλειψη προμηθειών. Σύμφωνα με τον κ. Χατζηαδάμου, υπάρχουν προμήθειες γι' αυτό δεν έπρεπε να είχε επικρατήσει το αίσθημα ανασφάλειας στο κοινό για πιθανή έλλειψη τους.

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Υπεραγορών ανέφερε ότι αποθέματα υπάρχουν και θα υπάρχουν, εκφράζοντας παράλληλα και την αισιοδοξία ότι με την πάροδο μερικών ημερών, θα καταλαγιάσει το πρόβλημα που παρατηρείται, με αφετηρία τον πανικό. Το μήνυμα που θέλησε να στείλει προς το καταναλωτικό κοινό ο κ. Χατζηαδάμου είναι αυτό το οποίο πολλοί αρμόδιοι φορείς λένε καθημερινώς, ότι, δηλαδή, ο πανικός δεν βοηθά καθόλου

Ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Υπεραγορών τόνισε ότι έχει καταρτιστεί σχέδιο για την λειτουργία των υπεραγορών, σε περίπτωση ανάγκης, για τον περιορισμό του αριθμού των ατόμων τα οποία θα εισέρχονται.

την κατάσταση. Δεν παρέλειψε, ωστόσο, να αναφέρει ότι ενδεχομένως να παρατηρούνται κενά κατά διαστήματα ως προς τα αποθέματα σε κάποια προϊόντα, αλλά γίνονται ανεφοδιασμοί.

Ερωτηθείς ο κ. Χατζηαδάμου αν υπάρχει η ανησυχία ανάμεσα στις υπεραγορές από την πιθανή λήψη αυστηρότερων μέτρων για περιορισμό των μετακινήσεων του κοινού, ανέφερε ότι θα υπάρξουν επιπτώσεις και στις υπεραγορές, όπως και στις υπόλοιπες επιχειρήσεις, γενικότερα. Χαρακτηριστικά εξήγησε ότι θα υπάρξει μια επιβάρυνση της οικονομίας και ειδικότερα οι επιχειρήσεις του λιανικού

εμπορίου. Ο ίδιος εξέφρασε την πεποίθηση, αλλά και την ευχή ότι δεν θα ληφθούν αυστηρότερα μέτρα, θεωρώντας πολύ απομακρυσμένο αυτό το ενδεχόμενο.

Κληθείς να αναφερθεί στα προϊόντα πρώτης ζήτησης, όπως αυτά προκύπτουν εξαιτίας του πανικού, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Υπεραγορών ανέφερε ότι αυτά είναι τα δημητριακά, τα μακαρόνια, τα αλεύρι, τα ζυμαρικά, γενικότερα, και τα τρόφιμα μακράς διάρκειας. Ο Ανδρέας Χατζηαδάμου χαρακτήρισε την κατάσταση τραγελαφική και υπερβολική, καθώς η συμπεριφορά που επιδεικνύουν οι καταναλωτές θυμίζει περίοδο πολέμου.

Ο κ. Χατζηαδάμου ξεκαθάρισε, ερωτηθείς σχετικά, πως, παρά το γεγονός ότι το διάταγμα του Υπουργείου Υγείας δεν περιλαμβάνει τις υπεραγορές, όσον αφορά την συγκέντρωση πέραν των 75 ατόμων σε δημόσιους χώρους, ωστόσο από αυτό επηρεάζονται οι καφετέριες και τα εστιατόρια τα οποία βρίσκονται εντός μεγάλων υπεραγορών. Τέλος, τόνισε ότι έχει καταρτιστεί σχέδιο για την λειτουργία των υπεραγορών, σε περίπτωση ανάγκης, για τον περιορισμό του αριθμού των ατόμων τα οποία θα εισέρχονται στις υπεραγορές, αλλά, μέχρι στιγμής δεν συζητείται κάτι τέτοιο.

Ιδιοκτήτης φαρμακείου αναφέρει ότι υπάρχει έλλειψη σε μάσκες, ενώ τα αντισηπτικά εξαντλούνται με γοργούς ρυθμούς, χωρίς να αναπληρώνονται με τους ίδιους ρυθμούς, με αποτέλεσμα να παρατηρείται πρόβλημα.

Αναβρασμός στα φαρμακεία

Μετά τις υπεραγορές, αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλη κίνηση έχουν πιάσει και τα φαρμακεία, όπου συρρέουν κατά μεγάλους αριθμούς καθημερινά οι πολίτες, για να προμηθευτούν με αντισηπτικά και προστατευτικές μάσκες. Όπως ανέφερε στην «Κ» ιδιοκτήτης γνωστού φαρμακείου της Λευκωσίας, πλέον, η κίνηση είναι διπλάσια από την συνηθισμένη, ενώ οι καταναλωτές στρέφουν την προσοχή τους και σε άλλα προσφερόμενα προϊόντα των καταστημάτων, όπως τα καλλυντικά. Όπως ανέφερε η ίδια πηγή, το θέμα είναι οι προμηθευτές να καταφέρουν να αντέξουν την πίεση και να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες.

Ξεπουλούν τα ηλεκτρονικά

Η καταναλωτική φρενίτιδα η οποία έχει κατακλύσει το κοινό, επεκτείνεται και στην αγορά ηλεκτρονικών ειδών, με τους φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές να έχουν την μερίδα του λέοντος στις πωλήσεις. Αυτό δικαιολογείται και από την διαμόρφωση της πολιτικής αρκετών εταιρειών, ώστε οι υπάλληλοί τους να εργάζονται από το σπίτι. «Δεν θα ήταν υπερβολή να πω πως εξαντλούνται τα αποθέματα σε φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές», είπε χαρακτηριστικά, μιλώντας στην «Κ» ο διευθυντής καταστήματος ηλεκτρονικών ειδών. Όπως πληροφορούμαστε, επίσης, η αγορά των φορητών ηλεκτρονικών υπολογιστών ενδεχομένως να αντιμετωπίσει σύντομα πρόβλημα, αφού η χώρα παραγωγής αρκετών μοντέλων είναι η Κίνα. Μάλιστα, πηγές από μια εκ των μεγαλύτερων εταιρειών ηλεκτρονικών ειδών στην Κύπρο, ανέφεραν ότι ψάχνοντας για αγορά χιλίων φορητών ηλεκτρονικών υπολογιστών, εντόπισαν και αγόρασαν προς το παρόν μόνον εκατό.

Ανάρπαστες οι μάσκες στα φαρμακεία

Ιδιοκτήτης φαρμακείου στην πρωτεύουσα, περιέγραψε την κατάσταση που επικρατεί και στην δική του επιχείρηση, εξηγώντας ότι ο πανικός του κόσμου τον κάνει να συμπεριφέρεται απρόσδεκτα. Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες μεγάλος αριθμός πολιτών - κάποιοι εξ αυτών και ασθενείς - συνωστίζεται στο φαρμακείο, ενώ φέρνουν μαζί και τα παιδιά τους. Αγοράζουν μαρινωδώς αντισηπτικά, τα οποία μετά δυσκολίας, πλέον, προμηθεύονται τα φαρμακεία, καθώς και μάσκες, οι οποίες έχουν εξαφανιστεί εδώ και δέκα μέρες. Μάλιστα, τα τηλέφωνα δεν σταματούν να κτυπούν, με τους

πολίτες να κάνουν ερωτήσεις για το πώς να προστατευθούν από τον κορωνοϊό, ενώ ζητούν και θερμόμετρα τα οποία δεν έρχονται σε επαφή με το σώμα. Ο ίδιος προτίθεται να προσπαθήσει να ρυθμίσει την προσέλευση των καταναλωτών στο φαρμακείο, ώστε να εισέρχεται σε αυτό ένας κάθε φορά, να εξυπηρετείται σε σύντομο χρονικό διάστημα και να ακολουθεί ο επόμενος. Μάλιστα, έχουν παρατηρηθεί και περιπτώσεις κατά τις οποίες πολίτες μέσαστο φαρμακείο ήρθαν σε αντιπαράθεση για την σειρά προτεραιότητας, συμβάλλοντας τα οποία ο ιδιοκτήτης φαρμακείου θέλει να εκλείψουν.

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Στο πρώτο στάδιο εξέλιξής του ο ιός στην Κύπρο

Καθψυχαστικός εμφανίζεται ο μοριακός ιολόγος Λεόντιος Κωστρίκης, μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του υπ. Υγείας

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ενδιαφέρουσες απόψεις και στοιχεία για την εξέλιξη της πανδημίας του κορωνοϊού στην Κύπρο δίνει στην «Κ» ο ακαδημαϊκός καθηγητής Λεόντιος Κωστρίκης. Ο μοριακός ιολόγος στο Τμήμα Βιολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου και Επικεφαλής Ερευνητικού Εργαστηρίου Μοριακής Ιολογίας θεωρεί πως το επόμενο διάστημα θα υπάρξει ραγδαία αύξηση κρουσμάτων στην Κύπρο. Ωστόσο, από αυτά το 80% θα είναι ήπιες μορφές και σε κάποιες περιπτώσεις δεν θα γίνουν αντιληπτά.

–Η επιστημονική κοινότητα μπορεί να προσδιορίσει χρονικά την εκτόνωση της πανδημίας του κορωνοϊού;

–Αυτό είναι φοβερά δύσκολο, διότι η επιδημία εξελίσσεται με πολλές σταθερές τις οποίες δεν γνωρίζουμε αυτή τη στιγμή, αλλά αν πάρουμε παραδείγματα προηγούμενων πανδημιών, αυτή τη στιγμή εκτός από την Κίνα, οι υπόλοιπες χώρες βρίσκονται σε εκθετική πρόοδο, δηλαδή τα κρούσματα μεγαλώνουν εκθετικά, όχι γραμμικά. Επομένως, η δική μου θεώρηση είναι ότι θα έχουμε ραγδαία αύξηση κρουσμάτων σε πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένων και της Κύπρου.

–Η κάμψη της πανδημίας που παρατηρείται στην Κίνα δείχνει κάτι για την εξέλιξή της;

–Λόγω των πολύ ακραίων μέτρων που λήφθηκαν στην επαρχία Γουχάν, την είχαν αποκλείσει και απαγορευόταν για μεγάλο χρονικό διάστημα οποιαδήποτε μετακίνηση, αυτό που βλέπουμε στην Κίνα νομίζω ότι είναι η αρχή του τέλους. Άρα η επιδημία εκεί φαίνεται να βαδίζει προς το τέλος της και για αυτό υπάρχουν οι μικροί αριθμοί νέων κρουσμάτων.

–Ο κορωνοϊός στην Κύπρο σε ποια φάση της εξέλιξής του βρίσκεται. Στην αρχή, στη μέση ή προς το τέλος;

–Αυτή τη στιγμή βαδίζουμε προς το τέλος της αρχής. Δεν έχουμε φθάσει στο τέλος ούτε καν στην αρχή του τέλους. Αυτό που παρατηρούμε στην Κύπρο είναι εξωγενείς λοιμώξεις, δηλαδή που προέρχονται από το εξωτερικό. Εξ όσων γνωρίζω, τέσσερις από τις δεκατέσσερις λοιμώξεις προέρχονται από την Αγγλία, αν και η Αγγλία δεν είναι αυτή τη στιγμή χώρα υψηλού κινδύνου, για την Κύπρο είναι. Αυτή τη στιγμή, πιθανότατα και στην Κύπρο, να ξεκίνησε δειλά-δειλά να έχουμε λοιμώξεις εντός της Κύπρου. Υπάρχει ένα δείγμα,

αυτό που ονομάζουμε ορφανό κρούσμα, το οποίο φαίνεται να προέρχεται από την Κύπρο. Είναι, κατά την άποψή μου, η πρώτη περίπτωση που έχουμε λοίμωξη στην Κύπρο και όχι από το εξωτερικό. Άρα σε αυτή τη φάση εγώ αναμένω να υπάρξει ραγδαία αύξηση νέων λοιμώξεων εντός του νησιού και σε κάποια φάση η κατάσταση θα σταθεροποιηθεί και στην συνέχεια θα υπάρξει μείωση των νέων λοιμώξεων.

–Μας λέτε ότι σε κάποια φάση εξέλιξής του κορωνοϊού, ενδεχομένως, ο αριθμός των επιβεβαιωμένων περιστατικών να ανέλθει σε μερικές χιλιάδες;

–Δεν μπορώ να σας προσδιορίσω τον αριθμό αλλά αυτή τη στιγμή στην Κύπρο έχουμε 14 (μέχρι την Παρασκευή) επιβεβαιωμένα περιστατικά. Αυτός ο αριθμός αναμένω ότι θα αυξηθεί δραματικά. Η Κύπρος κατά την ταπεινή μου άποψη είναι περίπου όπως στην Ελλάδα, με καθυστέρηση δύο με τρεις εβδομάδες.

–Και πάντα κατά αναλογία πληθυσμού.

–Βέβαια κατά αναλογία πληθυσμού.

–Υπάρχει ένα ζήτημα που γνωρίζουμε ότι απασχολεί στο παρασκήνιο. Ο ιός είναι μεταδοσιμος εάν δεν έχει εκδηλωθεί η συμπτωματολογία του;

–Αυτό που φαίνεται από την επιστημονική βιβλιογραφία, είναι ότι ο ιός όταν το ικό φορτίο είναι στα υψηλότερα σημεία, υπάρχει

Αναμένω να υπάρξει ραγδαία αύξηση νέων λοιμώξεων εντός του νησιού και σε κάποια φάση η κατάσταση θα σταθεροποιηθεί και στη συνέχεια θα υπάρξει μείωση των νέων λοιμώξεων.

συμπτωματολογία. Μέχρι να φθάσει στο υψηλό σημείο μπορεί να μεταδοθεί. Επίσης το άλλο πολύ σημαντικό είναι πως μετά το πέρασ της κλινικής συμπτωματολογίας, ο ιός συνεχίζει να παράγεται και στα μικρά τα παιδιά μπορεί να παράγεται μέχρι και δυο εβδομάδες, αργότερα από τη συμπτωματολογία. Επομένως, φαίνεται, πως η περίοδος μετάδοσης του ιού μπορεί να είναι πριν και μετά τη συμπτωματολογία.

–Υπάρχει μια επιστημονική εξήγηση για το αρνητικό αποτέλεσμα του συνόλου των δειγμάτων όσων ήλθαν σε επαφή με ένα

ο μοριακός ιολόγος Λεόντιος Κωστρίκης εκφράζει αμφιβολίες αν ένα από τα δύο επιβεβαιωμένα κρούσματα κορωνοϊού έχει μολυνθεί από τον ιό. Αυτό που τον προβληματίζει, όπως αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ», είναι τα αρνητικά αποτελέσματα στα πρόσωπα που ήλθαν σε επαφή μαζί του.

από τα δυο πρώτα θετικά δείγματα στον ιό στην Κύπρο;

–Αυτή η περίπτωση που αναφέρεστε έχει ονομαστεί ασθενής μηδέν, το πρώτο κρούσμα στην Κύπρο, και είχαμε την εντύπωση πως αυτός ο ασθενής θα ήταν λόγω και του λειτουργήματός του «super-spreader», δηλαδή θα διέσπειρε τον ιό σε πάρα πολλά άτομα. Έχουν εξετασθεί 150 τόσα δείγματα από άτομα με τα οποία ήλθε σε επαφή και όλα ήταν αρνητικά. Αυτό κατ'εμένα είναι φοβερά παράξενο. Δεν σκελίζονται να το ερμηνεύσω. Δεν το καταλαβαίνω, ως επιστήμονας που ασχολείται με την δυναμική

της εξάπλωσης ιών στον πληθυσμό. Άρα φαίνεται εδώ πως το συγκεκριμένο άτομο δεν είναι ο ασθενής μηδέν.

–Μας λέτε ότι τα αποτελέσματα των αναλύσεων δεν δείχνουν την πραγματικότητα;

–Μπορεί να υπάρχει πιθανότητα το δείγμα αυτό να είναι λανθασμένα θετικό (false positive). Αυτό πρέπει να τύχει περαιτέρω διερεύνησης, ξανά δειγματοληψία και επίσης με τεστ που ανιχνεύουν τα αντισώματα για να δούμε αν έχει περάσει αυτή τη λοίμωξη (κορωνοϊό). Δεν καταλαβαίνω γιατί κανένα από τα άτομα με τα οποία ήλθε σε επαφή

δεν είναι θετικό, συμπεριλαμβανομένων της κόρης του, της συζύγου του, είναι ένα παράξενο αποτέλεσμα. Εξ ορισμού δεν είναι ο ασθενής μηδέν, διότι δεν έχει μεταδώσει τη λοίμωξη σε κανέναν μέχρι τώρα. Φυσικά πρέπει να αναμένουμε μέχρι να περάσουν οι δεκατέσσερις μέρες των προσώπων που ικνηλατήσαμε, τα οποία ήλθαν σε επαφή μαζί του, γιατί ορισμένοι που είναι αρνητικοί μπορεί να βγουν θετικοί στο τέλος.

–Ισχύει αυτό το οποίο υποστηρίζεται για τη μειωμένη ανοηκτικότητα του ιού σε υψηλές ατμοσφαιρικές θερμοκρασίες;

–Η θερμοκρασία από μόνη της δεν καταστρέφει τον ιό. Αυτό το οποίο συμβαίνει, σε υψηλές καιρικές θερμοκρασίες, είναι πως δημιουργείται διαφορετική επιδημιολογία εις τον τρόπο διαβίωσης των ανθρώπων. Μειώνονται οι συγκεντρώσεις σε κλειστούς χώρους, άρα η μετάδοση του ιού μειώνεται. Επίσης όταν ο ιός βρίσκεται εκτός του ξενιστή, ανθρώπινου σώματος, όταν βήξει κάποιος αυτά τα σταγονίδια, όταν βρίσκονται σε ψηλές θερμοκρασίες και ξηρό κλίμα η ανοηκότη του ιού μειώνεται εν αντιθέσει όταν βρίσκονται σε υγρό κλίμα. Επομένως οι δυο αυτοί παράγοντες βοηθούν ως προς την εξασθένηση της επιδημίας.

–Ο κορωνοϊός τι είναι τελικά. Μια μορφή γρίπης ή κάτι άλλο;

–Δεν είναι γρίπη. Είναι μια νέα ασθένεια που δημιουργείται από ένα νέο ιό. Η γρίπη εξ ορισμού δημιουργείται από τον ιό Influenza. Ο ιός COVID-19 είναι ένας κορωνοϊός, ο οποίος δημιουργεί συμπτώματα όπως η γρίπη, αλλά δεν είναι γρίπη.

–Με τα σημερινά δεδομένα το σύστημα δημόσιας υγείας στην Κύπρο, μπορεί να ανταποκριθεί σε μια ενδεχόμενη αύξηση επιβεβαιωμένων περιστατικών;

–Οι ειδικοί κλινικοί και το Υπουργείο Υγείας λένε ναι. Στα άτομα που θα προσβληθούν από τον ιό, περίπου το 80% δεν θα χρειασθεί να πάνε ποτέ στο νοσοκομείο. Θα περάσουν μια ασθένεια όπως η γρίπη και σε κάποια φάση θα αποθεραπευτούν από μόνοι τους. Το υπόλοιπο 20% θα χρειασθεί σε κάποια φάση να νοσηλευτεί. Από τα 20 άτομα τα 5 θα χρειασθεί να νοσηλευτούν σε Μονάδα Εντατικής Παρακολούθησης και περίπου το ένα θα χρειασθεί υποστήριξη (αναπνευστήρα) για να υποστηριχθούν ζωτικές του λειτουργίες. Από αυτούς θα αποβιώσουν περίπου τρία άτομα. Άρα για κάθε 100 λοιμώξεις θα χρειασθεί να υπάρχουν 20 κλίνες στο νοσοκομείο και 5 στην ΜΕΠ. Άρα αν θεωρήσουμε πως τα επιβεβαιωμένα κρούσματα θα ανέλθουν σε μερικές εκατοντάδες, ίσως και περισσότερα, ελπίζω να υπάρχουν αυτές οι δυνατότητες.

Σε έναν χρόνο έτοιμο το εμβόλιο

–Μπορείτε να κατηγοριοποιήσετε τις ομάδες του πληθυσμού που είναι περισσότερο ευάλωτες στον ιό;

–Τα παιδιά κάτω των 9 χρόνων τα οποία τα περισσότερα από αυτά όταν μολυνθούν με τον ιό εμφανίζουν εξαιρετικά ήπια συμπτώματα και ορισμένα καθόλου. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να μεταδώσουν τον ιό. Από την άλλη πλευρά του φάσματος έχουμε τα άτομα υψηλού κινδύνου, όπως τα ονομάζουμε, και άτομα ηλικίας πέραν των 65 με 70 χρόνων. Επίσης άτομα με χρόνιες αγγειοκαρδιολογικές παθήσεις, άτομα που είναι σε ανοσοκαταστολή, δηλαδή το ανοσοποιητικό τους σύστημα είναι σε χαμηλά επίπεδα, όπως αυτά που έχουν λάβει ένα μόσχευμα και λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή, που σκοπό έχει να χαμηλώσει την δράση του ανοσοποιητικού συστήματος για να μην απορριφθεί το μόσχευμα. Επίσης άτομα με νευρολογικές ασθένειες, ζαχαρώδη διαβήτη και σοβαρά αναπνευστικά προβλήματα, όπως άσθμα.

–Πότε μπορεί να είναι έτοιμο ένα εμβόλιο;

–Από την επιστημονική βιβλιογραφία υπάρχουν ομάδες που επεξεργάζονται διάφορες μορφές εμβολία, τα οποία πιθανότατα θα αρχίσουν την αξιολόγησή τους αρχές Απριλίου. Η αξιολόγηση αυτή είναι επιδημιολογική. Δηλαδή δεν υπάρχουν πειράματα για να αποδείξεις αν αυτό το εμβόλιο δουλεύει ή όχι. Η κλινική αξιολόγηση των εμβολίων γίνεται με επιδημιολογικό τρόπο. Πάιρνεις μια μεγάλη πληθυσμιακή ομάδα και την εμβολιάζεις. Εμβολιάζεις μια δεύτερη ομάδα με ένα εικονικό εμβόλιο και αναμένεις έξι μήνες με ένα χρόνο, να δεις εάν υπάρχει διαφοροποίηση στα ποσοστά των μολύνσεων. Έτσι αξιολογείται ένα εμβόλιο, συνεπώς παίρνει χρόνο. Η δική μου εκτίμηση λόγω της κρίσης, πιθανότατα η αξιολόγηση να επισπευσθεί. Άρα ένα εμβόλιο μπορεί να το έχουμε μέσα σε οκτώ μήνες με ένα χρόνο, το γρηγορότερο.

Μιλήστε στα παιδιά σας με ειλικρίνεια

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

«Μαμά, θα πεθάνεις από τον κορωνοϊό». «Ο παππούς και η γιαγιά κινδυνεύουν;», «γιατί αρρωσταίνουμε;» Πολλές και δύσκολες ερωτήσεις θέτουν αυτές τις ημέρες τα παιδιά στους γονείς τους, καθώς αντιλαμβάνονται την περιρρέουσα ανησυχία που έχει προκαλέσει η πανδημία του κορωνοϊού. Όμως υπάρχουν τρόποι όχι μόνο να βοηθήσουμε τα παιδιά να διαχειριστούν τον ενδεχόμενο φόβο τους, αλλά και να αναπτύξουμε μαζί τους μια νέα ρουτίνα για να αντεπεξέλθουμε σε αυτή την πρωτόγνωρη κατάσταση.

Κατ' αρχάς, σύμφωνα με τους ειδικούς, ο φόβος, το άγχος, ακόμη και ο πανικός των παιδιών αποτελούν συναισθήματα και ως τέτοια πρέπει να είναι αποδεκτά από τους γονείς. «Πρέπει να τα αγκαλιάσουμε και να προχωρήσουμε παρακάτω. Το θέμα είναι πώς θα τα διαχειριστούμε, όχι πώς θα τα κρύψουμε», εξηγούν σε ειδικό ενημερωτικό βίντεο οι ψυχολόγοι του «Χαμόγε-

Αν νιώσουν ότι η οικογένειά τους έχει τον έλεγχο της κατάστασης, αποδυναμώνονται τα αρνητικά συναισθήματα.

λου του Παιδιού», Στέφανος Αλεβίζος και Γιάννης Αθανασόπουλος. Σύμφωνα με τους ίδιους, είναι λογικό να υπάρχει φόβος, όμως θα πρέπει να μάθουμε να τον ελέγχουμε. Αν τα παιδιά νιώσουν ότι η οικογένειά τους έχει τον έλεγχο της κατάστασης, αποδυναμώνονται τα αρνητικά αυτά συναισθήματα. «Να μιλάτε καθησυχαστικά αλλά με ειλικρίνεια στα παιδιά σας. Απαντήστε στον φόβο τους, μοιραστείτε τον δικό σας, αλλά εξηγήστε τους πρακτικά τι συμβαίνει». Για να το κάνουν όμως αυτό οι γονείς, θα πρέπει και οι ίδιοι να είναι σωστά ενημερωμένοι. Οι ειδικοί συνιστούν να απομονώσουμε από το χάος του

Διαδικτύου τις πλέον έγκυρες ενημερωτικές σελίδες και από αυτές να μαθαίνουμε τις εξελίξεις. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και ο ΕΟΔΥ μπορεί να είναι οι μόνες πηγές ενημέρωσής μας για τους τρόπους προφύλαξης από τον ιό.

Πολύ σημαντικό, όπως αναφέρουν οι ψυχολόγοι του «Χαμόγελου», είναι να αποφεύγουμε να αποδίδουμε ευθύνες. «Το θέμα δεν είναι ποιος φταίει, αλλά πώς θα προσαρμοστούμε». Όταν για παράδειγμα ρίχνουμε την ευθύνη σε αυτόν που κόλλησε τον ιό («δεν πρόσχε»), τα παιδιά το υιοθετούν, αυξάνεται το αίσθημα ενοχής τους. Αισθάνονται ότι έχουν μερίδιο ευθύνης. «Πρέπει να δίνουμε ουσιαστικές απαντήσεις στα παιδιά, χωρίς να κάνουμε τον δικαστή στο κράτος ή στις υπηρεσίες. Εξάλλου, όλοι έχουμε μερίδιο ευθύνης για το πώς θα λειτουργήσουμε σε αυτή την πανδημία. Αντίθετα, μάθετε στα παιδιά κανόνες αυτοπροστασίας, δείξτε τους πώς θα προφυλαχθούν. Πέραν του ότι αυτό τα

βοηθάει κυριολεκτικά να προστατευθούν από τον κορωνοϊό, τα βοηθά και να πατάνε γερά στα πόδια τους».

Οι κανόνες υγιεινής μπορούν να ενταχθούν στη νέα μας ρουτίνα στο σπίτι. «Μπορεί να έχει αλλάξει η ζωή μας, να δουλεύουμε από το σπίτι και να έκλεισαν τα σχολεία, αλλά μπορούμε να δημιουργήσουμε μια νέα ρουτίνα που θα εμπεριέχει τις νέες αυτές διαδικασίες. Η ρουτίνα ενέχει ψυχραιμία. Σε αυτή τη νέα πραγματικότητα μπορεί να έχει χώρο και η διασκέδαση. Ένα σίριαλ που μπορούμε να δούμε όλοι μαζί και να το σχολιάσουμε, ένα βιβλίο που θα μοιραστήσουμε, μια δραστηριότητα. Δίνουμε νόημα στο κλείσιμο των σχολείων, δεν είμαστε διακοπές, προφυλασσόμαστε από τη διασπορά του ιού. Άρα αποφεύγουμε πλατείες όπου συγκεντρώνονται πολλά παιδιά, και γενικά τους κλειστούς χώρους. Βγαίνουμε να περπατήσουμε, να κάνουμε ποδήλατο, όλοι μαζί σαν οικογένεια».

Αυτή η νέα καθημερινότητα που διαμορφώνεται δίνει την ευκαιρία για περισσότερες δραστηριότητες στο σπίτι.

Συμμορφώνονται μαγαζάτορες και κόσμος

Η Αστυνομία εντείνει τις περιπολίες και τις επισκέψεις της για να διασφαλίσει ότι τηρείται το διάταγμα του Υπουργείου Υγείας

Της **ΜΑΡΙΝΕΛΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Με την εμφάνιση των πρώτων επιβεβαιωμένων κρουσμάτων κορωνοϊού η κυβέρνηση φρόντισε να λάβει διάφορα προληπτικά μέτρα, ώστε να αποφευχθεί η διασπορά του ιού. Μετά, λοιπόν, από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, στις 10 Μαρτίου 2020, η οποία πάρθηκε στο πλαίσιο του σχεδιασμού και των μέτρων που λαμβάνονται για αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού, ο υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Ιωάννου, εξέδωσε Διάταγμα, ασκώντας τις εξουσίες που παρέχει το άρθρο 6 (γ) και (δ) του περί Λοιμοκαθάρσεως Νόμου, Κεφ. 260. Σύμφωνα με το άρθρο (ι) του Διατάγματος, μέχρι και την 31η Μαρτίου 2020, απαγορεύεται η συγκέντρωση και η παραμονή στον ίδιο, ενιαίο κλειστό χώρο, ιδιωτικής ή δημόσιας χρήσεως, πέραν των 75 ατόμων συνολικά. Διευκρινιστικά και προς ερμηνεία του «ενιαίου κλειστού χώρου, ιδιωτικής ή δημόσιας χρήσεως» νοούνται χώροι όπως τα θέατρα, τα σινεμά, τα εστιατόρια, οι καφετέριες, τα μπαρ, οι παγωταρίες και οι αίθουσες εκδηλώσεων.

Περαιτέρω, εξηγήθηκε πως η επιλογή του αριθμού των 75 ατόμων έγινε στη βάση πληθυσμιακών δεδομένων και επιδημιολογικών κριτηρίων κατόπιν συστάσεων από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC).

Η Αστυνομία ξεκίνησε να πραγματοποιεί καθημερινά ελέγχους σε υποστατικά ανά το παγκύπριο με στόχο να διασφαλίσει την τήρηση των έκτακτων κυβερνητικών μέτρων.

Η απαγόρευση που επιβλήθηκε ισχύει και για οποιονδήποτε κλειστό ενιαίο χώρο στίσις, ψυχαγωγίας ή αναψυχής, που βρίσκεται εντός εμπορικού κέντρου, υπεραγοράς, ξενοδοχείου, νοσοκομείου, αεροδρομίου, στρατοπέδου, ή άλλου ιδιωτικού ή δημόσιου χώρου μαζικής χρήσεως, χωρίς επαρκή διαχωριστικά μέτρα που να αποτρέπουν τη συγκέντρωση πέραν των 75 ατόμων για αρκετή ώρα στο ίδιο σημείο.

Σημειώνεται ότι η απαγόρευση δεν ισχύει για συγκεντρώσεις πέραν των 75 ατόμων που εμπίπτουν στην καθιερωμένη και συνήθη επιτέλεση επαγγελματικών καθηκόντων και δραστηριοτήτων, όπως γραφεία, εταιρείες, βιομηχανία, κτλ., εφόσον τηρούνται οι βασικοί κανόνες υγιεινής, ούτε για περιπτώσεις σύντομης διακίνησης εντός του εν λόγω χώρου, ή από και προς αυτόν, όπως είναι τα εμπορικά κέντρα, οι υπεραγορές και άλλοι χώροι, στους οποίους οι επισκέπτες θα διακινούνται και δεν θα παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα συγκεντρωμένοι στον ίδιο χώρο. Στη βάση του πιο πάνω διατάγματος του υπουργού Υγείας, η Αστυνομία ξεκίνησε να πραγματοποιεί καθημερινά ελέγχους σε υποστατικά ανά το παγκύπριο με κύριο στόχο να

Ο αναπληρωτής εκπρόσωπος Τύπου της Αστυνομίας Στέλιος Στυλιανού ανέφερε ότι οι πολίτες φαίνεται να συμμορφώνονται με τα έκτακτα μέτρα που έχουν ανακοινωθεί από πλευράς κυβέρνησης, από τις πρώτες, κιόλας, ημέρες.

διασφαλίσει την τήρηση των έκτακτων κυβερνητικών μέτρων. Από την πλευρά τους πολλοί καταστηματάρχες επιχειρήσεων στίσις, ψυχαγωγίας και αναψυχής σε όλη την Κύπρο, σεβόμενοι την υγεία τόσο των πελατών τους όσο και των εργαζομένων τους,

ανακοίνωσαν αυτοβούλως την αναστολή της λειτουργίας τους μέχρι ότου υπάρξουν εξελίξεις.

Συνεχείς περιπολίες

Σε τοποθέτησή του στην «Κ» ο αναπληρωτής εκπρόσωπος Τύπου

της Αστυνομίας, κ. Στέλιος Στυλιανού, σημείωσε ότι τα μέλη της Δύναμης πραγματοποιούν περιπολίες και επισκέπτονται υποστατικά, στο πλαίσιο του διατάγματος του υπουργού Υγείας, ωστόσο, όπως υπογράμμισε, η Αστυνομία ήδη πραγματοποιούσε καθημερινά ελέγχους, στο πλαίσιο και της πάταξης της εγκληματικότητας.

Όπως τόνισε ο κ. Στυλιανού, γίνονται σχετικές υποδείξεις από τους αστυνομικούς είτε προς τους πολίτες, είτε προς τους ιδιοκτήτες καταστημάτων και όπου κρίνεται αναγκαίο προχωρούν σε καταγγελία. Σημειώνεται ότι, ήδη έχουν γίνει οι πρώτες σχετικές καταγγελίες. Ερωτηθείς για τη διαδικασία που ακολουθείται, όταν καταγγελθεί ένα πρόσωπο που παραβίασε το

διάταγμα, ο κ. Στυλιανού εξήγησε ότι αφότου γίνει η καταγγελία, το πρόσωπο που παραβίασε το διάταγμα, αναμένεται να κλητευθεί αργότερα ενώπιον δικαστηρίου, ενώ θα ετοιμάζεται φάκελος από πλευράς Αστυνομίας για την υπόθεση. Σύμφωνα δε με την κείμενη νομοθεσία, η καταγγελία γίνεται στον ιδιοκτήτη του υποστατικού όπου εντοπίζονται περισσότερα από 75 άτομα, ενώ δεν καταγγέλλεται πελάτης ή θαμώνας. Καταληκτικά, ο κ. Στυλιανού εκτίμησε ότι οι πολίτες φαίνεται να συμμορφώνονται με τα έκτακτα μέτρα που έχουν ανακοινωθεί από πλευράς κυβέρνησης, από τις πρώτες, κιόλας, ημέρες.

Κλειστά και τα σχολεία

Προληπτικά μέτρα έχουν επίσης ληφθεί και από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο αποφάσισε την αναστολή λειτουργίας όλων των σχολείων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων (δημόσιων και ιδιωτικών) σε όλη την Κύπρο, από την Παρασκευή 13 Μαρτίου μέχρι και την Παρασκευή 20 Μαρτίου 2020.

Επίσης, ανεστάλη η λειτουργία και όλων των άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Υπουργείου, απογευματινών και βραδινών, των Ειδικών Σχολείων, δημόσιων και ιδιωτικών, όπως και των φροντιστηρίων παγκυπρίως, από την Παρασκευή 13 Μαρτίου μέχρι και την Παρασκευή 20 Μαρτίου 2020. Ταυτόχρονα, αναστέλλαν την λειτουργία τους και όλα τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα, δημόσια και ιδιωτικά, σε όλη την Κύπρο, μέχρι και την Κυριακή 22 Μαρτίου 2020.

Τα οδοφράγματα πρωταγωνιστούν στις «προεδρικές»

Μετρά ζημιές και κέρδη ο Μουσταφά Ακιντζί και τονίζει ότι το κλείσιμο διευκολύνει την προβολή των διχοτομικών απόψεων

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Για τον αντιπρόεδρο της «κυβέρνησης» και «υπουργό» Εξωτερικών Κουντρέτ Οζεράι υπάρχει μονάχα μία εξήγηση για την απόφαση της κυβέρνησης για το προσωρινό κλείσιμο των οδοφραγμάτων. Η ε/κ πλευρά επιχειρεί να επωφεληθεί από μια έκτακτη εξέλιξη για να πλήξει την τουρκοκυπριακή οικονομία, μια απόφαση που στερείται επιστημονικής βάσης και στρέφεται αποκλειστικά κατά των ζωτικών συμφερόντων της τ/κ κοινότητας. Παρόμοια είναι η άποψη και του τ/κ εμπορικού επιμελητηρίου, το οποίο σε σχετική τοποθέτηση υπογραμμίζει τη σημασία του κλεισίματος του οδοφράγματος της Λήδρας, αφού η αγορά στην κατεχόμενη πλευρά της παλαιάς Λευκωσίας δέχθηκε μεγάλο πλήγμα. Με την εν λόγω άποψη συμφωνούν και οι Τ/κ υποστηρικτές της λύσης και της επανένωσης της Κύπρου. Τόσο το εκλογικό στρατόπεδο του Μουσταφά Ακιντζί, όσο και ο αρχηγός της τ/κ κεντροαριστέρας, Τουφάν Έρχιουρμαν, ο οποίος διεκδικεί την ηγεσία της τ/κ κοινότητας, θεωρούν ότι οι εξηγήσεις της ε/κ πλευράς δεν είναι ικανοποιητικές και θεωρούν ότι οι λόγοι του κλεισίματος δεν σχετίζονται με τη δη-

Εθελοντές της προεκλογικής εκστρατείας του κ. Ακιντζί, έφτασαν στο σημείο να ισχυριστούν στην «Κ» ότι υπάρχει «παρασκηνιακή συμφωνία» της ε/κ κυβέρνησης με τις δυνάμεις της διχοτομησης για τις «προεδρικές».

μόσια υγεία.

Για όλους, λοιπόν, το προσωρινό κλείσιμο ορισμένων οδοφραγμάτων είναι μια «εκθροική» πράξη που στρέφεται κατά των Τ/κ, ζήτημα το οποίο αφήνει το στίγμα του στις «προεδρικές εκλογές» του 2020 στα κατεχόμενα.

Στο στρατόπεδο της λύσης

Υποστηρικτές του κ. Ακιντζί και του κ. Έρχιουρμαν, πέρα από την κριτική που ασκούν στην ε/κ ηγεσία, συμφωνούν επίσης στο γεγονός ότι το κλείσιμο των οδοφραγμάτων εξυπηρετεί το στρατόπεδο της διχοτομησης και η απόφαση Αναστασιάδη διευκολύνει την προβολή των διχοτομικών απόψεων κατά την προ-

«Εφόσον οι Ε/κ επιμένουν στις θέσεις τους και δεν συνεργάζονται με τους Τ/κ, τότε θα καθίσουμε στο τραπέζι με τους Ε/κ φίλους μας και θα αναζητήσουμε ένα νέο μοντέλο», σύμφωνα με την Αγκυρά.

εκλογική περίοδο. «Είμαστε αντιμέτωποι με έναν Νίκο Αναστασιάδη στις «προεδρικές» υποστηρίζοντας την υποψηφιότητα του καθηγητή Έρχιουρμαν. Η ίδια πηγή προσθέτει τα εξής: «Ποιον εξυπηρετεί το κλείσιμο των οδοφραγμάτων λίγο πριν από τις εκλογές μας; Φυσικά όσους υποστηρίζουν ότι «ο Ε/κ δεν πρόκειται ποτέ να αλλάξει και να συνεργαστεί μαζί μας». Ο Αναστασιάδης δημιουργεί το κατάλληλο έδαφος για τον εκφοβισμό των Τ/κ».

Παρόμοια άποψη επικρατεί και στο στρατόπεδο του κ. Ακιντζί, με

μία πηγή από το στρατόπεδο του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), το οποίο κατεβαίνει στις «προεδρικές» υποστηρίζοντας την υποψηφιότητα του καθηγητή Έρχιουρμαν. Η ίδια πηγή προσθέτει τα εξής: «Ποιον εξυπηρετεί το κλείσιμο των οδοφραγμάτων λίγο πριν από τις εκλογές μας; Φυσικά όσους υποστηρίζουν ότι «ο Ε/κ δεν πρόκειται ποτέ να αλλάξει και να συνεργαστεί μαζί μας». Ο Αναστασιάδης δημιουργεί το κατάλληλο έδαφος για τον εκφοβισμό των Τ/κ».

Παρόμοια άποψη επικρατεί και στο στρατόπεδο του κ. Ακιντζί, με

πολλούς υποστηρικτές του να βλέπουν με πρωτόγνωρη θέρμη κατά της ε/κ ηγεσίας. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι εθελοντές της προεκλογικής εκστρατείας του κ. Ακιντζί, την προηγούμενη εβδομάδα, έφτασαν στο σημείο να ισχυριστούν στην «Κ» ότι υπάρχει «παρασκηνιακή συμφωνία» της ε/κ κυβέρνησης με τις δυνάμεις της διχοτομησης για τις «προεδρικές» και για την τροπή των εξελίξεων στη νέα περίοδο που ακολουθεί στο Κυπριακό.

Η κρίση ως ευκαιρία

Για τον δημοσιογράφο Βατάν Μεχμέτ οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών επιφύλασσαν και πολιτικά κέρδη για το στρατόπεδο της λύσης, και κυρίως για την υποψηφιότητα του κ. Ακιντζί. Τ/κ δημοσιογράφοι και αναλυτές, που συμφωνούν με αυτήν την ανάγνωση των εξελίξεων, εστιάζουν σε δύο σημεία. Πρώτον, το κλείσιμο των οδοφραγμάτων παρέχει στον κ. Ακιντζί το κατάλληλο εργαλείο για να συσπειρώσει την εκλογική του βάση γύρω από το όραμα της λύσης, με τον Τ/κ ηγέτη να εκπέμπει το μήνυμα ότι είναι ο μοναδικός Κύπριος ηγέτης που επιμένει στη λύση και στην ομοσπονδία, παρά τις επιθέσεις που δέχεται. Δεύτερον, εκπέμποντας το μήνυμα ότι

είναι ο ηγέτης της λύσης και της δικοινοτικής συνεργασίας, ο κ. Ακιντζί σπεύδει να ενισχύσει την προβολή της ηγετικής του εικόνας και στο διεθνές σκηνικό, κυρίως στον ΟΗΕ και την Ευρώπη. Η συγκεκριμένη εξέλιξη θα μπορούσε να διευκολύνει το έργο της τ/κ ηγεσίας, εάν ο κ. Ακιντζί κατορθώσει μετά τις «προεδρικές» να παραμείνει στο «προεδρικό».

«Παρέμβαση στις εκλογές»

Όσον αφορά τη στάση της Αγκυρας, την παρούσα στιγμή οι τουρκικές πηγές αποφεύγουν να δώσουν αναλυτικές απαντήσεις, κυρίως επειδή το ενδιαφέρον της τουρκικής διπλωματίας είναι στραμμένο αλλού. Παρόλα αυτά, οι πηγές της «Κ» υπογραμμίζουν ότι οι Τούρκοι διπλωμάτες, που παρακολουθούν τις εξελίξεις στο Κυπριακό, ερμηνεύουν το κλείσιμο των οδοφραγμάτων ως ένα είδος παρέμβασης στις «προεδρικές εκλογές». Την ίδια στιγμή, οι πηγές της «Κ» επιμένουν στο γεγονός ότι οι τελευταίες εξελίξεις δείχνουν ότι δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για «power sharing» στην Κύπρο και γι' αυτό τον λόγο υπάρχει άμεση ανάγκη για την έναρξη της συζήτησης περί εναλλακτικών μοντέλων λύσης.

Θες το καλύτερο; Ψάξε το... Σε περιμένουμε!

Καινοτόμες Υπηρεσίες, σε τιμή που σου αξίζει

Προετοιμάσου κατά παντός κινδύνου, για ό,τι μπορεί να επιφυλάσσει το μέλλον με το **BusinessShield**.

IN TRUST WE TRUST.

Η Ελλάδα στον κλοιό της πανδημίας

Ο νέος κορωνοϊός ανατρέπει άρδην την καθημερινότητά μας, ενώ αναμένεται να αλλάξει τον «χάρτη» της περιθαλψής υγείας

Της ΠΙΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Στον κλοιό της πανδημίας του νέου κορωνοϊού βρίσκεται όλη η χώρα, με τα πρωτοφανή μέτρα αποφυγής «συναθροίσεων» να αυστηροποιούνται διαρκώς στη συντεταγμένη προσπάθεια να περιορισθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι διάχυτες επιπτώσεις του εφιάλτη COVID-19. Τα νέα περιστατικά της νόσου και στη χώρα μας αυξάνουν ραγδαία, ενώ η εμφάνιση και ασθενών χωρίς ιστορικό ταξιδιού και σαφή επιδημι-

ολογική σχέση με «γνωστά» κρούσματα καταδεικνύουν ότι ο ιός έχει διασπαρεί πλέον στην κοινότητα και αναδεικνύουν την τεράστια αξία της τήρησης των ατομικών μέτρων προστασίας αλλά και του περιορισμού των κοινωνικών επαφών.

Σύμφωνα με τους ειδικούς επιστήμονες, τα δρακόντεια μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί με το κλείσιμο όλων των χώρων συνάθροισης πολιτών, ακόμα και εάν αυτά είναι εμπορικά κέντρα, αρχαιολογικοί χώροι, καφετέριες κ.ά., θα αξιολογηθούν σε δύο εβδομάδες. Τότε αναμένεται να φανεί η αποτελεσματικότητά τους στην καθυστέρηση της εξάπλωσης της νόσου, κάτι που είναι, σε αυτή τη φάση της πανδημίας, το ζητούμενο, ώστε

να μπορεί το σύστημα υγείας να αντεπεξέλθει στις αυξημένες ανάγκες για περίθαλψη.

Ο νέος κορωνοϊός, εκτός από τις συνήθειες των πολιτών –επαγγελματικών και κοινωνικών–, αλλάζει έστω και προσωρινά τον «χάρτη» της περιθαλψής υγείας στη χώρα μας. Ήδη το υπουργείο Υγείας

ανακοίνωσε την αναστολή των τακτικών χειρουργείων και των απογευματινών ιατρείων στα δημόσια νοσοκομεία. Αναφορικά με τους ασθενείς με COVID-19, πλέον νοσηλεύονται μόνο τα πιο σοβαρά περιστατικά, αφού οι οδηγίες ορίζουν ότι ασθενείς με ήπια συμπτώματα μένουν σπίτι. Ήδη ο όρος «νοσοκομείο αναφοράς» για τα περιστατικά κορωνοϊού αναμένεται να ξεχαστεί τις επόμενες ημέρες, με το υπουργείο Υγείας να έχει ήδη στα σκαριά σχέδιο «εκένωσης» νοσοκομείων, ώστε αυτά να περιβάλουν μόνο ασθενείς με κορωνοϊό. Μάλιστα, στο ακραίο σενάριο προβλέπεται ότι τα μισά νοσοκομεία του ΕΣΥ στο λεκανοπέδιο θα νοσηλεύουν περιστατικά

COVID-19, ενώ η διακομιδή των ήδη νοσηλευόμενων ασθενών σε άλλες μονάδες υγείας θα ξεκινήσει σταδιακά. Οι ειδικοί υπολογίζουν μάλιστα ότι θα διακομίζονται τέσσερις ασθενείς την ώρα.

Οι υπεύθυνοι του υπουργείου Υγείας βρίσκονται σε συνομιλίες με τους εκπροσώπους των ιδιωτικών κλινικών και θεραπευτηρίων για το πώς θα μπορούσε το ΕΣΥ να εκμεταλλευτεί ιδιωτικές κλινικές νοσηλείας. Πάντως, το βάρος πέφτει στο σκέλος που αφορά τις μονάδες εντατικής θεραπείας. Ήδη αυτή τη στιγμή το ΕΣΥ χρησιμοποιεί περίπου 110 κλινικές εντατικής του ιδιωτικού τομέα –οι οποίες προστίθενται στις περίπου 560 του δημοσίου–, ενώ, σύμφωνα με

πληροφορίες της «Κ», σε πρόσφατη συνάντηση με τους εκπροσώπους ιδιωτικών κλινικών το υπουργείο Υγείας ζήτησε επιπλέον 180 κλινικές ΜΕΘ. Σημειώνεται ότι συνολικά ο ιδιωτικός τομέας διαθέτει 350 κλινικές ΜΕΘ, που σημαίνει ότι τα περιθώρια είναι πολύ στενά.

Παράλληλα, σήμερα λήγει η δηρία υποβολής αιτήσεων για την κάλυψη 2.000 θέσεων νοσηλευτών και λοιπών επαγγελματιών υγείας με διετείς συμβάσεις, που εκτάκτως προσλαμβάνει το υπουργείο Υγείας λόγω της κρίσης του κορωνοϊού. Στην πρόσφατη πράξη νομοθετικού περιεχομένου προβλέπεται και η παράταση για τέσσερις μήνες των συμβάσεων επικουρικού προσωπικού στα νοσοκομεία.

Το κέντρο επιχειρήσεων του ΕΟΔΥ δέχεται ημερησίως έως και 20.000 κλήσεις από πολίτες, νοσοκομεία και ιδιώτες γιατρούς και προσπαθεί να συντονίσει όλους τους φορείς της υγείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Οι ακούραστοι «κυματοθραύστες» της αγωνίας

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ενας στενός διάδρομος στο υπόγειο του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας στο Μαρούσι οδηγεί στο κέντρο επιχειρήσεων. Σε γραφεία σχήματος «Π» κάθονται 15 γιατροί και νοσηλεύτες, καθένας με ένα τηλέφωνο και ένα αντισπηκτικό μπροστά του. Σκύβουν πάνω από τις συσκευές, κρατούν σημειώσεις, μιλούν ακατάπαυστα. Ενας βόμβος διευκρινίσεων, οδηγίων και συστάσεων. Εάν δεν συμτέχει σε κάποια από αυτές τις συνομιλίες είναι δύσκολο, ως εξωτερικός παρατηρητής, να απομονώσεις τις λέξεις. Σε μια οθόνη, ορατή από όλους στο δωμάτιο, εμφανίζονται τα τελευταία δεδομένα για την παγκόσμια εξάπλωση του νέου κορωνοϊού. Πόσοι διαγνώστηκαν, πόσοι πέθαναν και πόσοι έχουν αναρρώσει.

Εδώ βρίσκεται η καρδιά του ΕΟΔΥ. Ημερησίως δέχονται σε αυτή την αίθουσα από 15.000 έως και 20.000 κλήσεις. Λειτουργούν σε κυλιόμενες βάρδιες και καλύπτουν όλο το 24ωρο. Αλλωστε, ακόμη και τα ξημερώματα οι κλήσεις δεν σταματούν, απλώς αραιώνουν. Λαμβάνουν πληροφορίες από πολίτες, ιδιώτες γιατρούς και νοσοκομεία, μεταφέρουν τις επίσημες οδηγίες του οργανισμού σχετικά με τον κορωνοϊό και ενημερώνονται για τα εργαστηριακά αποτελέσματα ύποπτων κρουσμάτων. Αποστολή τους είναι να δώσουν λύσεις. Να συντονίσουν και να εξασφαλίσουν την εύρυθμη λειτουργία όλων των επαγγελματιών υγείας οι οποίοι εμπλέκονται στην αντιμετώπιση αυτής της πανδημίας.

«Είναι πολλές οι ώρες δουλειάς και τα ερωτήματα πειστικά. Πολύς κόσμος είναι αγχώμενος. Προσπαθεί να γίνει ο κυματοθραύστης αυτής της κατάστασης. Προσπαθεί να καθυστερήσει, αλλά και να πει κάποιες φορές σε έντονο τόνο ότι δεν χρειάζεται πανικός. Ο πα-

νικός δεν βοηθάει κανέναν», λέει στην «Κ» ο Δημήτρης Ηλιόπουλος, τμηματάρχης Συντονισμού, Ετοιμότητας και Απόκρισης στον ΕΟΔΥ.

Τις τελευταίες ημέρες οι πολίτες μπορούν να καλούν για γενικές πληροφορίες σχετικά με τον κορωνοϊό και στο 1135, τηλεφωνικό κέντρο που στεγάζεται σε άλλες εγκαταστάσεις. Ωστόσο, στην αίθουσα που βρίσκεται στο Μαρούσι εξυπηρετούνται και οι πιο εξειδικευμένες περιπτώσεις. «Αυτά που δεν δύνανται να απαντηθούν, οι γκριζές ζώνες, όσα δεν διευκρινίζονται μέσω της ιστοσελίδας, απαντώνται στην τηλεφωνική γραμμή του κέντρου επιχειρήσεων», εξηγεί στην «Κ» ο Σπύρος Σαπουνάς, προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ετοιμότητας και Απόκρισης στον ΕΟΔΥ.

Εδώ θα κριθεί εάν υπάρχει λόγος να κινητοποιηθεί κάποιο νοσοκομείο εκτός προγράμματος εφημεριών και θα δοθούν διευκρινίσεις στο ΕΚΑΒ ή κάποιο νοσοκομείο για μια διακομιδή. Εδώ θα εξεταστούν και πιο σύνθετα υποθετικά σενάρια, όπως ποια θα ήταν η ενδεχόμενη διαχείριση αιμοκαθαιρόμενων ασθενών, οι οποίοι μπορεί να εμφανίσουν συμπτώματα λοίμωξης του αναπνευστικού και κλινική εικόνα που παραπέμπει σε ύποπτο κρούσμα κορωνοϊού, ή τι πρέπει να γίνει σε περίπτωση που νοσήσει μια γυναίκα σε μαιευτήριο.

Το κέντρο επιχειρήσεων δεχόταν τηλεφωνήματα ήδη από την περίοδο που είχαν εμφανιστεί τα πρώτα κρούσματα στην Κίνα. Τότε η συχνότητα ήταν σαφώς μικρότερη και όσοι καλούσαν ήταν κυρίως ταξιδιώτες. Μόλις πέρασε ο ιός και σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πολλαπλασιάστηκαν και τα ερωτήματα των πολιτών. «Δεχόμασταν πλέον 20 κλήσεις το λεπτό», λέει ο κ. Ηλιόπουλος.

Η πρώτη θετική διάγνωση στην Ελλάδα έφερε νέο κύμα τη-

πάνω, το τηλέφωνο δεν σταματάει να χτυπά. Οι περισσότεροι πολίτες ζητούν να παραπεμφθούν για εξέταση, ακόμη κι αν δεν εμφανίζουν συμπτώματα. Κάτω, οθόνη όπου εμφανίζονται τα παγκόσμια στατιστικά της πανδημίας.

Η «Κ» βρέθηκε στο κέντρο επιχειρήσεων του ΕΟΔΥ, το οποίο συντονίζει πολίτες και νοσοκομεία στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

λεφωνημάτων στο κέντρο επιχειρήσεων. Πλέον ο κόσμος που καλεί αναφέρεται μόνο σε πιθανή συμπτωματολογία ή ρωτάει τι μέτρα πρέπει να λάβει εάν βρίσκεται μεταξύ των επαφών κάποιου επιβεβαιωμένου κρούσματος. «Υπάρχει φοβερή πίεση στο θέμα της εξέτασης», παρατηρεί ο κ. Ηλιόπουλος. Οι περισσότεροι πολίτες ζητούν να παραπεμφθούν

σε κάποιο νοσοκομείο για να διαπιστώσουν εάν έχουν προσβληθεί από τον νέο κορωνοϊό. «Εχουμε πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο στο ποιος πρέπει να υποβληθεί στην εξέταση. Η εξέταση δεν γίνεται για προληπτικούς λόγους, δεν γίνεται από ασυμπτωματικούς πολίτες», προσθέτει ο κ. Σαπουνάς.

Εξηγούν ότι για κάθε περιστατικό πρέπει να αξιολογηθούν τα συμπτώματα και η κλινική εικόνα, εάν και πού έχει ταξιδέψει ο πολίτης, εάν έχει έρθει σε επαφή με επιβεβαιωμένο ή πιθανό κρούσμα, για να ακολουθήσει η παραπομπή σε κάποιο από τα νοσοκομεία αναφοράς. «Πολύς κόσμος πηγαίνει χωρίς σοβαρό πρόβλημα για να εξεταστεί και με αυτόν τον τρόπο μπλοκάρει το σύστημα. Αυτό προσπαθούμε να αποτρέψουμε», τονίζει ο κ. Ηλιόπουλος και προσθέτει ότι όποιος έχει υποψίες νόσου θα πρέπει να συμβουλευτεί πρώτα και τον προσωπικό του γιατρό. Η συμμόρφωση στα νοσοκομεία χωρίς σημαντική αιτία μπορεί να καθυστερήσει αρκετά την εξέταση κάποιου σοβαρού περιστατικού.

Μετά τα δελτία ειδήσεων

Πέρα από την Αττική και τη Θεσσαλονίκη, άλλες περιοχές της χώρας από τις οποίες δέχεται τις περισσότερες κλήσεις το κέντρο επιχειρήσεων είναι μέχρι στιγμής η Ηλεία και η Αχαΐα. Εκεί είχε εντοπιστεί, άλλωστε, μεγάλος αριθμός κρουσμάτων. Οι τηλεφωνικές γραμμές είναι απασχολημένες διαρκώς. Η κορύφωση των κλήσεων, όμως, καταγράφεται καθημερινά μετά το τέλος των δελτίων ειδήσεων. Μαζικά τηλεφωνήματα δέχονται και μόλις βγαίνει κάποια έκτακτη ειδηση από τα ΜΜΕ για νέα κρούσματα, συνήθως μετά την καθιερωμένη ενημέρωση των δημοσιογράφων από τον καθηγητή λοιμωξιολόγο και εκπρόσωπο του υπουργείου Υγείας για τον κορωνοϊό, Σωτήρη Τσιόδρα.

Όπως εξηγεί ο κ. Ηλιόπουλος, το ιδεατό είναι να έχει ολοκληρωθεί μια κλήση πολύτιμη προς το κέντρο επιχειρήσεων μέσα σε 2,5 λεπτά. «Εκτός κι αν πρόκειται για συνομιλία με κάποιο νοσοκομείο ή το ΕΚΑΒ. Όσο περισσότερο κρατάς ένα τηλεφώνημα τόσο πιο πολύ αγχώνεις τον άνθρωπο που βρίσκεται στην επόμενη γραμμή και περιμένει». Ακόμη και τα ξημερώματα μεταξύ 2 π.μ. και 4 π.μ. τα λαμπάκια στις τηλεφωνικές συσκευές του κέντρου επιχειρήσεων εξακολουθούν να αναβοσβάνουν. Σε αυτή τη ζώνη, όμως, συνήθως τους καλούν άλλοι γιατροί για επείγοντα περιστατικά και ασθενείς με βαριά κλινική εικόνα, οι οποίοι μπορεί να χρήζουν διακομιδής σε κάποιο νοσοκομείο αναφοράς.

Στο κέντρο επιχειρήσεων έχουν αντιμετωπίσει και στο παρελθόν έκτακτα γεγονότα δημόσιας υγείας. «Δεν έχει υπάρξει όμως καμία αντίστοιχη κατάσταση που να απαιτούσε τόσο πολύ προσωπικό», διευκρινίζει ο κ. Σαπουνάς. Και άλλοι συνάδελφοί τους στα υπόλοιπα τμήματα που βρίσκονται στο υπόγειο του ΕΟΔΥ εργάζονται εντατικά εδώ και μέρες. Σε ένα από αυτά τα γραφεία, πίσω από τις μισάνοικτες περσίδες στην τζαμαρία, διακρίνεται μια ομάδα υπαλλήλων. Φαίνεται ότι συσκέπτονται. Είναι μέλη του τμήματος Επιδημιολογικής Επιτήρησης, το οποίο έχει αναλάβει την απαιτητική αποστολή της ιχνηλάτησης των επαφών κάποιου επιβεβαιωμένου κρούσματος.

«Πολύς κόσμος παίρνει τηλέφωνο, ανεξαρτήτως ώρας, ηλικίας ή επαφής με πιθανό ή επιβεβαιωμένο κρούσμα», λέει ο κ. Ηλιόπουλος. «Η οδηγία από εμάς είναι: ψυχραιμία. Παραμονή στο σπίτι και μείωση των άσκοπων μετακινήσεων. Ακόμη κι αν κάποιος δεν έχει συμπτώματα, αυτός είναι ένας βασικός τρόπος να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού».

Σκληρή προειδοποίηση της Φύσης;

Αποψίλωση των δασών και φρενήρης αστικοποίηση δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την εξάπλωση φονικών ιών

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Σε πρόσφατο άρθρο του στους New York Times, ο Κινέζος δημοσιογράφος Γουφεί Γιου χαρακτήρισε την επιδημία του κορωνοϊού «εκδίκηση των παγκολίνων». Πρόκειται για επαπειλούμενο είδος μυρμηγκοφάγου με χαρακτηριστικές, κεράτινες φολίδες, που ζει σε τροπικές περιοχές της Αφρικής και της Ασίας. Στην Κίνα αποτελεί περιζήτητο εμπόρευμα, καθώς το κρέας του θεωρείται ντελικατέσεν και πολλοί πιστεύουν ότι οι φολίδες του έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Κατά μία εκδοχή, ο κορωνοϊός πέρασε για πρώτη φορά σε ανθρώπους στην επαρχία Γουχάν της Κίνας μέσω της πώλησης παγκολίνων σε υπαίθρια αγορά ζωντανών ζώων (wet market). Οι εν λόγω αγορές είναι παράνομες στην Κίνα, αλλά όλο και κάποιoi βρίσκονται να αψηφούν τους νόμους σε απομονωμένες περιοχές της ενδοχώρας.

Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς γιατί ο Γουφεί Γιου δελεάστηκε να δει την επιδημία του κορωνοϊού ως καρμική εκδίκηση των υπό εξαφάνιση παγκολίνων για τη συστηματική εξόντωσή τους από τους ανθρώπους. Γεγονός είναι ότι οι επιστήμονες δεν έχουν ακόμη καταλήξει σε ασφαλή εκτίμηση για την ικνυλάτωση του ιού COVID-19, καθώς άλλες εικασίες θεωρούν πιθανότερο να μεταδόθηκε από νυχτερίδες ή ερπετά. Οι αμφιβολίες των ειδικών δεν εμπόδισαν, ωστόσο, την εμφάνιση κύματος αντικινηζικής υστερίας σε περιοχές της Δύσης που έχουν πληγεί σκληρά από τον κορωνοϊό, αναγορεύοντας σε υγειονομική βόμβα για τον πλανήτη τις διατροφικές συνήθειες των Κινέζων. «Όλοι έχουμε δει Κινέζους να τρώνε ποντικά», εξεγέρν ο Λούκα Ζάια, περιφερειάρχης στο Βένετο της Ιταλίας και πρώην υπουργός του Μπερλουσκόνι.

Κρίκος μιας αλυσίδας

Όπως επισημαίνει, όμως, η αρθρογράφος της Le Monde Diplomatique Σόνια Σαχ, παρόμοιες τοποθετήσεις, που εστιάζουν στα ζώα, κρύβουν ένα πολύ βαθύτερο πρόβλημα: τη συστηματική κατα-

«Καθώς τα τροπικά δάση αποψιλώνονται με ανησυχητικό ρυθμό σε παγκόσμια κλίμακα, οι επιστήμονες φοβούνται ολοένα και περισσότερο ότι οι πανδημίες του μέλλοντος μπορεί να προέλθουν από την ανθρώπινη δραστηριότητα που καταστρέφει τα δάση», προειδοποιούσε πέρυσι άρθρο στο περιοδικό The Scientist.

Η κρίση του κορωνοϊού προσφέρει πολύτιμα διδάγματα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

στροφή βιότοπων στις συνθήκες της πλανητικής οικολογικής κρίσης, γεγονός που καθιστά ολόκληρη την ανθρωπότητα περισσότερο ευάλωτη σε μέχρι χθες άγνωστες επιδημίες ή και πανδημίες. Υπό αυτό το πρίσμα, ο COVID-19 δεν αποτελεί παρά τον τελευταίο, μέχρι στιγμής, κρίκο μιας αλυσίδας που έχει πλούσιο παρελθόν και θα έχει, αν δεν αλλάξει ριζικά ο τρόπος ζωής μας, ακόμη πιο πλούσιο μέλλον.

Ηδη τον Ιανουάριο του 2019, δηλαδή ένα χρόνο πριν από την κρίση του νέου κορωνοϊού, το περιοδικό The Scientist φιλοξενούσε άρθρο της Καταρίνα Ζίμερ, το οποίο περιείχε μια δυοσίωνη προειδοποίηση: «Καθώς τα τροπικά δάση αποψιλώνονται με ανησυχητικό ρυθμό σε παγκόσμια κλίμακα, οι επιστήμο-

νες φοβούνται ολοένα και περισσότερο ότι οι πανδημίες του μέλλοντος μπορεί να προέλθουν από την ανθρώπινη δραστηριότητα που καταστρέφει τα δάση». Η αρθρογράφος παρέθεσε αρκετές έρευνες, οι οποίες τεκμηριώνουν ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στην αποψίλωση δασών και στην έκρηξη ιογενών νόσων σε γειτονικές περιοχές. Μία από τις πιο χαρακτηριστικές ήταν η επιδημία ελονοσίας που έπληξε το Βόρνεο το 2002. Προς μεγάλη τους έκπληξη, οι επιστήμονες διαπίστωσαν ότι δεν επρόκειτο για τον συνηθισμένο ιό που μεταδίδεται από κουνούπια, αλλά για έναν άλλο ιό, ο οποίος μέχρι τότε εντοπιζόταν σε πιθήκους και κατάφερε να περάσει στον άνθρωπο. Το Βόρνεο είναι ένα από τα σημεία του πλανήτη όπου η καταστροφή τροπικών δασών έχει πάρει δραματικές διαστάσεις.

Ευνοϊκές συνθήκες

Ασφαλώς η στατιστική συσχέτιση δεν τεκμηριώνει από μόνη της σχέση αίτιου-αποτελέσματος ανάμεσα στην αποψίλωση των δασών

και στη διάδοση δυνητικά φονικών ιών. Ωστόσο, αν συνυπολογίσει κανείς την καταστροφή βιότοπων, τη φρενήρη αστικοποίηση που φέρνει ανθρώπους και καλλιέργειες κοντά σε άγρια δάση, αλλά και τις άκρως ανθυγιεινές συνθήκες στις εγκαταστάσεις της βιομηχανοποιημένης κτηνοτροφίας, η εικασία αναδύεται ισχυρότατη: το επικρατούν μοντέλο της πυρετικής «ανάπτυξης» δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για να έρθουν οι παθογόνοι οργανισμοί πιο κοντά στους ανθρώπους, να μεταλλαχθούν και να προκαλέσουν εντέλει φονικές επιδημίες ή και πανδημίες.

Στα τελευταία 80 χρόνια, έχουν εμφανιστεί εκατοντάδες παθογόνοι οργανισμοί σε περιοχές όπου ήταν μέχρι τότε άγνωστοι. Ενδεικτικά: ο ιός HIV, που εμφανίστηκε στις ΗΠΑ το 1981, ο Ebola που εντοπίστηκε στο νότιο Σουδάν και στο Κονγκό το 1976, ο Zika, που έπληξε την αμερικανική ήπειρο το 2015, ο ιός του Δυτικού Νείλου που ήρθε στην Αμερική το 1999 και ο SARS που ξεκίνησε από το Φοσάν της Κίνας το 2002. Σε πο-

σοστό 60%, οι εν λόγω ιοί προέρχονταν από ζώα.

Ωστόσο, δεν είναι τα ζώα, αλλά δικές μας δραστηριότητες που πρέπει να ενοχοποιηθούν για την ανησυχητική πυκνωση του φαινομένου. Οι ειδικοί βεβαιώνουν ότι στη μεγάλη πλειονότητα των περιπτώσεων τα ζώα συμβιβάζονται με τα μικρόβια χωρίς να παθαίνουν κάτι ιδιαίτερο. Τα προβλήματα αρχίζουν όταν, για παράδειγμα, οι νυχτερίδες που θρέφονται με φρούτα αναγκάζονται να φύγουν από τον αποψιλωμένο τους βιότοπο και φτάνουν μέχρι το σπίτι ή τη φάρμα που φτιάξαμε εκεί δίπλα, αφήνουν το σάλιο τους στο καρποφόρο δένδρο μας, για να μολυνθούν κι εμείς στη συνέχεια από τον μεταλλαγμένο ιό τους. Ή όταν στις ανοικτές αγορές ζωντανών ζώων βρίσκονται δίπλα δίπλα είδη που ουδέποτε θα διασταυρώνονταν στο φυσικό περιβάλλον. Ή ακόμη όταν χιλιάδες πουλερικά ή χοίροι συνωστίζονται υπό εντελώς απαράδεκτες συνθήκες, ενώ περιμένουν τη σφαγή τους, σε κτηνοτροφικές μονάδες που ευνοούν τη μετάδοση και μετάλλαξη ασθενειών.

Αστραπιαία εξάπλωση της «επιδημίας παραπληροφόρησης»

Των **SHEERA FRENKEL, DAVEY ALBA** και **RAYMOND ZHONG** **THE NEW YORK TIMES**

Τις πρώτες ημέρες της επιδημίας ιογενούς πνευμονίας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατακλύστηκαν από συνωμοσιολογικούς ψιθύρους, σχετικά με τη δημιουργία του φονικού κορωνοϊού COVID-19 σε κρατικό κινεζικό εργαστήριο. Στη συνέχεια το Διαδίκτυο πλημμύρισε από δήθεν αποτελεσματικές θεραπείες: μαντζούνια, βότανα, τζελ, υγρά, και σκόνες που χαρίζουν ανοσία έναντι του κορωνοϊού.

Στη συνέχεια, ακολούθησαν οι συκοφαντίες εναντίον κυβερνήσεων και προσωπικοτήτων και οι ρατσιστικές επιθέσεις. Η Ταϊβάν, ισχυριζόνταν κάποιοι, απέκρυπτε τους πραγματικούς θανάτους ή ότι για τη διάδοση του κορωνοϊού ευθυνόταν αποκλειστικά ο ιδιοκτήτης της Microsoft, Μπίλ Γκέιτς. Άλλοι ισχυρίζονται ότι Ιταλοί είχαν βγει στους δρόμους διαδηλώνοντας εναντίον των Κινέζων επισκεπτών που θεωρούσαν υπεύθυνους για τη μετάδοση του επικίνδυνου παθογόνου παράγοντα.

Τίποτα από αυτά δεν ανταποκρίνονταν στην αλήθεια. Τον COVID-19, που μεταδίδεται αστραπιαία σε όλη την υφήλιο, ακολουθεί η «επιδημία παραπληροφόρησης», παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης να αποτρέψουν την επικίνδυνη διάδοση τέτοιων «fake news». Facebook, Twitter και

Google ισχυρίζονται ότι αφαιρούν τις ψευδείς πληροφορίες για τον κορωνοϊό μόλις τις εντοπίζουν και ότι συνεργάζονται με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και άλλους κυβερνητικούς φορείς με στόχο της διαφύλαξης της ορθής πληροφόρησης των πολιτών για το θέμα.

Ωστόσο, μία απλή αναζήτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αποκαλύπτει εκατοντάδες φωτογραφίες, βίντεο και αναρτήσεις, οι οποίες εξακολουθούν να υπάρ-

Τόσο οι επιστήμονες όσο και οι τεχνολογικοί κολοσσοί συνήθως δεν καταφέρνουν να «αναχαιτίσουν» εγκαίρως τα fake news.

χουν έχοντας διαφύγει των ελέγχων. Όλα αυτά, βέβαια, δεν περιορίζονται στην αγγλική γλώσσα, αλλά θα τις εντοπίσει κανείς στα εβραϊκά, στα φαρσί, στα ουρντού και στην ινδική γλώσσα, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη μετάδοση του ιού σε όλο τον κόσμο. Τόσο οι επιστήμονες όσο και οι τεχνολογικοί κολοσσοί, που θέλουν να θωρακίσουν την αλήθεια, συνήθως δεν καταφέρνουν να παρακολουθήσουν, να προλάβουν και τελικά να εξουδετερώσουν τους ψεύτες και τους απατεώνες του Διαδικτύου. Το Facebook, το Twitter και το YouTube υποστηρίζουν ότι κατα-

Μία απλή αναζήτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποκαλύπτει εκατοντάδες φωτογραφίες, βίντεο και αναρτήσεις, οι οποίες εξακολουθούν να υπάρχουν έχοντας διαφύγει τον έλεγχο.

βάλλουν προσπάθειες να στρέψουν τους χρήστες σε αξιόπιστες πηγές των πληροφοριών που αποτρέπουν τις ανοικτές γραμμές με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης (CDC) των ΗΠΑ. Το Facebook απαγορεύει περιεχόμενο που μπορεί να προκαλέσει βλάβη στους χρήστες, όπως ισχυρισμούς που αποτρέπουν τις θεραπείες ή προωθούν παράδοξα και επικίνδυνα προληπτικά μέσα, ενώ οι διάφορες συνωμοσιολογικές θεωρίες σημειώνονται ως «ψευδείς» μόλις ελεγχθούν από τους μηχανισμούς της ιστοσελίδας. Όταν κά-

ποιος χρήστης προσπαθεί να μοιραστεί τέτοιες θεωρίες, ένα μήνυμα τον προειδοποιεί ότι το περιεχόμενο δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια. Αυτή η πολιτική, ωστόσο, δεν απέτρεψε τα μέλη κλειστών ομάδων του Facebook από τη μετάδοση αναληθών πληροφοριών σχετικά με τον κορωνοϊό. Πέρα από τα αδιάκριτα βλέμματα στο Facebook, ομάδες, μία από τις οποίες έχει 100.000 μέλη, δι-αδίδουν διάφορες συνωμοσιολογικές θεωρίες, όπως ότι ο COVID-19 είναι ανακάλυψη των φαρμακοβιομηχανιών για να πωλήσουν περισσότερα φάρμακα και εμβόλια. Η ιστοσελίδα

έχει προσφέρει δωρεάν χώρο διαφήμισης στον ΠΟΥ προκειμένου να αποκτήσουν οι χρήστες πρόσβαση σε σωστή πληροφόρηση.

Το Twitter, επίσης, αναγνώρισε ότι στον ιστότοπο πράγματι δημοσιεύονται παραπληρωτικές πληροφορίες. Βέβαια, ο αντιπρόεδρος της εταιρείας, Ντέλ Χάρβεϊ, ισχυρίζεται ότι δεν έχουν εντοπιστεί μεγάλης κλίμακας προσπάθειες για τη διάδοση παραπληρωτικών πληροφοριών σχετικά με τον κορωνοϊό.

Το YouTube, ιδιοκτησίας Google, επίσης ανακοίνωσε ότι συνεργάζεται με τον ΠΟΥ κατά της παραπληροφόρησης. Ο εκπρόσωπος της εταιρείας, Φαρσάντ Φαντλού δήλωσε ότι η ιστοσελίδα εφαρμόζει κανόνες που απαγορεύουν την ανάρτηση βίντεο που «προωθούν ιατρικές αβέσυχες μεθόδους για την πρόληψη του κορωνοϊού αντί της αναζήτησης ιατρικής θεραπείας». Δεκάδες βίντεο, όμως, εξακολουθούν να υπόσχονται θεραπείες. Σε πολλές, στη θέση των σχολίων, υπάρχουν σύνδεσμοι που οδηγούν τους χρήστες σε ιστοσελίδες που υπόσχονται θεραπείες, ενώ στην πραγματικότητα στοχεύουν στην υποκλοπή στοιχείων των πιστωτικών τους καρτών και των προσωπικών τους δεδομένων.

Η εταιρεία κυβερνοασφάλειας Check Point εντόπισε περισσότερες από τέσσερις χιλιάδες ιστοσελίδες για τον COVID-19, που ξεκίνησαν να λειτουργούν στις αρχές του έτους. Από αυτές το 3% θεωρείται «κακόβουλο» και το 5% «ύποπτο». Επίσης, έρευνα της εταιρείας κυ-

βερνοασφάλειας Sophos κατέγραψε αύξηση της αποστολής παραπληρωτικών ηλεκτρονικών επιστολών σε πολίτες της Ιταλίας, όπου μαίνεται η επιδημία. Σε αυτές περιλαμβάνεται ένα συνημμένο αρχείο, που δήθεν περιλαμβάνει θεραπείες της ιογενούς πνευμονίας. Όταν το αρχείο «κατέβει», τοποθετεί κακόβουλο λογισμικό στον υπολογιστή.

Τον περασμένο μήνα και ο ΠΟΥ προειδοποίησε για τη μαζική αποστολή μείλ, που δήθεν προέρχονται από εκπροσώπους του διεθνούς Οργανισμού. Στην πραγματικότητα αυτά τα μείλ μεταφέρουν ένα κακόβουλο κώδικα, που δίνει στον χειριστή του πρόσβαση στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του θύματος.

Ο αρχισυντάκτης των ιατρικών θεμάτων για το NewsGuard, μία νεοσύστατη εταιρεία που προσπαθεί να σταματήσει τη διασπορά ψευδών ειδήσεων στο Διαδίκτυο, επισημαίνει ότι η ιατρική φύση του προβλήματος του κορωνοϊού, το καθιστά διαφορετικό από όλες τις άλλες συνωμοσιολογικές θεωρίες, που έχουν αντιμετωπίσει οι χρήστες στο παρελθόν.

Επειδή, οι πληροφορίες σχετικά με τον COVID-19 εξελίσσονται και μετασχηματίζονται σε πραγματικό χρόνο, είναι πολύ ευκολότερο για οποιονδήποτε το επιθυμεί, να προωθήσει ψεύδη. Σίγουρα χρειάζεται να περάσει αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, προτού άνθρωποι με επιστημονική κατάρτιση ή και δημοσιογράφοι, ξεσκεπάσουν τα ψέματα και αποκαταστήσουν την αλήθεια.

Ο κορωνοϊός ως ευκαιρία

Σύμφωνα με το Κέντρο Ενεργειακών και Ατμοσφαιρικών Ερευνών του πανεπιστημίου του Ελσίνκι, η οικονομική επιβράδυνση στην Κίνα λόγω κορωνοϊού είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί η εκπομπή ρύπων που ενοχοποιούνται για την κλιματική αλλαγή κατά 25%. Σε παγκόσμια κλίμακα, η κρίση στην αεροπορική βιομηχανία και στη βιομηχανία πετρελαίου, όπως και άλλων κατεχρήνη ρυπογόνων κλάδων, αναμένεται να έχει αντίστοιχες συνέπειες. Πρόκειται για ένα παράπλευρο κέρδος από το δράμα του κορωνοϊού, κάτι ανάλογο με αυτό που συνέβη στη διεθνή οικονομική κρίση του 2008.

Το ερώτημα που τίθεται, βέβαια, είναι κατά πόσον το όφελος θα αποδειχθεί μόνο μια αναγκαστική ανάπαυλα που θα δώσει τη θέση της σε ακόμη περισσότερη φρενήρη «ανάπτυξη», όπως έγινε και με την κρίση του 2008. Γεγονός είναι ότι ο κορωνοϊός εξείζε πως οι κυβερνήτες μπορούν να πάρουν και οι λαοί να αποδεχθούν αποφασιστικά μέτρα όταν πρόκειται για ένα θέμα ζωής ή θανάτου. Κι αν αυτό συνέβη με τον COVID-19, που έχει στοιχίσει μέχρι στιγμής τη ζωή λίγων χιλιάδων ανθρώπων στον πλανήτη, γιατί δεν μπορεί να συμβεί για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η οποία, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη που επικαλείται η Deutsche Welle, προκαλεί 4,5 εκατομμύρια θανάτους κάθε χρόνο; Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε ωστόσο ριζική αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου και του ίδιου του τρόπου ζωής μας, κάτι που είναι απίθανο να γίνει πραγματικότητα από ένα και μόνο σοκ, όσο ισχυρό κι αν είναι αυτό.

Μπήκαν οι μάσκες στη Βουλή των Αντιπροσώπων

Περί υπευθυνότητας

Τα αντανάκλαστικά της κυβέρνησης, μόλις επιβεβαιώθηκαν τα δύο πρώτα θετικά περιστατικά, ήταν άμεσα. Η κινητοποίηση η επιβεβλημένη και σε καθημερινή βάση. Η αποτελεσματικότητα των μέτρων θα κριθεί επί του εδάφους. Αυτό που αξίζει αναφοράς είναι η υπεύθυνη στάση των κομμάτων, που διευκόλυνε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πάντως, για να λέμε και τα πράγματα με το όνομά τους, τα πρώτα δύο θετικά περιστατικά άλλαξαν και την πολιτική ατζέντα στο εσωτερικό. Οτιδήποτε άλλο εκτός κορωνοϊού μοιάζει με «μύγα μες στο γάλα». Αν υπάρχει κάτι για το οποίο θα πρέπει να ανησυχούν όλοι αυτό είναι η διάρκεια της κρίσης και ο νοών νοεΐτω.

• • • • •

Περί ανευθυνότητας

Ο ισχυρισμός ότι κάποιοι αποθάρρυναν το ένα από τα δύο επιβεβαιωμένα περιστατικά να υποβληθεί σε εξετάσεις για κορωνοϊό αποτελεί δικαιολογία για ένα απλό πολίτη, όχι για έναν γιατρό και μάλιστα διευθυντή συγκεκριμένης μονάδας του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Ο συγκεκριμένος γιατρός άσχετα αν μετέδωσε τον ιό ή όχι, απλώς έσπασε τα πρωτόκολλα ασφάλειας του μεγαλύτερου νοσοκομείου της Κύπρου. Πρόσωπα που γνωρίζουν την επαγγελματική του διαδρομή υποστηρίζουν πως πρόκειται για εξαιρετο επιστήμονα και ευσευειδπη ιατρικό λειτουργό. Δυσφορία έχει προκληθεί και στον ΟΚΥΝΥ για τον οποίο το όλο θέμα δεν θεωρείται λήξαν.

• • • • •

Στα μανταλάκια

Για άλλη μία φορά, ΜΜΕ και κοινωνικά δίκτυα έβαλαν στα μανταλάκια ένα πρόσωπο επειδή και μόνο ήταν γιατρός, επώνυμος και ύποπτος για κορωνοϊό. Λες και όσοι δουλεύουν στην υγεία έχουν ανοσία. Η δημοσιοποίηση του ονόματος και άλλων προσωπικών του δεδομένων ήταν ανεύθυνη κίνηση, με το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης σε αυτούς που διέγερυσαν τα προσωπικά του στοιχεία. Τα λαϊκά δικαστήρια που στήνονται στα κοινωνικά δίκτυα είναι τρανή απόδειξη ανωριμότητας και επικινδυνότητας, μια κοινωνία να έχει στα χέρια της τέτοια όπλα. Ο κοινωνικός στιγματισμός και η απαίτηση «άρων άρων, σταύρωσον αυτόν» είναι χαρακτηριστικά όχλου, μπουλουκιού και όχι ώριμης κοινωνίας.

• • • • •

Αρπαχτές

Το βάρος της επιδημίας του κορωνοϊού έχει πέσει στον δημόσιο τομέα της υγείας. Ο

Μαζί με τον κώδικα δεοντολογίας για τους Βουλευτές, ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Συλλούρης θα πρέπει να καθιερώσει όπως οι μάσκες παραμένουν στην Ολομέλεια και μετά τον τερματισμό της πανδημίας. Δικαιωματικά ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος θα είναι η νέα μασκότ της Βουλής.

ιδιωτικός συνεχίζει να κινείται στον κόσμο του, Λες και όλα βαίνουν ομαλώς. Και σαν να μην έφθαναν όλα τ' άλλα, κάποιοι ιδιώτες προσπαθούν να μετουσιώσουν σε πράξη το «κάνε την κρίση ευκαιρία». Τουτέστιν εκμεταλλεύσου, την άγνοια και τον πανικό του κόσμου. Κάποια σσΐνια- ιδιώτες, με 300 ευρώ σου κάνουν, λένε, αναλύσεις για κορωνοϊό. Αναλύσεις που δεν έχουν αντίκρισμα. Εκτός από κάποια επώνυμα χημεία, αν' ό,τι μαθαίνω και ένα γνωστό ιδιωτικό νοσηλευτήριο της πρωτεύουσας κινήθηκε για να στήσει υποδομή για εξετάσεις κορωνοϊού. Κατώτεροι των περιστάσεων. Για το κέρδος επενδύουν στον φόβο και την άγνοια.

• • • • •

Ιεράρχες

Η Εκκλησία της Ελλάδας και της Κύπρου, στο θέμα μέτρων για προστασία των πιστών, δυ-

στυχώς αποδείχθηκε πως απέχουν παρασάγγας από την πραγματικότητα. Αυτό που προκαλεί εντύπωση είναι η στάση του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η κορυφή της Ορθοδοξίας εμφανίσθηκε να αντιλαμβάνεται περισσότερο την κατάσταση που βιώνει ο πλανήτης, θέτοντας ως προτεραιότητα την προστασία της δημόσιας υγείας και αποφεύγοντας να θέσει διλήμματα στους πιστούς. Οι δικοί μας έριξαν στο «πυρ το εξώτερον» όποιον τόλμησε να αμφισβητήσει τους κανόνες. Δηλαδή ο Οικουμενικός Πατριάρχης είναι λιγότερο Ορθόδοξος από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Κύπρου, τα μέλη της οποίας σήκωσαν πανιένρα, βλέποντας φαντάσματα πίσω από τις απόψεις για τις συναθροίσεις στις εκκλησίες και στο θέμα της Θείας Κοινωνίας; Οι μεγάλοι ηγέτες δεν φαίνονται στο πολύ το «Κύριε, ελέησον» αλλά στις δύσκολες αποφάσεις.

• • • • •

Η Αστυνομία

Την εφαρμογή των μέτρων για τις συναθροίσεις, άνω των 75 ατόμων, έχει επωμισθεί η Αστυνομία. Αυτό σημαίνει πως τα όργανα της τάξης και του νόμου, καθ' όλη τη διάρκεια των μέτρων θα ελέγχουν και όπου εντοπίζουν παραβάτες, θα εφαρμόζουν το γράμμα του νόμου. Αυτό ισχύει και για τις Εκκλησίες. Απορία: Οι αστυνομικοί την Κυριακή το πρωί, θα μπαίνουν στους ναούς και θα μετρούν κεφάλια πιστών; Και αν σε κάποια εκκλησία, οι πιστοί ξεπερνούν τους 75, τι θα κάνουν, θα τους βγάζουν εκτός ναού; Εκτός και αν το έργο αυτό το αναλάβουν οι εκκλησιαστικοί επιτροποι. Δηλαδή να στέκονται στην είσοδο και μόλις συμπληρωθεί ο αριθμός 75 να κλείνουν τις πόρτες. Μπορεί να γίνεται και το άλλο, αν δεν το έχουν σκεφθεί. Όπου υπάρχει μεγάλη προσέλευση, παρακολούθηση της Θείας Λειτουργίας ανά ομάδες των 75 πι-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Το Φανάρι με τη στάση του, απέναντι στα μέτρα προστασία των πιστών, απέδειξε πως δεν είναι μόνο στους τύπους ο Φάρος της Ορθοδοξίας. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης ισορρόπησε μεταξύ ευαίσθητων θεμάτων πίστης αλλά και διαφύλαξης της δημόσιας υγείας.

στών. Όσοι βγαίνουν τόσο μπαίνουν.

• • • • •

Απαράδεκτο

Οι αντιδράσεις κάποιων τοπικών κοινωνιών σε ζητήματα όπως ο κορωνοϊός, χωρίς περιστροφές είναι απαράδεκτες και πέρα από κάθε έννοια ανθρωπισμού. Πρόσωπα τα οποία έχουν προβληθεί από τον ιό δεν είναι λεπροί και ούτε η Κύπρος θα ανοίξει σύγχρονες Σπιναλόγκες. Τα όσα καταγράφονται με το νοσοκομείο Αμμοχώστου, δεν περιποιούν τιμή για την κοινωνία μας και ποιο ειδικά για τις τοπικές αρχές, οι οποίες οφείλουν να δείχνουν υπευθυνότητα και όχι να λαϊκίζουν, στιγματίζοντας κοινωνικά συνανθρώπους μας. Οι τοπικοί πρόχοντες, αντί να εξωθούν τους πολίτες σε ακραίες συμπεριφορές, καλά θα κάνουν να δείξουν το καλό παράδειγμα. Το Παράλιμι και οι κάτοικοί του, για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, δεν έχουν να φοβηθούν τίποτα από τη νοσηλεία ασθενών στο νοσοκομείο Αμμοχώστου.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Τέσσερις νόμοι, δύο αποφάσεις, ένα στεφάνι

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Η ορκωμοσία της πρώτης γυναίκας Προέδρου της Δημοκρατίας πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή υπό ειδικές συνθήκες, λόγω κορωνοϊού, στην αίθουσα της Βουλής και, ακολούθως, η κ. Σακελλαροπούλου κατέθεσε τον καθιερωμένο στέφανο (αν μου επιτρέπете το λογοπαίγνιο) στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη. Φαινομενικά απλούστατο να μεταβείς από το κτίριο της Βουλής στο μνημείο, ένας υραίος περίπατος επάνω σε χαλιά και λευκά μάρμαρα. Στην πραγματικότητα, όμως, κάτι τόσο απλό προϋποθέτει ότι στο βάθος του γραφειοκρατικού μηχανισμού πρέπει να γυρίσουν τα γρανάζια τεσσάρων νόμων και δύο διοικητικών αποφάσεων για να μπορέσει να συμβεί νομίμως η κατάθεση.

Στη σχετική απόφαση της Περιφέρειας Αττικής, παρατάσσονται τέσσερις νόμοι (του 1962, του 1967, του 1978 και του 2010), καθώς και δύο διοικητικές αποφάσεις, σε ένα βαρύγδουπο γραφειοκρατικό κατεβató, που πιάνει χώρο και χρειάζεται χρόνος για να το συντάξει κάποιος, και όλο αυτό για να εγκρίνει η εντεταλμένη περιφερειακή σύμβουλος «κατάθεση στεφάνου στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη από την Α.Ε. τη νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κυρία Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, την Παρασκευή 13 Μαρτίου και ώρα 11.50, στο πλαίσιο της τελετής ορκωμοσίας Της».

Αναρωτιέμαι σε τι μπορεί να χρησιμεύει ο στόμφορ και η επιδεικτικά σχολαστική μέχρι γελοιότητας ακρίβεια της γραφειοκρατίας στην προκειμένη περίπτωση. Μπορεί να είναι η ανάγκη ενός μηχανισμού, εν μέρει περιττού οπωροδήποτε, να δικαιολογήσει την ύπαρξή του. Γιατί,

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

αν απαντούσε ευθέως στο αίτημα του στρατιωτικού γραφείου της προεδρίας ότι εγκρίνει την κατάθεση, χωρίς το κατεβató της αιτιολόγησης, με το οποίο ούτως ή άλλως ουδείς ασχολείται πέραν εκείνου που το συντάσσει, το έργο της γραφειοκρατίας θα φάνταζε έως και περιττό, ενώ τώρα οι αδαίες τουλάχιστον νομίζουν ότι είναι κάτι σοβαρό και δύσκολο να εγκρίνεις μια κατάθεση στεφάνου από την αρχηγό του κράτους.

Ενδέκεται, βέβαια, ας μην αγνοήσουμε ούτε αυτή την εκδοχή, να

υπάρχουν πολύ πρακτικοί λόγοι, τους οποίους εγώ δεν μπορώ να συλλάβω με τις περιορισμένες δυνατότητες του μυαλού και των γνώσεών μου, αφού άλλωστε δεν έκανα τον κόπο να ανατρέξω στους συγκεκριμένους νόμους. Μπορεί, φέρ' ειπείν, να είναι θέμα ημέρας και ώρας. Να ισχύουν, δηλαδή, άλλες διατάξεις, ίσως και διαφορετικοί νόμοι, αν η κατάθεση γινόταν στις 12.10, αντί στις 11.50 και Σάββατο αντί για Παρασκευή. Μπορεί, επίσης, να υπάρχουν διαφορετικές προβλέψεις ανάλογα με το μέγεθος, το σχήμα ή το χρώμα του στε-

φάνου. Ακούγεται τρελό, αλλά δεν μπορώ να το αποκλείσω: έχω ακράδαντη πεποίθηση στην ικανότητα της ελληνικής γραφειοκρατίας για το χειρότερο!

Βόλεψε **Μερικές** φορές, τα δημόσια αξιώματα είναι σαν την κατάσταση εθελοντών στον στρατό. Όλα ξεκινούν με χαμόγελα και χειραφίες και καταλήγουν με τρέξιμο και καψόνια. Εχω στον νου μου την περίπτωση της νέας Προέδρου, που δέχθηκε το πρώτο συγχαρητήριο τηλεφώνημα από τον πρόεδρο της Κύπρου,

Νίκο Αναστασιάδη, μαζί με την (υποχρεωτική) πρόσκληση να πραγματοποιήσει το πρώτο επίσημο ταξίδι της στην Κύπρο. Η νέα Πρόεδρος τη γλίτωσε προσωρινώς, λόγω κορωνοϊού, που δεν επιτρέπει ταξίδια. Προσωρινώς, όμως, διότι αυτή η ιδιότυπη κατάσταση ενός έθνους με δύο κράτη, εκ των οποίων το μεγαλύτερο τρέχει μονίμως πίσω από τις αταξίες του μικρότερου και πληρώνει μονίμως τον λογαριασμό, είναι κάτι από το οποίο δεν μπορώ να φαντασθώ (κανείς δεν μπορεί) πώς θα απαλλαγούμε...

Θα μπορέσει; **Παρατηρώ** ότι στις Βρυξέλλες αρχίζει να σχηματίζεται μια κρίνινα για την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και την Επιτροπή της, που όμως επί του παρόντος εκφράζεται εμμέσως και διακριτικά, ίσως επειδή είναι ακόμη νωρίς ή ακόμη και για λόγους πολιτικής ορθότητας. Λέγεται, συγκεκριμένα, ότι αφοσιώθηκε στις δεσμεύσεις της για τις πρώτες εκατό ημέρες και δεν αναγνώρισε αμέσως ως προτεραιότητα την αντιμετώπιση του κορωνοϊού. Εχει συσταθεί, βέβαια, με εντολή της προέδρου μια επιτροπή αρμοδίων που παρακολουθεί το ζήτημα, αλλά εξ όσων είναι γνωστά συνεδριάζει μία φορά κάθε εβδομάδα.

Στο προηγούμενο της επιδημίας του Εμπολα, το 2014, που απειλούσε και την Ευρώπη, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είχε διορίσει ειδικό Ευρωπαϊό συντονιστή (ήταν ο Κύπριος Χρήστος Στυλιανίδης τότε), με σκοπό τον συντονισμό ευρωπαϊκών υπηρεσιών και κυβερνήσεων για τον κοινό σκοπό. Υπάρχουν σήμερα ειδικοί, όπως ο Ηλίας Μόσιαλος, που υποστηρίζουν ότι και στην περίπτωση του κορωνοϊού επιβάλλεται να εφαρμοσθεί το ίδιο διοικητικό σχήμα.

Θα δείξει το μέλλον και συντόμως, με τον ρυθμό που εξαπλώνεται η πανδημία. Θα φανεί αν η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν είναι κάτι περισσότερο από μια κοσμική κυρία, με άριστες δημόσιες σχέσεις και υψηλή δικτύωση, όπως υποστηρίζουν οι επικριτές της. Αρχή άνδρα δείκνυσι. Το ίδιο ισχύει και για τις γυναίκες.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Αντισώματα ανθρωπιάς

Ναι, είναι τρομαχτικό αυτό που ζούμε. Και δεν εννοώ σε τοπικό μόνο επίπεδο αλλά κυρίως σε παγκόσμιο. Και είναι φυσικό να προκαλεί φόβο, ανησυχία ακόμα και πανικό. Για το τι μπορεί να συμβεί αύριο, μεθαύριο ή τους επόμενους μήνες.

Για το πόσοι μπορεί να νοσήσουν και κατά πόσο θα μπορέσει το σύστημα υγείας μας να ανταποκριθεί. Για τις ευάλωτες ομάδες και κατά πόσο είμαστε ικανοί να συμπεριφερθούμε υπεύθυνα ώστε να τις προστατεύσουμε. Για την παγκόσμια οικονομία που παίρνει ήδη την κάτω βόλτα με απρόβλεπτες συνέπειες. Για την καθημερινότητά μας που έρχεται αντιμέτωπη με μια απροσμέτρητη ανατροπή. Και κυρίως για το πόσο άνθρωποι θα καταφέρουμε να παραμείνουμε ή αν τελικά θα υποκύψουμε στις επιταγές του φόβου και του πανικού που μας ωθούν να κανιβαλίζουμε, ψάχνοντας κάθε φορά και έναν καινούργιο φταίκτη, για να τον κατασπαράξουμε σαν μανιασμένα λιοντάρια.

Ο πλανήτης ζει αυτή την στιγμή μια πανδημία. Κι αν δεν είμαστε σε θέση να το αντιληφθούμε τότε κινδυνεύουμε πολύ περισσότερο από την άγνοιά μας παρά από τον ίδιο τον κορωνοϊό. Τι εννοώ; Αργά ή γρήγορα ο κορωνοϊός θα προσγειωνόταν και στην Κύπρο. Το πώς και από ποιους δεν έχει τόση σημασία. Σημασία έχει ότι ήταν σχεδόν φαιδρό να πιστεύουμε πως εμείς θα παραμείναμε εκτός χάρτη, όταν χώρες πολύ κοντά μας μετρούσαν κρούσματα και όταν ένας μεγάλος αριθμός Κυπρίων ταξιδεύει καθημερινώς στο εξωτερικό. Εμείς, ωστόσο, κάθε φορά που ο πλανήτης μαστίζεται από μια συμφορά διατηρούμε αυτή την ακλόνητη πεποίθηση πως δεν πρόκειται να μας αγγίξει. Πως είναι μακριά από μας. Πως εμείς είμαστε ήδη απομονωμένοι σε ένα παράλληλο σύμπαν στο οποίο δεν εισχωρούν τα κακά που συμβαίνουν στον υπόλοιπο κόσμο. Και όταν έρθει τελικά η παγκόσμια συμφορά και μας βρει η αντανακλαστική μας αντίδραση είναι να λιποτάρουμε τον «φταίκτη». Αυτόν που διανοήθηκε να μας χαλάσει τη «νιρβάνα» μας και να μας καταστρέψει εν μια νυκτί την ψευδαίσθηση πως είμαστε προστατευμένοι από έναν «άλλο» Θεό. Και σπεύδουμε όλοι να τον τιμωρήσουμε. Να τον στιγματίσουμε. Να τον καταδικάσουμε σε κοινωνική απαξίωση. Να τον εξορίσουμε, αν είναι δυνατόν, ώστε να πληρώσει για το μέγα σφάλμα που διέπραξε. Κάπως έτσι συμπεριφερθήκαμε και στον γιατρό που νόσπσε. Τον διασύραμε, τον «λιθοβολήσαμε» διαδικτυακά (κι αυτόν και την οικογένειά του), ισοπέδώσαμε στο πι και φι την πορεία και το βιογραφικό του και σπεύσαμε σαν άμεμπτοι δικαστές να τον στείλουμε στο πυρ το εξώτερον. Αποφασίσαμε με συνοπτικές διαδικασίες την «ενοχή» του και ξεράσαμε όλο τον πανικό που μας προκάλεσε η «προσγείωση» του κορωνοϊού στη χώρα μας, στο πρόσωπό του. Κι αν αυτός είναι ο τρόπος μας για να αντιμετωπίσουμε αυτή την τόσο σοβαρή κατάσταση στην οποία έχει ήδη εισέλθει η χώρα μας, τότε ο ιός είναι λιγότερο τρομαχτικός από την τρομαχτική ευκολία με την οποία σπεύδουμε να στιγματίσουμε και να απαξιώσουμε συνανθρώπους μας που έχουν νοσήσει επειδή τους θεωρούμε «υπεύθυνους» για το «κακό που μας βρήκε». Αν θέλουμε, ωστόσο, να αντιμετωπίσουμε αυτή την πανδημία με υπευθυνότητα τότε οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε πως δεν έχει μόνο ιατρικές διαστάσεις αλλά και κοινωνικές και οικονομικές. Και πως ακόμα είμαστε ίσως στην αρχή αυτής της τρομαχτικής περιπέτειας γι' αυτό ακριβώς οφείλουμε να επανεφεύρουμε τις βασικές αρχές της ανθρωπιάς μας όσο είναι νωρίς. Διαφορετικά αν παραμείνουμε θύματα του πανικού, το μόνο που θα καταφέρουμε είναι να προσπαθεί ο καθένας να σώσει το τομάρι του. Κι αυτό είναι το πιο επικίνδυνο. Γιατί τότε όλα τα μέτρα προστασίας θα ακυρώνονται το ένα μετά το άλλο και ο μόνος νικητής θα είναι ο ιός που θα βρίσκει πρόσφορο έδαφος να χτυπάει ανελέητα, εξαιτίας της δικής μας ανευθυνότητας. Διότι όταν λέμε υπευθυνότητα εννοούμε πρωτίστως ανθρωπιά και όταν λέμε μέτρα προστασίας εννοούμε συλλογική κοινωνική συνείδηση. Κι αν δεν το εμπεδώσουμε αυτό τότε είμαστε όλοι από χέρι «μολυσμένοι».

elenixenou11@gmail.com

EPA/JACQUES HW

Γυναίκα στην Μπανγκάλορε της Ινδίας καλύπτει το πρόσωπό της με μαντήλι. Στην Ινδία η κυβέρνηση στις 13 Μαρτίου ανακοίνωσε το πρώτο θύμα του κορωνοϊού, έναν 76χρονο άνδρα.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Το εμβόλιο της κρίσης

Οι δυστυχίες, έλεγε στην «Πανούκλα» ο Καμύ, είναι μια κοινή υπόθεση που δύσκολα τις πιστεύει κανείς, όταν του πέσουν στο κεφάλι. «Υπήρξαν στον κόσμο», εξηγούσε, «τόσες πανούκλες όσοι και οι πόλεμοι. Και παρόλα αυτά οι πανούκλες και οι πόλεμοι πάντα βρίσκουν τους ανθρώπους το ίδιο απροετοίμαστους». Θα μπορούσε, όμως, αυτή η δυστυχία να μας βρει όλους ενωμένους, γιατί η ευτυχία του ενός είναι ίσως η μεγαλύτερη ντροπή, όπως θα έλεγε ο συγγραφέας.

Αυτή την πρωτόγνωρη κρίση δεν μπορούσε να την υπολογίσει κανείς, ούτε και να προετοιμαστεί επαρκώς για να την αντιμετωπίσει. Στην κρίση, όμως, δοκιμάζονται όλοι. Τα αντανακλαστικά των πολιτικών αρχηγών, η υπευθυνότητα, αλλά και η ανθρωπιά των υπολοίπων μας. Η Κύπρος δεν θα μείνει ανεπηρεαστη από την πανδημία. Είτε αυτό αφορά την αύξηση των κρουσμάτων, είτε αυτό αφορά την οικονομία. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο ο λαϊκισμός, οι ιδεολογίες, η στενοκεφαλία, οι μικρότητες και ο ατομικισμός θα πρέπει να μουν σε απομόνωση, γιατί είναι ίσως το πιο επικίνδυνο μικρόβιο για να εξελιχθεί.

Και τον λαϊκισμό και τις ιδεολογίες, αλλά και τη μικρότητα δυστυχώς τη ζούμε ήδη. Από τον κοινωτάρχη της Κυπερούντας, που μια χαρά τσέπωνε τα κονδύλια για την ανέγερση του Πνευμονολογικού Κέντρου στην κοινότητά του, αλλά την κρίσιμη στιγμή αρνήθηκε το Κέντρο να γίνει χώρος καραντίνας. Το είδαμε και από τις τοπικές αρχές της ελεύθερης Αιμοχώστου όταν αποφάσισαν να προειδοποιήσουν με μέτρα μόλις ήρθαν τα πρώτα κρούσματα στο νοσοκομείο Αιμοχώστου. Θα εκπνέαζε τον τουρισμό τους, είπαν. Ήταν κοντά σε κατοικημένες περιοχές εξήγησαν. Και παραιπονήθηκαν πως η επαρχία δεν τυγχάνει της ανάλογης προσφοράς με τα όσα προσφέρει. Αδιαφορώντας για το ότι το Νοσοκομείο Λεμεσού και Λευκωσίας υπολειπούντο. Μικροί φάνηκαν και κάποιοι ξενοδόχοι όμως, οι οποίοι εδώ και χρόνια απολαμβάνουν μόνοι τους τα κέρδη από τον τουρισμό και στην πρώτη δυσκολία απειλούν από την πρώτη στιγμή ότι δεν θα εφαρμόσουν τη συλλογική σύμβαση. Οι κληρικοί που επιμένουν για κανονική

λειτουργία τη στιγμή που στην Ιταλία κλείνουν εκκλησίες, αλλά και εκείνοι οι νοσοκομειακοί λειτουργοί που έσπευσαν να διαμαρτυρηθούν για τη μετακίνησή τους και κατήγγειλαν αδιαφανή κριτήρια.

Όλοι αυτοί θα κριθούν και θα αξιολογηθούν αναλόγως, όταν θα περάσει η κρίση. Το ζήτημα είναι το πώς θα κινηθεί το κράτος και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για να διαχειριστεί την κατάσταση και να αποφυγεί τα χειρότερα. Έχουμε δει τι προκάλεσε η αναληψία και η υποβάθμιση του όλου ζητήματος σε άλλες χώρες. Η Ιταλία υποτίμησε τον κίνδυνο με αποτέλεσμα να μετρούν σήμερα χίλιους νεκρούς. Ο ιός βρήκε απροετοίμαστη και τη Γερμανία, καθώς η Άγκελα Μέρκελ εκτιμά πως το 70% του γερμανικού πληθυσμού θα μολυνθεί από τον κορωνοϊό. Την ίδια ώρα ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο άργησαν να λάβουν τα όποια μέτρα, μετρώοντας πληγές και συνέπειες. Σε αυτό το κλίμα ο Έλληνας πρωθυπουργός είπε το αυτονόητο μεν, το επιβεβαιωμένο δε σε μία βαθιά συντηρητική κοινωνία: ότι στην κρίση δεν δοκιμάζονται τα πιστεύω μας, αλλά η πίστη στην υγεία του ανθρώπου, καλώντας τους να μείνουν μακριά από τις εκκλησίες και κατ'επέκταση μακριά από τον κίνδυνο εξάπλωσης του ιού. Την ίδια ώρα που βουλευτές και υπουργοί του έκαναν ανέξοδα μαθήματα θρησκοληψίας και λαϊκισμού.

Η κυβέρνηση στην Κύπρο ξεκίνησε λανθασμένα την όποια λήψη μέτρων κατά του κορωνοϊού. Έκλεισε αναίτια κάποια οδοφράγματα, διχάζοντας την κοινωνία, ενώ την ίδια στιγμή επέτρεπε την καρναβαλιστική παρέλαση και άφησε τα αεροδρόμια χωρίς τους απαραίτητους ελέγχους. Πλέον τα μέτρα που λαμβάνει βρίσκονται προς τη σωστή κατεύθυνση. Από σήμερα θα δοκιμαστούν όλοι και όλα. Και η Πολιτεία και το γενικό σύστημα υγείας το οποίο θα πρέπει να τύχει των ανάλογης στήριξης. Όλοι έχουν χρέος να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων και ο καθένας θα πρέπει να βοηθήσει όπως μπορεί.

Με πειθαρχία, σύνεση και πάνω από όλα ενότητα. Γιατί αυτό θα αποτελέσει το καλύτερο εμβόλιο στην κρίση που έρχεται.

economidoum@kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΚΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Τι θα συμβεί στην οικονομία

Η εξάπλωση του κορωνοϊού ήδη προκαλεί εντονότερες πιέσεις στην παγκόσμια οικονομία, οι οποίες ασφαλώς θα επηρεάσουν και την Κύπρο. Το γεγονός όμως ότι διαθέτουμε σημαντικά δημοσιονομικά περιθώρια και ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική, θα μας βοηθήσει να αντιμετωπίσουμε τα χειρότερα. Προφανώς καμία ανοικτή οικονομία δεν θα παραμείνει ανεπηρεαστη, ούτε και πρέπει να πούμε ξανά ότι «η κρίση θα μας προσπεράσει», όπως λέχθηκε από τα πιο επίσημα χείλη την τελευταία φορά που η παγκόσμια οικονομία αντιμετώπιζε συνθήκες κρίσης. Αντιθέτως, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια πρωτοφανή κατάσταση. Οι εκτιμήσεις όμως συγκλίνουν στο ότι ο αρνητικός οικονομικός αντίκτυπος θα είναι προσωρινός. Έντονος αλλά προσωρινός. Δεν υπάρχουν αυτή την φορά οι μεγάλες διαρθρωτικές αδυναμίες και οι στρεβλώσεις που είχαν προσδώσει συστηματικό χαρακτήρα και διάρκεια στην προηγούμενη κρίση. Για παράδειγμα, στην Ευρώπη, οι ισολογισμοί των τραπεζών έχουν σε ένα μεγάλο βαθμό εξυγιανθεί, τα δημόσια οικονομικά είναι σε σαφώς καλύτερη θέση και η ανεργία είναι χαμηλή. Λόγω των μέτρων όμως που λαμβάνονται προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο ιός προκύπτουν επιπτώσεις. Έχουν διαταραχθεί οι εφοδιαστικές αλυσίδες και το διεθνές εμπόριο με τρόπο που επηρεάζει την παραγωγή και την προσφορά. Η διαφαινόμενη όμως ομαλοποίηση της κατάστασης στην Κίνα, αποτελεί εξαιρετικά θετική εξέλιξη. Ίσως πιο σοβαρό είναι το πρόβλημα που αφορά στον περιορισμό της κατανάλωσης. Η κίνηση στα εστιατόρια και στις εμπορικές οδούς έχει περιοριστεί απότομα. Συνέδρια, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις και αθλητικές εκδηλώσεις ακυρώνονται. Σχολεία έχουν κλείσει. Για την χώρα μας το βασικότερο πρόβλημα προκύπτει λόγω των περιορισμών στις αερομεταφορές και της αναστολής της έναρξης της τουριστικής περιόδου. Προκύπτει δηλαδή μείωση της συνολικής ζήτησης, σε βαθμό που είναι ικανός να οδηγήσει την οικονομία σε ύφεση. Οι προβλέψεις είναι δύσκολες. Βρισκόμαστε σε ακαρτογράφητα νερά. Οι επιστήμονες όμως εκτιμούν ότι η εξάπλωση του ιού θα ανακοιπέ μέσα σε λίγους μήνες. Εάν αυτό επιβεβαιωθεί, οι οικονομίες θα ανακάμψουν γρήγορα. Για την Κύπρο είναι πολύ σημαντική η έγκαιρη επανεκκίνηση του τουριστικού ρευστήματος προκειμένου να μην χαθεί το δεύτερο εξάμηνο, κατά το οποίο εισπράττονται πάνω από τα 2/3 των εσόδων του τομέα. Μάλιστα, σε κάποιους τομείς, αυτό που θα προκύψει θα είναι κυρίως αναβολή της οικονομικής δραστηριότητας και όχι απώλεια της. Αυτή η διαπίστωση πρέπει να καθοδηγήσει τις αποφάσεις σε σχέση με τα μέτρα που η κάθε κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει, προκειμένου να περιοριστούν οι αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις. Το πόσο ισχυρά θα είναι αυτά τα μέτρα, εξαρτάται από τα περιθώρια που η κάθε κυβέρνηση φρόντισε να δημιουργήσει στα προηγούμενα χρόνια, όταν οι καιροί ήταν καλοί. Και εδώ ακριβώς είναι που αποκτούν ιδιαίτερη σημασία τα δημοσιονομικά περιθώρια που διαθέτει πλέον η χώρα μας. Η Κύπρος διαθέτει το μεγαλύτερο δημοσιονομικό πλεόνασμα στην Ε.Ε., το οποίο κατ'επανάληψη έχω χαρακτηρίσει ως το περιθώριο ασφαλείας μας. Τώρα είναι η ώρα που πρέπει να το χρησιμοποιήσουμε. Με προσδιορισμό και εφαρμογή ισχυρών, στοχευμένων, αλλά οπωσδήποτε προσωρινών μέτρων. Που θα αποσκοπούν κυρίως στην ενθάρρυνση της κατανάλωσης, προκειμένου να αποφευχθεί η διολίσθηση της οικονομίας σε ένα φαύλο κύκλο. Μέτρα πρέπει επίσης να ληφθούν σε σχέση με την ρευστότητα των επιχειρήσεων, ενώ χρειάζονται και προσωρινά μέτρα κοινωνικής στήριξης. Διαφορετική βεβαίως θα ήταν σήμερα η κατάσταση εάν αντί για πλεονάσματα, είχαμε τα ελλείμματα που παρελθόντος ή εάν το τραπεζικό μας σύστημα δεν είχε, μέσα από δύσκολες αποφάσεις, εξυγιανθεί και αναδιαρθρωθεί. Ίσως αυτό να είναι άλλο ένα μάθημα για όλους μας. Ότι δηλαδή η συνετή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών και της οικονομίας γενικότερα, δεν πρέπει ποτέ και για κανένα λόγο να διακυβεύεται.

Κανένα μέτρο δεν πρόκειται να ακυρώσει τις αρνητικές οικονομικές συνέπειες που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Τα σωστά μέτρα μπορούν όμως να περιορίσουν τις συνέπειες και να επιτρέψουν την γρήγορη ανάκαμψη. Με ψυχραιμία και με σωστές αποφάσεις θα τα καταφέρουμε.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΥ.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Η Ιφριγένεια του κορωνοϊού

Έμελλε η τύχη, σε έναν πολύ καλό γιατρό, σύμφωνα με μαρτυρίες στα Μέσα Κοινωνική Δικτύωσης, να θυσιαστεί ως άλλη Ιφριγένεια, για να φυσηθεί ο άνεμος της εκστρατείας ενημέρωσης κατά του κορωνοϊού. Ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, ως άλλος Αγαμέμνωνας, θυσίασε, έστω και άθελά του, τον άνθρωπο ο οποίος έσωσε όπως μαρτυρούν ασθενείς, πολλούς καρδιοπαθείς. Απόγευμα Δευτέρας, έξι η ώρα το απόγευμα, όλος ο κόσμος καρφωμένος στις τηλεοράσεις του, ανέμενε να ακούσει σε απευθείας μετάδοση τον υπουργό Υγείας να ανακοινώσει τα κακά μηντάτα και τα πρώτα κρούσματα κορωνοϊού στην Κύπρο. Άρχισε με συστάσεις για ψυχραιμία και αποφυγή του πανικού, αλλά έριξε και τη βόμβα μεγατόνων, προκαλώντας ο ίδιος πανικό. Το πρώτο κρούσμα ήταν

λειτουργός των υπηρεσιών υγείας σε δημόσιο νοσοκομείο και έμεινε ως εκεί, επικαλούμενος τα προσωπικά δεδομένα. Τότε άρχισε το άγριο βρισίδι για τον γιατρό, αλλά και για τον υπουργό, ο οποίος πολλαπλασίασε τον πανικό του κόσμου. Ο καθένας συνειδητοποιήσε πως μπορούσε να είχε κολλήσει τον ιό, από συγγενείς και φίλους, οι οποίοι επισκέφθηκαν κάποιο νοσοκομείο.

Δεν ξέρουμε αν ο υπουργός Υγείας ζήτησε οποιαδήποτε γνωμάτευση για τα προσωπικά δεδομένα, αλλά σίγουρα δεν σκέφτηκε το αυτονόητο, ότι το δημόσιο συμφέρον είναι πάνω από τις νομικές γνωματεύσεις. Με άλλα λόγια, αυτά τα οποία γράφουν ασυνείδητοι στο διαδικτυο με τα δυστυχήματα, προκαλώντας πανικό στους πολίτες, το έπραξε άθελά του ο υπουργός Υγείας. Ευτυχώς, φαίνεται ότι συνειδητοποιήσαν γρήγορα το σφάλμα τους στο Υπουργείο Υγείας, ή διάβασαν τα σχόλια στα Μέσα

Κοινωνικής Δικτύωσης και λίγα λεπτά αργότερα, κυκλοφόρησε ως πληροφορία, το όνομα του γιατρού Χρυσόστομου Κόκκινου. Φυσικά, κανένας δεν σκέφτηκε να προστατεύσει τον γιατρό, από το ηθικό λιποτάρισμα. Ο ίδιος σίγουρα μέσα στον πανικό του, δεν μπορούσε να σκεφτεί λογικά, εκείνη την ώρα. Ωστόσο, όφειλαν κάποιοι οποίοι ήταν δίπλα του και γνώριζαν καλά το «παιχνίδι» της επικοινωνίας, να κινηθούν με περισσότερη ψυχραιμία και όχι να τον εγκαταλείψουν αβοήθητο. Ο γιατρός προέβη σε δηλώσεις σε διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, κατέθεσε τη δική του εκδοχή, η οποία ανέτρεψε σε μεγάλο βαθμό την «τάτσα» την οποία του άφησε το Υπουργείο Υγείας. Επί της ουσίας, δεν ξέρουμε αν φέρει ή όχι ευθύνη ο γιατρός, γιατί κόλλησε τον κορωνοϊό ή αν ήταν απλώς άτυχος και βρέθηκε στον λάθος τόπο, τη λάθος στιγμή. Η επιμονή του για διενέργεια εξέ-

τασης για κορωνοϊό, χωρίς να έχει συμπτώματα, έβαλε πολλούς σε υποψίες. Πάντως, είτε έτσι, είτε αλλιώς ο Χρυσόστομος Κόκκινος έγινε αιτία για να «ξυπνήσουν» οι κυβερνώντες και οι πολίτες, ώστε να μην πάθουμε τα ίδια με τους Ιταλούς.

Ο μύθος λέει ότι ο χάρος, την εποχή της πανούκλας, τον μεσαιώνα, κατέβηκε στη γη για να πάρει χίλιες ψυχές από μία πόλη. Ωστόσο, εξαιτίας του πανικού που προκλήθηκε, πέθαναν πέντε χιλιάδες άνθρωποι. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι εκκλησιαστικοί πατέρες, αλλά και ψυχολόγοι, λένε ότι πρώτα αρρωσταίνει η ψυχή και μετά το σώμα. Μια άλλη παράμετρος είναι ο φόβος με τη Θεία Κοινωνία, όπου οι πιστοί σύμφωνα με την πίστη της Εκκλησίας, μεταλαμβάνουν από το ίδιο Άγιο ποτήρι και την ίδια λαβίδα (κουταλάκι) το Σώμα και το Αίμα του Χριστού. Καλό θα ήταν οι πολιτικοί και ιδιαίτερα ο υπουργός Υγείας να απέφευγαν τις

συστάσεις και να περιορίζονταν στις γενικές υποδείξεις των ειδικών. Ο κάθε άνθρωπος κάνει τις δικές του επιλογές, ανάλογα με τα πιστεύω του και σίγουρα «τα του Θεού τω Θεώ και τα του Καίσαρος τω Καίσαρι». Υπάρχουν και σε αυτή την υπόθεση, επιστημονικές μαρτυρίες, οι οποίες αναφέρουν ότι σε ποτήρι ασπένιο, δεν μπορούν να επιβιώσουν ιοί και μικρόβια. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ιστορικά οι βασιλιάδες έπιναν νερό και ποτό σε ασπένια ποτήρια. Μάλιστα και η έκφραση γαλαζοαίματος βρήκε από το γαλάζιο χρώμα, το οποίο εμφάνιζαν οι εσπεριμένοι, αφού σωματίδια από το ασήμι, μεταφέρονταν στον σώμα τους. Στην Αμερική έκαναν πειράματα σε πσίνες, οι οποίες επενδύθηκαν από ασήμι. Δεν χρειάζονταν, γράφτηκε, ούτε κλωρίνη, ούτε άλλα χημικά για να διατηρούν καθαρό το νερό. Η ουσία, στον χώρο της Εκκλησίας, δεν οφείλεται σίγουρα

στα ασπένια θεία ποτήρια, αλλά στο θάυμα της μεταβολής του ψωμιού και του κρασιού σε Σώμα και Αίμα Χριστού.

Στην Κύπρο έχουμε και πάρα πολλά άγρια βότανα, τα οποία τους προηγούμενους αιώνες, λέγεται ότι χρησιμοποιήθηκαν για τη θεραπεία πολλών και φοβερών ασθενειών και επιδημιών, όπως η πανούκλα. Λέγεται ότι πολλοί κύπριοι πλούτησαν πουλώντας τα «θαυματουργά» για την εποχή βότανα. Καλό είναι το Υπουργείο Γεωργίας να επιστρατεύσει επιστήμονες βοτανολόγους και να αρχίσουν πειράματα και δοκιμές για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού. Ποιος ξέρει, ίσως η ταπεινή Κύπρος να μπορούσε να προσφέρει εναλλακτικές θεραπείες στον κόσμο. «Στην Κύπρο ακόμη λειτουργεί το θάυμα», όπως έλεγε και ο Γιώργος Σεφέρης.

kaparispan@yahoo.gr

Οι ηγέτες στην κρίση

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Όταν οι πολίτες βρίσκονται αντιμέτωποι με μία άγνωστη, απρόσμενη και επικίνδυνη απειλή, αναζητούν ένα μόνο πράγμα: ηγεσία. Θέλουν να ξέρουν ότι απέναντί τους έχουν έναν άνθρωπο που αντιλαμβάνεται το μέγεθος της κρίσης, ξέρει τι να κάνει για να τη χειριστεί και –το κυριότερο– συμμαριίζεται την αγωνία τους. Ο πρωθυπουργός πέρασε τον πήχυ με το διάγγελμά του.

Η κρίση δεν έχει βέβαια περάσει. Και συνεχίζει να έχει όλα τα στοιχεία μιας τέλειας καταγίδας. Καμία χώρα δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα εύκολα και ταυτόχρονα με τον κορω-

Ζούμε το παράδοξο μέσα να έχουμε μια αίσθηση υπεύθυνης ηγεσίας, αλλά έξω να μας λείπει παντελώς κάτι αντίστοιχο.

νοϊό, το μεταναστευτικό/προσφυγικό και την επιθετικότητα του Ερντογάν. Δοκιμαζόμαστε και θα δοκιμαστούμε. Αυτά σε ό,τι αφορά το δικό μας σκηνικό, εδώ στην Ελλάδα. Γιατί σε ό,τι αφορά το παγκόσμιο, έχουμε κάθε δικαίωμα να ανησυχούμε. Ή, για να είμαι ακριβής, έχουμε κάθε δικαίωμα να τρέμουμε για αυτά που συμβαίνουν και όσα θα ακολουθήσουν.

Παλαιότερα, όταν ο πλανήτης αντιμετώπιζε κάποια παγκόσμια απειλή, ξέραμε ότι πρωταγωνιστικό ρόλο στην αντιμετώπισή της θα διαδραμάτιζαν οι Ηνωμένες Πολιτείες σε συνεργασία με τους εταίρους τους και το πλέγμα των διεθνών οργανισμών που δημιουργήθηκαν μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο ηγετικός ρόλος των ΗΠΑ, και της Δύσης γενικότερα, ήταν δεδομένος. Τώρα έχουμε να κά-

νουμε με μια τρέλα. Ο πρόεδρος Τραμπ όχι απλώς δεν ενδιαφέρεται να παίξει αυτό τον ρόλο, αλλά κάνει ό,τι μπορεί για να απομονώσει τη χώρα του και να τη μικρύνει στο διεθνές περιβάλλον. Αντί να αναλάβει πρωτοβουλίες, τιμωρεί τους Ευρωπαίους με τρόπο ανεξήγητο και αψυχολόγητο, απαγορεύοντας τις πτήσεις. Εξαιρεί τη Μεγάλη Βρετανία, προφανώς γιατί ο Τζόνσον είναι φίλος του. Αντί για διεθνείς συμμαχίες, προτιμά να υψώνει τείχη γύρω από την Αμερική.

Η Ευρώπη μοιάζει και αυτή «μικρή». Η νέα ευρωπαϊκή ηγεσία φαίνεται να τα έχει χαμένα και να μην μπορεί να συμβιβάσει την ακαταμάχητη ροπή της προς την επικονωνία με τη διαχείριση μιας πραγματικά τεράστιας κρίσης. Οι Βρυξέλλες δεν έχουν ακόμη προχωρήσει στον διορισμό ενός «τσάρου» για την πανδημία και γενικά προβάλλουν μία αδυναμία. Είναι εντυπωσιακό ότι χώρες σαν την Κίνα καλύπτουν το κενό της Δύσης. Όταν η Ιταλία, για παράδειγμα, χρειάστηκε ιατρικό υλικό, ήταν το Πεκίνο αυτό που ανταποκρίθηκε άμεσα. Οι ΗΠΑ, που πάντοτε έπαιζαν τον ρόλο της υπερδύναμης ήπιας ισχύος –πέραν της πραγματικής–, απουσιάζουν.

Εχει κανείς γενικά την αίσθηση ότι η κρίση του κορωνοϊού σηματοδοτεί μια βαθύτερη κρίση. Άλλοι πιστεύουν ότι θα σημάνει την υπαναχώρηση της παγκοσμιοποίησης, την ύψωση περισσότερων εμποδίων και φρακτών ανάμεσα στα κράτη του κόσμου. Άλλοι πως θα πάρει άλλη μορφή, χωρίς τις ΗΠΑ στο επίκεντρο. Υπάρχουν και εκείνοι που αναζητούν ψήγματα ελπίδας στην προοπτική η κρίση του κορωνοϊού να οδηγήσει στην ήττα του Τραμπ.

Όπως και να έχει το πράγμα, ζούμε κάτι ιστορικό και μοναδικό. Και το παράδοξο, μέσα να έχουμε μια αίσθηση υπεύθυνης ηγεσίας, αλλά έξω να μας λείπει παντελώς κάτι αντίστοιχο.

Η Ελλάδα αντιμετώπιζει τρεις μεγάλες απειλές: άμεσος κίνδυνος είναι η πανδημία του νέου κορωνοϊού· χρόνιο πρόβλημα είναι η τουρκική επιθετικότητα· συστημική ασθένεια η οικονομία και ο δημογραφικός μαρasmus που συνδέεται άρρηκτα με αυτήν. Την ίδια ώρα, όλα στον κόσμο αλλάζουν. Οι θεσμοί, τα πλαίσια, οι συμμαχίες, οι κανόνες και τα έθιμα των τελευταίων δεκαετιών δεν ισχύουν παρά ως σκιές, ως άδειο κέλυφος. Μέσα σε αυτή την επικίνδυνη ρευστότητα, καλούμαστε να αξιολογήσουμε σωστά τη συγκυρία, να μετρήσουμε τις δυνάμεις μας, να χαράξουμε στρατηγική και να την ακολουθήσουμε με πίστη, σύνεση και αποφασιστικότητα.

Στη χώρα μας, εκκλήσεις για ενότητα, για την επούλωση πληγών του παρελθόντος, για ψυχραιμία αντιμετώπιση των προκλήσεων της εποχής, για αισιοδοξία για το μέλλον μοιάζουν αφελείς και ουτοπικές. Παραμένουν, όμως, πάντα το ζητούμενο, όπως παρατηρήσαμε στις δηλώσεις της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου όταν εξελέγη Πρόεδρος

Τέλος και αρχή

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

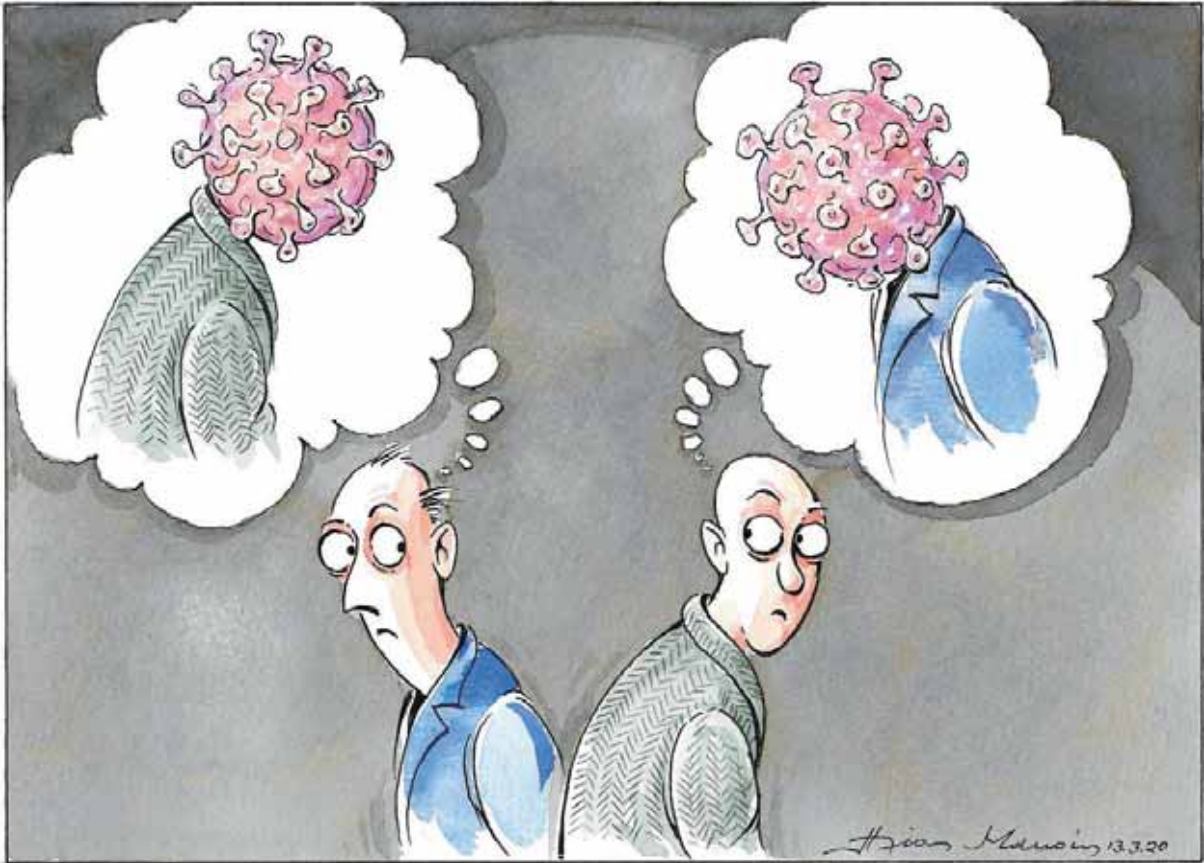
της Δημοκρατίας. Η ορκωμοσία της προχθές συνέπεσε με την κορύφωση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε. Είναι ενθαρρυντικό ότι, παρά τον ενδημικό δικασμό της πολιτικής μας ζωής, η μεγάλη πλειοψηφία της Βουλής στήριξε την υποψηφιότητα της κ. Σακελλαροπούλου. Ετσι, η νέα Πρόεδρος ίσως να μπορέσει να επηρεάσει τους πρωταγωνιστές της πολιτικής αλλά και την κοινωνία. Η νέα Πρόεδρος θα μπορεί να συνεργαστεί με τον πρωθυπουργό και τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης για την καλλιέργεια κλίματος συναίνεσης στα μεγάλα θέματα που αντιμετωπίζουμε. Ήδη ο Αλέξης Τσίπρας έχει στηρίξει την υποψηφιότητα Σακελλαροπούλου καθώς και την απόφαση της κυβέρνησης να κλείσει τα σύνορα με την Τουρκία. Η διαχείριση της πανδημίας, πάλι, δεν αφήνει περιθώρια για εύκολη αντιπολίτευση. Μια επιτυχημένη συνεργασία μεταξύ Κυριάκου Μητσοτάκη και Αλέξη Τσίπρα εδώ θα άλλαζε τα δεδομένα στην πολιτική και στο πώς συζητάμε για πολιτική. Θα κάνει την κοινωνία πιο ανοικτή στη συναίνεση, στη συνεργασία, στην αλλαγή.

Αν υπάρχει «καλό» σε αυτή τη συγκυρία, είναι ότι η Ελλάδα βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο. Δεν έχουμε το περιθώριο να αγνοήσουμε τον κινδύνους, να επαναλάβουμε τα λάθη που μας οδήγησαν στη χρεοκοπία. Πρέπει να αλλάξουμε, όχι επειδή το απαιτούν δανειστές και εταίροι (όπως παλιότερα οι μεγάλες δυνάμεις), αλλά επειδή δεν έχουμε την πολυτέλεια να ψάχνουμε για δικαιολογίες για να μεινουμε στάσιμοι και να αναλωνόμαστε σε μάκες μεταξύ μας. Αυτές οι πρακτικές μάς οδήγησαν επανειλημμένως σε ήττες. Σήμερα δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε καμία παρέμβαση που θα άμβλυνε τις επιπτώσεις μιας κατάρρευσης. Όλες οι χώρες, μεγάλες και μικρές, αντιμετωπίζουν δυσκολίες που οδηγούν στην εσωστρέφεια και στον απομονωτισμό. Εναπόκειται σε εμάς να εξασφαλίσουμε την επιβίωση και την ευημερία της χώρας μας.

Η αντιμετώπιση της Τουρκίας απαιτεί ψυχραιμία και ενότητα. Οφείλουμε να φυλάμε όχι μόνο τα σύνορα αλλά και τις αξίες μας, οι οποίες είναι πολυτιμότερες από την προπαγάνδα και τις τουρκικές

απειλές. Ο κορωνοϊός μάς αναγκάζει να πειθαρχούμε, να συνεργαζόμαστε μεταξύ μας. Ετσι, εάν η τουρκική επιθετικότητα και ο κορωνοϊός αναγκάσουν τους πολιτικούς και τους πολίτες να αποδεχθούν την ανάγκη για σοβαρότητα και σύνεση, πολλά θα αλλάξουν στη χώρα μας. Με τις παλιές πρακτικές εξαντλημένες, αντιμετωπίζοντας μεγάλους κινδύνους σε ένα ρευστό και απρόβλεπτο περιβάλλον, ίσως μπορούμε να θέσουμε τις βάσεις για μια πιο δίκαιη κοινωνία, μια πιο δυναμική οικονομία. Τότε ίσως θελήσουν να επιστρέψουν πολλοί από τους νέους που έφυγαν, να κάνουν παιδιά πολλοί που έμειναν. Αυτό δεν θα λύσει όλα τα προβλήματα της οικονομίας και της κοινωνίας, αλλά θα ήταν μια αρχή. Νέα αρχή εκπροσωπεί και η νέα Πρόεδρος.

Όπως είπε, προσβλέπει σε «μια κοινωνία που, στηριζόμενη στη μακρά δημοκρατική της παράδοση, επουλώνει τα τραύματα του παρελθόντος, αντιμετωπίζει τις προκλήσεις του παρόντος και ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον». Το τέλος της παλιάς νοοτροπίας επιτρέπει μια ελπίδα για νέα αρχή.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Το Αμάν, η Μόσχα και το Φανάρι

Στις 26 του προηγούμενου μήνα, Φεβρουαρίου, πραγματοποιήθηκε στο Αμάν της Ιορδανίας μια «αδελφική συνάντηση», όπως αυτοτιτλοφορήθηκε, μερικών από τους «προκαθημένους» των εθνικών αυτοκέφαλων, «ορθόδοξων» Εκκλησιών. Ήταν μια πρωτοβουλία του πατριάρχη Ιεροσολύμων Θεοφίλου. Θέμα της «συνάντησης» δεν είχε ανακοινωθεί, το γκεχρίσμα έμοιαζε με κάτι σαν απόπειρα καινοτομίας, σαν δοκιμή.

Στη διεθνή παρουσία της η ονομαζόμενη «Ορθόδοξη» χριστιανική Εκκλησία είναι κατακερματισμένη σε δεκαεξί ανεξάρτητες, αυτονομημένες εκκλησίες. Αν εξαιρέσουμε τρία από τα τέσσερα πρωτοχριστιανικά («πρεσβυτενή») Πατριαρχεία, οι υπόλοιπες αυτοκεφαλίες είναι θεσμικά μορφώματα με εθνοφυλετική ταυτότητα – ανταποκρίνονται στο προτεσταντικό αποκόνημα των «κρατικών εκκλησιών» (Staatskirchen).

Ποιες προϋποθέσεις ή θεσμοί εξασφαλίζουν το ελάχιστο της συνοχής των εθνοφυλετικά πολυδιασπασμένων «ορθόδοξων» Εκκλησιών; Όσοις αιώνες ο Χριστιανισμός ήταν άθλημα σχέσεων κοινωνίας, ο κοινός τρόπος του αθλήματος εξασφάλιζε την ενότητα της «κατά την οικουμένην» Εκκλησίας. Θεσμική έκφραση της ενότητας ήταν το «συνδικό σύστημα», χωρίς εθνικά σύνορα. Όταν στη μεσαιωνική Δυτική Ευρώπη η εισβολή βαρβαρικών φύλων και φυλών αλλοίωσε δραματικά το συλλογικό επίπεδο

καλλιέργειας, ο εκκλησιαστικός τρόπος κοινωνίας αλλοτριώθηκε σε ατομοκεντρική «θρησκεία». Η πίστη κατανοήθηκε σαν υποταγή στο «δόγμα», η Εκκλησία σαν μηχανισμός για την εξασφάλιση της ατομικής «σωτηρίας». Η ενότητα της «καθόλου» (κατά το όλον) Εκκλησίας έγινε χρηστικό ζήτημα, η κριτήρια της ενότητας ιδεολογικά, θηκιστικά.

Στο παγκοσμιοποιημένο σήμερα πια ατομοκεντρικό πολιτισμικό «παράδειγμα» (τρόπο του βίου) η επιδιωκόμενη ενότητα και συνοχή κάθε συλλογικότητας έχει νομικό - δικασικό και ιδεολογικό χαρακτήρα. Και όταν την ορθότητα της ιδεολογίας και του δικαίου συμβολαίου δεν την εγγυάται κάποιος Πάπας ή «μόνο η Γραφή» (sola scriptura), τότε κριτήριο αλήθειας γίνεται η ποσότητα, το μέγεθος, η πληθυσμική υπεροχή.

Με παγιωμένη σήμερα αυτή τη λογική (το Δίκαιο του ισχυρότερου, το Δίκαιο της πλειοψηφίας) το πατριαρχείο της Μόσχας «και πασών των Ρωσίων» απαιτεί να υποκαταστήσει το πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως στις ευθύνες και υποχρεώσεις του «πρώτου τη τάξει» πατριαρχείου στην «κατά την οικουμένην» Εκκλησία. Ποιες «εξουσίες» παρέχει αυτό το «πρωτό» στον πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως και τον καθιστά «οικουμενικό»; Δύο ευθύνες, αποκλειστικές: Να συγκαλεί σύνοδο οικουμενική και να προεδρεύει σε αυτήν. Και οι δυο δικαιωματικές προνομίες συνιστούν

ευθύνες διακονίας, όχι δυνατότητες εξουσιαστικής επιβολής.

Κάθε σύνοδος επισκόπων πραγματοποιεί και φανερώνει το χάρισμα της πατρότητας μέσα στην Εκκλησία. Και «πατρότητα» δεν σημαίνει ούτε ασθένεια ούτε το «αλάθητο», σημαίνει το χάρισμα να «γεννάς» κάποιον στη ζωή. Η ζωή δεν διδασκεται, δεν προπαγανδίζεται, δεν κατανοείται – γεννιέται. Όπως, με τον τρόπο της ζωής, γεννιέται και η γνώση της μητρικής αγάπης, γεννιέται η φιλοτεχνία, η φιλοπατρία, γεννιέται ο έρωτας.

Ο απόστολος Παύλος το ξεκαθαρίζει: «Μπορεί να έχετε πολλούς παιδαγωγούς, όμως έχετε μόνο έναν πατέρα». Δεν μιλάει αλληγορικά. Κυριολεκτεί.

Οι Ρώσοι δείχνουν δυσεπίδεκτοι τέτοιας εκκλησιαστικής καλλιέργειας. Γέννησαν κορυφαία αναστήματα ζωηφόρου πατρότητας (Ντοστογιέφσκι, Βλαντιμίρ Λόσκι, Φλωρόφσκι, Ρουμπλιώφ, Ταρκόφσκι), αλλά το επίπεδο της συλλογικής τους καλλιέργειας συναγωνίζεται την υπανάπτυξη και αλλοτρίωση του φθίνοντος Ελληνισμού Και ο νεότερος Ελληνισμός γέννησε Παπαδιαμάντη, Πικιώνη, Παπαλουκά, Καβάφη, Σεφέρη, Τσαρούχη, αλλά οι τύχες του σήμερα καθορίζονται από θλιβερούς σπιθαμιαίους σε αμώκ αυτοκαταστροφής.

Τραγικότερα είναι τα συμπτώματα διαπλοκής της ρωσικής μεγαλομανίας με την ελλαδική παρκαμιακή μικροπρέπεια. Το πατριαρχείο της Μόσχας μάχεται να

σφετεριστεί ρόλο «ηγεσίας» των ορθόδοξων Εκκλησιών εκμεταλλευόμενο την πληθυσμική του υπεροχή και τη συνακόλουθη οικονομική του ισχύ. Εξαγόρασε πρώτα την πειθήνια υποταγή των νεότευκτων πατριαρχικών γεννημάτων του εθνικισμού κτιζόντας τους λαμπρότατους καθεδρικούς ναούς ή επιχορηγώντας απλόχερα φιλοδοξίες μεγαλείου και ισχύος. Αλλά εξαγοράζει και την πειθήνια υποταγή των δύο από τα τέσσερα ελληνογενή, πρεσβυγενή πατριαρχεία.

Χειραγώγησε η Μόσχα την Αντιόχεια να συμμετάσχει τη Μεγάλη Σύνοδο που συγκάλεσε η Κωνσταντινούπολη, το καλοκαίρι του 2016, στην Κρήτη. Χειραγωγεί τώρα τα εμπεριστατα Ιεροσόλυμα να αποπειραθούν σφετερισμό της ευθύνης του πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως για σύγκληση συνόδου των προκαθημένων, δικαιολογώντας την ανταρσία με φαντασιώδεις προνομίες («πρώτης» χρονολογικά «μητρός πόλεως» της Εκκλησίας.

Αυξάνονται ραγδαία, με τα χρόνια, τα δείγματα των προθέσεων της Μόσχας να επαναλάβει τη σχισματική αυτοχειρία των Φράγκων του 1054. Δυστυχώς με ολοφάνερα, πολύ φθηνά κίνητρα. Αν το εξουθενωμένο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλης συνεχίσει να σώζει το ευ-αγγέλιο ως αλήθεια και όχι σαν εξουσιαστική αυθεντία, τίποτα από τα ουσιώδη της πανανθρώπινης ελπίδας δεν θα έχει χαθεί.

«Οικολογία της ενημέρωσης»

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Η εξήπλωση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) και η επιρροή τους στους καθημερινούς χρήστες έχουν χαράξει μια νέα πορεία στον σημερινό κόσμο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Αρκετοί αναγνώστες πιστεύουν ότι το διαδίκτυο συμβάλλει στη σταδιακή εξαφάνιση της έντυπης δημοσιογραφίας, ενώ αρκετοί δημοσιογράφοι περιορίζονται στη χρήση ή αναδημοσίευση ειδήσεων, που δημοσιεύτηκαν σε διάφορους ιστότοπους χωρίς την απαιτούμενη ερευνητική διαδικασία.

Ο κάθε χρήστης των ΜΚΔ θεωρεί τον εαυτό του ικανό να δημοσιεύσει ειδήσεις, να στείλει φωτογραφίες ή να τοποθετήσει σε αναρτήσεις άλλων χρηστών. Σε περίπτωση που η είδηση ή το μήνυμα έχει προκαλέσει και προσελκύσει το ενδιαφέρον αρκετών χρηστών του διαδικτύου, τότε η είδηση μπορεί να θεωρηθεί «καλή» αλλά όχι χρήσιμη, ή καθοριστική και διαφωτιστική. Γι' αυτό τον λόγο, αρκετοί λειτουργοί των ΜΜΕ και ΜΚΔ αρέσκονται στη γρήγορη διάδοση και δημοσίευση μιας είδησης, αφού το «κατεπείγον» και η «πρώτη είδηση» προσελκύουν τους πιο πολλούς αναγνώστες. Ενδεικτικά είναι τα λόγια του Ισπανού δημοσιογράφου και συγγραφέα Ιγνάσιο Ραμονέ, ο οποίος μίλησε για τη «δικτατορία του κατεπείγοντος», ενώ ο Αλμπέρ Καμύ έγραψε το 1944 : «Θέλουν να ενημερώνουμε γρήγορα αντί να ενημερώνουμε σωστά». Σήμερα, οι ψευδείς ειδήσεις και η παραπληροφόρηση αποτελούν συχνό φαινόμενο, αφού οι χρήστες των ΜΚΔ δεν είναι μόνο αδρανείς αποδέκτες, αλλά γράφουν, μιλάνε, φωτογραφίζουν, σχολιάζουν και αναλύουν. Ο παραλήπτης των πληροφοριών δεν είναι πλέον ένας παθητικός καταναλωτής ειδήσεων, αλλά και παραγωγός και δημιουργός ενημερωτικού υλικού. Άρα, όπως σωστά επισημάνε ο Ραμονέ, οδεύουμε προς μια κοινωνία των παραγωγών – καταναλωτών ειδήσεων.

Ο κάθε ιστογράφος αναπτύσσει μια τρομερή δραστηριότητα στις συζητήσεις στα ΜΚΔ, γίνεται δημιουργός περιεχομένου, αποκτώντας έτσι επικοινωνικά δύναμη και ισχύ. Ο πολίτης και χρήστης των ΜΚΔ δεν είναι πλέον ένας παθητικός παραλήπτης ειδήσεων και απλός θεατής της κοι-

νωνίας αλλά ένας δημιουργός ειδήσεων, τις οποίες ο ίδιος συντάσσει και αποστέλλει όπως και όποτε τον βολεύει. Η τρομερή αύξηση του αριθμού των ΜΜΕ και ΜΚΔ έχει επιφέρει μια νέα εποχή στον κόσμο της δημοσιογραφίας, αφού ζούμε πλέον στη μαζικότητα των μέσων ενημέρωσης και όχι στο μονοπώλιο, που απολάμβαναν παλαιότερα κάποια ΜΜΕ. Σήμερα, ο κάθε χρήστης των ΜΚΔ έχει τη δική του άποψη και δεν βσίζεται στο μίντια-κεντρικό σύστημα των παλαιότερων εποχών, αφού μπορεί ο ίδιος, τόσο ως χρήστης όσο και ως παραγωγός ειδήσεων να διαμορφώσει γνώμη και να επικοινωνήσει με τους διαδικτυακούς του φίλους. Μέσα σ' αυτό τον καθημερινό «βομβαρδισμό» με αρνητικές ειδήσεις, τον ανταγωνισμό και της ανάγκης του κατεπείγοντος πλήγεται η σοβαρή, αντικειμενική και ερευνητική δημοσιογραφία. Η δημοσιογραφία του κουτσομπολιού και της «φθηνής» είδησης έχει εισβάλει για τα καλά στη ζωή μας και αυτό πλήττει την ποιοτική δημοσιογραφία.

Η σημερινή ενημέρωση παrouδιάζεται φορές διαστρεβλωμένη ακόμη και «μολυσμένη» όπως επικαλείται ο Ραμονέ. Αυτή η μορφή ενημέρωσης διληπτηριάζει το πνεύμα, μολύνει το νου και βλάπτει σοβαρά την υγεία μας. Γι' αυτό τον λόγο ο συγγραφέας μας συμβουλεύει να καθαρίζουμε την ενημέρωση, να την φιλτράρουμε και μετά να την καταναλώνουμε, έτσι όπως γίνεται και με την τροφή.

Η «οικολογία της ενημέρωσης», λοιπόν, όπως καταλήγει ο Ραμονέ, μας βοηθά να επιλέξουμε ποια είδηση θα υιοθετήσουμε και ποια θα αγνοήσουμε. Οι ειδήσεις θα πρέπει πρώτα να «απολυμαίνονται» από τις ανακρίβειες πριν μας «μολύνουν» τον εγκέφαλο. Ο κάθε ένας από εμάς θα πρέπει να επιζητά την καλή ενημέρωση, να είμαστε προσεκτικοί και να διασταυρώνουμε τις πληροφορίες, γιατί δεν είναι ο όγκος που μετρά, αλλά η ποιότητα της είδησης. Η συνεχής μελέτη και επιμύρφωση θα μας βοηθήσει να επιλέγουμε την κατάλληλη, βάσιμη και αντικειμενική είδηση που θα μας πείσει και όχι να μας παραπλανήσει.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Η εξήπλωση του κορωνοϊού επισκιάζει τα πάντα, αλλά η επικαιρότητα διαθέτει και άλλα. Ο τούρκος Υπουργός Εξωτερικών Μ. Τσαβούσογλου μιλάει στο Πρακτορείο Ειδήσεων Anadolu στις 8 Μαρτίου: 1) Η Συμφωνία του 2016 μεταξύ Τουρκίας και Ε.Ε. για το προσφυγικό «να επικαιροποιηθεί μετά τις εξελίξεις στη Συρία». 2) Ζητάει «απελευθέρωση της βίζας», ώστε οι Τούρκοι πολίτες να μην την χρειάζονται για τα ταξίδια τους. 3) Επαναφέρει στην ατζέντα το ζήτημα της «ανάβαθμισης της Τελωνειακής Ένωσης Ε.Ε.-Τουρκίας». 4) Τα πιο πάνω, ο Μ. Τσαβούσογλου εκτιμά ότι ως σύνολο «θα βοηθήσουν στην επίλυση του προσφυγικού-μεταναστευτικού». 5) Ζητάει η Ε.Ε. να κάνει «σταθερά βήματα» προκειμένου να αναπτύξει περαιτέρω τις σχέσεις της με την Τουρκία». (πηγή, ηλεκτρ. Βήμα, 10/3/2020).

Οι πιο πάνω δηλώσεις δείχνουν με σαφήνεια πώς εξελίσσεται το γεωπολιτικό εκκρεμές στην περιοχή. Η ευρωτουρκική σχέση έχει παγώσει. Η Τουρκία επιδιώκει ρυθμίσεις που να ικανοποιούν τρεις στόχους της –απελευθέρωση βίζας, αναβάθμιση της Τ.Ε., στήριξη στο μεταναστευτικό αλλάζε τα δεδομένα και η Τουρκία, φιλοξενώντας, σχεδόν 4 εκ. μετανάστες, απέκτησε ρόλο- κλειδί στις εξελίξεις. Χάρης στην απόφαση αυτή του Τ. Ερντογάν, επιβίωσε η Α. Μέρκελ και η ΕΕ κατάφερε να αποφύγει τα χειρότερα. Κύριος ωφελημένος από αυτή την απόφαση της Τουρκίας ήταν η Ελλάδα. Δεν αναγνωρίστηκε στα σοβαρά αυτή η πασιφανής αλήθεια και σε συνδυασμό με την αργή κίνηση της οικονομικής υποστήριξης από τις Βρυξέλλες (τα μισά από τα συμφωνηθέντα έξι διο.) έφεραν τα πράγματα σε αδιέξοδο. Η Τουρκία επέλεξε να απαντήσει στα πιο πάνω με έναν απαράδεκτο τρόπο στον Έβρο, μια απάντηση που βρίσκεται πολύ έξω από τις αποδεκτές πολιτικές, ή διπλωματικές πρακτικές. Ο Κ. Μητσοτάκης συσπειρώνει την κοινή γνώμη γύρω από την πολιτική του, αλλά δεν γνωρίζουμε αν έχει κάτι να προτείνει για την επομένη μέρα της κρίσης. Μπορεί ο έλεγχος του εσωτερικού ακροατηρίου από τον Κ. Μητσοτάκη να παρέχει πρόσκαιρα οφέλη, ωστόσο, μακροπρόθεσμα προσθέτει νέα επιβάρυνση του πολιτικού διαλόγου. Η δημιουργία κλίματος υστερίας από μερίδα των ΜΜΕ, περιπλέκει τα πράγματα και εμφανίζει μια χώρα, από τη μια επικαλείται το διεθνές δίκαιο και από την άλλη, να φοβάται τον μόνο μηχανισμό της υπεράσπισής του, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Θεωρώ ότι η μόνη λύση βρίσκεται στην

Στη Βαυαρία έκλεισαν όλα τα σχολεία μέχρι τα μέσα Απριλίου, βάσει των οδηγιών της κυβέρνησης, για την αποφυγή εξάπλωσης του κορωνοϊού.

εντατικοποίηση του διαλόγου σε χαμηλό επίπεδο για διερεύνηση του τοπίου για από κοινού προσφυγή Ελλάδας-Τουρκίας για το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στη Χάγη. Η μόνη λύση βρίσκεται στην ειλικρινή υποστήριξη της αναζωογόνησης της ευρωτουρκικής σχέσης, καθώς η νέα ηγεσία της ΕΕ μαθαίνει από τις εξελίξεις και αναζητά ένα νέο μομέντουμ. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ ανακινώσε στις 9 Μαρτίου «πως αποφασίσαμε να αναθέσουμε στον Ζ. Μπορέλ και τον τούρκο ομόλογό του Μ. Τσαβούσογλου να αποσαφηνίσουν τις επόμενες ημέρες εάν εφαρμόζεται η συμφωνία με την Τουρκία, για να διασφαλιστεί ότι και οι δυο πλευρές ακολουθούν τα ίδια βήματα για την εφαρμογή της. Όταν ολοκληρωθεί αυτό το στάδιο, οι ηγέτες της ΕΕ και της Τουρκίας θα έχουν νέο γύρο συνομιλιών».

Οι δηλώσεις Μισέλ δείχνουν θέληση να βρεθούν λύσεις. Σε σχέση με τα τουρκικά αιτήματα καταγράφω τις εξής παρατηρήσεις: **Α)** Είναι σωστή η θέση ότι χρειάζεται επικαιροποίηση η ευρωτουρκική συμφωνία του 2016 για το προσφυγικό. **Β)** Η απελευθέρωση της βίζας μπορεί να συμφωνηθεί, εφόσον η Τουρκία εκπληρώσει και τα 71 κριτήρια. Είναι κοντά στον στόχο, αλλά όλα τα σημεία μετρούν. **Γ)** Η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης είναι ώριμο αίτημα. Η σημερινή ισχύει από την 1/1/1996. Έκτοτε νέα προϊόντα ζητούν να μπουν στο σύστημα των εμπορικών σχέσεων, ώστε η Τ.Ε. να συμβαδίζει με τη σημερινή

πραγματικότητα. **Δ)** Όλα μαζί μπορεί να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του προσφυγικού. Ο Μ. Τσαβούσογλου ζητά όπως η «Ε.Ε. κάνει σταθερά βήματα προκειμένου να αναπτύξει περαιτέρω τις σχέσεις της με την Τουρκία». Προφανώς ισχύει και το ανάποδο: Η Ε.Ε. να κάνει «βήματα», αλλά και η Τουρκία να επαναφέρει στην πολιτική της ατζέντα τα ζητήματα που προκύπτουν από τις δεσμεύσεις που ανέλαβε σε σχέση με την ενταξιακή της πορεία. **Ε)** Σε κάθε περίπτωση είναι σημαντικό πως «όταν ολοκληρωθεί αυτό το στάδιο, οι ηγέτες της Ε.Ε. και της Τουρκίας θα έχουν νέο γύρο συνομιλιών». Δεν μπορεί, ωστόσο, αυτός να είναι ο στόχος. Χρειάζεται μια καθαρή συνεννόηση ανάμεσα στις δύο πλευρές. Ούτε διτακτικότητα, ούτε Έβροι. Η Ε.Ε. επιβάλλεται να οργανώσει τη δική της στρατηγική στις ευρωτουρκικές σχέσεις και να αναδείξει τις δικές της προτεραιότητες, που συνδέονται με τις υποχρεώσεις της Άγκυρας έναντι της Ε.Ε. (όπως κράτος δικαίου, δικαστικό σύστημα, όψεις του ποινικού κώδικα που δεν συμβαδίζουν με τις αρχές της Ε.Ε.). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από έναν δύσκολο, αλλά ειλικρινή διάλογο, για το τι μπορεί να αναζωογονήσει μια σχέση πολλαπλής αλληλεξάρτησης σε «κλιμακωτή» βάση. Μια σχέση που δεν θα ακυρώνει εκείνη της 3ης Οκτωβρίου 2005, αλλά θα τη θέτει «εντός ελέγχου» και θα καλύπτει το εφικτό αυτής της συγκυρίας.

www.larkoslarkou.org.cy

Λερώνεις, πληρώνεις

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ**

Τέρμα στην παράνομη απόρριψη αποβλήτων θέτουμε με αποφασιστικά μέτρα, τα οποία ληφθηκαν σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, μέσω του νέου συστήματος «Λερώνεις- Πληρώνεις». Πλέον, οι επιθεωρητές του Δήμου είναι εξουσιοδοτημένοι από το Υπουργείο να επιδίδουν εξώδικα σε όσους απορρίπτουν παράνομα απόβλητα. Κάτι που απαιτείτο να γίνει εδώ και καιρό, εφόσον η κατάσταση έχει φτάσει στο απροχώρητο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Υπηρεσία Καθαριότητας του Δήμου πιέζεται ασφυκτικά λόγω του τεράστιου όγκου εργασίας που οφείλει να αναλάβει, εξαιτίας της έλλειψης κουλτούρας σεβασμού από ορισμένα μερίδα συμπολιτών μας. Οι 118 επιθεωρητές που δραστηριοποιούνται παγκύπρια, εκ των οποίων οι 15 στον Στρόβολο, θα διενεργούν ελέγχους έπειτα από καταγγελία ή αυτόβουλα στα δημοτικά όρια της περιοχής τους για ρεύματα αποβλήτων όπως συσκευασίες, κλαδέματα, ογκώδη αντικείμενα, απόβλητα ελαστικών και απόβλητα κατασκευών ή κατεδαφισμών.

Ελπίδα όλων, ότι το νέο μέτρο της επιβολής εξώδικων ύψους 200 ευρώ σε φυσικά πρόσωπα και 500 ευρώ σε εταιρείες, θα επιλύσει το πρόβλημα. Η νομοθεσία προνοεί αυστηρές ποινές για όσους δεν συμμορφώνονται με τις υποδείξεις των επιθεωρητών ή εξακολουθούν να παρανομούν, με το πρόστιμο να διπλασιάζεται σε περίπτωση που άτομο ή εταιρεία συνεχίζει ή επαναλαμβάνει το αδίκημα. Σε ακραίες περιπτώσεις το πρόστιμο θα μπορεί να φτάσει μέχρι τις 4000 ευρώ, ενώ εάν δεν αποπληρωθεί το ποσό της εξώδικης ρύθμισης, τότε το Τμήμα Περιβάλλοντος θα ετοιμάζει έκθεση γεγο-

νών προς τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για λήψη ποινικών μέτρων. Με ικανοποίηση βλέπουμε ότι οι διαδικασίες επισπεύσθηκαν και απολοποιήθηκαν, έτσι ώστε οι επιθεωρητές του Δήμου να έχουν τα απαραίτητα νομικά εργαλεία για να ελέγχουν πιο αποτελεσματικά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Παράλληλα, θεωρούμε ότι τα συγκεκριμένα πρόστιμα είναι αρκετά υψηλά, έτσι ώστε να λειτουργούν αποτρεπτικά. Στόχος μας είναι να έχουμε έναν καθαρό Στρόβολο, εξασφαλίζοντας την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημόσια υγεία. Δεν αποσκοπούμε στην συλλογή προστίμων, ούτε επιθυμούμε να αντιμετωπίζουμε εκδικητικά τους δημότες. Ωστόσο, η παρούσα κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί άλλο. Δυστυχώς, ορισμένοι άνθρωποι δεν μπορούν να αντιληφθούν το μέγεθος του προβλήματος που δημιουργούν, αλλά και τις συνέπειες των πράξεών τους.

Καλούμε τους δημότες να χρησιμοποιούν το Πράσινο Σημείο και τις εταιρείες να αποτινούνται σε αδειοδοτημένες μονάδες για την απόσυρση και διάθεση των αποβλήτων τους. Σημειώνεται ότι εντός των ημερών, ο Δήμος θα αρχίσει τη λειτουργία υπηρεσίας συλλογής κλαδεμάτων σε ειδικά σακούλια για κομποστοποίηση, τα οποία οι δημότες θα προμηθεύονται μόνο από το Δημαρχείο, όπως και υπηρεσία συλλογής ογκωδών αντικειμένων από τις κατοικίες, σε συγκεκριμένες ημερομηνίες για διευκόλυνση και εξυπηρέτηση του κοινού που αδυνατεί να μεταφέρει τα απόβλητά του στο Πράσινο Σημείο.

Ο κ. Ανδρέας Παπαχαράλαμπος είναι δήμαρχος Στρόβολου.

των οδοφραγμάτων, συμπεριλαμβανομένων και ποδοσφαιρικών ομάδων, στο οδοφράγμα της οδού Λήδρας, το όλο θέμα μεταφέρθηκε στην «αρένα» του Ευρωκοινοβουλίου. Με άλλα λόγια, μετά την κορωνοϊοποίηση και την ποδοσφαιροποίηση, το θέμα «διεθνοποιήθηκε».

Οι ευρωβουλευτές του ΑΚΕΛ Γιώργος Γεωργίου και, ο κατά πολλούς «ψευδοευρωβουλευτής» (αφού στηρίχθηκε από «ψευδοπολίτες» και μπυδενικά), Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, με κατεπείγουσα ερώτησή τους προς την Κομισιόν εξέφρασαν την αντίθεσή τους για το κλείσιμο των οδοφραγμάτων. Συγκεκριμένα ρωτήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αν αυτή η μονομερής ενέργεια της Κυπριακής Δημοκρατίας είχε κοινοποιηθεί στην Ε.Ε., όπως καθορίζει το άρθρο 10 του κανονισμού της Πρόσινης Γραμμής και κατά πόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εξετάσει τη συμβατότητα της εν λόγω απόφασης με τον κανονισμό. Άμεση ήταν η αντίδραση των ευρωβουλευτών του ΔΗΣΥ Λευτέρη Χριστόφορου και Λουκά Φουρλά. «Εκφράζουμε την απογοήτευση και την πλήρη αντίθεσή μας προς την ενέργεια των ευρωβουλευτών του ΑΚΕΛ να καταθέσουν επείγουσα ερώτηση προς την Ε.Ε., όπου ουσιαστικά καταγγέλλουν την Κυπριακή Δημοκρατία για την απόφασή της να κλείσει προσωρινά ορισμένα οδοφράγματα. Μέτρο που πάρθηκε για καθαρά προληπτικούς λόγους μέσα στο πλαίσιο αντιμετώπισης του κορωνοϊού». Αν και ο πρόεδρος του κόμματός τους δήλωνε ότι δεν είχε ενημέρωση για τα δεδομένα που το Υπουργικό Συμβούλιο είχε ενώπιόν του όταν πήρε αυτή την απόφαση, αυτοί είχαν «προνομιακή» ενημέρωση. Αυτοί είναι πεπεισμένοι ότι το μέτρο πάρθηκε για καθαρά προληπτικούς λόγους. Φαίνεται οι ευρωβουλευτές έχουν άλλα κανάλια

Δύο καταγγελίες με κοινό παρονομαστή

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

επικοινωνίας με το κέντρο λήψης αποφάσεων. Θέμα αρχής. Ανεξάρτητα αν διαφωνείς με αποφάσεις της κυβέρνησής σου δεν καταγγέλλεις την πατρίδα σου στους ξένους. «Τα εν οίκω μη εν δήμω». Σίγουρα με τους Ευρωπαίους εταίρους μας είμαστε μια οικογένεια αλλά τέτοια σοβαρά θέματα καλό είναι να μένουν σε πολύ στενό «οικογενειακό» κύκλο.

Το απορριπτικό μέτωπο, το διευρυμένο στις μέρες μας, πλήρως ευθυγραμμισμένο με τους ευρωβουλευτές του κυβερνώντος κόμματος. Πυρ ομαδόν κατά των δύο ευρωβουλευτών του ΑΚΕΛ. Ντροπιάς πράγματα, είναι το μήνυμα που στέλνουν. Ας μην ξεχνάμε ότι όλοι αυτοί έχουν μια κάποια εμπειρία στο να επιτίθενται σε όποιον καταγγέλλει την πατρίδα του στη Ε.Ε. Είναι οι ίδιοι που ύβριζαν τον Νίκο Αναστασιάδη, όταν το 2004 κατήγγειλε (και πολύ σωστά έπραξε) την κυβέρνηση του Τάσου Παπαδόπουλου για «παρεμπόδιση διακινήσεων ιδεών». Μειοδότη τον ανέβαζαν, μειοδότη τον κατέβαζαν. Στο ίδιο έργο θεατές με αλλαγή ρόλων. Ο ΔΗΣΥ, που το 2004 δεχόταν τις εντονότερες επικρίσεις για την καταγγελία του τότε πρόεδρου του, τώρα, και πάλι με έντονο ύφος, επικρίνει τους καταγγέλλοντες. Σίγουρα δύσκολο να βρείς άκρη όσον αφορά την αλλαγή ρόλων. Χρειάζεται μεγάλη υπομονή και φαντασία για να κατανοήσεις όλες αυτές τις πολιτικές ασυναρτησίες. Με πιο απλά λόγια, οι κατηγορούμενοι του 2004 έγιναν κατηγοροί και οι τότε κατηγοροί κατηγορούμενοι.

Βέβαια, υπάρχει και η απλή εκδοχή. Τότε οι συνθήκες ήταν διαφορετικές. Γι' αυτό και τώρα που τα βιώνουμε μπορούμε να κατανοήσουμε ότι το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για το σχέδιο Ανάν του 2004, δεν ήταν προήδον παραπλάνησης και παραπληροφόρησης. Ο λόγος που το 76% βροντοφώναξε 'Όχι, δεν ήταν η παρεμπόδιση διακινήσεων ιδεών αλλά μια «ώριμη» και «πατριωτική» θέση την οποία σήμερα τη σεβόμαστε πλήρως και την υιοθετούμε. Στην πολύ δύσκολη κατάσταση που έχουμε βρεθεί, όσον αφορά το εθνικό θέμα και κατ' επέκταση το μέλλον των επόμενων

γενεών σε αυτήν τη μαρτυρική γη, είναι καιρός να λεχθούν αλήθειες, όσο πικρές και αν είναι. Όπως πολύ σωστά ο νυν ΠτΔ κατήγγειλε το 2004 τις απαράδεκτες μεθοδεύσεις της κυβέρνησης του Τάσου Παπαδόπουλου για να καταψηφιστεί το σχέδιο Ανάν, εξίσου σωστά οι ευρωβουλευτές του ΑΚΕΛ κατήγγειλαν την ενέργειά της σημερινής κυβέρνησης να κλείσει, με πρόσχημα τον κορωνοϊό, τα οδοφράγματα. Μπορεί το αντικείμενο της καταγγελίας του 2004 να ήταν διαφορετικό από αυτό του 2020, αλλά υπάρχει κοινός παρονομαστής. Η παρεμπόδιση της διακίνησης ιδεών και η παρεμπόδιση της διακίνησης ανθρωπών, ένθεν και ένθεν της πρόσινης γραμμής, αποτελούν προσπάθειες καλλιέργειας της κουλτούρας της μη λύσης. Είτε αρέσει σε ορισμένους είτε όχι, και στις δύο περιπτώσεις καταγγέθηκαν ενέργειες που σκοπό έχουν τη διατήρηση του στάτους κβο και την υπονόμευση της οποιας πρωτοβουλίας για επανένωση.

Ούτε το κλισιέ επιχείρημα, ότι με αυτές τις καταγγελίες πλήττεται η εθνική μας υπόθεση, μπορεί να ευσταθεί. Δεν χρειάζονται καταγγελίες για να πεισθούν οι ξένοι ότι αλλάξαμε ρότα και «αρμενίζουμε προς άλλες πολιτείες». «Ο κόσμος το 'χει τούμπανο κι εμείς κρυφά καμάρι». Δυστυχώς, μετά το 2004 και πολύ πρόσφατα, μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα, οι ξένοι έχουν αντιληφθεί τα σχέδια Β' και Γ' που έχουμε στο μυαλό μας, τις παλινδρομήσεις και τις μεταλλάξεις μας. Κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι οι συνθήκες το 2004 ήταν διαφορετικές. Στη ζωή, όπως και στην πολιτική, τα πάντα αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. «Τα πάντα ρει και ουδέν μένει», είπε ο Ηράκλειτος πριν από 2000 χρόνια. Δυστυχώς, όμως, για εμάς, τα τετελεσμένα της εισβολής είναι εκεί. Εδώ και 46 χρόνια δεν έχουν αλλάξει. Αυτό που φαίνεται να έχει αλλάξει είναι οι πολιτικές μας, οι εθνικοί μας στόχοι και το όραμά μας για απαλλαγή από την κατοχή.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμματικών ηλεκτρ. υπολογιστών.

Πρωτιά στον μη επεμβατικό προγεννητικό έλεγχο

Ο καθηγητής Φίλιππος Πατσαλής, ιδρυτής της NIPD Genetics, μιλάει στην «Κ» για την πρώτη εταιρεία βιοτεχνολογίας στην Κύπρο

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο **καθηγητής** Φίλιππος Πατσαλής ίδρυσε και διευθύνει την NIPD Genetics, την πρώτη εταιρεία βιοτεχνολογίας στην Κύπρο το 2011, η οποία είναι σήμερα διεθνώς γνωστή για την παραγωγή έρευνας, ανάπτυξης και παροχής καινοτόμων τεχνολογιών και υπηρεσιών στη διεθνή αγορά. Το 2019 ανέπτυξε και παρείχε για πρώτη φορά παγκοσμίως το καινοτόμο τεστ με την ονομασία VERAgene, το οποίο είναι το πρώτο γενετικό τεστ προγεννητικού ελέγχου για πέραν από 110 γενετικές ασθένειες που κυκλοφόρησε στην παγκόσμια αγορά. Επιπρόσθετα το 2019 ανέπτυξε και παρείχε 31 καινοτόμες ογκολογικές εξετάσεις με την ονομασία PreSENTIA και ForeSENTIA για κληρονομικούς και σωματικούς καρκίνους. Όραμα του καθηγητή Φίλιππου Πατσαλή, είναι με την έρευνα, την ανάπτυξη και την παροχή καινοτόμων τεχνολογιών και υπηρεσιών να μετατρέψουμε τη νέα γνώση που δημιουργούμε σε άμεσο όφελος για τον πολίτη, την οικονομία και την κοινωνία.

–Ξεκινώντας από τις δύο μη επεμβατικές προγεννητικές εξετάσεις που προσφέρετε, τι είναι αυτό που τις ξεχωρίζει από άλλους προγεννητικούς ελέγχους;

—Ο τομέας του μη επεμβατικού προγεννητικού ελέγχου αποτέλεσε αφητηρία για την εταιρεία μας, με τις καινοτόμες εξετάσεις VERACITY και VERAgene, οι οποίες έχουν πολύ υψηλή ακρίβεια και ευαισθησία. Οι μη επεμβατικοί προγεννητικοί έλεγχοι δεν αντικαθιστούν τους συμβατικούς προγεννητικούς ελέγχους, όπως είναι τα υπερηχογραφήματα και ο έλεγχος βιοχημικών δεικτών, εν αντιθέσει μπορούν να ελέγχουν για περισσότερες παθήσεις και να προσθέσουν περισσότερη ακρίβεια και ευαισθησία στα αποτελέσματα, μειώνοντας έτσι τον αριθμό των εγ-

Η εξέταση υγρής βιοψίας θα επιφέρει ριζοσπαστικές αλλαγές στον τρόπο αντιμετώπισης του καρκίνου, σημειώνει ο κ. Φίλιππος Πατσαλής.

κυμονουσών που παραπέμπονται για προγεννητική διάγνωση με επεμβατικό τρόπο. Οι δικοί μας μη επεμβατικοί προγεννητικοί έλεγχοι, το VERACITY και το VERAgene, εξετάζουν χρωματοσωμικές ανευπλοειδίες και μικροελλείμματα μέσω γενετικού υλικού του εμβρύου που προέρχεται από τον πλακούντα και κυκλοφορεί ελεύθερα στο αίμα της εγκυμονούσας γυναίκας. Χρειάζεται μόνο μία απλή αιμοληψία που μπορεί να γίνει από τη 10η κιόλας εβδομάδα, και δεν επιφέρει κανένα κίνδυνο για το έμβρυο και τη μέλλουσα μητέρα. Εκτός από ανευπλοειδίες και μικροελλείμματα, το VERAgene εξετάζει και 100 μονογονιδιακές παθήσεις, όπως β-θαλασσαιμία, κυστική ίνωση, φαινυλκετονουρία και άλλες παθήσεις μέτριας με κρίσιμης σοβαρότητας. Είναι το μοναδικό στον κόσμο που δίνει ολοκληρωμένη εικόνα της εγκυμοσύνης, προσφέροντας πολύ σημαντικές πληροφορίες στους ιατρούς και στο ζευγάρι σχετικά με μία πιθανή πάθηση που μπορεί να έχει το έμβρυο, που μπορεί να είναι και αντιμετώπισιμη και τις απαραίτητες πληροφορίες για να πάρουν τις δικές τους αποφάσεις.

–Πώς έγινε το άλμα από τον μη επεμβατικό προγεννητικό έλεγχο στην ογκολογία;

—Όλα μας τα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, από τον μη επεμβατικό προγεννητικό έλεγχο, στον ογκολογικό και από εκεί στον έλεγχο φορέων (carrier screening) που θα είναι πολύ σύντομα διαθέσιμο και στον νεογνικό έλεγχο, είναι βασισμένα πάνω στην ίδια τεχνολογική πλατφόρμα την οποία έχουμε ανα-

Η NIPD Genetics προσφέρουμε αρκετά καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, που σχετίζονται με τον μη επεμβατικό προγεννητικό, τον ογκολογικό και τον νεογνικό έλεγχο.

καλύψει. Η τεχνολογία μας και η δυναμική της έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανέλιξη μας ως εταιρία. Πρόκειται για μία καινοτόμα τεχνολογία «Στοχευμένης Δέσμευσης και Εμπλουτισμού», η οποία έχει την ιδιότητα να αναλύει μόνο τα τμήματα του γενετικού υλικού που θέλουμε να εξετάσουμε και όχι περιοχές που μας είναι αδιάφορες. Αυτό το στοχευμένο της χαρακτηριστικό είναι που μας δίνει μια πολύ υψηλή ακρίβεια και ευαισθησία. Επίσης, οι προοπτικές εξέλιξης της τεχνολογίας είναι τεράστιες. Όπως είναι κατανοητό από το εύρος και τη διαφορετικότητα του προγεννητικού με του καρκινικού τομέα και την τεχνολογία της επιστημονικής πλατφόρμας να δουλεύει εξίσου καλά και στους δύο τομείς, έχουμε με κάπου με μία τεχνολογία αιχμής η δυναμική και οι ικανότητες της οποίας είναι απεριόριστες.

–Πώς οι υπηρεσίες που προσφέρει η NIPD Genetics συμβάλλουν

στην καλύτερη αντιμετώπιση του καρκίνου;

—Η πιο πρόσφατη καινοτόμα μας υπηρεσία, το ForeSENTIA, εξετάζει δείγμα από τον όγκο που αφαιρέθηκε κατά τη βιοψία και μπορεί να τακτοποιήσει τις κλινικά ενεργές γενετικές μεταλλάξεις (αλλαγές) που συμβαλλουν στην ανάπτυξη του όγκου. Γίνεται δηλαδή μοριακή ανάλυση, και με αυτό τον τρόπο μπορούμε να ενημερώσουμε τον ιατρό για την εμπλεκόμενη γενετική αλλαγή και τις καταλληλότερες στοχευμένες θεραπείες και φαρμακευτικές επιλογές που θα δράσουν καλύτερα σε αυτή. Μιλάμε πλέον για εξατομικευμένη θεραπεία για τον κάθε όγκο, που όπως είναι λογικό ενδεχομένως να έχει καλύτερα αποτελέσματα στη θεραπεία του ασθενή και να συμβάλει στη βελτίωση της κλινικής του περίθαλψης. Οι εξετάσεις ForeSENTIA σχετίζονται με σποραδικούς καρκίνους, που εκδελώνονται κατά τη διάρκεια της ζωής

μας λόγω επιρροών κινδύνου όπως είναι το κάπνισμα, η ραδιενεργή ακτινοβολία κα. Υπάρχουν και οι εξετάσεις PreSENTIA, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά περιπτώσεις κληρονομικού καρκίνου, όπου οι γενετικές μεταλλάξεις βρίσκονται εκ γενετής και μπορούν να κληρονομηθούν από γενιά σε γενιά και να αυξήσουν την πιθανότητα εκδήλωσης καρκίνου στο μέλλον. Για παράδειγμα οι εξετάσεις PreSENTIA είναι πολύ χρήσιμες για οικογένειες που έχουν εκδηλώσει πολλά μέλη της καρκίνο ή καρκινικά σύνδρομα, ή για άτομα που έχουν συγγενείς με μία γενετική μετάλλαξη που μπορεί να προκαλέσει καρκίνο και θέλουν να εξεταστούν και οι ίδιοι για να δουν εάν φέρουν την ίδια γενετική μετάλλαξη. Η εξέταση μπορεί να πραγματοποιηθεί πολύ απλά με δείγμα στοματικού επιχρίσματος. Γνωρίζοντας ότι ένα άτομο φέρει μία από αυτές τις γενετικές μεταλλάξεις μπορεί να τους βοηθήσει να λάβουν τα ανάλογα προληπτικά μέτρα και να σχεδιάσουν πιο συχνές ιατρικές παρακολουθήσεις, που μπορεί να οδηγήσουν σε πιο έγκαιρη ανίχνευση του καρκίνου και πιο ενημερωμένη κλινική διαχείριση. Η επόμενη προσθήκη στον τομέα της ογκολογίας θα είναι αυτή της υγρής βιοψίας, όπως έχουμε ανακοινώσει.

–Τι είναι η εξέταση υγρής βιοψίας και πώς διαφοροποιείται από τις υπάρχουσες ογκολογικές εξετάσεις;

—Η εξέταση υγρής βιοψίας θα επιφέρει ριζοσπαστικές αλλαγές στον τρόπο αντιμετώπισης του καρκίνου. Καταρχάς βασίζεται στο γεγονός πως μικροσκοπικά κύτταρα από τον καρκίνο ελευθερώνονται και κυκλοφορούν στο αίμα. Όπως καταλαβαίνετε, οι βασικές αρχές είναι πανομοιότυπες με το πώς το εμβρυϊκό DNA κυκλοφορεί στο αίμα της εγκυμονούσας. Αυτό μας καθιστά σαν εταιρία σε προνομιακή θέση, αφού με τις γνώσεις και την εμπειρία που έχουμε αποκτήσει από τη δημιουργία των προγεννητικών μας

τεστ, κατέχουμε την τεχνογνωσία και την ικανότητα να δημιουργήσουμε ένα αντίστοιχα αξιόλογο τεστ υγρής βιοψίας. Το ποσοστό του καρκινικού DNA που κυκλοφορεί στο αίμα είναι πολύ λιγότερο από αυτό του εμβρυϊκού στο αίμα της μητέρας, και αυτή είναι και η πολύπλοκη στην δημιουργία ενός ακριβές και ευαίσθητου τεστ υγρής βιοψίας. Βρισκόμαστε στα τελευταία στάδια ανάπτυξης και πραγματικά τα ωφέληματα από μία τέτοια ανάλυση είναι απεριόριστα. Σημαντικότερα, η εξέταση υγρής βιοψίας θα πραγματοποιείται με μία απλή αιμοληψία. Μέσω αυτής, θα μπορούμε να ανιχνεύσουμε τον καρκίνο σε αρχικά στάδια, πριν από την εμφάνιση συμπτωμάτων, με μία γρήγορα διάγνωση από τον ιατρό να δίνει κριτικά προτερήματα στην καλύτερη θεραπεία του ασθενή. Η εξέταση υγρής βιοψίας μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και σε περιπτώσεις όπου η επεμβατική βιοψία ιστού, που χρησιμοποιείται διαδεδομένος σήμερα, είναι πρακτικά δύσκολη, όπως για παράδειγμα στη περίπτωση καρκίνου του πνεύμονα. Επιπλέον, επειδή τα επίπεδα του καρκινικού DNA στο αίμα αυξομειώνονται, η εξέταση υγρής βιοψίας θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν μέτρο παρακολούθησης της ανταπόκρισης του ασθενή στη θεραπεία του. Είμαστε πολύ ενθουσιασμένοι για τη μέθοδο της υγρής βιοψίας και όλα τα ωφέληματα που θα έχει για τους ασθενείς και τους ιατρούς, καθώς επίσης και για τη συνεργασία που έχουμε με αξιόλογα ιατρικά κέντρα που πρωτοστατούν στη μάχη ενάντια στον καρκίνο, για τη δημιουργία του τεστ υγρής βιοψίας. Από την πλευρά μας, σαν NIPD Genetics, μπορούμε να υποσχεθούμε πως η υπηρεσία αυτή θα βρίσκεται στα ίδια υψηλά κριτήρια ευαισθησίας και ακρίβειας, όπως και οι άλλες υπηρεσίες που προσφέρουμε στην αγορά, με απώτερο στόχο μας να συμβάλλουμε συνεχώς στη βελτίωση της θεραπείας του ασθενή.

Οι ανθρωπιστικές επιστήμες μπαίνουν στην Ιατρική

Ο καθηγητής Marc Mézard, διευθυντής της École Normale Supérieure του Παρισιού, μιλάει στην «Κ» για την τεχνητή νοημοσύνη

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΒΩΝΙΑΤΗ**

Ο **διευθυντής** της École Normale Supérieure καθηγητής Marc Mézard μιλάει στην «Κ» για την τεχνητή νοημοσύνη και τις εφαρμογές της στην καθημερινότητα του ανθρώπου. Ο καθηγητής Mézard σημειώνει συγκεκριμένα πως η εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να έχει αντίκτυπο στη καθημερινή ζωή του κάθε ανθρώπου σε όλες τις χώρες του κόσμου, ανεξαρτήτως αν αυτές είναι πολύ ανεπτυγμένες οικονομικά ή όχι. Τονίζει δε την ανάγκη σύγκλισης ενός διεθνούς οργάνου, το οποίο θα θεσμοθετήσει τα όρια χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης. Λέει, επίσης, ότι στην École Normale Supérieure των Παρισιών έχουν δημιουργηθεί δύο προγράμματα για νέους φοιτητές στην Ιατρική με στόχο την επιστημονική κατάρτιση των μελλοντικών ιατρών στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, στη λογοτεχνία και στην ηθική, κάτι το οποίο είναι πολύ σημαντικό από πολλές απόψεις.

–Πώς μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να διευκολύνει την καθημερινή ζωή των ανθρώπων;

—Νομίζω ότι η εφαρμογή της, μπορεί να έχει αντίκτυπο στη καθημερινή ζωή του κάθε ανθρώπου σε όλες τις χώρες του κόσμου, ανεξαρτήτως αν αυτές είναι πολύ ανεπτυγμένες οικονομικά ή όχι. Με κάποια έννοια ήδη η τεχνητή νοημοσύνη υπάρχει στις κινητές μας συσκευές, οι οποίες ήδη έχουν εξαιρετικά μεγάλη εξάπλωση σε όλο τον κόσμο. Η τεχνητή νοημοσύνη έχει «ανοίξει» τις πόρτες σε πολλές εφαρμογές και πολλούς κλάδους της γνώσης όπως για παράδειγμα η θεμελιώδης φυσική, «κρατείται» κατά

Είναι σταδιακά εμφανής η ανάγκη για τη συγκρότηση Διεθνούς Οργάνου, κάτω από την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, ως προς τη θεσμοθέτηση ορίων στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.

κάποιο τρόπο από την τεχνητή νοημοσύνη, είτε συμβάλλοντας στην ταυτοποίηση των μακρινών γαλαξιών είτε στη βοήθεια υπολογισμού της πυκνότητας ενός σωματιδίου. Μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη στο σχεδιασμό νέων φαρμάκων ή και στα άτομα τα οποία σχεδιάζουν νέα μόρια στους τομείς της χημείας.

–Το έργο σας επικεντρώνεται σε τομείς όπου η Τεχνητή Νοημοσύνη και οι «αλγόριθμοι» βοηθούν στην έγκαιρη διάγνωση και ανάλυση καρκινικών κυττάρων. Μπορείτε να μας πείτε περισσότερα;

—Από την άποψη της ιατρικής, αυτή τη στιγμή υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιείται στην έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του μαστού, τη διάγνωση του καρκίνου του δέρματος, την ανίχνευση συγκεκριμένων ανωμαλιών στη ραδιολογία και άλλα. Είναι σαφές ότι τα συστήματα αυτά την παρούσα στιγμή είναι αρκετά αποτελεσματικά για να βοηθήσουν το ιατρικό προσωπικό στη διάγνωση περιστατικών, αλλά δεν νομίζω ότι αυτά θα αντικαταστήσουν τον ιατρικό θεσμό για πολλούς λόγους. Στην École Normale Supérieure των Παρισιών έχουμε δημιουργήσει δύο προγράμματα για νέους φοιτητές στην Ιατρική. Αν

«Η τεχνητή νοημοσύνη αναμένεται να επιλύσει πολύ συγκεκριμένα προβλήματα, ενώ αναμένεται ότι θα αναπτύξει περαιτέρω οικονομικές δραστηριότητες», όπως λέει ο καθηγητής Marc Mézard.

και δεν υπάρχει Ιατρική Σχολή στο Πανεπιστήμιο, φοιτητές ιατρικής άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μπορούν να παρακολουθήσουν το εν λόγω πρόγραμμα τριών χρόνων, παράλληλα με τις ιατρικές τους σπουδές, με αποτέλεσμα να αποκτήσουν τον τίτλο MD PhD. Στόχος είναι η επιστημονική κατάρτιση των μελλοντικών ιατρών στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, στη λογοτεχνία και στην ηθική, κάτι το οποίο είναι πολύ σημαντικό από πολλές απόψεις. Ενώ τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να βοηθήσουν στην ελαχιστοποίηση του χρόνου ανάλυσης των εξετάσεων και την πιο ακριβή διάγνωση των ασθενειών, οι ιατροί θα μπορέσουν πλέον επισπεύσουν τη λήψη αποφάσεων, αλλά και να σχεδιάσουν την περίοδο της αναγκαίας θερα-

πείας σε συνεννόηση με τους ασθενείς, κάτι που θα χρειαστεί και την ανθρωπιστική του πλευρά. **–Παρατηρούνται αναταραχές τώρα στην κοινωνία για την επιρροή που θα έχει η τεχνητή νοημοσύνη και τα ρομπότ στην αυξανόμενη ανεργία και την ευθύνη που μπορεί να φέρουν αυτές οι τεχνολογικές μεταβολές. Ποια είναι η γνώμη σας;**

—Αυτό αν και δεν είναι εύκολο να απαντηθεί επί του παρόντος, μπορεί να σημειωθεί ότι οποτεδήποτε υπάρχει τεχνολογική καινοτομία στην ιστορία του ανθρώπου, τότε αναπόφευκτα υπάρχει και αναδιοργάνωση των θέσεων εργασίας και ως αποτέλεσμα αυτό έχει αντίκτυπο στην κοινωνία. Μερικοί άνθρωποι είναι λογικό να αρχίζουν να φοβούνται για την εργασία τους. Το

ερώτημα όμως που προκύπτει είναι πώς θα προσαρμοστεί η κοινωνία στις αλλαγές αυτές και αν ο αριθμός των νέων θέσεων απασχόλησης, θα είναι μεγαλύτερος, ή μικρότερος από τον αριθμό των θέσεων των οποίων θα καταστούν παρακχημένες. Αντίστοιχα, θα πρέπει να γίνει σωστός υπολογισμός των νέων θέσεων απασχόλησης στους νέους τομείς οι οποίοι αναμένεται να εμφανιστούν, σε σχέση με αυτούς που εντός εισαγωγικών θα «εξαφανιστούν». Βραχυπρόθεσμα αυτό που περισσότερο μοιάζει εφικτό, είναι ένα υβριδικό μοντέλο, το οποίο ήδη έχει αρχίσει να εφαρμόζεται σε μερικούς τομείς, όπου η τεχνητή νοημοσύνη βοηθά ήδη υφιστάμενους τομείς εργασίας, χωρίς όμως να αποτελεί «απειλή» προς αυτές.

–Πώς αντιμετωπίζεται η τεχνητή νοημοσύνη από τα κράτη παγκοσμίως;

—Σε ό,τι αφορά το παγκόσμιο πολιτικό ενδιαφέρον για τον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, μια έρευνα των προγραμμάτων τα οποία έχουν πρόσφατα ανακοινωθεί στην Ασία από την Κίνα αλλά και από την Ε.Ε., αλλά και τα υπέρογκα ποσά τα οποία πρόκειται να δαπανηθούν, είναι αρκετά για να αντιληφθούμε το βάρος το οποίο δίνεται από τις «μεγάλες δυνάμεις». Η τεχνητή νοημοσύνη ανάγεται πλέον και σε στρατηγικό ζήτημα, πράγμα που αναδεικνύει περαιτέρω την οικονομική επανάσταση την οποία αναμένεται να επιφέρει ο τομέας. Υπάρχουν επί της παρούσης εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης και αυτών που ονομάζουμε «βαθιά δίκτυα» (deep networks), που θεωρώ πραγματικές απειλές για την ανθρωπότητα. Η κοινωνία και η ελευθερία του λόγου και της κίνησης όπως τα γνωρίζουμε,

έχουν περάσει σε ένα καθεστώς ελέγχου σε μερικά σημεία του πλανήτη, όπου μέσω της τεχνητής νοημοσύνης, υπάρχει πλέον ένα αρκετά ανεπτυγμένο δίκτυο αναγνώρισης προσώπων. Είναι σαφές ότι μπορεί να υπάρξει ένα απολυταρχικό κράτος με ένα σχετικά εύκολο και «φθινό» έλεγχο πάνω σε ένα μεγάλο αριθμό πληθυσμού. Πρόκειται για ένα θέμα το οποίο είναι δυνητικά αρκετά επικίνδυνο και δεν αποτελεί αποκύημα επιστημονικής φαντασίας, ορισμένες χώρες ήδη να το εφαρμόζουν. Η χρήση του, μπορεί να έχει αρνητικό, ή ακόμη και θετικό αποτέλεσμα, αν αυτό χρησιμοποιηθεί καλόβουλα, αλλά και μόνο η ύπαρξη και η εξάπλωση του, πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ανησυχίας.

–Ποια είναι η γνώμη σας για τους πλέον αυτόνομους «ρομπότ-πολεμιστές», όπως εσείς τους ονομάζετε;

—Σχετικά με τα «ρομπότ-πολεμιστές», την ένταξη της τεχνητής νοημοσύνης σε επιχειρησιακό επίπεδο και σε θέματα συγκρούσεων και ασφάλειας αποτελεί ένα ακόμη αντικείμενο προβληματισμού. Η αυτόνομη ικανότητα λήψης αποφάσεων για την αφαίρεση μιας ανθρώπινες ζωής είναι ένα ζήτημα το οποίο προβληματίζει ειδικούς όλων των κατηγοριών που ασχολούνται με την τεχνολογία ανάπτυξης τεχνητής νοημοσύνης και οπλικού εξοπλισμού. Το ζήτημα της «ηθικής» και της ανάπτυξης της τεχνολογίας πολέμου, αλλά και της περαιτέρω ένταξης της τεχνητής νοημοσύνης στις ζωές μας αποτελεί ένα μεγάλο θέμα και στην πραγματικότητα και συνιστά τη σύγκληση διεθνούς οργάνου για την εξέταση του τι ορίζεται ως όριο στην τεχνητή νοημοσύνη και στα «βαθιά δίκτυα».

Σχεδιασμένη εκτόξευση της τουρκικής επιθετικότητας

Το σενάριο των πολλαπλών κρίσεων

Τον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Οι **16 ημέρες** που μεσολάβησαν από την ημέρα που η Αγκυρα άνοιξε τα σύνορα στον Εβρο έχουν λειτουργήσει για την Αθήνα ως ένα χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο συμπυκνώθηκαν πολλές έννοιες και, κυρίως, για πρώτη φορά άρχισε να εξετάζεται τόσο σοβαρά το ενδεχόμενο η Τουρκία να επιθυμεί την πρόκληση όχι ενός τοπικού θερμού επεισοδίου, αλλά μιας δέσμης ενεργειών που θα θέσουν σε σκληρή δοκιμασία το σύνολο του κρατικού μηχανισμού και όχι μόνο των Ενόπλων Δυνάμεων.

Πέρα από τις στρατιωτικές κινήσεις σε ξηρά, θάλασσα και αέρα, η Αγκυρα χρησιμοποιεί ως όπλο πίεσης το μεταναστευτικό, την ίδια στιγμή που η προπαγανδιστική μηχανή της λειτουργεί σε δύο κατευθύνσεις: στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Προς το εσωτερικό, τα απόλυτα ελεγχόμενα μέσα μαζικής ενημέρωσης φιλοτεχνούν την εικόνα της Ελλάδας ως μιας χώρας που προκλητικά προσπαθεί να αποκόψει την Τουρκία από τα «ρουσικά» δικαιώματά της στα Βαλκάνια, στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο λειτουργώντας ως «πέμπτη φάλαγγα» της Δύσης, προσπαθώντας να φουσκώσει το κύμα του ούτως ή άλλως πανίσχυρου τουρκικού εθνικισμού.

Προς το εξωτερικό η Αγκυρα παρουσιάζει την Ελλάδα ως ένα κράτος που παραβιάζει συστηματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα, με προφανή σκοπό τον επηρεασμό της κοινής γνώμης στη Δύση. Πρόκειται για οργανωμένες επιχειρήσεις διασποράς ψευδών ειδήσεων και παραπληροφόρησης, κάτι για το οποίο μεγάλες χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Βρε-

τανία έχουν αντιμετωπίσει στο παρελθόν και διαθέτουν τεχνονγώσια και εμπειρία για την αντιμετώπισή του. Οι ειδικοί τονίζουν ότι η λέξη «προπαγάνδα» πρέπει να αποφεύγεται, καθώς μιλάμε για ένα εντελώς διαφορετικό φαινόμενο, μάλιστα σε τεράστια και δύσκολα ελέγξιμη κλίμακα, λόγω της πολλαπλάσιας επίδρασης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Τρία περιστατικά

Σε στρατιωτικό επίπεδο, η Αθήνα ήλθε αντιμέτωπη, μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, με μια απότομη εκτόξευση της επιθετικότητας. Μέσα

Η Αγκυρα παρουσιάζει την Ελλάδα ως ένα κράτος που παραβιάζει συστηματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα με προφανή σκοπό τον επηρεασμό της κοινής γνώμης στη Δύση.

σε λιγότερο από 48 ώρες καταγράφηκαν τρία περιστατικά: πρώτον, με τα πυρά που δέχθηκε περίπολος στον Εβρο, αλλά και σταθμευμένο τζιπ στην περιοχή Ρηγίου - Πυθίου στον Εβρο· δεύτερον, με τον εμβολισμό σκάφους του Λιμενικού Σώματος από τουρκική ακταιοφυλακίδα τα ξημερώματα της περασμένης Τετάρτης· και τρίτον, με την πτήση τουρκικών F-16 πάνω από τον βόρειο Εβρο την ίδια ημέρα. Τα τουρκικά F-16 μπήκαν για τουλάχιστον τρία

Προανάκρουσμα της αύξησης της τουρκικής επιθετικότητας ήταν οι πέτρες και τα δακρυγόνα που εκτοξεύθηκαν από την τουρκική πλευρά κατά ελληνικών στρατιωτικών οχημάτων στη διάρκεια της επίσκεψης του κ. Κυριάκου Μητσοτάκη και της κ. Ούρουλα φον ντερ Λάιεν στον Εβρο.

Η επίδραση του κορωνοϊού

Η **έξαρση** του κορωνοϊού αναπόφευκτα επικάθεται στους παράγοντες που ήδη επηρεάζουν την ευαίσθητη ισορροπία που τείνει να διαμορφωθεί. Ουδείς στην Αθήνα γνωρίζει πώς μπορεί να επηρεάσει την τουρκική συμπεριφορά μια πιθανή έξαρση του κορωνοϊού στη γειτονική χώρα. Οι πρώτες εκτιμήσεις εστιάζονται στη σχεδόν ανύπαρκτη δυνατότητα της Αγκυρας να λάβει μέτρα τόνωσης της τουρκικής οικονομίας σε περίπτωση εξάπλωσης της πανδημίας. Η τουρκική κυβέρνηση έχει εξαντλήσει αυτές τις δυνατότητές της ήδη το 2018

και το 2019, ώστε να αποφύγει την κατακρήμνιση της αξίας της λίρας. Ως εκ τούτου, ο κορωνοϊός αντιμετωπίζεται με όρους αύξησης των παραγόντων αστάθειας για την κυβέρνηση του κ. Ερντογάν. Εκείνο που δεν είναι ακόμη ευκρινές είναι αν αυτή η συγκυρία θα οδηγήσει την Αγκυρα σε προσπάθεια εξαγωγής της κρίσης ή σε εσωστρέφεια. Πάντως, έως τώρα, η Αγκυρα έχει αποδυσεί σε μια προσπάθεια «ελέγχου» της πληροφορίας και για τον κορωνοϊό στην Τουρκία, παρουνισιάζοντάς τον ως ένα... ξενόφερτο κακό.

χιλιόμετρα μέσα στον εθνικό εναέριο χώρο και μάλιστα πέταξαν 200 μέτρα πάνω από ελικόπτερο Χιούι, το οποίο εκείνη τη στιγμή επιτηρούσε τη συνοριογραμμή ευρισκόμενο, προφανώς, στην ελληνική πλευρά των συνόρων. Επιπλέον, η Αγκυρα δέσμευσε τεράστιες περιοχές στο Αιγαίο για τη διεξαγωγή μιας μεγάλης ναυτικής άσκησης τόσο στην επιφάνεια του αρχιπελάγους όσο και κάτω από αυτή. Σε γενικές γραμμές, η δέσμευση χώρων στο Αιγαίο και στην Ανα-

τολική Μεσόγειο για τη διεξαγωγή ασκήσεων τουρκικών υποβρυχίων ενοχλεί και άλλες συμμαχικές χώρες στο ΝΑΤΟ, καθώς με την τουρκική πρακτική ουσιαστικά αποκλείονται τεράστιες περιοχές. Μια τεράστια θαλάσσια περιοχή στα νότια της Κάσου και της Καρπάθου είναι δεσμευμένη από την Αγκυρα έως και τις 20 Μαρτίου.

Σε επιφυλακή η Αθήνα
Στην Αθήνα υπάρχει η απαιτού-

μενη επιφυλακή, μάλιστα πλέον με βάση ένα σενάριο το οποίο θα δημιουργεί πολλαπλές κρίσεις. Ενα τέτοιο σενάριο περιλαμβάνει την πρόκληση μεθοριακού επεισοδίου στον Εβρο, παράλληλα με ένα αντίστοιχο στο Αιγαίο, με αφορμή κάποια επιχείρηση έρευνας και διάσωσης. Οι διπλωματικές κινήσεις της Τουρκίας, όπως η πρόσφατη επιστολή του μόνιμου αντιπροσώπου στον ΟΗΕ για επίσπευση της δημοσίευσης των συντεταγμένων του τουρκολιβυκού συμφώνου, υποδηλώνουν ότι η Αγκυρα επιθυμεί και την προώθηση στο επόμενο βήμα, δηλαδή τη διενέργεια σεισμικών ερευνών στα νότια της Κρήτης. Ο χρόνος πιθανής διενέργειας τέτοιου τύπου ερευνών υπολογίζεται μετά τις 20 Απριλίου, όταν το ερευνητικό σκάφος «Ορούτς Ρέις» ολοκληρώσει τις υφιστάμενες εργασίες του στην περιοχή όπου βρίσκεται σήμερα, μεταξύ τουρκικής και κυπριακής υφαλοκρηπίδας. Πάντως, και τις προηγούμενες ημέρες το «Ορούτς Ρέις» έπλευσε ορισμένες φορές προς τα δυτικά, πάλι με την αιτιολογία που είχε χρησιμοποιηθεί και στις 31 Ιανουαρίου, λόγω καιρικών συνθηκών.

Ενας τέτοιος συνδυασμός ενεργειών θα ασκούσε σημαντική πίεση στην Αθήνα και κυρίως θα αύξανε

τις πιθανότητες τέλεσης κάποιου ατυχήματος. Το γεγονός ότι έως αυτή τη στιγμή δεν έχει γίνει κάποιο ατύχημα οφείλεται αποκλειστικά και μόνον στην ετοιμότητα και στην εμπειρία των στελεχών του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας και, αυξανόμενα, του Λιμενικού Σώματος, το οποίο λόγω του προσφυγικού διαθέτει πλέον επιχειρησιακές προσλαμβάνουσες που παλαιότερα δεν είχε.

Το μεγάλο κέρδος για την Αθήνα στις παρούσες συνθήκες είναι ότι η επιθετικότητα που έδειξε η κυβέρνηση Ερντογάν στον Εβρο λειτουργήσει αρνητικά στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών. Πλέον, ακόμα και στο ΝΑΤΟ, το οποίο παραδοσιακά τηρούσε πολιτική ίσων αποστάσεων, οι εκπρόσωποι των κρατών-μελών αντιμετωπίζουν τις τουρκικές προτάσεις με μεγάλη δυσπιστία. Σε επίπεδο ΝΑΤΟ, οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα και μόνον, κάτι που υποδηλώνει και τα όρια που έχουν τα τουρκικά αιτήματα. Ο κ. Ερντογάν ελπίζει πλέον στην τηλεδιάσκεψη που θα έχει εντός της εβδομάδας με την καγκελάρια της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ και τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, με «μενού», βέβαια, το προσφυγικό.

«Παρνηγοριά» σε Κουρδικό, Αν. Μεσόγειο ψάχνει ο Ερντογάν

Μετά την αποτυχία να εξασφαλίσει όσα ήθελε στο Ιντλίμπ, η Αγκυρα στρέφει το βλέμμα της σε άλλα ανοικτά μέτωπα

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Με **την κρίση** του Ιντλίμπ να εισέρχεται σε μια νέα φάση, κατά την οποία τα συμφέροντα της Τουρκίας είναι κάθε άλλο παρά εξασφαλισμένα, η Αγκυρα στρέφει σταδιακά την προσοχή της στις εξελίξεις που «τρέχουν» στο Κουρδικό, την Ανατολική Μεσόγειο, τα ελληνοτουρκικά, την Κύπρο, και τη Λιβύη. Το εγχείρημα της Τουρκίας στο Ιντλίμπ, δηλαδή η δημιουργία μιας μεγάλης ζώνης ασφαλείας, σκόνηταψε πάνω στην άρνηση και αποφασιστικότητα της Μόσχας, της Τεχεράνης και της Δαμασκού. Μετά την αποτυχία να εξασφαλίσει όσα ήθελε στο Ιντλίμπ, η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στρέφει το βλέμμα της στα άλλα ανοικτά μέτωπα της τουρκικής διπλωματίας.

Πολυδιάστατη αντιπαράθεση

Την προηγούμενη εβδομάδα, ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, απευθυνόμενος σε δημοσιογράφους του Πρακτορείου Ανατολίας, αναφέρθηκε στο νέο γεωστράτευμα που απέκτησε η Τουρκία, το οποίο το επόμενο διάστημα θα πιάσει δουλειά στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, αναφερόμενος στο ταξίδι του νέου σκάφους από τη Βρετανία προς την Τουρκία, επανέλαβε την αποφασιστικότητα της χώρας του για την υπεράσπιση των συμφερόντων της ιδίας και των Τουρκοκύπριων στο πεδίο της ενέργειας.

«Η ανακοίνωση του υπουργού Εξωτερικών δεν είναι τυχαία. Υπεν-

θυμίζει σε φίλους και αντίπαλους της Τουρκίας ότι το αμέσως επόμενο διάστημα έρχονται σημαντικές εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο», ανέφεραν την προηγούμενη εβδομάδα στην «Κ» καλά ενημερωμένες πηγές, οι οποίες κατά την προηγούμενη εβδομάδα υπογράμμιζαν ότι η Τουρκία είναι αποφασισμένη να προχωρήσει σε έρευνες και γεώτρηση σε περιοχές που θεωρεί η Ελλάδα ότι είναι υπό τη δική της δικαιοδοσία.

Σχετικά με την αποφασιστικότητα της Αγκυρας, οι πηγές μας τονίζουν το εξής: «Στην Αγκυρα, στο επιτελείο της διπλωματίας και του στρατού, οι εξελίξεις της Ανατολικής Μεσογείου αναλύονται και εξετάζονται πολυδιάστατα, ως κομμάτια ενός μεγάλου παζλ. Το συγκεκριμένο μέτωπο ξεκινά από τον Έβρο, διασχίζει το Αιγαίο και φτάνει στην Ανατολική Μεσόγειο, ενώ στα ανατολικά φτάνει μέχρι τα παράλια της Συρίας. Πρόκειται για μια μεγάλη σεισμική γραμμή της τουρκικής διπλωματίας. Τα τεκταινόμενα στο ένα άκρο της γραμμής πυροδοτούν εξελίξεις σε άλλα σημεία της».

Στο πλαίσιο της προαναφερόμενης επισήμανσης και σε συμφωνία με τα όσα τονίζει ο κ. Τσαβούσογλου, τρεις είναι οι σημαντικές εξελίξεις που απασχολούν την Αγκυρα. Πρώτον, με το άνοιγμα των τουρκικών συνόρων σε πρόσφυγες που επιθυμούν να μεταβούν στην Ευρώπη η Αγκυρα εντατικοποίησε την προσπάθεια της ενεργού εμπλοκής της Δύσης στην τε-

Η Αγκυρα εντατικοποίησε την προσπάθεια της ενεργού εμπλοκής της Δύσης στην τελική φάση του πολέμου της Συρίας, με απώτερο στόχο την ενίσχυση των τουρκικών θέσεων στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για την επίλυση της κρίσης.

Η Αγκυρα δρομολογεί νέες έρευνες σε περιοχές και σημεία που είναι σίγουρο ότι θα θορυβήσουν την ελληνική και κυπριακή πλευρά.

λική φάση του πολέμου της Συρίας, με απώτερο στόχο την ενίσχυση των τουρκικών θέσεων στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για την επίλυση της κρίσης.

Δεύτερον, λαμβάνοντας υπόψη της τα μηνύματα που έρχονται από

την Αθήνα και τη Λευκωσία, δηλαδή τις νέες έρευνες της Κύπρου στην ΑΟΖ της και τις προειδοποιήσεις της ελληνικής πλευράς για την υπεράσπιση των χωρικών της υδάτων, η Αγκυρα δρομολογεί νέες έρευνες σε περιοχές και σημεία που είναι σίγουρο ότι θα θορυβήσουν την ελληνική και κυπριακή πλευρά.

Τέλος, η εμπλοκή της Τουρκίας στον πόλεμο της Λιβύης συνεχίζεται με την τουρκική πλευρά να έχει υποστεί νέες απώλειες σε στρατιωτικό και στο διπλωματικό επίπεδο. Έχοντας την υποστήριξη ορισμένων δυτικών χωρών, η Αγκυρα επιχειρεί να εξασφαλίσει τη

σταθερότητα της διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης της Τρίπολης μέσα από μια συμφωνία κατάπαυσης του πυρός.

Ωστόσο, όλα τα βήματα της Τουρκίας σκοντάφτουν στην αντίσταση διάφορων παραγόντων της περιοχής. Εκτός από την Ελλάδα και την Κύπρο, οι κινήσεις της Αγκυρας προβληματίζουν και χώρες όπως η Γαλλία και η Αίγυπτος. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Αιγύπτου, η οποία σύμφωνα με τον φιλοκυβερνητικό Τύπο της Τουρκίας, το τελευταίο διάστημα ετοιμάζει έκτακτα στρατιωτικά μέτρα για την αναχαίτιση της τουρκικής στρατιωτικής ισχύος στα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Η ΒΑ Συρία στο στόχαστρο

Παράλληλα με τις εξελίξεις που «τρέχουν» στην Ανατολική Μεσόγειο, νέα δεδομένα αναδύονται και στο Κουρδικό. Συγκεκριμένα, μετά το αδιέξοδο στο Ιντλίμπ, η κυβέρνηση Ερντογάν στρέφει το βλέμμα της στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας. Λίγους μήνες μετά τη νέα εισβολή, η τουρκική πλευρά προτείνει στη Δαμασκό τη συνεργασία για την αντιμετώπιση του κουρδικού παράγοντα πρώτα στο Ταλ Ριφάτ, το τελευταίο προπύργιο του Αφρίν, το οποίο κρατούν οι Κούρδοι, και στη συνέχεια στην ανατολική όχθη του Ευφράτη.

Σχετικά με τα νέα τουρκικά σχέδια για το Κουρδικό και το βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας, σύμφωνα με πηγές της «Κ», η πρό-

σφατη συνάντηση του φυλακισμένου ηγέτη του κουρδικού αυτονομιστικού κινήματος, Αμπντούλάχ Οτσαλάν με τον αδελφό του, μετά από μια πυρκαγιά που εκδηλώθηκε στην φυλακή του νησιού Ίμραλι, ενδέχεται να σχετίζεται με τα νέα σχέδια της τουρκικής πλευράς στο Κουρδικό. Η Τουρκία πιθανόν να ετοιμάζεται να χρησιμοποιήσει το «χαρτί» του Οτσαλάν για να επηρεάσει τη νέα ακόμη μία φορά τις εξελίξεις στο Κουρδικό και στην τελική φάση του πολέμου της Συρίας. Κυριότερος στόχος της φαίνεται να είναι το να περιορίσει την αυτονομία των Κούρδων της Συρίας. Επίσης, πριν από λίγες ημέρες τη στιγμή που Ρωσία και Τουρκία κατέληγαν σε συμφωνία για κατάπαυση του πυρός στο Ιντλίμπ, ο πρόεδρος της Συρίας Μπασάρ Αλ Ασάντ εξέπεμψε μηνύματα τα οποία προκάλεσαν ικανοποίηση στην τουρκική πλευρά. Ο κ. Ασάντ ισχυρίστηκε ότι η χώρα του δεν αντιμετωπίζει κανένα κουρδικό ζήτημα και άφησε να εννοηθεί ότι η κυβέρνηση του δεν είναι έτοιμη να συζητήσει την αυτονομίηση των Κούρδων. Τέλος, η νέα κίνηση της Δαμασκού συμπίπτει με τις σημαντικές ζυμώσεις που σημειώνονται στο διπλωματικό παρασκήνιο στον άξονα Αγκυρας-Τεχεράνης-Δαμασκού. Συγκεκριμένα, Τούρκοι, Ιρανοί και Σύριοι πράκτορες και διπλωμάτες, παρά τα μεγάλα προβλήματα στις σχέσεις των χωρών τους, επιχειρούν να συντονίσουν τα βήματα των κυβερνήσεων τους στο Κουρδικό.

Ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης συσκέπτεται με τον υπουργό Υγείας Βασ. Κικίλια και τον λοιμωξιολόγο Σωτ. Ταϊόδρα για την εξέλιξη της επιδημίας του κορωνοϊού.

Η κρίση λόγω κορωνοϊού και οι κινήσεις του Μαξίμου

Μητσοτάκης σε Ιερώνυμο: Έχετε τη μεγάλη ευθύνη να προστατέψετε το ποίμνιό σας

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Αντιμέτωπος με τη διαχείριση της «διδυμης» κρίσης που προκαλεί ο κορωνοϊός και οι πολλαπλές αρνητικές συνέπειές του στην πραγματική οικονομία, βρίσκεται ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης.

Αντιλαμβάνεται πως πιθανότατα καλείται να διαχειριστεί το μεγαλύτερο στοίχημα της θητείας του και είναι αποφασισμένος να αναλάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα, ώστε οι συνέπειες του κορωνοϊού στην ελληνική κοινωνία και οικονομία να είναι οι μικρότερες δυνατές.

Η κυβέρνηση, μετά την απόφαση να κλείσουν εστιατόρια και καφετέριες, είναι δεδομένο πως, εάν ζητηθεί από τους ειδικούς, θα προβεί και σε άλλες ανάλογες κινήσεις, πάντα με την εξαίρεση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, των σούπερ μάρκετ και των φαρμακείων. Μάλιστα, κατά πληροφορίες, αναμένονται οι αποφάσεις της Ιεραρχίας τη Δευτέρα, και στην περίπτωση που δεν ληφθούν οι απαιτούμενες αποφάσεις από την ίδια, θα αποφασιστεί το κλείσιμο των εκκλησιών.

Στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί προβληματισμός για τη στάση της Ιεραρχίας και του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου, που απέφυγαν να πάρουν σαφή θέση και να προτρέψουν τους πιστούς να μην προσέρχονται στις εκκλησίες και να αποφεύγουν τη Θεία Κοινωνία. Είναι ενδεικτικό ότι, σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρωθυπουργός υποχρεώθηκε τις τελευταίες δεκαπέντε ημέρες να επικοινωνή-

σει δύο φορές με τον Αρχιεπίσκοπο και εντέλει να του τονίσει: «Μακαριώτατε, έχετε τη μεγάλη ευθύνη να προστατέψετε το ποίμνιό σας».

Όπως προαναφέρθηκε, ο κ. Μητσοτάκης μίλησε για πρώτη φορά με τον κ. Ιερώνυμο πριν από δύο εβδομάδες, προκειμένου να του επισημάνει τον κίνδυνο ευρείας διάδοσης του κορωνοϊού, αλλά και τις σοβαρότατες επιπλοκές που μπορεί να προκαλέσει, ειδικά σε άτομα με-

Ο πρωθυπουργός είναι αποφασισμένος να μην ισχύσουν, λόγω της πανδημίας, ο στόχος για πλεόνασμα 3,5% και η ενισχυμένη εποπτεία.

γάλης ηλικίας. Όμως, η αντίδραση της Εκκλησίας περιορίστηκε σε μια γενικόλογη δήλωση ότι «στέκεται στο πλευρό της πολιτείας» και σε οδηγίες υγιεινής προς τους πιστούς.

Κατά πληροφορίες, την προπερασμένη Παρασκευή, ο κ. Μητσοτάκης υποχρεώθηκε να επικοινωνήσει εκ νέου με τον κ. Ιερώνυμο. Ο πρωθυπουργός του ζήτησε να κληθούν οι πιστοί να παραμένουν στα σπίτια τους και να μην πηγαίνουν στις εκκλησίες, αλλά και να εξεταστεί το ζήτημα της μετάληψης. Όμως και πάλι, η Ιερά Σύνοδος εξέπεμψε το μήνυμα ότι «συνεχίζουμε να κοινωνούμε». Συχνές, στην ίδια κατεύθυνση, υπήρξαν και οι παρεμβάσεις του

υπουργού Επικρατείας Γ. Γεραπετρίτη, αλλά τελικά ο κ. Ιερώνυμος προχθές ανέφερε απλά πως η Εκκλησία «ούτε μετρητή πίστης διαθέτει ούτε οι κληρικοί μας τηρούν “παρουσιολόγιο” στους ιερούς ναούς», δήλωση σαφώς λιγότερο παρεμβατική σε σχέση με εκείνες του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου και του Αρχιεπισκόπου Αμερικής κ. Ελπιδοφόρου.

Τα πλεονάσματα

Όπως προαναφέρθηκε, η έλευση του κορωνοϊού επιφέρει μεγάλες ανατροπές και στον οικονομικό σχεδιασμό της κυβέρνησης. Παρότι πολλά θα κριθούν από τη διάρκεια και την έκταση της εν εξελίξει υγειονομικής κρίσης, είναι προφανές πως η ανάπτυξη θα είναι χαμηλότερη από ό,τι προέβλεπε ο προϋπολογισμός του 2020, ενώ θα απαιτηθούν πρόσθετες κρατικές δαπάνες για τη διαχείριση του προβλήματος. Παράλληλα, δείκτες όπως τα έσοδα και η απασχόληση θα επηρεαστούν αρνητικά.

Ο πρωθυπουργός αναμένει την κρίσιμη αυριανή συνεδρίαση του Ευρογρουπ προκειμένου να «χρτογραφηθούν» οι διαθέσεις των εταίρων. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, όμως, «ο Κέινς πιθανότατα ήδη πάνω από το Μέγαρο Μαξίμου», φράση που υποδηλώνει την πεποίθηση του κ. Μητσοτάκη ότι οι συνθήκες επιβάλλουν στροφή προς μια επεκτατική οικονομική πολιτική, στην Ελλάδα αλλά και συνολικά στην Ε.Ε.

Ειδικότερα, σύμφωνα με πληρο-

φορίες, ο κ. Μητσοτάκης θα επιμείνει ότι με τα δεδομένα που δημιουργούνται στην παγκόσμια οικονομία αλλά και εντός της χώρας, δεν μπορεί να ζητηθεί από την Ελλάδα να επιτύχει τον στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 3,5% του ΑΕΠ το τρέχον έτος. Παράλληλα, θα τεθεί στο τραπέζι η αναστολή της αυξημένης εποπτείας προς την Ελλάδα, καθώς συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις δεν είναι δυνατό να προωθηθούν όταν η κυβέρνηση, ο κρατικός μηχανισμός, αλλά και συνολικά η κοινωνία έχουν το βλέμμα σχεδόν αποκλειστικά στραμμένο στην υγειονομική κρίση. Τέλος, ο κ. Μητσοτάκης θα επιδιώξει την ανακατανομή υφιστάμενων κονδυλίων από το ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, στόχος είναι, πόροι που είναι προγραμματισμένοι για έργα να κατευθυνθούν σε προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων, ώστε να ενισχυθεί το εισόδημα σε μια περίοδο κατά την οποία η απασχόληση θα παρουσιάσει κάμψη.

Ο ίδιος ο πρωθυπουργός στο διάγγελμά του είχε αναγνωρίσει πως τα δύσκολα έρχονται. Ωστόσο, στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί ικανοποίηση για την έως τώρα διαχείριση της κρίσης. Η κυβέρνηση σε επίπεδο μέτρων βρίσκεται πάντα τουλάχιστον ένα βήμα μπροστά από τις άλλες –πλην της Ιταλίας, βεβαίως– ευρωπαϊκές χώρες. Παράλληλα, η ενημέρωση της κοινής γνώμης είναι διαρκής και απολύτως διαφανής, ενώ δρομολογήθηκαν 2.000 προσλήψεις στον χώρο της υγείας.

Μέτρα πρόληψης η προτεραιότητα για την κυβέρνηση

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε «δωμάτιο πολέμου» για τη μείωση, όσο το δυνατόν, των συνεπειών του κορωνοϊού έχει μετατραπεί τις τελευταίες εβδομάδες το Μέγαρο Μαξίμου, καθώς όλες οι δυνάμεις της κυβέρνησης έχουν συντονιστεί πλέον προς αυτή την κατεύθυνση. Στο πλαίσιο αυτό, στο Μαξίμου έχει στηθεί ολόκληρος μηχανισμός που σταθμίζει καθημερινά όλα τα δεδομένα και λαμβάνει τις ανάλογες αποφάσεις έχοντας ως βασικό κίνητρο την πρόληψη. Βασικό μόντο στην κυβέρνηση είναι πως πρέπει να προλάβουμε την εξάπλωση με μέτρα και όχι να ληφθούν μέτρα αφού του εξαπλωθεί περαιτέρω ο ιός, όπως έγινε, για παράδειγμα, στην Ιταλία. Εξ ου και την εβδομάδα που μας πέρασε υπήρξε μια κλιμάκωση των μέτρων σε καθημερινή βάση, παρά το γεγονός πως δεν υπήρξε «έκρηξη» των κρουσμάτων. Το κλείσιμο των σχολείων και των φροντιστηρίων ακολούθησε κλείσιμο θεάτρων, κινηματογράφων, κέντρων διασκέδασης και γυμναστηρίων, με τελευταίο το κλείσιμο μουσείων και αρχαιολογικών χώρων, καφέ και εστιατορίων. Με δεδομένες, μάλιστα, τις προβλέψεις των επιστημόνων πως είμαστε ακόμα στην αρχή της εξάπλωσης του ιού και το peak αναμένεται εντός του Απριλίου, όπου υπάρχει το σενάριο της εκθετικής αύξησης των κρουσμάτων, στο Μαξίμου είναι έτοιμοι για νέα, ακόμα πιο αυστηρά μέτρα.

Καθημερινές συσκέψεις

Στο Μαξίμου γίνονται κάθε μέρα συσκέψεις πάνω σε δύο βασικούς άξονες: ο πρώτος είναι το αμιγώς ιατρικό κομμάτι και η εξέλιξη του ιού. Προεδρεύει πάντα ο κ. Μητσοτάκης και συμμετέχουν ο υπουργός Υγείας Βασίλης Κικίλιας, ο υφυπουργός Βασίλης Κοντοζαμάνης και φυσικά, ο «εγκέφαλος» όλων των συσκέψεων για τον κορωνοϊό, ο λοιμωξιολόγος Σωτήρης Ταϊόδρας. Υπάρχει και δεύτερος τύπος συσκέψεων, με επίκεντρο τις οικονομικές επιπτώσεις, όπου συμμετέχουν ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας, ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης, ο υπουργός Ανάπτυξης Αδωνīs Γεωργιάδης, ενώ σε πολλές συμμετείχε και η υπουργός Παιδείας Νίκη Κεραμέως. Σε όλες τις συσκέψεις είναι παρόντες ο υφυπουργός πα-

ρά τω Πρωθυπουργό, αρμόδιος για τον συντονισμό του κυβερνητικού έργου, Ακης Σκέρτσος, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέλιος Πέτσας και ο διευθυντής του πρωθυπουργικού γραφείου Γρηγόρης Δημητριάδης. Το συγκεκριμένο War Room έχει ήδη σενάρια για τις επόμενες φάσεις εξέλιξης του ιού.

Βασικός στόχος, όπως προειπώθηκε, είναι να γίνει οτιδήποτε είναι δυνατόν προκειμένου η Ελλάδα να μη φθάσει στο σημείο της Ιταλίας. Εξ ου και στο Μαξίμου θέλουν να εξαντλήσουν κά-

Έχει στηθεί ολόκληρος μηχανισμός που σταθμίζει καθημερινά όλα τα δεδομένα και λαμβάνει τις ανάλογες αποφάσεις ως προς τη διαχείριση της επιδημίας.

θε περιθώριο ώστε «να συνειδητοποιήσουν οι πολίτες» ότι στο συγκεκριμένο ζήτημα η εξουσία είναι σε μεγάλο βαθμό στα χέρια τους, ώστε η χώρα να αποφυγει δραματικές καταστάσεις. Ο «υγιής φόβος» είναι αυτό που θέλει να περάσει η κυβέρνηση και μαζί η ατομική ευθύνη, που στην παρούσα φάση είναι εξαιρετικά σημαντική. Για να επιτευχθεί, πηγές του Μεγάρου Μαξίμου παρέπεμψαν στη φράση του πρωθυπουργού «θα γίνει ό,τι χρειαστεί», η οποία δεν άφηνε κανένα περιθώριο παρερμηνειών. Τα μέτρα μπορεί να φθάσουν σε οποιοδήποτε σημείο, μέχρι και σε γενικό λουκέτο.

Κρίσιμο είναι η θα αποφασίσει το αυριανό Ευρογρουπ. Την Παρασκευή, ο κ. Πέτσας σημείωσε πως οι επόμενες ανακοινώσεις των υπουργείων Οικονομικών, Εργασίας και Ανάπτυξης «θα εξειδικευθούν μετά τη συνεδρίαση του Ευρογρουπ, τη Δευτέρα 16 Μαρτίου». Εκεί, ανάλογα με το τι θα αποφασιστεί και πόσα χρήματα θα δοθούν κατ’ αναλογία στην ελληνική πλευρά, θα ληφθούν και οι τελικές αποφάσεις. Πάντως, το σενάριο, προληπτικά, να υπάρξουν μέτρα τύπου Ιταλίας είναι υπαρκτό, όπως ανοικτό είναι και το τι μέλλει γενέσθαι με τις πιτήσεις από το εξωτερικό. «Η κυβέρνηση έχει ένα σχέδιο το οποίο φθάνει μέχρι το χειρότερο δυνατό σενάριο», είπε χαρακτηριστικά ο κ. Πέτσας την Παρασκευή.

Η αυστηρή γραμμή Τσίπρα απέναντι στον Ερντογάν

Ο κορωνοϊός μπορεί να «πάγωσε» τον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά το κόμμα εξακολουθεί να βρίσκεται σε προσυνεδριακές διαδικασίες

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Μετά την υπερπτήση των δύο F-16 στον Εβρο και το επεισόδιο με την τουρκική ακταιωρό, στην Κουμουνδούρου σήμανε «συναγερμός». Η αναβάθμιση της επιθετικότητας της Τουρκίας ανασύσκει πολύ τον Αλέξη Τσίπρα που, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», εντατικοποίησε τις επαφές του με τον Ευάγγελο Αποστολάκη, τον Γιάννη Ρουμελιότη, τη Ζαχαρούλα Τσιριγώτη, καθώς και με τον Γιώργο Κατρούγκαλο και τον διπλωματικό του σύμβουλο Βαγγέλη Καλπαδάκη, ο οποίος είναι σε ανοικτή γραμμή επικοινωνίας με το υπουργείο Εξωτερικών.

Ο πρώην πρωθυπουργός εκτιμώσε πως ο Ταγίπ Ερντογάν έχει πλέον προχωρήσει σε μια πρωτοφανή και επικίνδυνη κλιμάκωση. Σε αυτό το πνεύμα κινήθηκε η δήλωσή του. Μεταξύ άλλων ανέφερε: «Όποια λάθη και αν έχει κάνει η σημερινή κυβέρνηση στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης, η στάση της Τουρκίας και του Ερντογάν περιγράφεται με μία μόνο λέξη: θράσος. Και απέναντι στο θράσος η χώρα οφείλει να απα-

Ο Αλ. Τσίπρας γνωρίζει τον κίνδυνο ενός νέου κύκλου εσωστρέφειας.

Η αξιωματική αντιπολίτευση επιθυμεί μια εθνική στρατηγική, δεν δίνει όμως λευκή επιταγή στην κυβέρνηση.

ντήσει συντεταγμένα και αποφασιστικά. Χωρίς εθνικιστικές κορώνες και σπασμωδικές κινήσεις, αλλά με πατριωτική ευθύνη».

Όπως τονίζουν πηγές της Κουμουνδούρου, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι διατεθειμένος να δώσει λευκή επιταγή στην κυβέρνηση. Επιθυμούν να υπάρχει μια εθνική στρατηγική, ωστόσο σημειώνουν δύο πράγματα σε σχέση με την τακτική και τη ρητορική του Μαξίμου. Η Ελλάδα επιχειρείται να χρησιμοποιηθεί ως «χώρα-ασπίδα» στο μεταναστευτικό, με τον κίνδυνο να γίνει αποθήκη ψυχών, ενώ προβλήματα αποτελούν οι πρόσφατες καταγγελίες προς τον ΣΥΡΙΖΑ, ότι δρα ως «Δούρειος Ίππος» του Ερντογάν.

Η αξιωματική αντιπολίτευση δίνει έμφαση στις διεθνείς πρωτοβουλίες όπου οφείλει να είναι παρών ο Κυριάκος Μητσοτάκης, υπενθυμίζοντας ότι η ίδια έχει ήδη συμβάλει στο εθνικό μέτωπο απέναντι στην επιθετικότητα του Τούρκου προέδρου, στη φύλαξη των συνόρων, ειδικά στον Εβρο, αλλά και στην προσπάθεια εξεύρεσης κέντρων στην ενδοχώρα. Σε αυτό το πνεύμα, ο Αλέξης Τσίπρας επεσήμανε όσον αφορά την επιθετική ρητορική του Ερντογάν: «Δεν ξέρω αν το κάνει για να προετοιμάσει την κοινή γνώμη της χώρας

του για επιθετικές πράξεις έναντι της Ελλάδας ή απλά παζαρεύει κάτι παραπάνω από την ευρωπαϊκή ηγεσία. Αυτό που ξέρω είναι ότι πάει πολύ, η Τουρκία, που κατέχει παράνομα τη βόρεια Κύπρο και τμήμα της Συρίας, που παραβιάζει κατ’ εξακολούθηση το διεθνές δίκαιο στην περιοχή, η τουρκική ηγεσία που καθημερινά πραγματοποιεί παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να παριστάνει από πάνω και τον τιμητή έναντι της Ελλάδας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές δίκαιο».

Ο καφές με Τσακαλώτο

Με την επικαιρότητα να τρέχει σε άλλους ρυθμούς στον ΣΥΡΙΖΑ, λίγοι θυμούνται πλέον πως το κόμμα βρίσκεται σε προσυνεδριακές διαδικασίες. Τη στιγμή που ο εσωκομματικός διάλογος είχε φουντώσει, με «προεδρικούς» και «κομματικούς» να μετρούν τις δυνάμεις τους, ο κορωνοϊός ήρθε να «παγώσει» τον χρόνο στην Κουμουνδούρου. Την Παρασκευή, η ομάδα των βουλευτών που στηρίζουν τη διεύρυνση του κόμματος από τον χώρο του κέντρου μέχρι το κομμάτι της προοδευτικής Δεξιάς,

είχε το καθιερωμένο ραντεβού της σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας. Μέσω του γκρουπ που έχουν δημιουργήσει στο WhatsApp ενημερώθηκαν πως η συνάντηση ακυρώνεται «μέχρι νεωτέρας».

Μόνο εκτιμήσεις μπορούν, πλέον, να κάνουν τα κορυφαία στελέχη για τα επόμενα βήματα που αφορούν τη μετεξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ. Οποιαδήποτε πρόβλεψη αυτή τη στιγμή για το πότε θα γίνει το συνέδριο είναι παρακινδυνευμένη. Οι πιο αισιόδοχοι δεν αποκλείουν, το κόμμα να προλάβει πριν από τα μέσα του καλοκαιριού να ολοκληρώσει τον μετασχηματισμό του, ευελπιστώντας ο κορωνοϊός να έχει κάνει τον κύκλο του. Σε διαφορετική περίπτωση, το ραντεβού θα δοθεί στις αρχές του φθινοπώρου.

Ποιους βολεύει, όμως, αυτή η καθυστέρηση; Μπορεί ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ να βιώσει τον κατάλληλο χρόνο για να συνεχίσει τις επαφές που προκειμένου να βρεθεί ένας κοινός τόπος ανάμεσα στην παλιά και τη νέα φρουρά των πασοκογενών που έχουν βρεθεί στην Κουμουνδούρου, ωστόσο γνωρίζει πως ο κίνδυνος

για έναν νέο κύκλο εσωστρέφειας είναι υπαρκτός. Οι τάσεις εξακολουθούν να βρίσκονται με το «όπλο παρά πόδα» και ούτε ο καφές που, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ήπιαν ο Αλέξης Τσίπρας με τον Ευκλείδη Τσακαλώτο πρόσφατα, ήταν αρκετός για να αμβλύνει τις διαφορές, ούτε οι συνεχείς συναντήσεις που έχουν οι δυο τους στα όργανα του κόμματος.

Η ενσωμάτωση των πασοκογενών στον ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί νομολέχεια για τον αρχηγό του, που έχει κάνει έναν συγκεκριμένο στρατηγικό σχεδιασμό, με τον ίδιο να ηγείται της παράταξης στις επόμενες εκλογές. Τα «προεδρικά» στέλεχη ήδη ετοιμάζουν καινούργια κείμενα για να απαντήσουν στους «53+», για τους οποίους υποστηρίζουν ότι δεν θέλουν να γίνουν πλειοψηφία, απλώς να ενισχύσουν τη θέση τους ως μειοψηφία. «Σε ποιο κόμμα θέλει να κάνει διεύρυνση ο Τσίπρας;» είναι το βασικό ερώτημα της αριστερής πτέρυγας, όπως το διατύπωσε μέλος της Πολιτικής Γραμματείας στην «Κ», συμπληρώνοντας πως «δεν έχει απαντηθεί και είναι η πηγή της εσωστρέφειας».

Μια εθνική μοναχική πορεία δεν είναι η ορθή οδός

Ο Τόμας Ράχελ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΞΕΝΙΑ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Το αίτημα του Κόμματος των Γερμανών Πρασίνων για την υποδοχή των ασυνόδευτων ανηλίκων από την Ελλάδα στη Γερμανία διέχασε τη συντηρητική παράταξη της Άγκελα Μέρκελ, η οποία στην πλειοψηφία της καταψήφισε την πρωτοβουλία την περασμένη εβδομάδα. Ωστόσο, το ένα πέμπτο της κοινοβουλευτικής ομάδας συμπαράταχθηκε με μια φορτισμένη συναισθηματικά προσωπική έκκληση στον ανθρωπισμό της Ενωσης Χριστιανοδημοκρατών και Χριστιανοκοινωνιστών βουλευτών (CDU/CSU), στην οποία περιγράφεται «η δραματική κατάσταση στα ελληνικά hotspots». «Δεν μπορούμε να μείνουμε ασυγκίνητοι», επισημαίνεται στην ανοικτή επιστολή, την οποία συνυπέγραψαν 48 βουλευτές της Ενωσης. Το κείμενο συνέταξε ο Τόμας Ράχελ, ο Χριστιανοδημοκράτης υφυπουργός Παιδείας της Γερμανίας, και –παρά την αρχική καταψήφισή της πρότασής των Πρασίνων στην Μπούντεσταγκ– φαίνεται πώς άλλαξε ριζικά το κλίμα στην Ενωση, αλλά και στον μεγάλο συνασπισμό στο Βερολίνο. Ετσι, την περασμένη Κυριακή κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων μεταξύ των κυβερνητικών εταίρων αποφασίστηκε η υποδοχή 1.000-1.500 ασυνόδευτων παιδιών, ιδίως όσων πάσχουν από σοβαρές ασθένειες και είναι κάτω των 14 ετών.

«Κάθισα το βράδυ ή έγραψα την έκκληση και την επόμενη μέρα την παρουσίασα στους βουλευτές της παράταξης», διηγείται στην

«Κ» ο κ. Ράχελ, χωρίς να μπορεί να κρύψει την ικανοποίησή του για τη συγκέντρωση τόσων υπογραφών συναδέλφων του. Πόσο ρόλο έπαιξε η πρωτοβουλία του να πειστούν τα κόμματα της κυβέρνησης να στηρίζουν την υπόθεση; «Πράγματι, μετά τη συγκέντρωση υπογραφών υπήρξε μεγάλη κινητικότητα», εξηγεί. «Ήταν μια σημαντική ώθηση αυτή η ανοικτή επιστολή. Θέλουμε να δείξουμε ότι είμαστε υπέρ της φύλαξης των συνόρων, αλλά πως ταυτόχρονα δεν ξεχνάμε τον ανθρωπισμό, ούτε αφνύουμε μόνη της την Ελλάδα», τονίζει ο Γερμανός υφυπουργός.

Η σύζυγός του Λία Τσάκωνα-Ράχελ είναι Ελληνίδα και υπηρετεί μάλιστα ως μορφωτική ακόλουθος στην πρεσβεία μας στο Βερολίνο. «Πιστεύετε ότι τον επηρεάσατε; Είναι μια απόδειξη ότι το προσωπικό βίωμα καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτική στάση;» είναι η ερώτηση της «Κ» προς την κ. Τσάκωνα-Ράχελ. «Η συμβίωσή του επί 23 χρόνια με μια Ελληνίδα του έχε αναπόφευκτα προσφέρει μια ουσιαστική προσέγγιση στις χαρές και στα προβλήματα της χώρας μας. Η στάση του, πάντως, την περασμένη Κυριακή κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων ανηλίκους υπαγορεύθηκε από τις πεποιθήσεις και τις αρχές του», είναι η απάντησή της. Ο ίδιος γελάει, όταν επαναλαμβάνουμε την ερώτηση. «Ξέρω την Ελλάδα καλά. Είναι μια υπέροχη χώρα, εδώ όμως τίθεται ένα πολιτικό ζήτημα. Είμαι χριστιανός και Χριστιανοδημοκράτης», διακηρύσσει ο κ. Ράχελ, ο οποίος ανήκει εξάλλου στο

TOMAS RACHEL (WWW.BILDSPICHO.NET)

Ο φιλέλληνας Γερμανός υφυπουργός Παιδείας, Τόμας Ράχελ, άλλαξε το κλίμα στο Βερολίνο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

συμβούλιο της Ευαγγελικής Εκκλησίας στη Γερμανία. Μεταξύ άλλων, το κείμενο που συνέταξε υπέγραψαν οι βουλευτές Φόλκερ Κάουντερ, Πέτερ Τάουμπερ και η υπουργός Πολιτισμού Μόνικα Γκρίτερς. Το βασικό επιχείρημα κατά του αιτήματος των Πρασίνων από τα κυβερνητικά κόμματα ήταν ότι η λύση για τους ασυνόδευτους ανηλίκους θα πρέπει να ληφθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να συγκροτηθεί μια «συμμαχία προθύμων» –όπως την αποκάλεσε ο Χριστιανοκοινωνιστής υπουργός Εσωτερικών, Χορστ Ζεχόφερ– που θα δεχθεί να φιλοξενήσει τις ευάλωτες αυτές ομάδες προσφύγων. «Μια εθνική μοναχική πορεία δεν είναι η ορθή οδός», αναγνωρίζει και ο κ. Ράχελ, αναφέροντας ότι το γερμανικό παράδειγμα θα ακολουθήσουν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στο αρχικό αίτημά τους οι Πράσινοι ζήτησαν να υποδεχθεί η Γερμανία 5.000 ανθρώπους, που

χρηζουν ιδιαίτερης προστασίας, ανάμεσά τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Η σχετική πρόταση καταψήφιστηκε με 495 ψήφους έναντι 117 υπέρ. Υπενθυμίζεται ότι τον Σεπτέμβριο του 2019, η Ελλάδα, με αίτημα προς τους Ευρωπαίους εταίρους της, πρότεινε σχέδιο μετεγκατάστασης για 2.500 ανήλικους μετανάστες, εγκλωβισμένους στη χώρα μας. Την περασμένη Κυριακή, ύστερα από επτάωρες διαβουλεύσεις, καθώς και μια παράδοση συμμαχία Μέρκελ - Ζεχόφερ, με τους εσωκομματικούς τους αντιπάλους να φωνάζουν «τίποτα δεν διδαχθήκατε (σ.σ. από το 2015), οι πολίτες δεν θέλουν άλλους πρόσφυγες», η συντηρητική παράταξη και οι Σοσιαλδημοκράτες συμφώνησαν τελικά να φιλοξενήσουν εκατοντάδες ασυνόδευτους ανηλίκους στη χώρα.

Μπισσοτάκνς - Μέρκελ

Το ζήτημα συζητήθηκε στην κατ' ιδίαν συνάντηση της καγκε-

“

Η Γερμανία επέλεξε τους ασθενείς και μικρούς σε ηλικία ανήλικους πρόσφυγες, επειδή η συγκεκριμένη ομάδα χρήζει πιο επείγουσας ανάγκης και καλύτερων υποδομών.

“

Θέλουμε να δείξουμε ότι είμαστε υπέρ της φύλαξης των συνόρων, αλλά πως ταυτόχρονα δεν ξεχνάμε τον ανθρωπισμό, ούτε αφνύουμε μόνη της την Ελλάδα.

λαρίου Άγκελα Μέρκελ με τον Έλφνα πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη τη Δευτέρα στο Βερολίνο. Ο πρωθυπουργός ευχαρίστησε την καγκελάρια για την απόφαση του κυβερνητικού συνασπισμού και αναρωτήθηκε πώς είναι δυνατόν να μην μπορούν να συμφωνήσουν οι «27» στην υποδοχή των ασυνόδευτων ανηλίκων.

«Πώς είναι δυνατόν να μη δέχονται να φιλοξενήσουν μερικές δεκάδες παιδιά;» είπε χαρακτηριστικά ο κ. Μπισσοτάκνς, ο οποίος είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένος στο ζήτημα επειδή η μικρή του κόρη δραστηριοποιείται σε ΜΚΟ για την προστασία των ασυνόδευτων.

Η κ. Μέρκελ τον ενημέρωσε ότι πολλές από τις χώρες στις οποίες απευθύνθηκε, προτείνοντας μάλιστα να φιλοξενήσουν μόνο χριστιανούς πρόσφυγες, απάντησαν: «Ούτε έναν».

Τι απαντάει όμως ο κ. Ράχελ σε όσους κακεντρεχείς ισχυρίζονται ότι η Γερμανία έχει πάντα

Η Τουρκία

Ερωτηθείς για τη στάση της Τουρκίας το τελευταίο διάστημα στο προσφυγικό, ο κ. Ράχελ είναι κατηγορηματικός: «Είναι τραγικό αυτό που συμβαίνει» ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν χρησιμοποιεί ως ομήρους τους πρόσφυγες. Με ψεύτικες πληροφορίες τούς εξωθεί στα σύνορα, για να ασκήσει πολιτική πίεση. Και η Ελλάδα καλείται να περιφρουρήσει τα σύνορα, που είναι και τα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. Αυτός ο εκβιασμός πρέπει να αποτύχει. Είναι μία επιθεση στην Ελλάδα και στην Ε.Ε. Αυτό είναι απαράδεκτο». Αναγνωρίζει ότι η Τουρκία έχει κάνει πολλά για τη φιλοξενία των προσφύγων, αλλά τονίζει εκ νέου πως ο εκβιασμός της δεν πρέπει να περάσει. «Αυτό οφείλει να είναι κοινός στόχος όλων των Ευρωπαίων». Τέλος, θεωρεί απαραίτητη την επικαιροποίηση της συμφωνίας Ε.Ε. - Τουρκίας, η οποία αυτήν τη στιγμή είναι σχεδόν ανενεργή. Κατά τη γνώμη του, είναι ο μοναδικός τρόπος για να εξουδετερωθούν οι διακινητές που εκμεταλλεύονται τους πρόσφυγες, αλλά και να προστατευθούν τα σύνορα της Ε.Ε.

ζονται ότι η Γερμανία έχει πάντα την πολυτέλεια να επιλέγει τους πρόσφυγες που φιλοξενεί; Οτι, για παράδειγμα, προτίμησε τους ασθενείς και μικρούς σε ηλικία (μέχρι 14 ετών) ανήλικους πρόσφυγες, που συχνά είναι κορίτσια; «Πρώτον δεν ισχύει αυτό: είναι και αγόρια. Δεύτερον, επιλέξαμε τη συγκεκριμένη ομάδα, επειδή χρήζει πιο επείγουσας ανάγκης, μεγαλύτερης φροντίδας και καλύτερων υποδομών. Είναι δηλαδή ευάλωτα παιδιά, που έχουν μεγαλύτερες ανάγκες. Πρέπει να ανατεθούν σε οικογένειες, να πάνε σχολείο, να τύχουν ιατρικής παρακολούθησης», λέει. «Εγώ και-ρομαι που καταλήξαμε σε αυτήν την απόφαση», επαναλαμβάνει.

Οι αναφορές των αστυνομικών για τον «πόλεμο» σε Χίο και Λέσβο

Πώς περιγράφουν τις επιθέσεις από εξαγριωμένους κατοίκους, που εναντιώνονται στην κατασκευή κλειστών κέντρων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΛΙΑΩΤΗ**

Αποκαλυπτικά στοιχεία για τον «πόλεμο» που εκτυλίχθηκε το διήμερο 25 και 26 Φεβρουαρίου σε Χίο και Λέσβο, με αφορμή την κατασκευή κλειστών κέντρων κράτησης μεταναστών, παραθέτουν –όπως πληροφορείται η «Κ»– στις επίσημες αναφορές τους οι αστυνομικοί από τις διμοιρίες των ΜΑΤ που πήραν μέρος στην επιχείρηση. Τα διαβαθμισμένα έγγραφα πρόκειται να υποβληθούν το επόμενο διάστημα στους επικεφαλής της Διεύθυνσης Αστυνομικών Επιχειρήσεων Αττικής, στο πλαίσιο εσωτερικής έρευνας.

Στις αναφορές, οι αστυνομικοί φέρεται να περιγράφουν με λεπτομέρεια τις επιθέσεις που δέχονταν με κυνηγετικές καραμπίνες και την προσπάθεια των κατοίκων να εμποδίσουν τη μετακίνησή τους, με λάδια και καρφιά στο οδόστρωμα. Περιγράφουν απειλές που δέχτηκαν από τοπικό βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ και την απροθυμία ή ακόμη και άρνηση των ντόπιων αστυνομικών και πυροσβεστών να τους βοηθήσουν.

Οι διμοιρίες έφτασαν σε Λέσβο και Χίο τα ζημιώματα της 25ης Φεβρουαρίου με αποστολή να συνδεθούν τα χωματουργικά μηχανήματα στα σημεία όπου είχε αποφασιστεί να γίνει η κατασκευή των κέντρων κράτησης. Η επιχείρηση των αστυνομικών των ΜΑΤ ξεκίνησε με την άφιξη τους στα νησιά, καθώς τόσο το λιμάνι της Μυτιλήνης όσο και αυτό της Χίου ήταν αποκλεισμένα από διαδηλωτές. «Εξωτερικά του λιμανιού υπήρχαν συγκεντρωμένα περίπου 300 άτομα. Είχαν αποκλείσει την έξοδο με απορριμματοφόρο και ταυτόχρονα πραγματοποιούσαν επι-

Οι αστυνομικοί φέρεται να περιγράφουν με λεπτομέρεια τις επιθέσεις που δέχονταν με κυνηγετικές καραμπίνες και την προσπάθεια των κατοίκων να εμποδίσουν τη μετακίνησή τους, με λάδια και καρφιά στο οδόστρωμα.

θέσεις εναντίον μας με πέτρες, φωτοβολίδες και δυνάμιτες. Με τακτικές κινήσεις και χρήση δακρυγόνων τα απομακρύναμε», φέρεται να επισημαίνει στην αναφορά του ένας από τους αστυνομικούς των ΜΑΤ που πήρε μέρος στην επιχείρηση.

Στη Χίο, το καράβι κατέπλευσε στις 2.40 π.μ. και οι δυνάμεις των ΜΑΤ κατάφεραν να φτάσουν –συνοδεύοντας τα χωματουργικά μηχανήματα– στον χώρο του εργοταξίου λίγο πριν από τις 9 το πρωί. Για όσο διάστημα παρέμεναν εκεί, δέχονταν επιθέσεις από περίπου 500 άτομα που πετούσαν προς το μέρος τους πέτρες, δυνάμιτες, αυτοσχέδιες ρουκέτες και βόμβες μολότοφ.

Ενας από τους αστυνομικούς που βρέθηκαν στα γεγονότα, στην αναφορά του προς την ηγεσία φέρεται να επισημαίνει ότι στην περιοχή του εργοταξίου η επικοινωνία με το κέντρο επιχειρήσεων ήταν αδύνατη, καθώς «το κανάλι 23, που μας είχε υποδειχθεί από την τοπική αστυνομική διεύθυνση, δεν είχε λήψη, ενώ οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας δεν είχαν σήμα».

Αφνεί μάλιστα αιχμές κατά των

Στη Χίο, τα πρωτοφανή επεισόδια κλιμακώθηκαν το πρωί της 26ης Φεβρουαρίου. Ήταν τότε που εξαγριωμένοι κάτοικοι επιτέθηκαν στους άνδρες των ΜΑΤ μέσα στα δωμάτια του ξενοδοχείου τους.

συναδέλφων του, από τη μόνιμη δύναμη του νησιού, αφού, όπως λέει, τυχαία ενημερώθηκαν ότι στο συγκεκριμένο σημείο τα στελέχη της Διεύθυνσης Αστυνομίας Χίου χρησιμοποιούν για την επικοινωνία με το κέντρο όχι το κανάλι 23, που τους είχαν υποδείξει, αλλά εναλλακτικά το κανάλι 71. Εξίσου μεγάλη εντύπωση προκαλεί η αναφορά του ότι τα στελέχη της Πυροσβεστικής αρνήθηκαν να ανεφοδιάσουν με νερό την υδροφόρα («Αϊαντα») που η ΕΛ.ΑΣ. χρησιμοποιούσε για την αντιμετώπιση των διαδηλωτών.

«Γροθίες και κλωτσιές»

Στη Χίο, τα πρωτοφανή επεισόδια κλιμακώθηκαν το πρωί της 26ης Φεβρουαρίου. Ήταν τότε που εξαγριωμένοι κάτοικοι επιτέθηκαν στους

άνδρες των ΜΑΤ μέσα στα δωμάτια του ξενοδοχείου τους. Στην αναφορά που έχει ετοιμάσει ο ένας από τους αστυνομικούς που δέχτηκαν επίθεση περιγράφει τα γεγονότα ως εξής: «Άκουσα έντονες φωνές εξωτερικά του δωματίου και δυνατό χτυπήματα με κλωτσιές στην πόρτα. Με τα χέρια προσπάθησαν να την κρατήσω. Τα χτυπήματα είχαν ως αποτέλεσμα το σπάσιμο της πόρτας και την είσοδο των ατόμων στο δωμάτιο. Με έστησαν στο κρεβάτι και μου επιτέθηκαν με γροθιές και κλωτσιές».

Παρόμοια είναι τα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν στη Λέσβο, υποχρεώνοντας ουσιαστικά τις αστυνομικές δυνάμεις σε άτακτη υποχώρηση. Τα μέλη των διμοιριών καταγγέλλουν ότι στη διάρκεια των επεισοδίων ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Γιάννης

Μπουρνούς τους απείλησε, λέγοντάς τους «σας έχουμε καταγράψει και μόλις βγούμε κυβέρνηση θα σας τιμωρήσουμε». Στις αναφορές που συνέταξαν και πρόκειται να υποβάλουν στη διοίκηση της υπηρεσίας τους, περιγράφουν ότι, ενώ οπισθοχωρούσαν από τον χώρο του εργοταξίου, τους ακολουθούσαν αγροτικά αυτοκίνητα χωρίς πινακίδες, τα οποία έκαναν επικίνδυνους ελιγμούς με σκοπό τον τραυματισμό τους: «Στις κορότσες υπήρχαν κουκουλοφόροι που πυροβόλουν διαρκώς στον αέρα με κυνηγετικά όπλα».

Σύμφωνα με τους αστυνομικούς των διμοιριών, οι επιθέσεις ήταν τόσο σφοδρές που εξαντλήθηκαν τα αποθέματα σε δακρυγόνα όπως επίσης και το νερό στον «Αϊαντα», με συνέπεια να πάρουν εντολή να

αμυνθούν χρησιμοποιώντας τα υπηρεσιακά τους όπλα! Περιγράφουν ακόμη ότι οι κάτοικοι δεν άφησαν το ασθενοφόρο να παραλάβουν τους τραυματίες αστυνομικούς, καθώς και ότι το εξαγριωμένο πλήθος εγκλώβισε στο αυτοκίνητό του τον περιφερειάρχη Κώστα Μουτζούρη και χρειάστηκε η επέμβασή τους για να βγει σώος απ' αυτό.

Η τελευταία φάση των επεισοδίων πριν από την αποχώρηση των αστυνομικών από τη Λέσβο εκτυλίχθηκε σε στρατόπεδο στην Παγανή, που επελέγη ως ασφαλές σημείο για τη ανασύνταξη των διμοιριών. Κατά την παραμονή τους εκεί, οι αστυνομικοί ανεφοδιάστηκαν με δακρυγόνα, ωστόσο, σύντομα κάτοικοι του νησιού πολιορκήσαν την κεντρική πύλη της μονάδας. «Δεχόμεσαν επιθέσεις με μεγάλο αριθμό μολότοφ, τις οποίες έφερε στους επιτιθέμενους επιβατικό όχημα. Κάποιες κατέληξαν στο φυλάκιο της πύλης, όπου υπήρχαν οπλισμός και πυρομαχικά, με αποτέλεσμα να μας ζητηθεί να οπισθοχωρήσουμε για τον κίνδυνο να τραυματιστούμε από κάποια έκρηξη».

Ολα τα παραπάνω γεγονότα επιβεβαίωσε σε επικοινωνία του με την «Κ» ο πρόεδρος της Ενωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Αθηνών, Δημοσθένης Πάκος, ο οποίος τη δεύτερη μέρα των επεισοδίων μετέβη στη Λέσβο, ζητώντας την άμεση απόσυρση των διμοιριών από τα δύο νησιά. Για τις επιθέσεις κατά των αστυνομικών, καθώς και τα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν κατά την αποχώρηση των διμοιριών στο λιμάνι των Μεστών στη Χίο, διεξάγονται παράλληλες έρευνες από την ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ.

Ευρωπαϊκά «τείχη» στον Ταγίπ Ερντογάν

Η Ε.Ε. έσπευσε να συνδράμει την Ελλάδα στα σύνορα του Εβρου με αποστολή δυνάμεων, στέλνοντας «μήνυμα» στην Αγκυρα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Από την Τετάρτη στη μεθόριο του Εβρου επιχειρεί σε ελώδη και δύσβατα σημεία του ποταμού ένα θηριώδες τεθωρακισμένο όχημα, εφοδιασμένο με θερμικές κάμερες, αντλίες και άλλα υπερσύγχρονα ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης, προσφορά της αυστριακής κυβέρνησης προς ενίσχυση της αποτρεπτικής ισχύος των δυνάμεων του στρατού και της αστυνομίας που φρουρούν τα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα.

Ταυτόχρονα ξεκίνησε η ανάπτυξη στο ποτάμι αστυνομικών και στρατιωτικών δυνάμεων και άλλων ευρωπαϊκών χωρών, αρχής γενομένης από την Κύπρο, που απέστειλε ήδη απόσπασμα της επίλεκτης ομάδας της αστυνομίας της, και αναμένονται ειδικές δυνάμεις της αστυνομίας και του στρατού από την Πολωνία, την Τσεχία, τη Γερμανία και άλλες χώρες της Ευρώπης, για να ενταχθούν στους ελληνικούς αμυντικούς σχεδιασμούς στην ελληνοτουρκική μεθόριο.

Οι Έλληνες φρουροί απέδειξαν κατά την αιφνιδιαστική έφοδο τη δύσκολη Παρασκευή, προπαγματική της Αποκριάς στις Καστανιές, ότι είναι σε θέση να

Τα βλέμματα είναι στραμμένα στη συνάντηση Ερντογάν, Μέρκελ και Μακρόν, μεθαύριο Τρίτη στην Κωνσταντινούπολη, εφόσον δεν ματαιωθεί λόγω κορωνοϊού.

αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε επιχείρηση παραβίασης των εθνικών συνόρων. Μετά τα τελευταία γεγονότα όμως, η οχύρωση των ελληνοτουρκικών συνόρων καθίσταται ευρωπαϊκή υπόθεση και ειδικά στον Εβρο το σφράγισμά τους προβλέπεται μακράς διάρκειας.

Ο πρωθυπουργός ανέδειξε, με αφορμή τα γεγονότα στις Καστανιές, την ευρωπαϊκή διάσταση της θωράκισης της εξ Ανατολών ελληνικής μεθορίου απέναντι στις πολιτικά καθοδηγούμενες από την Τουρκία μεταναστευτικές μάζες, φέρνοντας στον Εβρο σύσσωμη την ηγεσία της Ε.Ε. και πείθοντας τις χώρες-μέλη της, που, όταν στο μεταναστευτικό «φτερνίζεται» η Ελλάδα, απειλούνται και οι ίδιες με «πνευμονία», να συνεισφέρουν ενεργά στην ανάλυση των ροών στη χερσαία πύλη εισόδου προς την Κεντρική και Δυτική Ευρώπη.

Πλέον η Τουρκία δεν θα έχει

απέναντί της αποκλειστικά Έλληνες φρουρούς, αλλά και δυνάμεις της αστυνομίας και του στρατού άλλων ευρωπαϊκών κρατών, τα οποία σε ενδεχόμενη συνοριακή κρίση με επίκεντρο το μεταναστευτικό, όπως αυτή στις Καστανιές ή κάτι πιο σοβαρό, θα εμπλακούν και αυτά.

Με άλλα λόγια, ο Ερντογάν θα έχει, εφόσον φυσικά οι εταίροι κάνουν πράξη τις υποσχέσεις τους προς την Αθήνα για έμπρακτη βοήθεια στη φρούρηση των συνόρων, να κάνει με την Ευρώπη και όχι με την αδύναμη, όπως μέσα στην αλαζονεία του θεωρεί, Ελλάδα.

Φαίνεται, όμως, ότι ο Τούρκος ηγέτης στη μάχη εναντίον της Ευρώπης απέκτησε ένα επιπλέον πανίσχυρο εργαλείο. Μετέτρεψε τους μετανάστες/πρόσφυγες σε «στράτο» ο οποίος στα σύνορα δύσκολα μπορεί να αντιμετωπιστεί «επί του πεδίου», δεδομένου ότι «επιχειρεί» άοπλος και, με βάση το διεθνές πολεμικό δίκαιο, κανένας στρατός δεν επιτρέπεται να κάνει χρήση όπλων εναντίον άμαχων.

Η εικόνα απελπισμένων ανθρώπων που μάχονταν να περάσουν κατά χιλιάδες τα σύνορα συγκρουόμενοι, διαχεόμενη με την απλόχερη βοήθεια της τουρκικής προπαγάνδας ανά τον πλανήτη, λειτούργησε ως αποτελεσματικό όπλο, αν κρίνει κανείς από το πώς πέρασε, μέσω των επικεντρωμένων στην ανθρωπιστική πλευρά του θέματος ρεπορτάζ μεγάλων διεθνών ΜΜΕ, στην παγκόσμια κοινή γνώμη. Ο κ. Μιχάλης Χρυσόχοιδης μίλησε για μερικές εκατοντάδες τζχαντιστές που επιχείρησαν στην πρώτη γραμμή στο φυλάκιο των Καστανιών και ενδεχομένως να ξέρει κάτι περισσότερο. Όπως είναι βέβαιο ότι τις βόμβες μολότοφ, τα δακρυγόνα, τα τεράστια ψαλίδια και ηλεκτρικά στρατιωτικά μαχαίρια για το κόψιμο των συρμάτων στον φράκτη της Νέας Βύσσης δεν τα κουβάλησαν από τα βάθη της Ασίας οι μετανάστες ούτε οι πρόσφυγες από τη Συρία στην προσπάθειά τους να διαφύγουν. Και σίγουρα υπήρξε (αδικαιολόγητη) ανοχή από τις δικές μας αρμόδιες αρχές σε δραστηριότητες αυτόκλητων για τη φύλαξη των συνόρων ομάδων και παρακρατικών που επιχείρησαν να υποκαταστήσουν τη συντεταγμένη πολιτεία.

Δύο εβδομάδες μετά την «κρίση του τελωνείου», όλα δείχνουν ότι η πόρτα δεν έχει περάσει. Ο Ερντογάν θα εξακολουθεί να εργαλειοποιεί τον ανθρώπινο πόνο προς επίτευξη πολιτικών του στόχων και σε αυτήν την τακτική οργανώνει τη μόνιμη εγκατάσταση στην Αδριανούπολη του «υβριδικού στρατού», Αφγανών, Ιρανών, Πακιστανών, Μαροκινών, διά του

Άνδρες που συμμετέχουν στην επιχείρηση RABIT του Frontex ποζάρουν μπροστά από το τεθωρακισμένο όχημα, προσφορά της αυστριακής κυβέρνησης προς ενίσχυση της αποτρεπτικής ισχύος των ελληνικών δυνάμεων στον Εβρο, το οποίο είναι εφοδιασμένο με θερμικές κάμερες, αντλίες και άλλα υπερσύγχρονα ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης.

οποίου θα πιέζει την Ευρώπη και πρωτίστως την Ελλάδα.Εστειλε χίλιους καταδρομείς για να τους διευκολύνουν να περνούν ανενόχλητοι παράνομα τα σύνορα και να καταριέται την Ελλάδα που τα φρουρεί, ως οφείλει, όταν ο ίδιος έχει χτίσει τείχος με συρματοπλέγματα μήκους 745 χιλιομέτρων στη μεθόριο με τη Συρία όπου ο στρατός και η αστυνομία του πυροβολούν «ό,τι κινείται».

Τα σενάρια

Η ανάπτυξη πολυεθνικών ευρωπαϊκών αστυνομικών και στρατιωτικών δυνάμεων, σε συνδυασμό με την επέκταση του αγκαθωτού φράκτου στον νότιο Εβρο και τη λήψη άλλων τεχνικών μέτρων, θα θωρακίσει οπωσδήποτε τα χερσαία σύνορα και θα μεταθέσει το βάρος της φρούρησης στην Ευρώπη. Όμως τα βλέμματα θα είναι στραμμένα στη συνάντηση Ερντογάν, Μέρκελ και Μακρόν, μεθαύριο Τρίτη στην Κωνσταντινούπολη, εφόσον δεν ματαιωθεί λόγω κορωνοϊού.

Σε αυτήν θα συζητηθεί το μεταναστευτικό και εκεί θα κριθούν πολλά. Αν ο Ερντογάν πάρει αυτή που επιδιώκει ή κάποια εξ αυτών, ενδέχεται να σταματήσει να ενισχύει τις μεταναστευτικές ροές προς τον Εβρο και να αποσύρει αυτούς που «φιλοξενεί» στην Αδριανούπολη και παρακάτω στα Ύψαλα. Αν όχι, τα πράγματα θα δυσκολέψουν ακόμα περισσότερο.

Η ουσιαστική εκτόνωση, ίσως και μακροπρόθεσμη λύση, δεν μπορεί παρά να επιτευχθεί μόνο μέσα από μια (νέα) ευρωπαϊκή συμφωνία με την Τουρκία. Σε κάθε περίπτωση ο Εβρος δεν έχει άλλη επιλογή από το να οργανώνει την άμυνά του.

Το εναλλακτικό σχέδιο για αποσυμφόρηση νησιών

Εναλλακτικές λύσεις για την άμεση αποσυμφόρηση των νησιών αναζητεί η κυβέρνηση, καθώς το σενάριο της δημιουργίας μικρών κλειστών δομών στην ενδοχώρα, παρόλο που δεν εγκαταλείπεται, φαίνεται πως δεν μπορεί να υλοποιηθεί όσο άμεσα απαιτείται από τις συνθήκες. Έτσι, μέσα στους επόμενους δύο μήνες σχεδιάζεται η αποχώρηση από τα κέντρα φιλοξενίας (camp) και τα διαμερίσματα περίπου 10.000 ατόμων που είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, αλλά παραμένουν στις δομές που τυπικά προορίζονται για τη στέγαση αιτούντων άσυλο. Με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθούν κενές θέσεις, ώστε να μεταφερθεί από τα νησιά αντίστοιχος αριθμός ατόμων. Παράλληλα, όπως εξαγγέλθηκε, θα δοθεί η δυνατότητα σε 5.000 άτομα από όσα έχουν φτάσει στα νησιά έως το τέλος του 2019 να λάβουν 2.000 ευρώ εφόσον μπου σε πρόγραμμα εθελουσίας επιστροφής στις χώρες προέλευσής τους μέσα στο επόμενο εικοσαήμερο. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανονικά τα χρήματα που προβλέπονται στο πλαίσιο του προγράμματος εθελουσίας επιστροφών είναι 370 ευρώ.

Με αυτούς τους δύο τρόπους η κυβέρνηση σχεδιάζει να δημιουργήσει θέσεις για αιτούντες άσυλο στην ενδοχώρα, χωρίς παράλληλα να χρειαστεί να φτιάξει άμεσα νέες δομές.

Το πρόγραμμα της δημιουργίας πολλών μικρών κλειστών ή το λιγότερο ελεγχόμενων δομών στην ενδοχώρα, έτσι ώστε να υπάρξει διαμοιρασμός των βαρών, παρότι φαντάζει δίκαιο, συνάντησε πολλές αντιδράσεις από τις τοπικές κοινωνίες.

Την προηγούμενη Παρασκευή εξέπνευσε τυπικά η προθεσμία που το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου είχε δώσει στην τοπική αυτοδιοίκηση προκειμένου η τελευταία να προτείνει χώρους δημιουργίας κλειστών δομών στην πειρωτική Ελλάδα. Ωστόσο, τόσο οι δήμαρχοι όσο και οι περιφερειάρχες προτίμησαν τη λύση «στρίβειν διά του αρραβώνος» καλώντας την κυβέρνηση να προτείνει εκείνη

Σχεδιάζεται η αποχώρηση από τα κέντρα φιλοξενίας και τα διαμερίσματα περίπου 10.000 ατόμων που είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες.

αριθμό ατόμων που θα πρέπει να φιλοξενηθούν ανά περιφέρεια –με βάση την αρχή του 1% του υφιστάμενου πληθυσμού– προκειμένου στη συνέχεια οι τοπικές αρχές να προτείνουν σημεία. Είναι φανερό, βέβαια, ότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε έναν καινούργιο γύρο ατέρμονων διαπραγματεύσεων.

«Την επόμενη φορά που θα βρεθώ στις Βρυξέλλες διεκδικώντας την περίφημη αλληλεγγύη, πώς θα απαντήσω στο ερώτημα για το μέγεθος της αλληλεγγύης που συνάντησα στη χώρα μου; Οι “ομόφωνες” αποφάσεις που βγάζουν το ένα μετά το άλλο τα συλλογικά όργανα των ηπειρωτικών περιοχών που καλούνται να υποδε-

χθούν μερικές εκατοντάδες μετανάστες για να μπορέσει να υλοποιηθεί η εθνικά αναγκαία αποσυμφόρηση των νησιών, μας δείχνουν τον νέο πατριωτισμό που αναπτύσσεται στη χώρα, τον ανέξοδο. Γενικά οι νησιώτες περισσότερη αλληλεγγύη βρίσκουμε στην Ευρώπη παρά στη χώρα μας», γράφει ο περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου, Γιώργος Χατζημάρκος, σε ανάρτησή του στο Facebook, λίγες ώρες μετά τη συνεδρίαση της ΕΝΙΕ (Ενώσης Περιφερειών Ελλάδας), την προηγούμενη εβδομάδα, με θέμα το μεταναστευτικό. Σε αυτή τη συνεδρίαση ο υπουργός Μετανάστευσης Νότης Μητράκης εξήγησε στους αιρετούς της δεύτερης βαθμίδας της αυτοδιοίκησης ότι τα πράγματα είναι οριακά και τους ζήτησε να «βάλουν πλάτη» προτείνοντας χώρους. Η πρόταση πρέπει να έρθει από την κυβέρνηση, απάντησαν οι παρευρεθέντες.

«Το 2016 είχε χτυπήσει το τηλεφώνό μου και ήταν ο τοπικός αυτοδιοικητικός της Βαλένθια. Μου είπε τότε ότι βλέπει πόσο δύσκολα είναι τα πράγματα και θέλει να βοηθήσει. “Δέχομαι να φιλοξενήσω 1.000 άτομα”. Τέτοιο τηλεφώνημα όλα αυτά τα πέντε χρόνια δεν το έχω δεχθεί ποτέ από Έλληνα συνάδελφο», λέει στην «Κ» ο περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου, «Το σχέδιο της αποσυμφόρησης των νησιών υπονομεύεται με άθλιο τρόπο από το εσωτερικό της χώρας. Τι είδους πατριωτισμός είναι αυτός που θέλεις να τα βάσουμε με τους Τούρκους, αλλά δεν μπορείς να πάρεις 500 άτομα από τα νησιά που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή;» καταλήγει.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Τελείται τη Δευτέρα 16 Μαρτίου 2020, στις 2:00 μ.μ., στο κοιμητήριο Αγίου Γεωργίου Κοντού Λάρνακας, μνημόσυνο επί του τάφου του πολυαγαπημένου μας

ΤΑΚΗ ΛΕΥΚΑΡΙΤΗ

και καλούμε όσους τιμούν τη μνήμη του να παραστούν.

Οι τεθλιμμένοι:

Σύζυγος, παιδιά, εγγόνια, αδελφός και λοιποί συγγενείς

Ηλεκτρολογική εταιρία με έδρα τον Πειραιά ζητά αποκλειστικό αντιπρόσωπο για την Κύπρο.

Παρέχεται το 40% των κερδών της αντιπροσωπείας, απαραίτητο κεφάλαιο 100.000 ευρώ.

Υπεύθυνος Δημοσθένης Δάγγας
Τηλέφωνο: +6942829339

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΦΡΟΝΤΙΣΤΡΙΕΣ

Η εταιρεία STORGI HEALTH CARE LTD με αριθμ.Μητρώου Εργοδότη (Α.Μ.Ε.) 1593207/1/8730 ζητά να προσλάβει φροντίστριες με αρκετά καλούς όρους εργασίας, όχι χαμηλότερους από την σχετική συλλογική σύμβαση.

Οι ενδιαφερόμενοι να αποτείνονται στο Επαρχιακό Γραφείο Εργασίας Λευκωσίας. (τηλ. 22403000).

Κάθε μέρα,
κάθε λεπτό

kathimerini.com.cy

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
SHOWBIZ - GOOD LIFE - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

«Γιατί θέλετε να κάνετε εσείς το τεστ;»

Πώς πολίτες ήλθαν αντιμέτωποι με τη «χαραμάδα» του πρωτοκόλλου

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Ο 66χρονος συνταξιούχος εκπαιδευτικός που γύρισε στις 27 Φεβρουαρίου 2020 από ένα ομαδικό ταξίδι στους Αγίους Τόπους είχε κάνει ένα τάμα: Αν πετύχαινε η εγχείρηση ανοικτής καρδιάς στην οποία είχε υποβληθεί, θα πήγαινε για προσκύνημα στα Ιεροσόλυμα. Όταν γύρισε από το ταξίδι στα τέλη Φεβρουαρίου, δεν αισθανόταν καλά και επισκέφθηκε μια μαθήτριά του πνευμονολόγο στην Αμαλιάδα.

Ο κορωνοϊός βρισκόταν στο στόμα του κάθε Έλληνα, αλλά όταν η πνευμονολόγος απευθύνθηκε στον ΕΟΔΥ (Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας), της είπαν ότι το Ισραήλ δεν ήταν στις χώρες υψηλού κινδύνου όπως ήδη η Ιταλία, η Κίνα και το Ιράν.

Η γιατρός όμως δεν ήταν σε θέση να κατατάξει τα συμπτώματα που έβλεπε και επέμεινε. Ο συνταξιούχος εκπαιδευτικός πήγε και τις επόμενες ημέρες στο ιατρείο της και η κατάστασή του είχε επιδεινωθεί. Έτσι, με αυτά και με εκείνα, έφτασε από το νοσοκομείο της Αμαλιάδας σε εκείνο του Πύργου και τελικά στο νοσοκομείο του Ρίου που δεν είχε ακόμα τη δυνατότητα να πάρει δείγμα και να το εξετάσει επιτόπου όπως γίνεται από την περασμένη Πέμπτη.

Όλα τα δείγματα πήγαιναν στο Ινστιτούτο Παστέρ. Μέχρι την περασμένη Τρίτη το Παστέρ απαντούσε θετικά και αρνητικά για τα τεστ που στέλνονταν από ολό-

κληρη την Ελλάδα. Την Τρίτη εννιά μέρως κλινικές και νοσοκομεία με τα οποία συνεργάζεται ότι θα το έκανε αυτό μόνο για τα θετικά τεστ, δηλαδή μόνο για όσους έχουν νοσήσει έως το απόγευμα, ώρα 4 μ.μ., την ημέρα που λάμβανε τα τεστ από το πρωί. Για όσα τεστ δεν έδινε απάντηση, σημαίνει ότι η εξέταση είχε αρνητικό αποτέλεσμα, οι εξεταζόμενοι και οι εξεταζόμενες δεν ήταν θετικοί στον κορωνοϊό.

Η περίπτωση του 66χρονου εκπαιδευτικού δεν είναι η μοναδική που έπεσε στη «χαραμάδα» του πρωτοκόλλου. Ένας φούρναρης από χωριό της Αχαΐας και ένας ιερωμένος, που επίσης ανήκαν στο γκρουπ, νόσπσαν μαζί τους και τουλάχιστον ο πρώτος όταν γράφονταν οι γραμμές αυτές βρισκόταν διασωληνωμένος στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο του Ρίου.

Σε αυτή τη «χαραμάδα» του συστήματος ένωσε να πέφτει και ο υπογράφων, που γύρισε από επαγγελματική υποχρέωση στην Τουρκία στις 5 Μαρτίου, ύστερα από τέσσερις ημέρες παραμονής στη χώρα. Μέχρι τα ξημερώματα της Τετάρτης 11 Μαρτίου, η Τουρκία δεν είχε καταγράψει στις επίσημες στατιστικές της κανένα κρούσμα κορωνοϊού.

Αποκάλυψη

Όμως παθολόγοι γιατροί στην Κωνσταντινούπολη, που μίλησαν στην «Κ» υπό τον όρο της ανωνυμίας, είπαν ότι ένα μεγάλο μέρος των περιπτώσεων «θάβονται στη γενική στατιστική για τη γρίπη ή για άλλες εποχιακές ιώσεις». Ένα 24ωρο αργότερα, η Τουρκία ανακάλυψε ότι κλείνει όλα τα εκπαιδευτικά της ιδρύματα με μόλις ένα κρούσμα.

Σε περίπτωση που ο ΕΟΔΥ κρίνει ότι ένας πολίτης δεν απαιτείται να κάνει το τεστ σε δημόσιο νοσοκομείο, τότε υπάρχει μόνο ο δρόμος του τεστ σε ιδιωτικό νοσηλευτικό ίδρυμα. Οι τιμές διαφέρουν.

Υποτιμήθηκαν τα περιστατικά ασθενών που επέστρεφαν από το εξωτερικό, όχι όμως από χώρες «υψηλού κινδύνου». Χαρακτηριστική περίπτωση, ο συνταξιούχος εκπαιδευτικός.

Μέσα στο αεροπλάνο για την Κωνσταντινούπολη, μας δόθηκε να συμπληρώσουμε τη γνωστή φόρμα, ενώ στο τσεκ-ιν στο «Ελ. Βενιζέλος» ρωτηθήκαμε εάν ερχόμαστε από την Ιταλία ή την Κίνα. Όταν γυρίζαμε από την Τουρκία, τέσσερις ημέρες αργότερα, έχοντας έλθει σε επαφή με πολλούς Ιρανούς και Αφγανούς που ήταν πρόσφατα στο Ιράν, μεταξύ των κοινών μας ρώτησε το παραμικρό. Αυτό το αεροδρόμιο της Κωνσταντινούπολης μοιάζει σαν

μια «μαύρη τρύπα» για την επιδημία. Έτσι, ήταν λογικό, όταν ο γράφων επικείμενος να υποβληθεί στο τεστ σε ένα δημόσιο νοσοκομείο, να συναντήσει την απορία των λειτουργών του συστήματος και το ερώτημά τους: «Μα εσείς έρχεστε από την Τουρκία, εκεί δεν υπάρχουν κρούσματα», στα πρότυπα της απάντησης που είχε πάρει ο 66χρονος εκπαιδευτικός από την Αμαλιάδα.

Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει μόνο ο δρόμος του τεστ σε ιδιωτικό νοσηλευτικό ίδρυμα. Οι τιμές διαφέρουν. Αλλού το τεστ προσφέρεται μαζί με το τεστ για τη γρίπη, ενώ χρεώνεται και ιατρική επίσκεψη: σύνολο 290 ευρώ. Αλλού χρεώνεται το τεστ του κορωνοϊού χωρίς το τεστ της γρίπης. Μία ιδιωτική κλινική στο κέντρο της Αθήνας στέλνει το τεστ στο σπίτι έναντι 180 ευρώ. Και ίσως αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος, μιας και σε πολλούς χώρους δειγματοληψίας δεν τηρούνται οι προδιαγραφές.

«Βρείτε άμεσα κτίρια για απομόνωση των ελαφρά ασθενών»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Αν κάτι χαρακτηρίζει το αυταρχικό σύστημα διακυβέρνησης στην Κίνα, αυτό συμπικνώνεται σε μία πρόταση. 知難行易. Δηλαδή, είναι εύκολο να εφαρμόσεις μια απόφαση, αλλά είναι δύσκολο να μάθεις την αλήθεια. Οι κινεζικές αρχές φαίνεται πως άργησαν να αντιδράσουν μπροστά στα πρώτα κρούσματα COVID-19. Όταν όμως το αποφάσισαν, κινήθηκαν δυναμικά. Σήμερα υπάρχουν ενδείξεις ότι το πρόβλημα περιορίστηκε, σε σημείο που η προσπάθεια επικεντρώνεται πλέον στην αποτροπή «επιστροφής» νέων κρουσμάτων από το εξωτερικό. Διότι αυτός ο κορωνοϊός έχει πατρίδα, κι ως μετανάστευσε. Ο καθηγητής Οικονομικών στην Εθνική Σχολή Ανάπτυξης του Πεκίνου, Χίαοβο Ζhang, σε συνομιλία με την «Κ», μεταφέρει την εικόνα από την Κίνα με το βλέμμα στον υπόλοιπο κόσμο.

– Πώς διαμορφώνεται σήμερα η κατάσταση στην Κίνα; Επικρατεί η εντύπωση ότι τα χειρότερα πέρασαν σε ό,τι αφορά την εξέλιξη του ιού. Έχετε την ίδια εικόνα;

– Πράγματι, η Κίνα περιορίσε σε μεγάλο βαθμό το ξέσπασμα του κορωνοϊού. Τώρα όμως η πρόκληση για τη χώρα είναι να αποτρέψει την εισαγωγή νέων μολύνσεων από το εξωτερικό.

– Πώς αξιολογείτε τα αντανάκλαστα των κινεζικών αρχών από τη στιγμή που εκδηλώθηκε ο ιός;

– Στην αρχή η αντίδραση ήταν αργή. Οι τοπικές κυβερνήσεις δεν ήθελαν να αποκαλύψουν κακές πληροφορίες στο ευρύ κοινό για να μη χαλάσουν την ατμόσφαιρα και τις εκδηλώσεις για το κινεζικό νέο έτος. Ωστόσο, από τη στιγμή που η κυβέρνηση συνειδητοποίησε το πρόβλημα, ενήργησε γρήγορα. Αλλά με μεγάλο κόστος.

– Πώς θα περιγράφατε τον αντίκτυπο της κρίσης του κορωνοϊού στην οικονομία της Κίνας μέχρι στιγμής;

– Ο αντίκτυπος είναι τεράστιος. Το 80% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έκλεισε για τουλάχιστον έναν μήνα. Η άμεση απώλεια είναι 0,66 τρισ. δολάρια από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και μόνο. Όταν άνθρωποι και αγαθά δεν μπορούν να μετακινούνται, η οικονομία καθλώνεται.

Ο καθηγητής Οικονομικών στην Εθνική Σχολή Ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου, Χίαοβο Zhang.

Δεδομένου λοιπόν ότι μιλάμε για τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, μπορεί να αντιληφθεί κανείς τον αντίκτυπο από την παύση της δραστηριότητας για έναν ολόκληρο μήνα.

– Ποια είναι η δική σας εκτίμηση ως προς τον βαθμό στον οποίο η κινεζική οικονομική κρίση θα επηρεάσει την παγκόσμια οικονομία;

– Η συνολική οικονομική ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί και αυτό είναι δεδομένο. Απώλεια κατά 1-2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ είναι πολύ πιθανή. **– Πώς βίωσε η κινεζική κοινωνία τα γεγονότα μετά την εκδήλωση του ιού και τα έκτακτα μέτρα που έλαβαν οι κινεζικές αρχές;**

– Οι Κινέζοι διαπίστωσαν το πρόβλημα πληροφόρησης που είναι σύμφυτο με το σύστημα διακυβέρνησης στη χώρα τους. Από την άλλη πλευρά, αντιλήφθηκαν την ισχυρή εκτέλεση των πολιτικών από τη στιγμή που η κεντρική κυβέρνηση αποφάσισε να περιορίσει την επιδημία.

– Όλο αυτό το διάστημα έχετε παρακολουθήσει στενά την κρίση του κορωνοϊού στην Κίνα, στη χώρα όπου όλα ξεκίνησαν. Ποια συμβουλή θα δίνετε στις χώρες οι οποίες αυτή τη στιγμή βρίσκονται αντιμέτωπες με την έξαρση του προβλήματος;

– Μην χάνετε χρόνο. Μεταξύ άλλων, είναι πολύ σημαντικό να διαθέσετε από τώρα ορισμένα κτίρια ως κέντρα προσωρινής απομόνωσης για ασθενείς με ελαφρά συμπτώματα προκειμένου να περιορίσετε τη διασταυρούμενη μόλυνση. Η επιλογή της Κίνας να κατασκευάσει από την αρχή δύο νοσοκομεία κόστισε χρόνο και χρήμα.

Προβλήματα με τον κορωνοϊό σε κατεχόμενα και Τουρκία

Οι πολλές και διαφορετικές αδυναμίες του συστήματος υγείας επηρεάζουν την αποτελεσματική καταπολέμησή του

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Σύμφωνα με την τουρκική κυβέρνηση, οι χώρες που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα στην κρίση του κορωνοϊού, που πλέον έχει εξαπλωθεί σχεδόν σε ολόκληρη την υφήλιο, θα μετρούσαν σήμερα λιγότερες πληγές αν είχαν ακολουθήσει την στρατηγική της Τουρκίας. Όπως αναφέρει ο υπουργός Υγείας της Τουρκίας, Φαχρεττίν Κοτζά, στη χώρα έλαβαν εγκαίρως όλα τα αναγκαία μέτρα και κινητοποιήσαν όλους τους μηχανισμούς για τον περιορισμό του νέου ιού. Παρ' όλα αυτά, Τούρκοι ιατροί και ειδικοί δεν συμφωνούν με την άποψη του κ. Κοτζά και θεωρούν ότι η Τουρκία βρίσκεται ακόμη στην αρχική φάση της διάδοσης του κορωνοϊού και οι κινήσεις της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της κρίσης προκαλούν πολλά αναπάντητα ερωτήματα.

Το τουρκικό τεστ

Ο Σαμέτ Μενγκιούτς, ένας έμπειρος Τούρκος ιατρός, εκφράζει έντονο προβληματισμό για τον αντίκτυπο και τις επιπτώσεις του νέου ιού στην χώρα του, ο οποίος, πριν από λίγα εβδομάδα, τοποθετήθηκε για λογαριασμό της Κεντρικής Επιτροπής της Ένωσης Ιατρών Τουρκίας στον τουρκικό αντιπολιτευόμενο Τύπο, εκφράζοντας την καχυποψία του για τα κυβερνητικά μέτρα έναντι της πανδημίας. Σύμφωνα με τον κ. Μενγκιούτς, η

κυβέρνηση Ερντογάν δεν ενημερώνει εγκαίρως και με αποτελεσματικό τρόπο την τουρκική κοινή γνώμη για τις εξελίξεις που αφορούν τον κορωνοϊό. Επιπλέον, σοβαρό προβληματισμό προκαλεί και το τεστ που χρησιμοποιούν οι τουρκικές αρχές για τον εντοπισμό του νέου ιού.

Οι τουρκικές αρχές ισχυρίζονται ότι με το τεστ που δημιούργησαν, περιορίζεται ο χρόνος εντοπισμού του κορωνοϊού. Ο κ. Μενγκιούτς, ωστόσο, έχει διαφορετική άποψη και τονίζει ότι η κυβέρνηση δεν έχει δώσει στην κοινή γνώμη σημαντικές πληροφορίες που αφορούν το νέο τεστ. Μάλιστα, ούτε οι Τούρκοι ιατροί δεν έχουν πρόσβαση σε ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν το νέο τεστ, το οποίο ελέγχει αποκλειστικά το Υπουργείο Υγείας της Τουρκίας που εμποδίζει τον έλεγχο του τεστ από ανεξάρτητες αρχές, καθώς όλοι οι έλεγχοι πραγματοποιούνται αποκλειστικά σε κρατικά εργαστήρια.

Για τον κ. Μενγκιούτς και άλλους Τούρκους ιατρούς προκύπτει μια σειρά σημαντικών ερωτημάτων που αδυνατεί να απαντήσει με ικανοποιητικό τρόπο η τουρκική κυβέρνηση, όπως αν το τουρκικό τεστ για τον εντοπισμό του κορωνοϊού πληροί τα διεθνή πρότυπα, αν όμως περιορίζει τον χρόνο εντοπισμού του νέου ιού, σε πόσα δείγματα έχει δοκιμαστεί και τέλος αν έχει ελεγχθεί από ανεξάρτητες αρχές, δηλαδή από εργαστήρια που

Προβληματισμό δημιουργούν οι χειρισμοί και οι αδυναμίες της Τουρκίας. Πολλά τα κενά και στα κατεχόμενα.

δεν υπάγονται σε κρατικό έλεγχο; Μέχρι στιγμής αυτά τα ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα.

Μεταναστευτικό

Την ίδια στιγμή ο κ. Μενγκιούτς εστιάζει σε ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα. Κατά την άποψή του η Τουρκία και άλλες χώρες που το τελευταίο διάστημα αντιμετωπίζουν σημαντικές ροές μεταναστών και προσφύγων πρέπει να αποδώσουν ιδιαίτερη σημασία στο πώς επηρεάζει η μεταναστευτική κρίση την προσπάθεια της αντιμετώπισης της εξάπλωσης του νέου ιού. Πηγές της «Κ» στην Τουρκία εστιάζουν σε δύο σημαντικά ζητήματα. Πρώτον, ότι την παρούσα στιγμή οι δυνατότητες της τουρκικής κυβέρ-

νησης για τον αποτελεσματικό έλεγχο της κοινότητας των πολλών εκατομμυρίων μεταναστών και προσφύγων για τον νέο ιό δεν επαρκούν, με την πρόσβασή τους σε βασικές υπηρεσίες υγείας να είναι περιορισμένη. Δεύτερον, εάν υλοποιηθούν οι φόβοι της Τουρκίας σχετικά με την επιδείνωση της κατάστασης στο Ιντλίμπ της Συρίας, το σίγουρο είναι ότι θα δημιουργηθεί ένα νέο μέτωπο στο πρόβλημα του κορωνοϊού, αφού εκατομμύρια ανθρώπων θα κατευθυνθούν προς την Τουρκία με τη χώρα να αδυνατεί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα.

Τουρκικός στρατός

Μία άλλη πηγή ανησυχίας είναι

η κατάσταση που επικρατεί στο τουρκικό στράτευμα, κυρίως σε ό,τι αφορά στελέχη που έρχονται σε επαφή με ζώνες συγκρούσεων και ευαίσθητες περιοχές. Παρά το γεγονός ότι οι πληροφορίες για αυτό το πεδίο, μέχρι στιγμής δεν επιβεβαιώνονται επισήμως από την Άγκυρα και το επιτελείο του τουρκικού στρατού, εκφράζεται έντονος προβληματισμός. «Έχουμε χιλιάδες στρατιώτες και αξιωματικούς στα εδάφη του Κατάρ, του Ιράκ, της Συρίας, του Σουδάν και της Λιβύης. Σε Συρία και Λιβύη επικρατούν συνθήκες πολέμου. Το βασικό ερώτημα είναι το αν ο ίδιος ο στρατός και οι τουρκικές αρχές είναι σε θέση να εντοπίσουν εγκαίρως τον νέο ιό σε αυτά τα ευαίσθητα σημεία». Ένα πεδίο το οποίο προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία είναι τα σύνορα Τουρκίας-Ιράν και Τουρκίας-Ιράκ. Για αυτό το ζήτημα πηγές σημειώνουν: «Μπορεί τα σύνορα να έχουν κλείσει και οι κινήσεις ανθρώπων και προϊόντων να έχουν περιοριστεί, ωστόσο όλοι γνωρίζουν ότι για αιώνες από αυτά τα σύνορα περνούν λαθρέμποροι και ένοπλοι. Κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί την αποτελεσματική φύλαξή τους».

Κατεχόμενα

Με τις κινήσεις της Τουρκίας στο ζήτημα της αντιμετώπισης του κορωνοϊού να προκαλούν υποψίες, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και η περίπτωση των κατεχομένων. Οι τελευταίες πληροφορίες στα τέλη

της προηγούμενης εβδομάδας αναφέρουν ότι οι Τούρκοι αξιωματικοί στην Άγκυρα εξετάζουν μια σειρά μέτρων συμπεριλαμβανομένου και του ενδεχομένου της διακοπής πτήσεων από και προς το «Αεροδρόμιο» της Τύμβου εάν οι εξελίξεις στα κατεχόμενα οδηγηθούν εκτός ελέγχου. Όπως στην περίπτωση της Τουρκίας, έτσι και στα κατεχόμενα η μεγαλύτερη πηγή προβληματισμού είναι οι ανэлеγκτες μετακινήσεις πληθυσμού σε «ευαίσθητα σημεία», όπως λ.χ. στην Πράσινη Γραμμή ή στα σημεία εισόδου στο βόρειο κομμάτι της Συρίας. Η «κυβέρνηση» Ερσίν Τατάρ, την προηγούμενη εβδομάδα, υπό τη σκιά των τελευταίων εξελίξεων και τον εντοπισμό του πρώτου κρούσματος του κορωνοϊού εντατικοποίησαν τα μέτρα τους σε αυτό το πεδίο.

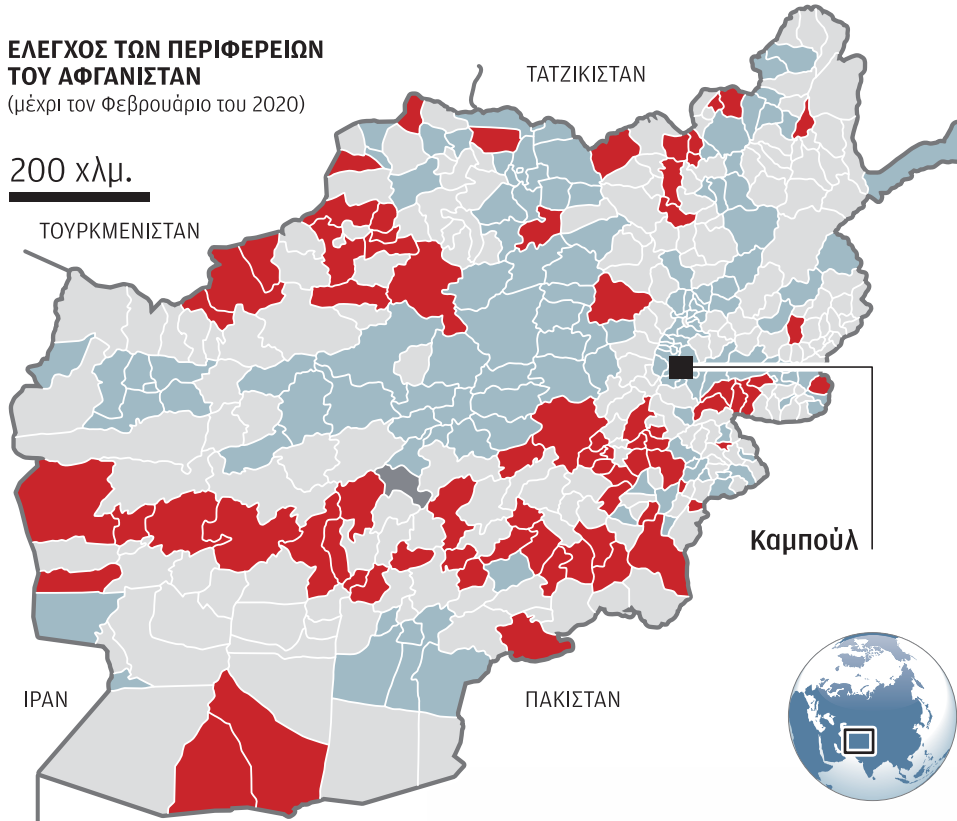
Ένα άλλο ζήτημα που προκαλεί προβληματισμό στην κοινότητα των Τ/κ αναλυτών είναι η αναποτελεσματικότητα των Τ/κ δομών και κυρίως των μονάδων υγείας. Μόλις πριν από λίγες ημέρες, η καρδιολογική πτέρυγα του νοσοκομείου «Μπουρχάν Ναλμπάντογλου» καταστράφηκε από μεγάλη πυρκαγιά. Την ίδια ώρα, Τ/κ πολίτες καταγγέλλουν σοβαρές ελλείψεις σε διάφορα «νοσοκομεία» και ιδρύματα υγείας. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, την προηγούμενη εβδομάδα, η «κυβέρνηση» ζήτησε νέα βοήθεια και στήριξη από την Άγκυρα.

Το χρονοδιάγραμμα της αποχώρησης των Αμερικανών από το Αφγανιστάν

Η ιστορική ειρηνευτική συμφωνία που σύναψαν οι ΗΠΑ και οι Ταλιμπάν θα μπορούσε να οδηγήσει στην αποχώρηση όλων των αμερικανικών και συμμαχικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν εντός των επόμενων 14 μηνών, αν τηρήσουν οι Ταλιμπάν τη συμφωνία.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ (μέχρι τον Φεβρουάριο του 2020)

200 χλμ.

- Υπό τον έλεγχο των Ταλιμπάν
- Υπό τον έλεγχο των Ταλιμπάν με βάση ανεπιβεβαιώτες πληροφορίες
- Υπό τον έλεγχο των κυβερνητικών δυνάμεων ή υπό ακαθόριστο έλεγχο
- Διαφιλονικούμενες περιοχές

ΠΗΓΕΣ: AP, Long War Journal, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: U.S. Department of Defence

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

29 Φεβρουαρίου

Υπογραφή ειρηνευτικής συμφωνίας μεταξύ ΗΠΑ και Ταλιμπάν στον πρωτεύουσα του Κατάρ, Ντόχα.

10 Μαρτίου

Λήξη προθεσμίας για ανταλλαγή κρατουμένων -5.000 Ταλιμπάν έναντι 1.000 αιχμαλώτων του κυβερνητικού στρατού- προτού αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις για μόνιμη εκεχειρία και συμφωνία διαμοίρασμού της εξουσίας μεταξύ αντίπαλων αφγανικών ομάδων.

29 Μαΐου

Αρση των κυρώσεων που έχει επιβάλει το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ στους Ταλιμπάν.

Μέσα Ιουνίου

Απελευθέρωση εναπομειναντων κρατουμένων.

13 Ιουλίου

Οι ΗΠΑ αναμένεται να μειώσουν τον αριθμό των στρατιωτών που διατηρούν στο Αφγανιστάν στις 8.600 από περίπου 13.000 σήμερα και να κλείσουν πέντε στρατιωτικές τους βάσεις.

27 Αυγούστου

Αρση αμερικανικών κυρώσεων κατά μελών των Ταλιμπάν.

29 Απριλίου 2021

Αποχώρηση όλων των εναπομειναντων αμερικανικών και συμμαχικών στρατευμάτων. Η ολοκλήρωση της αποχώρησης θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον θα τηρήσουν οι Ταλιμπάν τη δέσμευση για αποτροπή της τρομοκρατίας, περιλαμβανομένων συγκεκριμένων υποχρεώσεων περί αποκήρυξης της Αλ Κάιντα. Οι ταλιμπάν θα πρέπει επίσης να εμποδίσουν άλλες ομάδες από το να χρησιμοποιήσουν το έδαφος του Αφγανιστάν ως βάση για τον σχεδιασμό επιθέσεων κατά των ΗΠΑ και των συμμάχων τους.

Η ακόρεστη δίψα του Μπιν Σαλμάν για ισχύ και εξουσία

Ο πρίγκιπας της Σαουδικής Αραβίας

Του **DAVID D. KIRKPATRICK** **THE NEW YORK TIMES**

Τη μία μέρα, ο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν διέταξε να τεθούν υπό κράτηση τέσσερις συγγενείς του, σημαντικά μέλη της βασιλικής οικογένειας της Σαουδικής Αραβίας. Την επομένη, ενέπλεξε τη χώρα του σε πόλεμο τιμών με τη Ρωσία, κίνηση που κατακρήμισε τις αγορές ενέργειας και τα χρηματιστήρια σε όλο τον κόσμο.

Επί ένα και πλέον χρόνο, ο 34χρονος πρίγκιπας διάδοχος της Σαουδικής Αραβίας κρατούσε χαμηλό προφίλ, ίσως λόγω των αντιδράσεων για την εμπλοκή του στη δολοφονία του αντιφρονούντος δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι. Τώρα επέστρεψε στην τυπική του συμπεριφορά. «Αυτός είναι ο χαρακτήρας του, παίρνει παράτολμες και παρορμητικές αποφάσεις», είπε ο γνός της περιοχής, Γκρεγκ Μπρου. «Η απόφαση αυτή ισοδυναμεί με αμοιβαία εξασφαλισμένη καταστροφή για κάθε πετρελαιοπαραγωγό χώρα, περιλαμβανομένης της Σαουδικής Αραβίας, της Ρωσίας, ίσως και των ΗΠΑ», παρατήρησε.

Δύο από τους πρίγκιπες που τέθηκαν υπό κράτηση παλαιότερα θεωρούνταν πιθανοί αντίπαλοι του Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν στην κούρσα για την εξουσία. Οι συλλήψεις οδήγησαν τα άλλα μέλη της βασιλικής οικογένειας να εκτιμήσουν ότι ίσως ο πρίγκιπας διάδοχος παραμερίζει τους αντιπάλους του γιατί ετοιμάζεται να πάρει τα ντρία από τον 84χρονο πατέρα του. Αναλυτές, πρώην διπλωμάτες και αξιωματούχοι με εμπειρία στη Σαουδική Αραβία λένε ότι ο πρίγκιπας Μοχάμεντ έχει συγκεντρώσει στα χέρια του τόσο εξουσία, με τόσο αδιατάκτο τρόπο, ώστε να μη φοβάται πλέον σχεδόν κανέναν.

Όμως, «η απειλή για τον 34χρονο πρίγκιπα δεν προέρχεται από

τους αντιπάλους του στη βασιλική οικογένεια», εκτίμησε η ερευνήτρια του Ινστιτούτου Κρατών του Κόλπου, Κριστίν Σμιθ Ντίβαν. «Η απειλή προέρχεται από την κατάρρευση των τιμών του πετρελαίου, η οποία πλήττει τα φιλόδοξα οικονομικά του σχέδια». Οι πρίγκιπες που τώρα συνελήφθησαν είχαν ήδη τεθεί υπό στενή παρακολούθηση, κάτι που είχε ήδη περιορίσει τη δυνατότητά τους να συναντηθούν εναντίον του. Το 2018, οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών κατέλαξαν στο συμπέρασμα ότι η δολοφονία του δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι έγινε κατά διαταγή του πρίγκιπα Μοχάμεντ, ενώ ο πενταετής πόλεμος στην Υεμένη, του οποίου ηγείται, έχει προξενήσει ανθρωπιστική κατα-

Από την εμπλοκή του στη δολοφονία Κασόγκι στον πόλεμο τιμών του πετρελαίου με τη Ρωσία.

στροφή. Παρ' όλα αυτά, κάποιοι αναλυτές θεώρησαν σημάδι ωριμότητας το γεγονός ότι ο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν δεν προχώρησε σε πόλεμο με το Ιράν. Ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ τον αποκαλεί «φίλο», ενώ στην περσινή σύνοδο του G20, στην Ιαπωνία, οι ηγέτες του ανέθεσαν να φιλοξενήσει την επόμενη σύνοδο, το φθινόπωρο, στο Ριάντ. «Δεν έχει μάθει τίποτα, δεν έχει ωριμάσει καθόλου», υποστηρίζει ο πρώην αξιωματούχος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, Αντριου Μίλερ. «Εχει καταλήξει στο αντίθετο συμπέρασμα, ότι είναι υπέρνω του νόμου γιατί η Σαουδική Αραβία είναι τόσο σημαντική για τη Δύση, ώστε να γίνεται πάντα αποδεκτός».

MANDEL NGAN / REUTERS

Ο 34χρονος πρίγκιπας διάδοχος της Σαουδικής Αραβίας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν. Αναλυτές, πρώην διπλωμάτες και αξιωματούχοι με εμπειρία στη Σαουδική Αραβία λένε ότι έχει συγκεντρώσει στα χέρια του τόσο εξουσία, ώστε να μη φοβάται πλέον σχεδόν κανέναν.

ΣΥΝΤΟΜΑ

ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΟΥΝ ΟΙ ΗΠΑ

ΑΠΟ FACEBOOK - TWITTER

Δύο αεροπλανοφόρα στον Κόλπο

ΟΥΛΑΙΓΚΤΟΝ. Οι ΗΠΑ θα διατηρήσουν για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα δύο αεροπλανοφόρα στην περιοχή του Κόλπου (το «Ντουάιτ Αϊζενχάουερ» και το «Χάρι Τρούμαν»), κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά μετά το 2012. Αυτό γνωστοποίησε ο Αμερικανός στρατηγός Φρανκ Μακέντζι, επικαλούμενος τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύουν οι υποστηριζόμενες από το Ιράν σιπικές πολιορκιακές στο Ιράκ. Σύμφωνα με την Ουάσινγκτον, η πολιτοφυλακή Κατάρ με χεζμπολάκ σκότωσε δύο Αμερικανούς και έναν Βρετανό στρατιώτη την Τετάρτη, με επιθεσή της σε αμερικανική βάση. Μιλώντας με δημοσιογράφους στο Πεντάγωνο, ο στρατηγός Μακέντζι δήλωσε ότι τα αμερικανικά αντιποιν κατέστρεψαν πέντε αποθήκες όπλων σιπικών πολιορκιακών, αλλά πολλές άλλες είναι δύσκολο να καταστραφούν λόγω των φώβων για παράπλευρες απώλειες αμάχων.

Ευθραυστη η συμφωνία ειρήνης ΗΠΑ - Ταλιμπάν

Οι εξελίξεις είναι αμφίβολο ότι εξυπηρετούν τα συμφέροντα του αφγανικού λαού

Του **ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ**

Στις 29 Φεβρουαρίου οι ΗΠΑ και οι Ταλιμπάν υπέγραψαν ειρηνευτική συμφωνία, φιλοδοξώντας να θέσουν τέλος σε έναν πόλεμο που είχε ξεσπάσει πριν από 18 χρόνια, όταν οι αμερικανικές και συμμαχικές δυνάμεις είχαν εισβάλει στο Αφγανιστάν με στόχο να ανατρέψουν το καθεστώς των Ταλιμπάν που υπέθαλπε την Αλ Κάιντα. Ωστόσο η διατήρησης επίπλαστης ειρήνης εξαρτάται από το κατά πόσον οι Ταλιμπάν θα περιορίσουν τις επιθέσεις τους και θα σταματήσουν να υποστηρίζουν την τρομοκρατία. Η ειρηνευτική συμφωνία εξυπηρετεί τον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος από την αρχή της θητείας του είχε θέσει ως στόχο την απαγκίστρωση αμερικανικών δυνάμεων από διάφορα πολεμικά θέατρα. Εξυπηρετεί και τους Ταλιμπάν που θα είναι πολύ ευχαριστημένοι να έχουν απέναντί τους μόνο τις αφγανικές κυβερνητικές δυνάμεις, αν αποχωρήσει πλήρως ο αμερικανικός στρατός στα μέσα του 2021. Είναι εξαιρετικά αμφίβολο κατά πόσον εξυπηρετεί τα συμφέροντα των Αφγανών που σαν να μην τους έφταναν όλα τα άλλα, διαθέτουν πλέον δύο προέδρους, καθώς η αντιπολίτευση δεν δέχθηκε το αποτέλεσμα των τελευταίων προεδρικών εκλογών. Οι ΗΠΑ είχαν πετύχει πολύ γρήγορα τον στόχο να ανατρέψουν το καθεστώς των Ταλιμπάν. Ωστόσο,

ποτέ δεν κατάφεραν να καθυποτάξουν πλήρως τις δυνάμεις τους που ανασυντάχθηκαν και ελέγχουν πλέον περίπου το 40% των εδαφών του Αφγανιστάν. Αν ήταν στόχος των ΗΠΑ να κατανικήσουν τους Ταλιμπάν και να τους εμποδίσουν να χρησιμοποιούν το Αφγανιστάν ως ορμητήριο για οργάνωση τρομοκρατικών επιθέσεων σαν εκείνη της 11ης Σεπτεμβρίου, τότε η ειρηνευτική συμφωνία που υπέγραψε ο Τραμπ με τους εχθρούς του θυμίζει περισσότερο

Φόβοι ότι οι κυβερνητικές δυνάμεις της πολύπαθης χώρας δεν θα καταφέρουν να τους ελέγξουν.

συντεταγμένη υποχώρηση ύστερα από ανεπιτυχή πόλεμο, παρά μια ειρηνευτική συμφωνία που επιβάλλει ο νικητής. Σε κάθε περίπτωση, ο αμερικανικός στρατός ανακοίνωσε την Τρίτη πως άρχισε η αποχώρηση δυνάμεών του από το Αφγανιστάν. Αν εξελιχθούν όλα όπως έχει συμφωνηθεί, τότε στα μέσα Ιουλίου θα έχουν μειώσει σε 8.600 τους στρατιώτες που επιχειρούν στο Αφγανιστάν από 13.000 σήμερα. Και ο Τραμπ θα μπορεί να καυχηθεί, λίγους μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου, πως εκπλήρωσε

την υπόσχεσή του να αποσύρει τις αμερικανικές δυνάμεις από το Αφγανιστάν.

Ποια θα είναι η μοίρα της αφγανικής κυβέρνησης και του αφγανικού λαού μετά την αποχώρηση των Αμερικανών; Ερωτηθείς κατά πόσον θα είναι σε θέση ο αφγανικός κυβερνητικός στρατός να υπερασπιστεί τη χώρα έναντι των Ταλιμπάν, ο Τραμπ απάντησε, με κυνική ειλικρίνεια, ότι δεν το γνωρίζει, προσθέτοντας ότι «τελικά, οι χώρες θα πρέπει να φροντίζουν τον εαυτό τους». Ο στρατηγός των Πεζοναυτών Κένεθ Μακ Κένζι, επικεφαλής της αμερικανικής κεντρικής διοίκησης (με περιοχή ευθύνης από τη Συρία και το Ιράκ μέχρι το Αφγανιστάν και το Πακιστάν) εμφανίστηκε την Τρίτη ελάχιστα αισιόδοξος για τις προοπτικές της ειρηνευτικής συμφωνίας, λέγοντας στη Βουλή των Αντιπροσώπων πως αμφιβάλλει κατά πόσον θα τηρήσουν οι Ταλιμπάν τη δέσμευση να διακόψουν τους δεσμούς με την Αλ Κάιντα. Πρόσθεσε πως αν εξακολουθήσουν να επιτίθενται σε κυβερνητικές δυνάμεις στον βαθμό που το κάνουν σήμερα, θα συμβουλευθεί τον Λευκό Οίκο «να μη συνεχίσει» τη μείωση των αμερικανικών στρατευμάτων που βρίσκονται στο Αφγανιστάν.

Οι δύο πρόεδροι

Όσο για την κυβέρνηση του Αφγανιστάν, την Τρίτη ορκίστηκε πρόεδρος ο απερχόμενος Ασράφ

Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν είναι ανίκητος

Ο υποψήφιος των Δημοκρατικών Τζο Μπάιντεν και οι συνέπειες του κορωνοϊού ίσως τελικά αποτρέψουν την επανεκλογή του

Των **MAGGIE HABERMAN**
και **JONATHAN MARTIN**
THE NEW YORK TIMES

Ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη μέχρι στιγμής πρόκληση στην προσπάθεια επανεκλογής του, καθώς εξανεμίζονται οι δύο βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία της εκστρατείας του, μία ανδρική οικονομία και ένας αντίπαλος που εύκολα μπορεί να δαιμονοποιηθεί ως ακραία αριστερός.

Μετά μία χρονιά κατά την οποία ο Τραμπ έλεγε στους ψηφοφόρους ότι πρέπει να στηρίξουν την επανεκλογή του ή να διακινδυνεύσουν την κατάρρευση της οικονομίας, το χρηματιστήριο καταρρέει και οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι μία ύφεση βρίσκεται στον ορίζοντα εξαιτίας της επιδείνωσης της κρίσης του κορωνοϊού.

Αντί, εξάλλου, να αναδείξουν τον γερουνιστή του Βερμόντ, Μπέρνι Σάντερς, όπως ήλπιζε ο Τραμπ, οι Δημοκρατικοί απομακρύνθηκαν από το φλερτ με τον σοσιαλισμό και προέκριναν τον πρώην αντιπρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών, Τζο Μπάιντεν, ο οποίος είναι υποψήφιος με μια καμπάνια εστιασμένη στην επιστροφή στην πολιτική κανονικότητα.

«Η επιτυχία του Μπάιντεν στα προάστια τον καθιστά μια αποδεκτή εναλλακτική λύση στον Τραμπ», λέει ο Σκοτ Ριντ, πολιτικός σύμβουλος του αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου. «Οι επιδόσεις του στα προάστια απειλούν τη ρεπουμπλικανική πλειοψηφία στη Γερουσία».

Αυτό δημιουργεί ένα νέο πολιτικό τοπίο για τον Τραμπ, μια πραγματικότητα την οποία, σύμφωνα με στενούς συνεργάτες του, ο ίδιος αρνείται να δεχθεί έως την Τετάρτη, όταν απνύθηκε το διάγγελμα για την πανδημία. «Αν ήταν η Γουόρεν ή ο Μπέρνι και δεν υπήρχε ο κορωνοϊός, νομίζω ότι ο Τραμπ θα κέρδιζε άνετα», λέει ο Κέβιν ΝτεΒάιν, πρώην επικεφαλής του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος στο Οχάιο. «Αν όμως είναι ο Μπάιντεν και έχουμε μια πλήρη παράλυση λόγω κορωνοϊού, τότε πιστεύω ότι αλλάζει εντελώς η υπόθεση».

Το Οχάιο, μια κρίσιμη πολιτεία

Νέο πολιτικό τοπίο διαμορφώνεται για τον Ντόναλντ Τραμπ μετά τις εξελίξεις στο μέτωπο του κορωνοϊού. Μια πραγματικότητα την οποία, σύμφωνα με στενούς συνεργάτες του, ο Αμερικανός πρόεδρος αρνείται να δεχθεί έως την Τετάρτη, όταν απνύθηκε το διάγγελμα για την πανδημία.

Το χρηματιστήριο καταρρέει και οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι νέα ύφεση βρίσκεται στον ορίζοντα εξαιτίας της επιδείνωσης της πανδημίας.

που έτεινε προς τους Ρεπουμπλικανούς, θα μπει ξανά στο παιχνίδι της διεκδίκησης για τους Δημοκρατικούς. Αυτού του είδους οι Μεσοδυτικές Πολιτείες είχαν σημαντικό ρόλο για την εκλογή Τραμπ το 2016 και αναμένεται να αναδειχθούν εξίσου κρίσιμες φέτος.

Φυσικά αυτό που συμβαίνει τον Μάιο ίσως έχει μικρό αντίκτυπο μέχρι τον Νοέμβριο. Αν υπάρχει μία σταθερά στην εποχή Τραμπ αυτή

είναι πως σε κάθε δεδομένη στιγμή τα πράγματα μπορεί να αλλάξουν και αυτό είναι θέμα ωρών, ημερών ή το πολύ εβδομάδων. Ο ιός ενδέχεται να εξασθενήσει, η οικονομία να πάρει ξανά τα πάνω της και οι δεκαετίες του Μπάιντεν στην Ουάσινγκτον, καθώς και η προδιάθεσή του στις γκάφες μπορεί να τον καταστήσουν έναν αδύναμο υποψήφιο, όπως επί μακρόν προέβλεπαν οι αντίπαλοί του.

Αν πράγματι ο Τραμπ χάσει την επανεκλογή του οι σπόροι της κατάρρευσης είναι πιθανό να αποδειχθεί ότι φυτεύτηκαν στην αρχή της άνοιξης. Μια πρόκληση για τον πρόεδρο είναι πως ο τύπος της διαχείρισης που απαιτείται από την εκτελεστική εξουσία σε περιόδους κρίσης όπως μια πανδημία ουδέποτε ήταν τα δυνατό του χαρτιά. Η ενουναίσθηση και η δημόσια επίδειξη συναισθήματος

δεν του βγαίνουν εύκολα.

Στο Twitter, το αγαπημένο του μέσο, έχει αναλωθεί να παρακολουθεί πως οι πολίτες αντιλαμβάνονται τη διαχείριση της κρίσης από τον ίδιο, ενώ δεν σταματάει να επικρίνει τους Δημοκρατικούς.

Μέχρι στιγμής έχει αρνηθεί στους συμβούλους του να ματαιώσει εκδηλώσεις ή να στείλει ένα ισχυρό μήνυμα πως προτίθεται να «παγώσει» την πολιτική εκστρατεία, καθώς αποτιμώνται οι συνέπειες του κορωνοϊού.

Τα «όπλα» του ηγέτη

«Ένας ηγέτης χρειάζεται να είναι διαφανής, ξεκάθαρος, εμφαντικός, σοβαρός, αποτελεσματικός», λέει ο Τζεμπ Μπους, πρώην κυβερνήτης της Φλόριντα, ο οποίος ήταν αντίπαλος του Τραμπ στις προκριματικές του 2016 για το χρίσμα των Ρεπουμπλικανών και εξα-

σφάλισε διακομματικούς επαίνους για τον τρόπο διαχείρισης των τυφώνων στη διάρκεια της θητείας του. «Ένας ηγέτης πρέπει να επικονώνει συστηματικά και τακτικά. Ένας ηγέτης πρέπει να δείχνει την καρδιά του ή της και να βρίσκεται εκτός της κυβερνητικής κατοικίας ή του Λευκού Οίκου».

Ο Μπους προσθέτει ότι ένας ηγέτης πρέπει να αναστέλλει τη δικαστική πολιτική αντιπαράθεση και την εκστρατεία, να εμπιστευτεί τους ειδικούς και να διαμορφώνει μια στρατηγική μαζί τους, καθώς και να σκέφτεται πως θα διαχειριστεί την ανάκαμψη. Στο αντίποδα, ο Μπάιντεν έχει καθορίσει τη συνολική πολιτική ζωή του από τις προσωπικές του τραγωδίες, τον θάνατο της συζύγου και της κόρης του πριν από δεκαετίες και στη συνέχεια του μεγαλύτερου γιου του, Μπιο, πιο πρόσφατα, αλ-

λά και την προσπάθειά του να τις ξεπεράσει και να ενθαρρύνει και άλλους να πράξουν το ίδιο.

Την Τετάρτη το απόγευμα, λίγο προτού μιλήσει στους δημοσιογράφους, ο Τραμπ επιτέθηκε στους Δημοκρατικούς του Κογκρέσου, που άφησαν να εννοηθεί ότι δεν θα περιμένουν την καθοδήγηση του προέδρου για ένα οικονομικό πακέτο για να βοηθήσει την οικονομία. «Κάποιος πρέπει να πει στους Δημοκρατικούς του Κογκρέσου ότι ο κορωνοϊός δεν νοιάζεται για το κόμμα στο οποίο ανήκει! Πρέπει να προστατεύσουμε όλους τους Αμερικανούς», έγραψε ο Τραμπ στο Twitter. Σε συνεντεύξεις, Ρεπουμπλικανοί που εργάζονται για την καμπάνια του προέδρου αναφέρουν ότι η προσπάθεια επανεκλογής του έχει γίνει ένα πολιτικό θωρηκτό, αργό και δυσκίνητο, σε αντίθεση με τη σπριτόζικη κούρσα του Τραμπ το 2016. Πολλοί σύμβουλοι του αγωνίστηκαν να τον πείσουν να μην αφήσει την εκστρατεία του να ανακοινώσει μια ομιλία για το τέλος του μήνα στη Φλόριντα. Τελικά τα κατάφεραν.

Η στρατηγική

Οι συνεργάτες του στέλνουν ανάμεικτα μηνύματα για το πώς σκοπεύουν να προσεγγίσουν τον Μπάιντεν, με ορισμένους να τον σκιαγραφούν σαν μια εκδοχή της Χίλαρι Κλίντον και άλλους να τον συγκρίνουν με τον Σάντερς εξαιτίας κάποιων προοδευτικών θέσεων που υιοθέτησε ο Μπάιντεν.

Τα αποτελέσματα των προκριματικών δεν μπορούν εύκολα να αποτελέσουν οιωνό. Όμως η αύξηση της συμμετοχής Δημοκρατικών ψηφοφόρων όχι μόνο βοήθησε τον Μπάιντεν αλλά απέδειξε ποια είναι ίσως η σοβαρότερη αδυναμία του Τραμπ. Ο πρώην αντιπρόεδρος έχει κατακτήσει ένα σημαντικό προβάδισμα εν μέρει λόγω της αύξησης της επιρροής του στα προάστια, συμπεριλαμβανομένων κάποιων ψηφοφόρων πλούσιων περιοχών. Στη Βιρτζίνια, τη Βόρεια Καρολίνα και το Μίσιγκαν, που αποτελούν πολιτείες-κλειδιά για τις προεδρικές εκλογές, ο Μπάιντεν ευεργετήθηκε από την ευρεία αύξηση της συμμετοχής μετά τη μετριοπαθών ψηφοφόρων στα προάστια της Ουάσινγκτον, του Σάρλοτ και του Ντιτρόιτ.

Η Ε.Ε. ανάμεσα στο φάντασμα του '15 και στην Ακροδεξιά

Η δύσκολη εξίσωση του προσφυγικού

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Οι πρόσφατες προσφυγικές και μεταναστευτικές πιέσεις στον Εβρο και στα νησιά του Αιγαίου αντιμετωπίζονται από τις ευρωπαϊκές χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση την αρχή «όχι άλλο 2015». Τα κράτη είναι απολύτως αποφασισμένα να αποφυγούν την επανάληψη της απειλής που αντιμετώπισαν το 2015, να μην ανεξέλεγκτη μετακίνηση πληθυσμών από την Τουρκία προς το κέντρο της Ευρώπης, ενώ το ερώτημα είναι πώς μπορεί να γίνει αυτό χωρίς χρήση βίας και χωρίς να θυσιαστεί η σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες, η εφαρμογή της οποίας έχει στην πράξη ήδη ανασταλεί.

Η εμπειρία του 2015 έχει καταστήσει τις ευρωπαϊκές χώρες πολύ πιο προσεκτικές, καθώς η οποιαδήποτε αίσθηση απώλειας ελέγχου τροφοδοτεί τα ακροδεξιά και αντιμεταναστευτικά κόμματα, τα οποία έχουν ενισχυθεί, απειλώντας σε κάποιες περιπτώσεις να ανατρέψουν πολιτικούς συσχετισμούς.

Το ηγετικό στέλεχος του συντηρητικού κόμματος της Σουηδίας, Ούλφ Κρίστενσεν, έφθασε να κυκλοφορήσει αφίσσα στην οποία αναγραφόταν «ενισχύουμε τα σύνορα» και ο ίδιος ήταν ντυμένος

με κυνηγετική στολή. Μετά την κατακραυγή, η εμφάνισή του στην αφίσσα έγινε πιο συμβατική, αλλά το ερώτημα πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το προσφυγικό χωρίς να διολισθήσει η Ευρώπη στη βαρβαρότητα θα τεθεί όλο και πιο επιτακτικά όσο θα ανοίγει ο καιρός και θα αυξάνονται οι αφίξεις στα νησιά του Αιγαίου.

Ως προς τα νησιά, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι υπάρχει ακόμη και στους πιο συντηρητικούς ευρωπαϊκούς κύκλους η θέληση για υποδοχή κάποιων ευάλωτων πληθυσμών. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του ινστιτούτου Forsa στη Γερμανία, το 70% συμφωνεί με το να υποδεχθεί η Γερμανία ανηλίκους από τους ελληνικούς καταυλισμούς, ενώ για τον γενικό προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό οι γνώμες διχάζονται στο 48%-47%.

Δεδομένου ότι η Ευρώπη εξακολουθεί να φιλοξενεί ελάχιστο ποσοστό των προσφύγων του συριακού εμφυλίου, οι περισσότεροι από τους οποίους παραμένουν στην Τουρκία, στον Λίβανο και στην Ιορδανία, θα ήταν αυτονόητο από την πλευρά της Ε.Ε. να θέλει να συνεχίσει να στηρίζει τους πρόσφυγες στις χώρες αυτές.

Πρόσφυγες και μετανάστες ενώ κατευθύνονται από την Τουρκία στα σύνορα της Ελλάδας στον Εβρο, πριν από δύο εβδομάδες, όταν ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν αποφάσισε να τους «εργαλειοποιήσει».

Οι σκηνές στον Εβρο και στα νησιά του Αιγαίου προκαλούν προβληματισμό για το πώς θα ανακοπούν οι ροές χωρίς βία και χωρίς καταπάτηση της συνθήκης της Γενεύης.

Η συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας, που διευκόλυνε την εκπαίδευση και την περίθαλψη 600.000 προσφυγόπουλων από τη Συρία, δεν πρέπει να αφαιρεθεί να καταρρευτεί – αντίθετως, αν οι οικονομικές δυσκολίες της Τουρκίας καθιστούν την επιβίωση των προσφύγων στη χώρα πιο

επισφαλή, μια ευρωπαϊκή πολιτική που επιθυμεί να αποτρέψει την περαιτέρω μετακίνηση των προσφύγων αυτών θα φρόντιζε να τους χορηγήσει επιπλέον ενισχύσεις.

Επίσης, οι κυβερνήσεις, που δεν θέλουν το χάος στα σύνορα και την πολιτική εκμετάλλευση των εικόνων υποτιθέμενης «εισβολής» από την Ακροδεξιά, μπορούν να προχωρήσουν σε τακτικές μεταγκαταστάσεις. Το ερώτημα γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει στον Ταγίπ Ερντογάν το δικαίωμα να την ψέγει ότι δεν τηρεί τα συμφωνηθέντα (πράγματι η Ε.Ε. δεν υποδέχθηκε με τακτικό τρόπο πρόσφυγες από την Τουρκία, όπως προβλεπόταν από τη συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας) είναι αναπάντητο.

Το γεγονός ότι η Ευρώπη δεν μπορεί να αποδεχθεί όλους τους

πρόσφυγες της υπηλίου δεν πρέπει να οδηγεί στο άλλο άκρο, της πλήρους κατάργησης του δικαιώματος ασύλου, η οποία εφαρμόζεται μεν από την ελληνική κυβέρνηση, αλλά έχοντας την πλήρη στήριξη και μόνο την ήπια φραστική καταδίκη της Ευρώπης.

Δεν είναι σαφές πού θα καταλήξει η διαπραγμάτευση Ε.Ε. - Τουρκίας για μια νέα συμφωνία ή για την αναθεώρηση της υπάρχουσας. Όμως οι πολίτες της Ε.Ε. που δεν επιθυμούν να δουν να θυσιάζεται η σύμβαση της Γενεύης στα ελληνο-τουρκικά σύνορα θα μπορούσαν να πιέσουν τις ηγεσίες τους να εξεύρουν ρεαλιστικές και ανθρωπιστικές λύσεις χωρίς να αποδέχονται ως μοναδική εναλλακτική στα ανεξέλεγκτα «ανοικτά σύνορα» την κατάργηση των ευρωπαϊκών αξιών.

Ενας Σύρος στο Ινσμπρουκ

Πολλοί από τους σχεδόν 900.000 πρόσφυγες και μετανάστες που έφθασαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2015 έχουν ενσωματωθεί στην ευρωπαϊκή κοινωνία και συνεισφέρουν και οι ίδιοι στη συζήτηση γύρω από τη διαχείριση του νέου προσφυγικού και μεταναστευτικού κύματος. Με την επικεφαλίδα «Είμαστε το 2015», πρόσφυγες που έφθασαν στη Σουηδία τη χρονιά εκείνη διηγούνται τις ιστορίες τους, απαντώντας στην επικεφαλίδα «Όχι άλλο 2015» που χρησιμοποίησαν Δεξιά και Ακροδεξιά στη χώρα. Η δική τους παρέμβαση θυμίζει ότι η συζήτηση αφορά πραγματικούς ανθρώπους και όχι μόνον αριθμούς. Εν τω μεταξύ, ο ανταποκριτής της εφημερίδας Monde στην Αυστρία μίλησε με τον δήμαρχο της πόλης Ινσμπρουκ, ο οποίος δήλωσε ότι με χαρά θα υποδεχθεί 200 πρόσφυγες, αφού οι προσφυγικές δομές της πόλης είναι άδειες, αλλά και συνάντησε και 18χρονο Σύρο που ζει στην πόλη πέντε χρόνια, μιλάει γερμανικά με προφορά Τυρόλου και δηλώνει ότι η πόλη δεν έχει ανάγκη άλλους Σύρους.

Παχύσαρκοι οι μισοί Ευρωπαίοι σε μία δεκαετία

Ως ένα προσωρινό πρόβλημα που μπορεί να λυθεί με διαίτα αντιμετώπιζουν την παχυσαρκία οι Έλληνες. Σχεδόν εννέα στα δέκα άτομα στη χώρα μας αναγνωρίζουν τη σωστή διατροφή και τη σωματική άσκηση ως τις καλύτερες μεθόδους απώλειας βάρους, ενώ περίπου το 70% δηλώνει ενάντια στην ιατρική θεραπεία υπό τον φόβο πιθανών παρενεργειών. Σε κάθε περίπτωση φαίνεται να μη βλέπουν τη «μεγάλη εικόνα»: Οτι δηλαδή η παχυσαρκία αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα σε Ελλάδα και Ευρώπη με τις προβλέψεις των ειδικών να είναι ιδιαίτερα δυσοίωνες. Το 30%-70% των ενηλίκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι υπέρβαρο, με το σχετικό ποσοστό στην Ελλάδα να φτάνει το 50% για τις γυναίκες και το 70% για τους άνδρες. Σήμερα εκτιμάται ότι το 23% των γυναικών και το 20% των ανδρών στην Ευρώπη είναι παχύσαρκοι, με το σχετικό ποσοστό να αναμένεται

Περίπου 337.000 θάνατοι ετησίως στην Ευρώπη σχετίζονται με παθήσεις για τις οποίες ευθύνεται η παχυσαρκία.

να ξεπεράσει το 50% σε μία δεκαετία. Περίπου 337.000 θάνατοι ετησίως στην Ευρώπη σχετίζονται με παθήσεις για τις οποίες ευθύνεται η παχυσαρκία, ενώ το κόστος της παχυσαρκίας για περίθαλψη και για χαμένη παραγωγικότητα εκτιμάται στα 70 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Αλλωστε, η παχυσαρκία είναι η αιτία εμφάνισης του 7% έως 41% των περιστατικών καρκίνου συγκεκριμένων τύπων, όπως μαστού, ενδομητρίου, παχέος εντέρου, νεφρών, οισοφάγου και παγκρέατος. Επίσης, αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης καρδιαγγειακών παθήσεων όπως καρδιοπάθειες,

υπέρταση και εγκεφαλικών επεισοδίων, ενώ το 23% της ισχαιμικής καρδιοπάθειας μπορεί να αποδοθεί στην παχυσαρκία. Είναι δε η αιτία για το 44% των περιπτώσεων διαβήτη τύπου 2. Σύμφωνα μάλιστα με τους ειδικούς, όσο περισσότερο παχύσαρκος είναι κάποιος τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος να αποκτήσει μία σχετιζόμενη με την παχυσαρκία χρόνια πάθηση. Βασικές αιτίες της παχυσαρκίας είναι η υπερκατανάλωση τροφής, συχνά ανθυγιεινής και η έλλειψη σωματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με ευρωπαϊκά στοιχεία, οι πολίτες της Ε.Ε. προσλαμβάνουν σήμερα 500 θερμίδες περισσότερες σε σχέση με 40 χρόνια πριν. Περνούν καθιστοί περισσότερες από πέντε ώρες την ημέρα, ενώ ξοδεύουν λιγότερη ενέργεια στην εργασία τους σε σχέση με το 1960 (13%-15% μείωση των θερμίδων που «καίνε» κατά την εργασία). Την πολύ δυσοίωνα πορεία της

επιδημίας της παχυσαρκίας παρουσίασαν με αφορμή τη σημερινή Παγκόσμια Ημέρα Παχυσαρκίας, οι ειδικοί γιατροί της Ελληνικής Ιατρικής Εταιρείας Παχυσαρκίας που επεσήμαναν την ανάγκη για οικοδόμηση μιας κοινής αντίληψης στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. αλλά και υλοποίηση κοινής στρατηγικής εναντί της νόσου. Όπως τόνισε χαρακτηριστικά ο κ. Ευθύμιος Καπάντας, πρόεδρος της Εταιρείας, «υπάρχει επείγουσα ανάγκη να γίνει ευρύτερα αντιληπτό γιατί η παχυσαρκία είναι μια νόσος και ποιες είναι οι αιτίες και οι συνέπειές της. Το μήνυμά της σημερινής εκδήλωσης είναι «Ωρα για δράση» γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο. Οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να κάνουν τη διαφορά με την καλύτερη ενημέρωσή τους για τη νόσο και καταβάλλοντας προσπάθειες για την αντιμετώπιση των αναγκών και των ανησυχιών των ασθενών».

PENNY ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Επιτραπέζια αντισφαίριση κατά Πάρκινσον

Το πινγκ πονγκ, ελληνιστί επιτραπέζια αντισφαίριση, θα μπορούσε να αποτελέσει φυσική θεραπεία για ανθρώπους που πάσχουν από τη νόσο του Πάρκινσον, σύμφωνα με μελέτη επιστημόνων του Πανεπιστημίου της Φουκουόκα στην Ιαπωνία. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά ευρήματα μελέτης που θα παρουσιαστεί στο ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Ακαδημίας Νευρολογίας στο Τορόντο, ασθενείς που συμμετείχαν σε πρόγραμμα εξάσκησης πινγκ πονγκ μία φορά την εβδομάδα επί έξι μήνες εμφάνισαν σημαντική ύφεση των συμπτωμάτων της νόσου. Το πινγκ πονγκ είναι (πέρα από παιχνίδι) μια μορφή αεροβικής άσκησης που είναι γνωστό ότι βελτιώνει τον συντονισμό χεριού - ματιού, διεγείρει τα αντανακλαστικά και τον εγκέφαλο. Στη μελέτη συμμετείχαν 12 άνθρωποι με μέση ηλικία 73 έτη που εμφάνιζαν ήπια προς μέτρια συμπτώματα της νόσου του Πάρκινσον. Υπέφεραν από τη νόσο κατά μέσον όρο επί επτά έτη. Κάθε εβδομάδα οι ασθενείς συμμετείχαν σε μαθήματα διάρκειας τεσσάρων ωρών, κατά τη διάρκεια των οποίων έκαναν ασκήσεις διάτασεων και στη συνέχεια ασκήσεις πινγκ πονγκ υπό την καθοδήγηση έμπειρου παίκτη. Αξιολογήθηκε η κατάσταση των συμπτωμάτων Πάρκινσον που εμφάνιζαν μετά τρεις και μετά έξι μήνες. Οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι και τρεις και έξι μήνες μετά την έναρξη του προγράμματος οι συμμετέχοντες εμφάνισαν σημαντική βελτίωση στην ικανότητα ομιλίας, γραψίματος, βαδίσματος, ντυσίματος και στο να σηκώνονται από το κρεβάτι τους. Για παράδειγμα, στην αρχή οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα έπρεπε να προσταθίσουν περισσότερες από δύο φορές να σηκώνουν από το κρεβάτι τους. Στο τέλος του προγράμματος πινγκ πονγκ, χρειαζόνταν μόνο μία κατά μέσον όρο. Καταγράφηκε επίσης σημαντική βελτίωση στην ικανότητα των ασθενών να ελέγχουν τις εκφράσεις του προσώπου τους και βελτίωση της στάσης του σώματός τους. Επίσης, είχε υποχωρήσει η ακαμψία του σώματός τους, το τρέμουλο των χεριών, ενώ είχε αυξηθεί η ταχύτητα κίνησής τους. «Αν και αυτή η μελέτη είναι μικρή, τα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά, διότι δείχνουν πως το πινγκ πονγκ –μία σχετικά φθηνή μορφή θεραπείας– ενδέχεται να βελτιώσει τα συμπτώματα που προκαλεί η νόσος του Πάρκινσον», δήλωσε ο ερευνητής Κεν-ίτσι Ινούε του Πανεπιστημίου της Φουκουόκα.

Το πινγκ πονγκ βελτιώνει τον συντονισμό χεριού - ματιού, διεγείρει τα αντανακλαστικά και τον εγκέφαλο.

Μυϊκοί πόνοι; Όσοι υποφέρετε, ξέρετε.

Ο μυϊκός πόνος μπορεί να είναι είτε ξαφνικός είτε χρόνιος.

Τρόποι αντιμετώπισης; Ανάπαυση, αναλγητικά ανάλογα με την ένταση του πόνου, εφαρμογή πάγου ή θερμότητας, ήπιες διατάσεις, μείωση του στρες.

Αν ο πόνος επιμένει, πρέπει να συμβουλευτείτε τον γιατρό ή το φαρμακοποιό σας.

Είναι η υγεία σου. Δεν είναι παιχνίδι!

ΑΡΘΡΟ / Της ΕΛΕΝΑΣ ΑΛΩΝΕΥΤΗ

ΔΕΠ-Υ: όλα όσα πρέπει να ξέρετε

Σε αυτό το άρθρο θα αναφερθούμε στο τι είναι η διαταραχή ελλειμματικής προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα. Θα ξεκινήσουμε με ένα ορισμό της διαταραχής και θα αναφέρουμε ορισμένα σημαντικά στοιχεία για τη διαταραχή αυτή. Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ) είναι παρούσα από την γέννηση του παιδιού και την έχει εφ' όρου ζωής. Στην ενηλικίωση τα συμπτώματα της διαταραχής αυτής μειώνονται, όμως εμμένουν. Η διαταραχή αυτή πρέπει να διαγνωστεί, πριν από την ηλικία των 7 ετών και να διαρκεί για μια περίοδο, 6 μηνών. Αυτό μπορεί να προκαλέσει διάφορα προβλήματα στη μετέπειτα ζωή του ατόμου και περισσότερο στις σχέσεις του με άλλα άτομα, στην επαγγελματική του ζωή, στην οικογένειά του και στη στις ακαδημαϊκές του επιδόσεις. Μια έρευνα μάλιστα το 2007, έδειξε θετική συσχέτιση ανάμεσα στο βαθμό του IQ, της κοινωνικής συμπεριφοράς και της σχολικής επίδοσης ενός ατόμου. Συμπεραίνοντας πως όσο μεγαλύτερος ο βαθμός IQ, τόσο καλύτερα θα είναι και τα αποτελέσματα στους τομείς που προαναφέρθηκαν (Diamantopoulou, Rydell, Thorell & Bohlin, 2007).

Η ΔΕΠ-Υ είναι μια νευροαναπτυξιακή

διαταραχή, πιθανώς με γενετική βάση, η οποία χαρακτηρίζεται από δυσκολίες στην προσοχή, από παρορμητικότητα και υπερκινητικότητα σε επίπεδο που το παιδί δεν είναι πλέον λειτουργικό. Η διαταραχή αυτή εμφανίζεται περισσότερο σε αγόρια παρά σε κορίτσια με αναλογία τρία προς ένα (3:1). Η ΔΕΠ-Υ μπορεί να εμφανίζεται μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με οποιαδήποτε άλλη διαταραχή. Αυτό μας οδηγεί στο να συμπεράνουμε πως ο πληθυσμός κάτω από την ομπρέλα αυτή είναι ανάμοιος. Έρευνες έχουν δείξει, πως το 25-31% των παιδιών υπάρχει περίπτωση να αφήσουν το σχολείο, πριν το τέλος του Γυμνασίου. Αυτό το ποσοστό αυξάνεται και καταλήγουμε σε ένα ποσοστό του ύψους του 80% όπου τα συμπτώματα εμμένουν, διαταράσσουν την εφηβική ζωή και κατά συνέπεια προκαλούν την απόρριψη των παιδιών αυτών από τα άλλα παιδιά. Έρευνα του 2006 απέδειξε πως το 70% των παιδιών με ΔΕΠ-Υ, εμφανίζει μαθησιακές δυσκολίες. Οι συγκεκριμένες μαθησιακές δυσκολίες αφορούν τον γραπτό λόγο με το 63%, τα μαθηματικά με το 23% και τέλος την ανάγνωση με το 33%. Μια έρευνα έχει υποδείξει πως οι δυσκολίες των παιδιών στην ανάγνωση προέρχονται από τα ελλείμματα στη φωνολογική

ενημερότητα και στην αποκωδικοποίηση λέξεων, σχετίζονται με διαταραχή στην προσοχή και όχι με υπερκινητικότητα ή παρορμητικότητα (Μπαστέα & Παπαδάτος, 2016). Επιπρόσθετα, έρευνα του Barry και των συναδέλφων του το 2002, έδειξε ότι ανάλογα με τη σοβαρότητα των συμπτωμάτων που εμφανίζει ένα παιδί, μπορεί να προβλεφθούν οι δυσκολίες που θα αντιμετωπίζει στην ανάγνωση και γραφή, απ' ότι να ληφθούν υπόψη οι εκτελεστικές λειτουργίες για να προβλεφθεί η πορεία τους (Diamantopoulou, Rydell, Thorell & Bohlin, 2007). Στοιχεία ακόμη από έρευνα του 2006, έδειξε πως τα παιδιά που έχουν διαγνωστεί με ΔΕΠ-Υ καθυστερούν περισσότερο στην εμφάνιση της γλώσσας σε σχέση με παιδιά τυπικού πληθυσμού, ίδιας χρονολογικής ηλικίας. Ακόμη, αυτή η έρευνα έδειξε προβλήματα στην εμφάνιση γλώσσας, όμως τα προβλήματα που αφορούν την κατανόηση της γλώσσας ήταν τρεις φορές σε υψηλότερα επίπεδα από τα προβλήματα εμφάνισης γλώσσας (Bruce, Thernlund & Nettelblad, 2006).

Η κ. Έλενα Αλωνεύτη είναι λογοπαθολόγος, λογοθεραπεύτρια, BSc. elenaalonefti.sl@gmail.com

ΕΡΕΥΝΑ Κατανάλωση αυγού και καρδιοπάθεια

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ. Η κατανάλωση ενός αυγού την ημέρα δεν συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης καρδιαγγειακής νόσου, σύμφωνα με αμερικανική έρευνα που δημοσιεύθηκε στην ιατρική επιθεώρηση The BMJ. Ομάδα Αμερικανών ερευνητών μελέτησε στοιχεία για τη διατροφή 210.000 ατόμων επί 32 έτη και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει σχέση μεταξύ της κατανάλωσης αυγού και εμφάνισης καρδιαγγειακής νόσου, ιδιαίτερα όταν αυτή συνδυάζεται με γενικότερη διατροφή που αποσκοπεί στην προστασία της καρδιάς. Αντιθέτως, η πιθανότητα εμφάνισης καρδιαγγειακής νόσου αυξάνεται κατά 15% αν αντικαταστήσει κάποιος ένα αυγό με μια μερίδα επεξεργασμένου κρέατος, κατά 10% για μια μερίδα ανεπεξεργαστου κρέατος και κατά 11% για μια μερίδα πλήρους γάλακτος.

ΧΡΗΣΗ ANTIBIOTIKΩN

Ευάλωτοι στις λοιμώξεις

ΜΑΝΤΣΕΣΤΕΡ. Η συχνή χρήση αντιβιοτικών και ακόμη περισσότερο η κατάχρηση αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες εισαγωγής σε νοσοκομείο με λοίμωξη, σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύτηκε στο βρετανικό ιατρικό περιοδικό BMC Medicine. Ανθρωποι στους οποίους έχουν χορηγηθεί αντιβιοτικά για κοινές λοιμώξεις του ανώτερου αναπνευστικού, ουρολοιμώξεις, ωτίτιδες κ.ά., περισσότερες από εννέα φορές την τελευταία τριετία, είναι περισσότερο από δύο φορές πιο πιθανό να εισαχθούν σε νοσοκομείο με άλλη λοίμωξη εντός του επόμενου τριμήνου, σύμφωνα με τον καθηγητή Τγέρντ Βαν Στάα του Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ, που ήταν επικεφαλής της έρευνας, η οποία βασίστηκε σε στοιχεία από περίπου δύο εκατομμύρια ασθενείς. Ο καθηγητής Βαν Στάα είπε ότι δεν είναι ακόμη κατανοητός ο λόγος που η συχνή χρήση αντιβιοτικών καθιστά τους ανθρώπους πιο ευάλωτους σε λοιμώξεις, ωστόσο πιθανολόγησε ότι η κατάχρηση των αντιβιοτικών ενδέχεται να σκοτώνει τα καλά βακτήρια που έχουμε στο έντερο και να μας κάνει πιο ευάλωτους στις ασθένειες.

Παγκόσμια αθλητική καραντίνα

Αποφασίστηκε αναβολή των πρωταθλημάτων για τις επόμενες τρεις εβδομάδες τουλάχιστον

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Από το βράδυ της Τετάρτης (11/3), ο πλανήτης είναι και επίσημα σε κατάσταση πανδημίας λόγω του κορωνοϊού. Ο ιός σαρώνει όλο τον κόσμο και πλέον όλοι μας καλούμαστε να προσαρμοστούμε στα δεδομένα με υπευθυνότητα και σοβαρότητα. Η έξαρση του κορωνοϊού μας οδήγησε σε ποδοσφαιρική και γενικότερα αθλητική καραντίνα, η οποία θα τελειώσει μόνο... όταν κοπιάσει ο ιός.

Οι εξελίξεις σε όλο τον κόσμο είναι ραγδαίες. Ένα, ένα τα πρωταθλήματα διακόπτονται σε όλα τα αθλήματα, σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, στις ΗΠΑ, στην Αυστραλία, παντού! Οι αναβολές πο-

Μία σκέψη της UEFA, για να καλύψει το κενό, είναι να επισπευθούν οι διαδικασίες στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, με μονούς αγώνες νοκ άουτ.

δοσφαιρικών δραστηριοτήτων είναι σε ημερήσια διάταξη και προκύπτουν πολλά προβλήματα με τις ημερομηνίες και για το πώς και αν θα ολοκληρωθούν οι εγχώριες και διεθνείς διοργανώσεις.

Μέχρι το τέλος Μαρτίου

Την Παρασκευή (13/3) το απόγευμα η Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου ανακοίνωσε την απόφασή της να προχωρήσει στην άμεση αναστολή όλων των ποδοσφαιρικών της διοργανώσεων, όλων των ηλικιών, όλων των κατηγοριών. Η τελική απόφαση για αναβολή των αγώνων λήφθηκε κατόπιν συνεννόησης με την UEFA και τις αρχές του κράτους. Η απόφαση για αναστολή όλων των ποδοσφαιρικών διοργανώσεων ισχύει μέχρι το τέλος Μαρτίου.

Διακοπή και στο μπάσκετ

Την ώρα που γράφαμε το ρεπορτάζ αυτό, η Κυπριακή Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης ανακοίνωσε την οριστική διακοπή του πρωταθλήματος.

«Κατέβασε ρολά» η Πρέμιερ

Η Αγγλική Πρέμιερ Λιγκ, το καλύτερο ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα στον κόσμο, αποφάσισε την αναβολή της εξέλιξης της διοργάνωσης μέχρι και την 3η Απριλίου λόγω της κατάστασης με τον κορωνοϊό και τα κρούσματα που έχουν παρουσιαστεί στο αγγλικό ποδόσφαιρο! Αυτό ανάγ-

κασε την Πρέμιερ Λιγκ και την EFL να διακόψουν προσωρινά και μέχρι την 3η Απριλίου κάθε ποδοσφαιρική δραστηριότητα! Η διοργανώτρια αρχή του κορυφαίου πρωταθλήματος αλλά και αυτή των τριών χαμηλότερων κατηγοριών του αγγλικού ποδοσφαίρου πήραν την απόφαση να κατεβάσουν ρολά για τις επόμενες 20 μέρες, όταν και θα καθίσουν ξανά στο τραπέζι να συζητήσουν με τα δεδομένα που θα επικρατούν εκείνες τις μέρες.

Οι Λέστερ, Άρσεναλ, Τσέλσι, Γουότφορντ, Μπόρνμουθ και Έβερτον έχουν κρούσματα και ανθρώπους σε καραντίνα, ενώ και η Μάντσεστερ Σίτι έχει τον Μεντί απομονωμένο έπειτα από επαφή με άτομο της οικογένειάς του που διαγνώστηκε θετικό.

Η UEFA αποφάσισε και ανακοίνωσε την αναβολή των διοργανώσεων της, το Τσάμπιονς Λιγκ και το Γιουρόπα Λιγκ, εξαιτίας της ραγδαίας εξάρσης του κορωνοϊού. Έτσι, μεταξύ άλλων, δεν θα διεξαχθεί την επόμενη εβδομάδα, η ρεβάνς του Ολυμπιακού με τη Γουλβς, για τη φάση των «16» του Γιουρόπα Λιγκ, καθώς και οι υπόλοιποι αγώνες της φάσης.

Επίσης, δεν θα πραγματοποιηθούν τόσο οι επαναληπτικοί των «16» του Τσάμπιονς Λιγκ που ήταν προγραμματισμένοι για την Τρίτη (Μάντσεστερ Σίτι-Ρεάλ, Γιουβέντους-Λιόν) και την Τετάρτη (Μπαρτσελόνα-Νάπολι, Μπάγερν-Τσέλσι), όσο και οι αγώνες της Youth League που θα διεξάγονταν 17 και 18 Μαρτίου.

Φυσικά δεν θα γίνουν ούτε και οι κληρώσεις των προημιτελικών Τσάμπιονς Λιγκ και Γιουρόπα Λιγκ που επρόκειτο να διεξαχθούν την επόμενη Παρασκευή.

Με διαδικασίες... εξπρές

Μία σκέψη της UEFA, προκειμένου να καλύψει το κενό από την διακοπή θα είναι να επισπευθούν οι διαδικασίες μέχρι το φινάλε. Να υπάρχει δηλαδή στα προημιτελικά και στα ημιτελικά ένας μονός αγώνας, νοκ άουτ και ο καλύτερος να προκριθεί. Όσο για τον γηπεδούχο; Οι λύσεις είναι δύο: Κλήρωση ή ουδέτερη έδρα. Κάπως έτσι το πρόγραμμα θα έχει μόλις τρεις ημερομηνίες, πέρα από τους αγώνες που θα πρέπει να γίνουν, προκειμένου να συμπληρωθεί η οκτάδα.

Υπενθυμίζουμε ότι ο τελικός του Τσάμπιονς Λιγκ είναι προγραμματισμένος στην Κωνσταντινούπολη στις 30 Μαΐου. Και αυτός του Γιουρόπα Λιγκ στο Γκντάνσκ στις 27 του ίδιου μήνα.

Ο αγώνας της Μάντσεστερ Σίτι με τη Ρεάλ Μαδρίτης ήταν από τους πλέον αναμενόμενους της σεζόν, αλλά αναβλήθηκε.

Πιθανή η μετάθεση του Euro

Την επόμενη Τρίτη (17/3) η UEFA θα πάρει κρίσιμες αποφάσεις για τις διοργανώσεις της, οι οποίες θα επηρεάσουν και τα πρωταθλήματα των 55 ομοσπονδιών της. Είναι πολύ πιθανό το σενάριο μετάθεσης του Euro 2020 για ένα χρόνο και να διεξαχθεί το καλοκαίρι του 2021.

Με τα δεδομένα που υπάρχουν, αυτή η απόφαση είναι μονόδρομος για την UEFA, αφού κανείς δεν μπορεί να εγυθθεί το σδιόποτε για τους επόμενους μήνες. Αν επιβεβαιωθεί το πιο πάνω, ίσως να δούμε να διαμορφώνεται ένα νέο σκηνικό με τα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα και τις διεθνείς διοργανώσεις. Από τη στιγμή, που δεν θα υπάρχει το στενό περιθώριο για την ολοκλήρωση όλων των εκκρεμοτήτων μέχρι το τέλος Μαΐου, θα δοθεί η δυνατότητα στην UEFA και στις ομοσπονδίες να ολο-

κληρώσουν μέσα στον Ιούνιο τις διοργανώσεις τους.

Η λογική της UEFA είναι να απαλλάξει από πάνω της και όχι μόνο, το βαρίδι που έχει να κάνει με την ολοκλήρωση όλων των υποχρεώσεων μέχρι τα τέλη Μαΐου και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη μετάθεση του Euro για το 2021. Σε αυτή την περίπτωση θα δοθεί η δυνατότητα να επαναρχίσει το Τσάμπιονς Λιγκ και το Γιουρόπα Λιγκ όταν επιστρέψουμε στην κανονικότητα, έχοντας όμως το επιπλέον περιθώριο μέσα στον Ιούνιο.

Το σενάριο να δούμε το φινάλε των ευρωπαϊκών διοργανώσεων, αλλά και των εγχώριων πρωταθλημάτων μέσα στον Ιούνιο, φαντάζει το πιο πιθανό και αυτό που θα επιλέξει η UEFA για να διαχειριστεί αυτή την κρίση.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Πώς το είπε ο Μπρομπερζέ...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

ο αρνητισμός και όλα τέλος πάντων τα συναισθήματα που περιτριγυρίζουν τον μαγικό κόσμο του ποδοσφαίρου.

Έχουμε πλέον ωμά και χωρίς κανείς να μας ρωτήσει, τεθεί, ενώπιον μιας νέας κατάστασης. Που δυστυχώς, μεταξύ άλλων, απογυμνώνει κάτι που εκατομμύρια κόσμος θεωρεί πέρα για πέρα σοβαρό. Το ίδιο το ποδόσφαιρο. Η σκληρή πραγματικότητα, έτσι όπως διαμορφώνεται, δεν σου παρέχει και πολλές επιλογές. Είναι ακριβώς σκληρή και σε οδηγεί κατ' ευθείαν στην ουσία. Που δεν είναι άλλη από την σημασία της ανθρώπινης ζωής. Και όταν ακριβώς αντιπαράθεσεις την ίδια τη ζωή με το παιχνίδι δεν μπορείς παρά να συμπεράνεις ότι όντως το ποδόσφαιρο είναι «το πιο σημαντικό ασήμαντο πράγμα του κόσμου». Έτσι όπως ακριβώς το περιέγραψε ο Γάλλος καθηγητής εθνολογίας Κριστιάν Μπρομπερζέ, στο σπουδαίο βιβλίο του «Ποδόσφαιρο» Εκδόσεις Βιβλιόραμα. Το ποδόσφαιρο, όντως σε τέτοιες στιγμές, θυμίζει σε όλους μας ότι όλη αυτή η ενέργεια, πνευματική, ψυχολογική και σωματική που επενδύουμε, ίσως να μην είναι και τόσο εποικοδομητική.

Πλέον καλούμαστε να επανατοποθετηθούμε σε όλα τα ζητήματα που αφορούν την ζωή μας. Κάποιοι πρέπει να καταλάβουν ότι το ποδόσφαιρο είναι απλά ένα παιχνίδι και ως τέτοιο σου προσφέρει ψυχαγωγία. Και ακριβώς άμα αρκεστούμε σ' αυτό ίσως και το απολαύσουμε ακόμη περισσότερο. Γενικώς όμως η αναθεώρηση στη ζωή μας είναι πλέον επιβεβλημένη. Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει μέχρι και πού θα οδηγηθούμε με τον όποιο ιό εισβάλλει στη ζωή μας... αλλά όλα αυτά που περνούμε είναι σίγουρα ένας τρόπος για να αναθεωρήσουμε τις προτεραιότητές μας. Και στην κεφαλή ακριβώς των πιο σημαντικών είναι η ανθρώπινη ζωή και πως θα τη διαφυλάξουμε για όλους ανεξαιρέτως. Και σίγουρα στα πιο σημαντικά των ασημάτων, θα είναι και θα παραμένει για μας που το αγαπάμε... το ποδόσφαιρο.

Ούτε ο κορωνοϊός δεν μας... σώζει

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΑΤΣΙΗ**

Είναι αυτοί, που ενώ σε όλο τον κόσμο προκύπτουν αποφάσεις για αναβολές αγώνων, διακοπές πρωταθλημάτων ή διεξαγωγή αγώνων χωρίς θεατές, στη δική μας περίπτωση αντιδρούν στην απόφαση διεξαγωγής αγώνων χωρίς θεατές, προβάλλοντας επιχειρήματα, ως προς το ποια ή ποιες ομάδες ευνοούνται ή αδικούνται περισσότερο, από τις άδειες κερκίδες! Προέκυψαν μάλιστα και πιο... προχωρημένες απόψεις, περί σκευωρίας στη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης και με σκοπό να εξυπηρετηθούν συγκεκριμένα συμφέροντα. Και που είστε ακόμη, αν το πρόβλημα με την πανδημία επιδεινωθεί στη χώρα μας και αναγκαστικά παρθεί απόφαση για αναβολή αγώνων ή και διακοπή του πρωταθλήματος...

Στη χώρα του... ξερόλα υπάρχει και η άλλη πλευρά του νομιμασματος. Καλά έκαναν και πήραν μέτρα, αλλά γιατί αυτά και όχι άλλα; Γιατί κεκλεισμένων των θυρών και όχι αναβολές αγώνων; Γιατί όχι διακοπή των πρωταθλημάτων αφού σε άλλες χώρες είχαμε ανάλογες αποφάσεις; Γιατί κλειστά σχολεία σε μια επαρχία και όχι σε όλη την Κύπρο και πάει λέγοντας. Κατανοητή η ανησυχία του κόσμου, δεδομένων και ο πανικός, ολόένα πλέον και για περισσότερους από εμάς. Όταν όμως η διαφορετική άποψη ή εκτίμηση, συνοδεύεται και από τη βεβαιότητα ότι οι αρμόδιοι για τις αποφάσεις είτε δεν... κατέχουν, είτε εξυπηρετούν συμφέροντα, το πράγμα αλλάζει.

Πάλι καλά, σε ό,τι αφορά στο ποδόσφαιρο, που σε επίσημο επίπεδο δεν έχει προκύψει καμία τέτοια αντίδραση. Αντιθέτως, κατανόηση και προσπάθεια να διευθετηθούν όλα όσα αφορούν στην εναρμόνιση με τα νέα δεδομένα, κάτω από τα οποία θα διεξαχθούν οι αγώνες. Η ουσία όμως δεν αλλάζει. Για μία ακόμη φορά αποδεικνύεται πως αυτοί είμαστε και δεν αλλάζουμε. Δεν αλλάξαμε νοοτροπία, με αφορμή πολλά άλλα ζητήματα στον τόπο μας, στο παρελθόν, κάποια ίσως και πολύ πιο σοβαρά. Και δυστυχώς, δεν αποδεικνύεται ικανή ούτε η απειλή του κορωνοϊού, για να αλλάξει την κατάσταση...

ΠΑΣΠ και τηλεόραση

Ως άνθρωπος του ποδοσφαίρου, καλά κάνει ο πρόεδρος του ΠΑΣΠ και εκφέρει άποψη για θέματα που απασχολούν το χώρο και ειδικά αυτή την περίοδο. Υπερβολικό όμως ακούγεται, να απειλεί ο ΠΑΣΠ και ο πρόεδρος του με αποχή των ποδοσφαιριστών από συγκεκριμένους αγώνες και αυτό γιατί οι συνδρομητικές τηλεοπτικές πλατφόρμες αποφάσισαν να προβάλουν τους αγώνες αυτούς με καθυστέρηση κάποιων λεπτών, στην ανοικτή ζώνη! Και πως στ' αλήθεια θα πάει ένας ποδοσφαιριστής να πει στον εργοδότη του, δεν κατεβαίνα να παίξω και ας με πληρώσεις κανονικά και ας είναι αυτό υποχρέωση μου βάσει συμβολαίου, επειδή ο αγώνας θα προβληθεί με καθυστέρηση; Καλό είναι να νοιάζεται κάποιος για το καλό του ποδοσφαίρου γενικότερα αλλά ακόμη και η υπερβολή θα πρέπει να έχει τα όριά της.

* * * * *

Αντρος Καραπατάκης

Ανεξάρτητα από την όποια κατάληξη, τώρα ή το επόμενο καλοκαίρι, είτε πα-

ραμείνει στην προεδρία της ΑΕΚ είτε όχι, για τον κύριο Άντρο Καραπατάκη το όλο θέμα δημιουργήθηκε από τη συμπεριφορά κάποιων εντός του σωματείου. Από φίλους της ΑΕΚ έχει παρανοηο διοικητικούς ηγέτες της ομάδας, σε βαθμό που να σκέφτεται την αποχώρησή του. Η αποχώρηση ενός προέδρου, κατόπιν αντίδραση ή απαίτηση φιλάθλων, είναι το εύκολο. Η διάδοχη λύση είναι το δύσκολο και ποτέ στο παρελθόν, αυτοί που απαίτησαν και κάποτε πέτυχαν την απομάκρυνση κάποιων, δεν είχαν έτοιμη και πρακτικά εφαρμόσιμη λύση να προτείνουν...

* * * * *

Τι δείχνει ο Αποστολάκης

Τα ραντάρ του ΑΠΟΕΛ είναι ενεργά και όλα δείχνουν πως ήδη η κίνηση με τον νεαρό Αποστολάκη του Παναθηναϊκού είναι η πρώτη για τη νέα σεζόν. Πρόκειται για ποδοσφαιριστή που έχει προοπτική, να εξελιχθεί μέσα από την ομάδα και να τη βοηθήσει ανάλογα. Είναι χαμηλού ρίσκου κίνηση μιας και η παράδοση του ΑΠΟΕΛ στις επιλογές από Ελλάδα είναι μεγάλη και πάει δε-

καετίες πίσω. Η ελληνική αγορά, ειδικά αν μείνει ο Ουζουνίδης, θα παίξει πολύ στο μεταγραφικό σκηνικό των «γαλαζοκιτρίνων». Ειδικά παίκτες που λήγουν τα συμβόλαιά τους και δε θα χρειαστεί να σπαταληθούν χρήματα για αγορά τους. Ένα Κόντη και ένα Πουρσατίδη να βρει, θα είναι κερδισμένος 100%!

* * * * *

Σε δεύτερη μοίρα

Και τις καλύτερες των μεταγραφών να έχεις εν γνώσει σου, το αποκλειστικό που θ' αλλάξει τον ρου της ιστορίας της ομάδας... έτσι όπως είναι τώρα τα δεδομένα δεν πολύ ενδιαφέρει. Αυτό που προέχει είναι αποκλειστικά και μόνο η αντιμετώπιση της κατάστασης.

* * * * *

Σκληρό, αλλά αναγκαίο

Είναι σκληρό, αλλά έτσι είναι. Να το πάρουμε απόφαση, ότι για το επόμενο διάστημα δεν θα έχουμε ούτε ποδόσφαιρο, ούτε μπάσκετ, ούτε τίποτα. Αυτό επιβάλλει ο κορωνοϊός που έχει δυ-

στυχώς κυριαρχήσει, παγκοσμίως. Η ζωή του κάθε ανθρώπου είναι ό,τι πολυτιμότερο υπάρχει. Ας μείνουμε λοιπόν χωρίς αθλητισμό. Και μακάρι μα μην γίνουν χειρότερα τα πράγματα.

* * * * *

Μέσα Απριλίου

Ζούμε σε μια κατάσταση καθόλου ευχάριστη. Και πρωτόγνωρη. Το θέμα είναι ότι τα κρούσματα του κορωνοϊού αυξάνονται. Κανείς δεν μπορεί να προγραμματίσει τίποτα. Με βάση όσα έχουμε δει και τα βιώνουμε, γύρω στα μέσα Απριλίου θα αρχίσει το ξεκαθάρισμα της κατάστασης.

* * * * *

Βιβλία, ταινίες και συναφή

Τέτοιες που είναι οι μέρες και με τον αυτό-περιορισμό να επιβάλλεται, τα προϊόντα πολιτισμού, ταινίες, βιβλία και τα συναφή αποτελούν το καλύτερο αντίδοτο για την ψυχική του καθενός. Είναι άλλωστε τροφή για την ψυχή που αυτές τις μέρες βάλλεται με τον αρνητισμό που επικρατεί.

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-15,33%X.A.
-19,38%Dow Jones
-14,24%Nasdaq
-12,56%Nikkei
-15,99%Dax
-23,30%FTSE 100
-21,89%ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
Επενδύσεις
70 δισ. ευρώ
σε 5G έως
το 2025
Σελ. 10Πετρέλαιο
-21,95%€/ \$
-0,73%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Ψάχνουν αντιβιοτικό για τα κόκκινα δάνεια

Τον κίνδυνο της αθέτησης πληρωμών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά που χρωστούν στις τράπεζες, φοβούνται ότι θα ενεργοποιήσει ο κορωνοϊός, τινάζοντας στον αέρα τα σχέδια των τραπεζών για τη μείωση των κόκκινων δανείων, που μπαίνουν στην πιο κρίσιμη φάση τους. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Ζητούν αυξήσεις 50% στις τιμές των ακινήτων

Αυξήσεις που προσεγγίζουν το 50%, εισηγούνται προς το υπ. Οικονομικών οι εκτιμητές ακινήτων, στο πλαίσιο της διαδικασίας για την αναπροσαρμογή των τιμών ζώνης ανά την επικράτεια. Στις περισσότερες περιοχές εκτιμάται ότι οι αυξήσεις θα διαμορφωθούν περίξ του 20%-30%. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,04%	0,51%
Γερμανία	-0,75%	0,06%
Γαλλία	-0,12%	-0,24%
Ιταλία	1,75%	0,69%
Ισπανία	0,50%	0,29%
Ιρλανδία	-0,03%	-0,20%
Ελλάδα	1,99%	0,75%
Ην. Βασίλειο	0,25%	-0,07%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Η κρίση στον τουρισμό να γίνει ευκαιρία

Σάββας Περδίας: Στόχος να μετριαστούν οι απώλειες – Ανασύνταξη δυνάμεων για το καλοκαίρι

Δεδομένη πρέπει να θεωρείται η μείωση των αφίξεων για φέτος. Ούτε κατά διάνοια δεν αναμένουμε αυξήσεις, δεν συζητούμε καν το ενδεχόμενο να πιάσουμε τα περσινά νούμερα, τονίζει στην «Κ» ο υφυπ. Τουρισμού Σάββας Περδίας.

Υπογραμμίζει επίσης ότι προσπάθεια του υφυπουργείου είναι να περιοριστούν όσο γίνεται οι απώλειες. Αναφέρει ότι ο Απρίλιος και ο Μάιος είναι ουσιαστικά τουριστικά χαμένοι μήνες, καθώς οι πληρότητες είναι πολύ χαμηλές παντού,

εξέλιξη που δεν είναι αναστρέψιμη. Ο υφυπουργός Τουρισμού υπογραμμίζει ότι επιδίωξη τώρα είναι η κρίση με τον κορωνοϊό να γίνει ευκαιρία. «Νιώθουμε ότι είναι και μια ευκαιρία ανασύνταξης δυνάμεων, ούτως ώστε να κινηθούν

όπως επιθυμούμε, ιδιαίτερα την περίοδο Ιούνιο με Νοέμβριο» ανέφερε ο κ. Περδίας, προσθέτοντας ωστόσο ότι η καλοκαιρινή περίοδος, όσο καλή κι αν είναι, δεν θα μπορέσει να καλύψει τις απώλειες των προηγούμενων μηνών. Ο υφυπ.

Τουρισμού τοποθετεί ως πρώτο μέλημα της κυβέρνησης τη στήριξη των εργαζομένων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. «Πρέπει να βρούμε τρόπους προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους», τόνισε. **Σελ. 5**

Σε κίνδυνο η αποπληρωμή εταιρικών ομολόγων 13,5 τρισ.

Οι εταιρείες εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα πρέπει μέχρι το τέλος του έτους να αποπληρώσουν ομόλογα συνολικής αξίας 13,5 τρισ. δολαρίων. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, πρόκειται για χρέος διπλάσιο από το αντίστοιχο που είχε συγκεντρώσει ο επιχειρηματικός τομέας στην αρχή της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, τον Δεκέμβριο του 2008. Μιλώντας στους Financial Times, ο Ρουσίρ Σαρμά, στέλεχος της Morgan Stanley Investment Management, αναφέρει πως μία στις έξι αμερικανικές επιχειρήσεις δεν έχει αρκετά έσοδα για να καλύψει τις πληρωμές των τόκων του χρέους τους. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του HOLGER SCHMIEDING*

Τα μέτρα της ΕΚΤ δεν ενθουσίασαν τους επενδυτές

Μια οξεία κρίση απαιτεί δραστική ανταπόκριση, και αυτό το ήξερε και ο Μάριο Ντράγκι, τον οποίο διαδέχθηκε στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας η Κριστίν Λαγκάρντ. Την Πέμπτη η ΕΚΤ ανακοίνωσε δέσμη μέτρων για να περιορίσει τον κίνδυνο οι δευτερογενείς επιπτώσεις από την πανδημία του κορωνοϊού να επδεινώσουν τη ζημία στην οικονομία. Εντούτοις, αντιθέτως με τις προσδοκίες, η ΕΚΤ δεν προχώρησε σε μείωση του επιτοκίου καταθέσεων. Ωστόσο, αποφάσισε να αγοράσει περισσότερα περιουσιακά στοιχεία με έμφαση στα ομόλογα ιδιωτικού τομέα και να διοχετεύσει περισσότερη ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα με ακόμη πιο ευνοϊκούς όρους.

Στην επίσημη ανακοίνωσή της η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τόνισε ότι «δεν διαπιστώνει ουσιαστικές ενδείξεις πιέσεων στις χρηματαγορές ούτε έλλειψη ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα». Το να μειωθεί το ήδη αρνητικό επιτόκιο περισσότερο δεν θα λειτουργούσε θετικά για την αύξηση των πιστώσεων, ενώ το να διατηρήσει αμετάβλητα τα επιτόκια η ΕΚΤ έχει μια λογική. Εντούτοις, αυτό αυξάνει τον κίνδυνο να ενισχυθεί το ευρώ έναντι του δολαρίου σε μια εποχή που η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ δείχνει προετοιμασμένη να περικύψει το βασικό επιτόκιο του δολαρίου επιπλέον μία φορά κατά 50 μονάδες βάσης στη συνεδριάσή της την προσεχή Τετάρτη. Ως

Αντιθέτως με τις προσδοκίες, η ΕΚΤ δεν προχώρησε σε μείωση του επιτοκίου καταθέσεων.

αποτέλεσμα, ορισμένοι παρατηρητές ίσως αρχικά να είδαν το πακέτο μέτρων της ΕΚΤ ως υποτονικό, εντούτοις οι μακράς πνοής ενέσεις ρευστότητας, που κορηγεί με επιτόκιο 25 μονάδες βάσης χαμηλότερο από το επιτόκιο καταθέσεων, μπορεί να ιδωθούν ως συγκεκριμένη μείωση. Οι βασικές παρεμβάσεις της αφορούν μια επιπρόσθετη μα-

κροπρόθεσμη ρευστότητα με ευνοϊκούς όρους για άμεση στήριξη των τραπεζών, ακόμη μεγαλύτερες διευκολύνσεις στο ήδη υπάρχον πρόγραμμα με ενέσεις μακροπρόθεσμης ρευστότητας, μια αύξηση στις αγορές περιουσιακών στοιχείων έως 120 δισεκατομμύρια ευρώ μέχρι την εκπνοή του έτους, όπερ σημαίνει κατά μέσον όρο 12 δισεκατομμύρια ευρώ τον μήνα το υπόλοιπο 10μηνο του 2020, εστιάζοντας στα ομόλογα του ιδιωτικού τομέα, όπως είναι οι εταιρικοί τίτλοι, καθώς και μέτρα χαλάρωσης εγγυήσεων.

Αμέσως μετά την ανακοίνωση της ΕΚΤ η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών δήλωσε ότι θα μεταθέσει τα επόμενα τεστ κοπώσεως των τραπεζών των χωρών της Ευρω-

ζώνης το 2021, ενώ, παράλληλα, απύθυνε έκκληση στις επιμέρους εθνικές ρυθμιστικές αρχές να χρησιμοποιήσουν πλήρως όση ευελιξία προβλέπεται στις ρυθμίσεις περί τραπεζών. Όλα τα ανωτέρω μέτρα μπορούν να αποτρέψουν μια έλλειψη ρευστού, όταν στο πολύ άμεσο μέλλον οι εταιρεία ίσως να χρειασθούν ενδιάμεσα δάνεια, ώστε να αντεπεξέλθουν σε προβλήματα ταμειακών ροών. Πάντως, κανένα μέτρο της ΕΚΤ ή άλλες πρωτοβουλίες νομισματικές, δημοσιονομικής ή ρυθμιστικής φύσεως δεν είναι δυνατόν να ανακόψουν την ύφεση, στην οποία κατά την άποψή μας έχει περιπέσει αυτόν τον μήνα η ΕΚΤ.

* Οικονομολόγος της Berenberg Bank.

23^η Παγκόσμια Έρευνα για τους CEOs

Τα αποτελέσματα της έρευνας για την Κύπρο είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα:
www.pwc.com.cy/ceosurvey

ΑΝΑΛΥΣΗ της KATE MACKENZIE / BLOOMBERG

Δράση από τις αγορές για την κλιματική αλλαγή

Τι προσπαθούμε άραγε να κάνουμε; Να προστατεύσουμε τον πλανήτη με τα εργαλεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος ή να προστατεύσουμε το σύστημα από την κλιματική αλλαγή; Το ερώτημα αυτό πολύ σπάνια αποτελεί θέμα συζήτησης και αυτό προξενεί έκπληξη, διότι η κλιματική αλλαγή έχει μεγάλη σημασία για τα χρηματοπιστωτικά και αντιστρόφως. Πολλοί διαχειριστές επενδυτικών κεφαλαίων λογίζουν την κλιματική αλλαγή ως μια ευκαιρία να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους σε προϊόντα και υπηρεσίες, οι οποίες συνεκτιμούν το εν λόγω φαινόμενο. Κι αυτό είναι ένας τρόπος οι διαχειριστές να ξεπεράσουν τον σκληρό ανταγωνισμό που υπάρχει σε άλλα επεν-

λίου Χρηματοπιστωτικές Σταθερότητας, που συνδέεται με την Ομάδα των Είκοσι (G20), διατηρεί όχι έναν, αλλά δύο ρόλους συναφείς με τα περιβαλλοντικά. Ο ένας είναι του ειδικού απεσταλμένου του ΟΗΕ για την κλιματική διάσκεψη COP26 φέτος στη Σκωτία.

Αυτή η προσπάθεια να τεθεί στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης για την κλιματική αλλαγή ο κλάδος των χρηματοπιστωτικών εν μέρει φανερώνει πως υπάρχει ελπίδα οι κεφαλαιαγορές να δράσουν ταχύτερα και πιο ορθολογικά από τους πολιτικούς, εκεί όπου οι απόπειρες να συγκρατηθεί η κλιματική αλλαγή ήταν ανεπιτυχείς και καθυστερημένες. Αρκεί να σκεφθεί κανείς το πλήθος των εμπειρογνομόνων και των σχολιαστών που έχουν πει ότι το μοντέλο αυταρχικής διακυβέρνησης της Κίνας δείχνει πιο αποτελεσματικό στη διαχείριση των ρύπων από τα περισσότερα δημοκρατικά καθεστώτα. Εάν, λοιπόν, αναζητούνται εναλλακτικές, ίσως οι κεφαλαιαγορές να αποδειχθούν καλύτερη επιλογή από ένα αυταρχικό πολιτικό σύστημα.

Πέραν του ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη συνιστά από μόνη της απειλή για τα μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία, ταυτόχρονα θέτει σε κίνδυνο και το σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Φαίνεται λογικό να πιστεύει κανείς πως οι πανίσχυρες αγορές μπορούν να αποκρούσουν την απειλή αυτή. Εντούτοις, η συνεκτίμηση της κλιματικής αλλαγής στις αντίστοιχες αποφάσεις του χρηματοπιστωτικού κλάδου δεν είναι απαραίτητως το ίδιο με το να αναλάβει δράση ο εν λόγω κλάδος για να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή. Ίσως να φαίνεται προφανές, αλλά καθόλου ασυνήθιστο δεν είναι σε μια συζήτηση ή στρογγυλή τράπεζα για το κλίμα και τα χρηματοπιστωτικά να ακούσει κανείς ορισμένους να μιλούν υπό το στενό πρίσμα του ρίσκου και των αποδόσεων, ενώ άλλοι να θίγουν το ευρύτερο θέμα της περιστολής των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Την απάντηση δίνει η BlackRock, που θεωρείται πρωτοπόρος στην υιοθέτηση των επενδυτικών κριτηρίων υπευθυνότητας ως προς το κλίμα, την κοινωνία και την εταιρική διακυβέρνηση.

Η υπερθέρμανση του πλανήτη συνιστά από μόνη της απειλή για το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

δυτικά κεφάλαια, των οποίων την απόδοση παρακολουθούν με χαμπλό κόστος. Τα προϊόντα εκείνα, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνα, ενώ λαμβάνουν υπόψη και την εταιρική διακυβέρνηση, φανερώνουν πως δεν είναι απλώς καλές επενδύσεις, αλλά πραγματικά καλές επενδύσεις.

Ο επικεφαλής των μεγαλύτερων επενδυτικών κεφαλαίων στον κόσμο, ο Λάρι Φινκ της BlackRock, εξηγούσε τον Ιανουάριο γιατί η εταιρεία του θα ενσωμάτωνε τις αρχές της ευθύνης ως προς τη διακυβέρνηση, το περιβάλλον και την κοινωνία σε πολύ περισσότερα προϊόντα. Απλώς υπονοούσε με τις δηλώσεις του ότι ο βασικός λόγος για τις επιλογές του ήταν η αυξημένη ζήτηση. Ο Στιβ Γουέιγκουντ, επικεφαλής του τμήματος υπευθύνων επενδύσεων στην Aniva Investors, ζητεί να συσταθεί μια πολυμερής επιτροπή περί τα χρηματοπιστωτικά ανάλογη με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή, ώστε οι διεθνείς διαπραγματευτές να μπορούν να αντιληφθούν το πώς λειτουργούν οι κεφαλαιαγορές και η πραγματική οικονομία.

Ο Μαρκ Κάρνεϊ, απερχόμενος διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας και πρώην πρόεδρος του Συμβου-

ΔΗΚΤΗΣ

Συμπληρωματικός προϋπολογισμός ενόψει

Δημοσιονομικό πακέτο στήριξης της οικονομίας για αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού ανακοίνωσε ο ΥΠΟΙΚ μαζί με την Υπουργό Εργασίας, το οποίο θα διαμορφωθεί και από τα κόμματα. Η στήριξη θα αφορά και τομείς πέραν του τουρισμού, ο οποίος σίγουρα θα βρίσκεται στο επίκεντρο της κρατικής παρέμβασης. Η δημοσιονομική ένωση, η οποία θα περιλαμβάνει τόσο επιχειρήσεις όσο και εργαζόμενους, δεν αποκλείεται να απαιτήσει και την έγκριση συμπληρωματικού προϋπολογισμού, γεγονός που θα φέρει την Βουλή στο επίκεντρο των εξελίξεων, εξ ου και η ανάγκη για κομματική διαβούλευση. Ευχή του ΔΗΚΤΗ το πακέτο να είναι στοχευμένο και να αφορά όσο το δυνατόν περισσότερους οικονομικούς κλάδους, αφού πολλές θα είναι οι παράπλευρες απώλειες.

• • • • •

Δημόσια υπηρεσία και τηλεργασία

Εκτός «εάν προκύπτει άκρως απαραίτητη υπηρεσιακή ανάγκη» οι δημόσιοι υπάλληλοι με εγκύκλιο του ΓΔ του ΥΠΟΙΚ απαγορεύεται να ταξιδεύουν για οποιοδήποτε λόγο στο εξωτερικό. Περιορισμός επιβάλλεται και στις εσωτερικές μετακινήσεις για σκοπούς συνεδρίων, σεμιναρίων και εκθέσεων. Όσοι δε πρόλαβαν και ταξίδεψαν καλούνται να αυτοπεριοριστούν για την μέγιστη περίοδο των 14 ημερών και να αξιοποιήσουν την άδεια σθενείας που δικαιούνται. Το κρίσιμο σημείο εδώ είναι η δυνατότητα αξιοποίησης της τεχνολογίας από την δημόσια υπηρεσία έτσι ώστε να διασφαλιστεί τον μικρότερο δυνατό επηρεασμό στην ομαλή συνέχιση των δραστηριοτήτων της.

• • • • •

Εξ αποστάσεως διδασκαλία

Αντίστοιχες προκλήσεις αντιμετωπίζει και η δημόσια εκπαίδευση η οποία διευρύνει το κλείσιμο όλων των σχολικών μονάδων για ακόμα μια εβδομάδα, ενώ από τα μέχρι σήμερα δεδομένα δεν προκύπτει ότι υπάρχει η δυνατότητα χρήσης της τεχνολογίας για αξιοποίηση του χαμένου εκπαιδευτικού χρόνου. Η αποτυχία εφαρμογής μιας μεταρρύθμισης που θα έφερνε την παιδεία στο σήμερα, μας θέτει σήμερα προ των ευθυνών μας. Η δυνατότητα για εξ αποστάσεως διδασκαλία ίσως καταστεί ένας εκ των πρωταγωνιστών αυτής της κρίσης.

• • • • •

Η ευρηματικότητα ανταμείβει

Η ιθύνση του κορωνοϊού πριν το καλοκαίρι, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας για χώρες σαν τις δικές μας. Όπως σημειώνει η αμερικανική τράπεζα Citi, οι πιο εύλογες χώρες είναι αυτές που ο τουρισμός έχει σημαντικό μερίδιο στο ΑΕΠ. Η αναφορά εκδόθηκε για την Ελλάδα, αλλά ταιριάζει μια χαρά και στην περίπτωση της Κύπρου, αφού ως ποσοστό του

Μια νέα παγκόσμια κρίση χτυπά την πόρτα της οικονομίας ελέω κορωνοϊού!

ΑΕΠ οι δυο χώρες έχουν αντίστοιχα ποσοστά. Η σημαντικότητα της τουριστικής βιομηχανίας για την Κύπρο είναι σε όλους καλά γνωστή. Ο κλάδος πέραν της κρατικής στήριξης, θα πρέπει να παρουσιαστεί και ευρηματικός, αν είναι να περιορίσει στο ελάχιστο τις απώλειες εσόδων που θα έχει να αντιμετωπίσει.

• • • • •

Πακέτο στήριξης και από τον SSM

Αναβολή των stress test του 2020, ανακοίνωσε η ΕΚΤ ως μέρος της στήριξης που παρέχεται στις ευρωπαϊκές τράπεζες λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Στην ανακοίνωση προέβη ο επικεφαλής του SSM Andrea Enria, ο οποίος τόνισε την σημασία του να συνεχίσουν οι τράπεζες να τροφοδοτούν με ρευστότητα την οικονομία σε αυτή την πρωτόγνωρη κρίση. Για να ενισχυθεί το τραπεζικό σύστημα και να παραχωρήσει νέα δάνεια του παρέχεται η δυνατότητα να λειτουργεί με κεφάλαια κάτω του ορίου που προνοεί ο πυλώνας 2, ενώ διευρύνεται και ο ορισμός του CET1 καλύπτοντας και μορφές κεφαλαίου που προηγουμένως δεν ήταν επιτρεπτές.

• • • • •

Γρήγορα αντανakλαστικά

Σε επικοινωνιακή κρίση εξελίχθηκε για λίγο για την cablenet ο χειρισμός της υπόθεσης ελεύθερης μετάδοσης, των κεκλεισμένων των θυρών αγώνων, του κυπριακού ποδοσφαίρου. Η αρχική απόφαση για 10λεπτη καθυστέρηση προκάλεσε σφοδρές αντιδράσεις, και η εταιρεία επιδεικνύοντας αυξημένα αντανakλαστικά διόρθωσε άμεσα το λάθος ανακοινώνοντας συμφωνία με το ΡΙΚ για χωρίς καθυστερήσεις μετάδοση των αγώνων.

Το φθηνό πετρέλαιο ανακόπτει τη στροφή στην πράσινη ενέργεια

Βάζει εμπόδια στα σχέδια κυβερνήσεων να μηδενίσουν τις εκπομπές καυσαερίων

Κλιμακώνεται ο πόλεμος των τιμών του πετρελαίου που εγκαίνιασε η Σαουδική Αραβία κατά της Ρωσίας, καθώς συντάσσονται με το Ριάντ παραδοσιακοί σύμμαχοι του από τον αραβικό κόσμο και τον ΟΠΕΚ και αυξάνουν την παραγωγή τους εις το έπακρον.

Το Ριάντ δεσμεύθηκε πως θα αυξήσει ακόμη περισσότερο την παραγωγή του φτάνοντας στο άνευ προηγουμένου επίπεδο των 13 εκατ. βαρελιών την ημέρα. Ακολούθησαν τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) που ανακοίνωσαν ότι θα αντλούν εφεξής όσο περισσότερο αργό γίνεται.

Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στους δύο παραδοσιακούς αντιπάλους, τη Σαουδική Αραβία και τη Ρωσία, που συμπάχησαν για τρία χρόνια για να επιστρέψουν σε σχέση ανταπλοδότης, ασκεί και πάλι πιέσεις στις τιμές του πετρελαίου. Ετσι αργά το βράδυ χθες το αργό ΗΠΑ υποχωρούσε ξανά και έκανε πράξεις στα 33,37 δολάρια το βαρέλι και το Brent στα 36,29 δολάρια το βαρέλι. Και στο μεταξύ, αναλυτές του κλάδου εκτιμούν πως η άφθονη προσφορά φθηνού πετρελαίου ενδέχεται να αναστείλει τη στροφή των οικονομιών προς την πράσινη ενέργεια.

Ρεπορτάζ των Financial Times παραθέτει την εκτίμηση του Φατίχ Μπιρόλ, επικεφαλής της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας, που προεξοφλεί πως η προσφορά φθηνού πετρελαίου θα αναστείλει τη μετάβαση των οικονομιών σε καθαρές μορφές ενέργειας. Αναλυτές της αγοράς προειδοποιούν παράλληλα πως η κατάρρευση των τιμών του πετρελαίου θα κάμψει τη ζήτηση

Αναλυτές εκτιμούν πως λόγω των χαμηλών τιμών θα περιοριστεί η ζήτηση για ηλεκτροκίνητα οχήματα.

για ηλεκτροκίνητα οχήματα και θα περιορίσει το ενδιαφέρον για μέτρα αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας. Σύμφωνα, μάλιστα με τον κ. Μπιρόλ, η πτώση του πετρελαίου θα αποτελέσει «μια καλή δοκιμασία» όλων των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει κυβερνήσεις και επιχειρήσεις να μηδενίσουν τις εκπομπές καυσαερίων μέσα στις επόμενες δεκαετίες. Όπως υπογραμμίζουν, οι παρατηρητές της

αγοράς θα το καταγράψουν άμεσα αν εξανεμισθεί το ενδιαφέρον επιχειρήσεων και κυβερνήσεων για τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια.

Όσον αφορά την αγορά των ηλεκτροκινήτων οχημάτων, έχει ήδη δεχθεί πλήγμα από το περασμένο έτος εξαιτίας μείωσης της ζήτησης στην Κίνα αλλά και στην αμερικανική ήπειρο.

Η μονάδα ερευνών του Bloomberg για τις νέες πηγές ενέργειας υπογραμμίζει σε πρόσφατη έκθεσή της ότι «η αγορά οχημάτων συρρικνώνεται και πλήττεται από το ενδεχόμενο ελλείψεων στην αγορά και η πτώση θα ενταθεί επειδή υπάρχουν ελλείψεις στην εφοδιαστική αλυσίδα και πλήττεται η εμποτισμένη των καταναλωτών». Όπως, άλλωστε, τονίζει ο κ. Μπιρόλ, «η φθηνή ενέργεια ενθαρρύνει τους ανθρώπους να μην ενδιαφέρονται τόσο για την αποτελεσματική χρήση ενέργειας», που σημαίνει στην πράξη να σπαταλούν ενέργεια. Ο ίδιος προεξοφλεί πως με τις χαμηλές τιμές του πετρελαίου θα είναι λιγότερο ελκυστική η εξοικονόμηση ενέργειας.

Η βρετανική εφημερίδα τονίζει, επίσης, πως ένα άλλο πρόβλημα για τη βιομηχανία καθαράς ενέρ-

γειας είναι το γεγονός ότι οι πετρελαϊκές εταιρείες και οι εταιρείες φυσικού αερίου δυσκολεύονται να χρηματοδοτήσουν τις επενδύσεις που σχεδίαζαν στην πράσινη ενέργεια.

Άλλοι αναλυτές επιμένουν, πάντως, πως οι επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχουν πολύ περισσότερες αντοχές και πολύ περισσότερους μέλλον. Σύμφωνα με τον Μαρκ Λιούις, στέλεχος της BNP Paribas Asset Management, «είναι προφανές πως ισχύει ότι όταν η οικονομία έχει δεχθεί ισχυρό σοκ, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και οι επενδύσεις κατά της κλιματικής αλλαγής κινδυνεύουν να βρεθούν εκτός πολιτικής ατζέντα ξανά».

Ο ίδιος εκτιμά, πάντως, πως δεν πρόκειται να χαθεί το ενδιαφέρον για την καθαρή ενέργεια στον βαθμό που εξανεμίστηκε στο παρελθόν, καθώς τα πράγματα έχουν προχωρήσει πολύ περισσότερο στην εποχή μας και οι οικονομίες έχουν αρχίσει να καταβάλλουν προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή.

Όπως, άλλωστε, επισημαίνει η Βαλεντίνια Κρέτζμαρ, επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας της Wood Mackenzie, όταν οι τιμές του πε-

Το Ριάντ δεσμεύθηκε πως θα αυξήσει ακόμη περισσότερο την παραγωγή του, φτάνοντας στο άνευ προηγουμένου επίπεδο των 13 εκατ. βαρελιών την ημέρα.

τρελαίου είναι τόσο χαμηλές, οι μεγάλες ενεργειακές εταιρείες δεν θεωρούν ελκυστικές τις επενδύσεις σε καινούργια σχέδια εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων. Σχετική μελέτη της Wood Mackenzie επι-

σημαίνει, άλλωστε, πως με τις υφιστάμενες τιμές του πετρελαίου, πάνω από το 85% των σχεδίων εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου θα αποδίδουν κέρδη λιγότερο από 15%.

Αναβάλλονται οι σχεδιασμοί των τραπεζών

Η εποπτική πίεση χαλαρώνει γιατί μπορούν να λειτουργούν τα ιδρύματα κάτω από το όρια κεφαλαίων

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Είναι γεγονός πως η παγκόσμια οικονομία έχει «μουδιάσει» λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Επιχειρήσεις κινούνται σε αχαρτογράφητα νερά, ανακοινώνουν ότι θα επανεκτιμήσουν τις δραστηριότητές τους και αναμένουν τα αποτελέσματά τους να είναι πλήρως διαφοροποιημένα σε σχέση με αυτά που ανακοίνωναν στις αρχές του έτους. Το ίδιο θα ισχύσει και για τις τράπεζες, άρα και για αυτές που δραστηριοποιούνται εντός Κύπρου. Το ότι έρχονται δύσκολες μέρες για τις τράπεζες θα είναι επιπόλαιο να ειπωθεί, ωστόσο το σίγουρο είναι ότι αναμένεται να αναθεωρήσουν τους σχεδιασμούς τους

Οι κυπριακές τράπεζες δεν θα έχουν την υποχρέωση, όπως είχαν, να μειώσουν δραστικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους εντός του έτους.

«για αργότερα». Και αυτό δεν θα είναι μόνο αποτέλεσμα των «δυσκολων ημερών», αλλά αποτέλεσμα των χαλαρώσεων που τους επιβλήθηκαν. Σε μία εβδομάδα τα δεδομένα που είχαν ενώπιόν τους οι τραπεζίτες άλλαξαν άρδην, αφού η εποπτική πίεση που είχαν μειώνεται. Θα μπορούν, τουλάχιστον για το τρέχον έτος, να λειτουργούν τα ιδρύματα κάτω από τα όρια των κεφαλαίων που επιβάλλει ο πυλώνας 2 (pillar 2). Στους τραπεζικούς κύκλους μόλις γνωστοποιήθηκε η

Τα ιδρύματα στην Κύπρο σκέφτονται να αναγγείλουν επεκτάσεις στις δανειοδοτήσεις (αύξηση overdraft) για επιχειρήσεις που θα χρειαστούν. Αυτά τα μέτρα θα είναι, όπως είπαν, για το χρονικό διάστημα που θα είναι οι δύσκολες περιόδοι.

είδηση ανέφεραν πως «ο κορωνοϊός έσπασε και την εποπτεία των τραπεζών, εποπτεία που δεν σπάει εύκολα». Πώς όμως να μην γίνει αυτό; Όταν η Παγκόσμια Τράπεζα βγαίνει με τρία σενάρια για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού και που το πιο αισιόδοξο (ήπιο) είναι να δοθεί λύση στα μέσα Απριλίου; Το δεύτερο σενάριο είναι να δοθεί λύση πριν από το καλοκαίρι, ενώ το χειρότερο είναι να δοθεί λύση μετά το πέρας του καλοκαιριού. Και τα τρία σενάρια, με όλους να εύχονται

Η τεχνολογία ενάντια στην εξάπλωση του ιού

Ταυτόχρονα, οι τραπεζικοί έκαναν έκκληση να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές - τεχνολογικές μεθόδους για τις συναλλαγές τους οι πολίτες. Ήδη, όπως είπαν, είναι η πλέον ενδεξιγμένη μέθοδος για τις συναλλαγές, με αρκετές από τις επιχειρήσεις παγκοσμίως να έχουν πάρει να δέχονται μετρη-

τά. Δεν απέκλεισαν το ενδεχόμενο να γίνει αυτό μέχρι και στην Κύπρο, ενώ για το επόμενο διάστημα ενδεχομένως να επενδύσουν ακόμα περισσότερο στα ψηφιακά τους κανάλια και η προτεραιότητά τους να στραφεί 100% προς τα εκεί αφού οι εποπτικές απαιτήσεις θα χαλαρώσουν.

να δοθεί λύση το συντομότερο, έχουν ως αποτέλεσμα να αλλάζουν τους σχεδιασμούς των κυπριακών τραπεζών. Την ίδια ώρα, θα πρέπει να καταγραφεί πως μόνο οι αγορές αντιδρούν γρήγορα στις μεταβολές, με τις αντιδράσεις σε άλλους τομείς να καθυστερούν. Αυτό τι σημαίνει; Πως ακόμα και να δοθεί λύση για την πανδημία, «η μαθηματική εξίσωση» θα φέρει αν και θετικά, πιο αργά αποτελέσματα στις τράπεζες. Ενδεικτικές και οι δηλώσεις δύο ισχυρών ανδρών, του προέδρου της Γαλλίας Εμμανουέλ Μακρόν και του βρετανού πρωθυπουργού, Μπόρις Τζόνσον. Ο πρόεδρος της Γαλλίας έκανε λόγο για την πιο σοβαρή κρίση υγείας που έχει γνωρίσει η Γαλλία εδώ και έναν αιώνα, τονίζοντας παράλληλα ότι θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η οικονομική δραστηριότητα θα συνεχιστεί. Ο Πρόεδρος Μακρόν επέκρινε επίσης την πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, λέγοντας ότι δεν επαρκούν τα σημερινά μέτρα για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών. Ο Βρετανός πρωθυπουργός έβαλε το μαχαίρι στο κόκκαλο και είπε πως ο αριθμός των κρουσμάτων θα αυξηθεί ραγδαία και ο αληθινός αριθμός των περιπτώσεων είναι υψηλότερος, ίσως πολύ υψηλότερος από τις περιπτώσεις των κρουσμάτων που έχει ως κράτος ήδη επιβεβαιώσει. «Πρόκειται για τη χειρότερη κρίση στη γενιά μας στον τομέα της δημόσιας υγείας», κατέληξε με τη σκληρή του τοποθέτηση.

Τι θα ξανασκεφτούν

Αφού οι εποπτικές πιέσεις χαλάρωσαν, τότε οι κυπριακές τράπεζες δεν έχουν και την υποχρέωση όπως είχαν να μειώσουν δραστικά

τα μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους εντός του έτους. Δεν σημαίνει αυτομάτως πως τα «deals» που είναι προ των πυλών θα καλάσουν, αλλά ενδεχομένως να καθυστερήσουν οι πράξεις και να επαναδιαπραγματευτούν σε νέες πλέον βάσεις. Η εφαρμογή του Σχεδίου ΕΣΤΙΑ από την κυβέρνηση και η υποχρέωση των χιλιάδων δανειοληπτών να φέρουν όλα τα απαραίτητα έγγραφα για να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα μέχρι και το τέλος Μάρτη ενδεχομένως να πάρει και αυτή η ενέργεια μια εύλογη παράταση. Ενδεχομένως να εξετάσουν και άλλους τρόπους πηγών κερδοφορίας, αφού εν μέσω όλων των δυσκολιών θα επηρεαστούν και αυτές.

Τα καλά και τα κακά

Πηγές των κυπριακών τραπεζών σημείωσαν πως ασχέτως των μέτρων που θα λάβει η κυβέρνηση για να τονώσει την οικονομία και να μικρύνει τις επιπτώσεις από τον ιό, σκέφτονται να αναγγείλουν επεκτάσεις στις δανειοδοτήσεις (αύξηση overdraft) για επιχειρήσεις που θα χρειαστούν. Αυτά τα μέτρα θα είναι, όπως είπαν, για το χρονικό διάστημα που θα είναι οι δύσκολες περιόδοι.

Οι ίδιοι όμως, κατέστησαν σαφές πως αν η περίοδος της νέας κρίσης συνεχιστεί για ακόμα αρκετούς μήνες (6 είπαν χαρακτηριστικά), ενδεχομένως να αρχίσουν να «φουντώνουν» τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στις τράπεζες. Είναι, όπως είπαν, ένας ορατός κίνδυνος που θα πρέπει να υπολογιστεί και να αναμένεται. «Εφόσον η οικονομική δραστηριότητα μειώνεται, τότε θα μειωθεί και η ικανότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετήσουν για ένα συγκεκριμένο διάστημα τις υποχρεώσεις τους», κατέληξαν.

ΤΟΡΟΣ

Αρχιτεκτονικό αριστούργημα που εμπλουτίζει τη συλλογή ακινήτων στο θέρετρο Minthis

Στον εμπλουτισμό της πολυβραβευμένης συλλογής ακινήτων που αναπτύσσει στο θέρετρο Minthis, προχωρεί η εταιρεία Pafilia Property Developers, με την προσθήκη μιας νέας σειράς τυπολογιών, εμπνευσμένης από το φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Το Toros, ενεργοποιεί στο μέγιστο τις ανθρώπινες αισθήσεις που διεγείρει η υπαίθρια ζωή στο πλαίσιο ενός σύγχρονου και πολυτελούς περιβάλλοντος.

Η φυσική ομορφιά της προστατευόμενης περιοχής Natura και η πανοραμική θέα που συναντά κανείς στο Minthis, δημιουργούν ένα υπέροχο προορισμό διαφυγής, αναζωογόνησης και αναγέννησης του ατόμου. Το Toros, εξού και η ονομασία του, είναι εμπνευσμένο από την ίδια τη γη και ο σχεδιασμός του είναι ξεχωριστός. Το δομημένο περιβάλλον, το φως, ο ήχος και ο αέρας, συνδυάζονται αρμονικά και προσφέρουν στοιχεία που διεγείρουν τις ανθρώπινες αισθήσεις, δημιουργώντας ένα γαλίνιο καταφύγιο. Ο χαρακτήρας και το στυλ κάθε σπιτιού, προσφέρουν αυτά τα συναισθήματα, αφήνοντας ενστικτωδώς τη φύση να αναδεικνύεται ως πολυτέλεια στο χώρο.

Το Toros φέρει μαζί του το αρχιτεκτονικό DNA της πολυβραβευμένης συλλογής κατοικιών του Minthis. Ο πρωτοποριακός σχεδιασμός των νέων επαύλεων και το ελαφρύ περιβαλλοντικό

αποτύπωμα που τον χαρακτηρίζει, αναδεικνύουν τη φιλοσοφία του Minthis για αρμονικό δέσιμο του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

Οι ελαφριές επικλινείς αντίστροφες στέγες από σύνθετη επικολλητή ξυλεία και τα γυάλινα ανοίγματα, επιτρέπουν καθαρές γραμμές με μεγάλους ανοικτούς και φωτισμένους χώρους, στους οποίους επικρατεί μια εξαιρετικά ευάερη αίσθηση. Υλικά όπως το ξύλο στις οροφές, και η φυσική πέτρα στο τζάκι και στα πατώματα, κυριαρχούν και αναδεικνύουν ακόμη περισσότερο την αίσθηση του γήινου περιβάλλοντος ενώ προσφέρουν μια αίσθηση ζεστασίας και άνεσης που ψιθυρίζει πολυτέλεια. Οι εσωτερικοί χώροι επεκτείνονται αρμονικά στις βεράντες, στις πισίνες και στις εξωτερικές αυλές και δημιουργούν μια ανεπαγλήπτη αισθητική ισορροπία και μια ξεχωριστή εμπειρία απόλαυσης των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων.

Το θέρετρο Minthis, το οποίο δεσπόζει στην κορυφή ενός λόφου σε μια περιοχή με ξεχωριστή ομορφιά, προσφέρει μοναδικά και μοντέρνα σπίτια και αποτελεί τον απόλυτο πολυτελή προορισμό για όσους επιζητούν ένα ξεχωριστό τρόπο ζωής σε μια ολοκληρωμένη κοινότητα. Ο σχεδιασμός είναι εξαιρετικά ισορροπημένος που διασφαλίζει με συνέπεια τις αρχιτεκτονικές αρχές του θερέτρου αλλά

και τη διαφορετικότητα που συνοδεύει την κάθε τυπολογία.

Το 2020 προδιαγράφεται ως μια συναρπαστική χρονιά για το Minthis, καθώς η ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων αναψυχής του θερέτρου, θα το καταστήσει ως τον απόλυτο προορισμό. Σύντομα, το θέρετρο θα πλαισιώνεται από πολυτελείς σουίτες, οι οποίες θα προσφέρουν τη δυνατότητα διαιμονής στους επισκέπτες, μια πολυμορφική πλατεία με εστιατόρια, μπαρ, γκαλερί και επώνυμα καταστήματα, γήπεδο γκολφ, αθλητικό κέντρο με γήπεδα τένις καθώς επίσης εσωτερικοί και εξωτερικοί παιδότοποι. Πόλος έλξης αναμένεται να αποτελέσει το υπερσύγχρονο κέντρο ευεξίας που θα προσφέρει στιγμές χαλάρωσης και αναζωογονητικής δράσης στους κατοίκους και στους επισκέπτες του θερέτρου.

Το Minthis αποτελεί έργο ορόσημο για τον τομέα των ακινήτων στην Κύπρο και αναδεικνύει ακόμη περισσότερο την εξαιρετική συλλογή ακινήτων της Pafilia σημείωσε ο εκτελεστικός διευθυντής της εταιρείας, Δημήτρης Ασιώτης. Η συνεχής αναβάθμιση του θερέτρου, πρόσθεσε ο κ. Ασιώτης, είναι αποτέλεσμα της θέλησης που έχουμε όλοι μας στην Pafilia, για να ικανοποιούμε συνεχώς τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες των πελατών μας αλλά και για να εμπλουτίζουμε τις εμπειρίες που απολαμβάνουν καθημερινά οι κάτοικοι και οι επισκέπτες του θερέτρου.

Αναστέλλονται τα stress tests του 2020

Βλέπει επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών και δίνει ανάσα στις τράπεζες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η κρίση στον τομέα της υγείας λόγω του κορωνοϊού μετατράπηκε πολύ γρήγορα σε οικονομική. Η επιδημία, που έλαβε πολύ σύντομα το μέγεθος πανδημίας, επηρέασε εξίσου σύντομα την Ευρώπη. Καταστήματα αναστέλλουν τη λειτουργία τους, ο τουρισμός παύει να υφίσταται, ό,τι γνωρίζαμε για τις τράπεζες και τα επιχειρησιακά τους πλάνα αναθεωρούνται και μετατοπίζονται για αργότερα. Αν και το μακροπρόθεσμο μέγεθος του οικονομικού σοκ δεν μπορεί ακόμη να ποσοτικοποιηθεί, πιθανώς θα επιβραδύνει την οικονομική δραστηριότητα. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών λοιπόν αποφάσισε να αναστείλει τη δοκιμή ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη

Οι αρχές πιστοληπτικής ικανότητας ενδεχομένως να παράσχουν στις τράπεζες περιθώριο στις ημερομηνίες εμβασμάτων για ορισμένους τομείς της εποπτείας.

Τα «μαξιλάρια» των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων των μακροπροληπτικών, είναι σχεδιασμένα να χρησιμοποιούνται για την απορρόφηση ζημιών και την εξασφάλιση συνεχιζόμενου δανεισμού στην οικονομία κατά τη διάρκεια μιας ύφεσης.

την Ευρωπαϊκή Ένωση (stress tests) για το 2021, ώστε να δώσει «ανάσα» στις τράπεζες να θέσουν ως προτεραιότητα την επιχειρησιακή τους συνέχεια. Σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, το ξέσπασμα του COVID-19 (Coronavirus) και η παγκόσμια εξάπλωσή του από τον Φεβρουάριο δημιούργησε σημαντικές άμεσες προκλήσεις για την κοινωνία και κινδύνους για τις οικονομικές προοπτικές. Η EBA υπενθυμίζει πως, από τον οικονο-

μική κρίση, οι ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν ενισχύσει την κεφαλαιακή τους θέση, δημιουργήσαν ισχυρό ρυθμιστικό της ρευστότητας και βελτίωσαν την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων στους ισολογισμούς τους. Οι τράπεζες της ΕΕ έχουν εφαρμόσει μέτρα για να εξασφαλίσουν τη συνέχιση των επιχειρήσεων και την ικανοποιητική εξυπηρέτηση των πελατών τους, αλλά αντιμετωπίζουν επιχειρησιακές προκλήσεις, εξού και η ανάγκη επικέντρωσης στις βασικές

τους λειτουργίες και τις κρίσιμες λειτουργίες. Οι εποπτικές αρχές συνεργάζονται με τις τράπεζες καθώς διατηρούν την υποστήριξη τους στους τομείς των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, ιδίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και εξασφαλίζουν ότι ικανοποιούνται οι βασικές ανάγκες των πελατών τους. Σύμφωνα με το δελτίο που εξέδωσε η Αρχή, αναφέρει ότι μαζί με τις αρμόδιες εθνικές αρχές και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, συντονίζει μια κοινή προσπάθεια για

την άμβλυνση του άμεσου επιχειρησιακού φόρτου για τις τράπεζες σε αυτή την δύσκολη συγκυρία. Η Αρχή συνιστά στις εθνικές αρχές να ανησυχεί την Επιτροπή Ανταγωνισμού, την ευελιξία που ενσωματώνεται στο κανονιστικό πλαίσιο για τη στήριξη του τραπεζικού τομέα λόγω της κατάστασης.

Οι προτεραιότητες

Η αντιμετώπιση τυχόν επιχειρησιακών προκλήσεων των τραπεζών πρέπει να αποτελεί προτε-

ραϊότητα. Έτσι, η EBA αποφάσισε να αναβάλει την άσκηση προσομοιώσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ έως το 2021 και θα επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να εξασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών λειτουργιών τους, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των πελατών τους.

Για το 2020, διευκρινίζεται ότι θα πραγματοποιήσει πρόσθετη άσκηση διαφάνειας σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να παράσχει ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τα ανοίγματα των τραπεζών και την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων προς τους συμμετέχοντες στην αγορά. Επιπλέον, βάσει της τελευταίας ενημέρωσης, η Αρχή συνιστά στις εθνικές αρχές να σχεδιάζουν εποπτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των επιτόπιων επιθεωρήσεων, με ρεαλιστικό και ευέλικτο τρόπο και ενδεχομένως να αναβάλουν εκείνες που θεωρούνται μη ουσιαστικές. Οι αρχές πιστοληπτικής ικανότητας θα μπορούσαν επίσης να παρέχουν στις τράπεζες περιθώριο στις ημερομηνίες εμβασμάτων για ορισμένους τομείς της εποπτείας, χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο τις κρίσιμες πληροφορίες που απαιτούνται για την προσεκτική παρακολούθηση της οικονομικής και προληπτικής κατάστασης των τραπεζών.

Χρησιμοποιώντας ευελιξία

Στη συνέχεια, η EBA υπενθυμίζει πως ορισμένες διατάξεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο διασφαλίζουν ότι οι τράπεζες δημιουργούν επαρκή αποθέματα κεφαλαίου και ρευστότητας. Αυτά τα «μαξιλάρια» (buffer), συμπεριλαμβανομένων των μακροπροληπτικών, είναι σχεδιασμένα να χρησιμοποιούνται για την απορρόφηση ζημιών και την εξα-

σφάλιση συνεχιζόμενου δανεισμού στην οικονομία κατά τη διάρκεια μιας ύφεσης. Έτσι προκρίνει τις τράπεζες να αξιοποιήσουν πλήρως την ευελιξία που έχει ήδη ενσωματωθεί στο υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο. Η απόφαση της ΕΚΤ για την τραπεζική εποπτεία να επιτρέψει στις τράπεζες να καλύψουν τις απαιτήσεις του Άξονα 2 με άλλα κεφαλαιακά μέσα εκτός της κατηγορίας 1 (CET1) είναι ένα παράδειγμα. «Η χρήση της καθοδήγησης του Πυλώνα 2 είναι ένας άλλος τρόπος για να διασφαλιστεί ότι η προληπτική ρύθμιση είναι αντικυκλική και οι τράπεζες μπορούν να παράσχουν την απαραίτητη υποστήριξη στους τομείς των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων», σημειώνει χαρακτηριστικά η Αρχή.

Σημειώνεται ότι ο δείκτης κάλυψης της ρευστότητας (LCR) σχεδιάστηκε για να χρησιμοποιείται από τις τράπεζες υπό πίεση και οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αποφεύγουν οποιαδήποτε μέτρα που ενδέχεται να οδηγήσουν σε κατακερματισμό των αγορών χρηματοδότησης.

«Είναι σημαντικό η ταξινόμηση των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων να αντικατοπτρίζει με ακρίβεια και ταχύτητα την τυχόν υποβάθμιση της ποιότητας του ενεργητικού. Υπάρχει, ωστόσο, ευελιξία στην εφαρμογή των κατεθυντήριων γραμμών της EBA για τη διαχείριση μελλοντικών μη εξυπηρετούμενων δανείων που θα δημιουργηθούν, ζητώντας στενό διάλογο μεταξύ των εποπτικών αρχών και των τραπεζών. Η Αρχή βρίσκεται σε στενή επαφή με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου, προκειμένου να διασφαλίσει την πλήρη ευθυγράμμιση των μέτρων μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής εποπτείας», καταλήγει.

Στην τηλεργασία στρέφονται οι ελληνικές επιχειρήσεις με μαζική αγορά laptops

Των ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ και ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Είδος εν ανεπαρκεία γίνονται σταδιακά οι φορητοί Η/Υ στην Ελλάδα, καθώς οι εταιρείες στρέφονται στην τηλεργασία. Σύμφωνα με τον ιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της Octabit Δημήτρη Παπαϊωάννου, η ζήτηση φορητών Η/Υ έχει αυξηθεί υπέρμετρα, καθώς οι ιδιωτικές επιχειρήσεις αγοράζουν αφεδίως Η/Υ προκειμένου να τους παραδώσουν στο προσωπικό τους που πλέον θα εργάζεται σε σημαντικό βαθμό από απόσταση.

Σύμφωνα με το στέλεχος της εταιρείας διανομής Η/Υ, οι εταιρείες στοχεύουν αποκλειστικά σε συστήματα που φέρουν λειτουργικό σύστημα Windows 10 Pro, και το οποίο προσφέρει περισσότερες δυνατότητες ασφάλειας και δυνατότητας λειτουργίας στο επιχειρησιακό περιβάλλον απ' ό,τι τα Windows 10 Home. Μάλιστα σημειώνει ότι οι αγορές των Η/Υ πλέον γίνονται σε «τσιμπημένες» τιμές, καθώς γνωρίζουν ότι αργότερα οι υπολογιστές αυτοί μπορεί να είναι και ακόμη πιο ακριβοί.

Σημειώνεται ότι οι τιμές μπορεί και να αυξάνονται για τον επιπρόσθετο λόγο ότι έχουν μειωθεί τόσο η παραγωγή (Κίνα) όσο και η δυνατότητα μεταφοράς των υπολογιστών από άλλες παραγωγής ή/και αποθήκευσης (π.χ. Ολλανδία, Ιταλία). Την αύξηση της ζήτησης στους Η/Υ επιβεβαιώνει και ο διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Quest, Απόστολος Γεωργαντζής. Ο ίδιος αναφέρει ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις παρέχοντας Η/Υ ακόμη και στα στελέχη δεύτερης γραμμής, προκειμένου να μπορούν να εργαστούν από απόσταση, έδωσαν ώθηση σε μία αγορά η οποία μέχρι προ κορωνοϊού υποχωρούσε. «Η αγορά έχει ανακάμψει, μένει να δούμε μέχρι ποιοι σημείου», λέει χαρακτηριστικά.

Αύξηση κατά 10%-15% στις παραγγελίες φορητών ηλεκτρονικών

Αύξηση κατά 10%-15% στις παραγγελίες φορητών υπολογιστών με Windows 10 Pro κατέγραψε τις τελευταίες ημέρες κορυφαία αλυσίδα.

υπολογιστών με λειτουργικό σύστημα Windows 10 Pro κατέγραψε τις τελευταίες ημέρες κορυφαία αλυσίδα ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών. Οι παραγγελίες της αλυσίδας προέρχονται κυρίως από τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες ετοιμάζονται να εφαρμόσουν για μεγάλο μέρος του προσωπικού τους τηλεργασία. Το γεγονός ότι δεν υπήρχαν μεγάλα αποθέματα laptops με το εν λόγω λειτουργικό, καθώς οι περισσότεροι χρησιμοποιούν απλά Windows, προκαλεί σύμφωνα με πηγές της αγοράς, καθυστερήσεις στην παράδοση των παραγγελιών.

Τουλάχιστον δύο εταιρείες ανακοίνωσαν ότι θα εισέλθουν στην ευέλικτη μορφή εργασίας, παρέχοντας τη δυνατότητα εργασίας από το σπίτι ή από απόσταση. Πρόκειται για την British American Tobacco (BAT) Hellas και τη Stoiximan. Προχθές, ο ΟΤΕ ανακοίνωσε στο προσωπικό ότι οι περίπου 1.500 εργαζόμενοι στο Μέγαρο του Οργανισμού επί της Λ. Κηφισίας, θα εργάζονταν για χθες Τετάρτη και σήμερα Πέμπτη από το σπίτι, καθώς θα γινόταν προληπτική απολύμανση στο κτίριο.

Επίσης, μεγάλη συστημική τράπεζα, τώρα εκπονεί σχέδιο λειτουρ-

γίας της με περισσότερους από 1.000 εργαζομένους να εργάζονται από το σπίτι. Αντίστοιχα σχέδια εξαεργάζονται δεκάδες άλλες επιχειρήσεις τα οποία τίθενται σιωπηλά σε λειτουργία. Μια τέτοια περίπτωση είναι η Wind Hellas, η οποία έχει βάσει εκ περιτροπής το προσωπικό της να εργάζεται από το σπίτι σε μια προσπάθεια διασφάλισης της συνεχούς επιχειρησιακής της λειτουργίας.

Οι κινήσεις αυτές αυξάνουν τη ζήτηση τόσο σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές όσο και σε άλλο διευκολυντικό εξοπλισμό που μπορεί να υποστηρίξει είτε την απομακρυσμένη εργασία ή/και τη τηλεδιάσκεψη κ.λπ.

Τα παράδοξα...

Την ίδια ώρα καταγράφονται αρκετά «παράδοξα» στη συμπεριφορά των καταναλωτών, τα οποία συνδέονται με πανικό αλλά και παραπληροφόρηση. Δεν είναι λίγοι οι καταναλωτές εκείνοι που ζητούν ατμοκαθαριστές και ιονιστές αέρα, θεωρώντας ότι έτσι θα καταπολεμήσουν τον κορωνοϊό, ενώ κάποιοι, όταν παραλαμβάνουν συσκευές που προέρχονται από Ιταλία, ρωτούν στα καταστήματα εάν πρέπει να τις απολυμάνουν!

Σε ετοιμότητα η Επιτροπή Ανταγωνισμού Ελλάδος για αυξήσεις τιμών λόγω του ιού

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

«**Ο Λύκος** στην αναμπουμπούλα χαιρείται», λέει μια γνωστή παροιμία. Και ακριβώς αυτό είναι που ανησυχεί την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Έτσι, στο «ραντάρ» της ανεξάρτητης αρχής μπαίνουν οι κατηγορίες προϊόντων με τη μεγαλύτερη ζήτηση αυτή την εποχή, λόγω κορωνοϊού, όπως είναι οι χειρουργικές μάσκες, τα αλκοολούχα διαλύματα, τα αντισηπτικά, τρόφιμα μακράς διάρκειας, όπως για παράδειγμα τα ζυμαρικά. Στόχος της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι να εντοπίσει πιθανές αντιανταγωνιστικές πρακτικές, από την ύπαρξη καρτέλ μέχρι τον περιορισμό της διάθεσης, πρακτικές που έχουν ως απώτερο σκοπό τις υπερτιμολογήσεις. Αν και μέχρι στιγμής δεν έχουν γίνει καταγγελίες στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ούτε η ανεξάρτητη αρχή έχει κάποιες συγκεκριμένες ενδείξεις, τα στελέχη τους θεωρούν σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρξουν τέτοια φαινόμενα ή έστω απόπειρες από μερίδα επιχειρήσεων.

Κάθε άλλο παρά τυχαίο είναι το γεγονός ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού προχώρησε στην έκδοση ανακοίνωσης στην οποία επισμαίνει χαρακτηριστικά: «Το δίκαιο του ανταγωνισμού, σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, επιβάλλει στις επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν τις κοινωνικές και οικονομικές συγκυρίες, χαράσσοντας αυτόνομη επιχειρησιακή πολιτική με μέσα που δεν στρεβλώνουν και δεν νοθεύουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και ανεξάρτητα η μία προς την άλλη. Επομένως, ενδεχόμενη επιδίωξη αύξησης ή διατήρησης των κερδών των επιχειρήσεων ή μετακύλισης οικονομικών βαρών στον καταναλωτή μέσα από παράνομες συμπεριφορές θέτει σε κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον και βλάπτει τον καταναλωτή, χωρίς κανένα αντισταθμιστικό όφελος για το κοινωνικό σύνολο.

Μεταξύ των προϊόντων που παρακολουθεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι οι χειρουργικές μάσκες. Στόχος της Επιτροπής είναι να εντοπίσει πιθανές αντιανταγωνιστικές πρακτικές που έχουν ως απώτερο σκοπό τις υπερτιμολογήσεις.

Στο «ραντάρ» της Αρχής χειρουργικές μάσκες, αλκοολούχα διαλύματα, αντισηπτικά, τρόφιμα μακράς διάρκειας κ.ά.

Τέτοιες απαγορευμένες πρακτικές μπορεί να αφορούν (εντελώς ενδεικτικά): α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεων ή άλλων όρων συναλλαγής, μέσω σύμπραξης, β) τον περιορισμό ή τον έλεγχο της παραγωγής και της διάθεσης, γ) την κατανομή των αγαθών ή των πηγών εφοδιασμού, δ) την εξάρτηση της συναφούς συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, πρόσθετων παροχών, οι οποίες από τη φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνθήκες δεν συνδέονται με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών. Επίσης, το δίκαιο ανταγωνισμού μπορεί να εφαρμοστεί και σε μονομερείς καταχρηστικές πρακτικές, είτε αυτές αποκλείουν τους ανταγωνιστές σε μία αγορά (ενδεικτικά

αναφέρονται η εφαρμογή στο εμπόριο άνωτων όρων για ισοδύναμες παροχές ή η αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλων συναλλαγών, κατά τρόπο που δυσχεραίνει τη λειτουργία του ανταγωνισμού), είτε αυτές είναι μονομερείς πρακτικές εκμετάλλευσης του καταναλωτικού κοινού (π.χ. υπερτιμολόγηση προϊόντων ή υπηρεσιών) από εταιρείες με δεσπόζουσα θέση στην αγορά».

Στην ίδια ανακοίνωση η Επιτροπή Ανταγωνισμού «προειδοποιεί» ότι θα εξετάζει, κατά άμεση προτεραιότητα, κάθε σχετική περίπτωση που θα υποπέσει στην αντίληψή της, μέσω καταγγελίας, αιτήσης επείκειας από μέλος καρτέλ, ή άλλων πηγών πληροφόρησης (Τύπος, Διαδίκτυο, δημόσιες ανακοινώσεις κ.λπ.) εκμεταλλεόμενες του ειδικού αυτού ζητήματος δημόσιας υγείας ή της ευαισθησίας του καταναλωτικού κοινού και θα επιβάλλει αυστηρότατες κυρώσεις στις επιχειρήσεις που τυχόν εφαρμόζουν παράνομες αντιανταγωνιστικές πρακτικές. Σημειώνεται ότι σε ανάλογες προειδοποιήσεις προέβη την περασμένη Πέμπτη και η αντίστοιχη αρχή στο Ηνωμένο Βασίλειο (CMA - Competition & Markets Authority).

Επιδίωξη η κρίση του κορωνοϊού να γίνει ευκαιρία

Ο υφυπουργός Τουρισμού παραθέτει στην «Κ» τις κινήσεις για περιορισμό της ζημιάς στον τουρισμό από την πανδημία του ιού

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Μη αναστρέψιμες είναι οι επιπτώσεις στον τουρισμό από τον κορωνοϊό για την περίοδο Μαρτίου-μέσα Μαΐου υποστηρίζει ο Σάββας Περδίδος. Ο υφυπουργός Τουρισμού, σε συνέντευξή του στην «Κ», εμφανίζεται αισιόδοξος για την περίοδο Ιουνίου-Νοεμβρίου που αποτελεί την καρδιά της τουριστικής σεζόν. Την ίδια ώρα θεωρεί δεδομένο ότι η φετινή χρονιά θα κινηθεί πτωτικά σε σχέση με την περσινή τόσο από έσοδα όσο και από αφίξεις. Για την ώρα δεν μπορεί να υπολογιστεί η ζημιά από την πανδημία αναφέρει στην «Κ» ο κ. Περδίδος, ο οποίος τοποθετεί ως πρώτο μέλημα της κυβέρνησης τη στήριξη των εργαζομένων.

-Πως έχει η κατάσταση στην τουριστική βιομηχανία εν μέσω κορωνοϊού;

-Οι μήνες Απρίλιος και Μάιος, ουσιαστικά είναι μήνες χαμένοι. Οι πληρότητες είναι πάρα πολύ χαμηλές παντού και δυστυχώς δεν είναι κάτι το οποίο βραχυπρόθεσμα είναι αναστρέψιμο. Δηλαδή δεν βλέπουμε, μέχρι τέλους Απριλίου, να μπορούν να αλλάξουν αυτά τα δεδομένα, διότι ο ιός αναπτύσσεται στην Ευρώπη. Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα στους τουρίστες, άρα βραχυπρόθεσμα είναι πάρα πολύ δύσκολα τα πράγματα. Από εκεί και πέρα νιώθουμε πως είναι και μια ευκαιρία ανασύνταξης δυνάμεων, ούτως ώστε να κινηθούν οι όπως επιθυμούμε, ιδιαίτερα την περίοδο Ιουνίου με Νοέμβριο.

-Υπάρχουν ενδείξεις ή εκτιμήσεις

αν η παρούσα περίοδος θα επηρεάσει την καλοκαιρινή;

-Δεν θα καλύψει η καλοκαιρινή περίοδος τα απολεσθέντα έσοδα Μαρτίου – Απριλίου και ίσως ενός μέρους του Μαΐου. Στην Κύπρο έχουμε την τύχη μιας σεζόν που ουσιαστικά ξεκινά από τον Μάρτιο, ενώ υπάρχουν και αρκετά ξενοδοχεία που ξεκινούν από το Φεβρουά-

«Το σημαντικότερο αυτή τη στιγμή είναι η στήριξη των εργαζομένων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν οικονομικά προβλήματα γιατί είμαστε σε μια περίοδο δύσκολη».

ριο. Αυτά τα έσοδα είναι χαμένα, είναι τρεις μήνες και δεν αρκούν τέσσερις πέντε μήνες καλοκαιριού να τα καλύψουν. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι πληρότητές μας, το καλοκαίρι είναι πάρα πολύ ψηλές. Και να υπάρχει μεγαλύτερη ζήτηση το καλοκαίρι δεν θα υπάρχουν οι κλίβες που χρειάζονται για να καλύψουν ενδεχόμενη αυξημένη ζήτηση.

-Έχουν παρατηρηθεί ακυρώσεις κρατήσεων για το καλοκαίρι;

-Θεωρώ πως και να υπήρχε οποιαδήποτε ακύρωση λόγω της

γενικότερης αβεβαιότητας, είναι κρατήσεις που θα τις πάρουμε πίσω. Μόλις η κατάσταση, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά στην Ευρώπη όπου είναι οι βασικές μας αγορές, εξομαλυνθεί, πιστεύουμε πως ο κόσμος θα θέλει να ταξιδεύσει θα αναζητήσει προορισμούς για διακοπές. Εδώ είναι η ευκαιρία αν θέλετε της Κύπρου. Το Υφυπουργείο Τουρισμού συμφωνεί πλήρως με τα μέτρα που λαμβάνονται από την κυβέρνηση, τα αυστηρά μέτρα, διότι πρέπει να σκεφτούμε ότι είναι ακόμα νωρίς και αν ληφθούν αυστηρά μέτρα, τώρα θα είμαστε σε θέση και έτοιμοι να λειτουργήσουμε κανονικά, από το Μάιο και μετά. Νομίζω ότι θα είναι σημαντικό παράγοντας για τη χώρα μας να μπορεί να δείξει και να αποδείξει, στην τουριστική κοινότητα στο εξωτερικό ότι έλαβε μέτρα αυστηρά για να εξομαλύνει την κατάσταση και να είναι, να το πω στα αγγλικά, open for business in the summer.

-Μπορεί να γίνει ένας πρώτος υπολογισμός για το ύψος της ζημιάς που έχει προκληθεί;

-Οχι, γιατί είναι πολύ νωρίς. Οι αριθμοί μεταβάλλονται συνεχώς. Από τη στιγμή που κάθε μέρα υπάρχουν αλλαγές στις ταξιδιωτικές οδηγίες, από διάφορες χώρες δεν υπάρχει λόγος αυτή τη στιγμή να μιλήσουμε για αριθμούς. Είναι φρονιμότερο, πιστεύω, οι υπολογισμοί των αριθμών, δηλαδή των χαμένων εσόδων τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο να γίνουν το επόμενο διάστημα. Η κατάσταση είναι μεταβλητή. Για παράδειγμα, ανέβηκε στην κατηγορία 2 το Ηνωμένο

Στην περίοδο Ιουνίου – Νοεμβρίου επικεντρώνεται το Υφυπουργείο Τουρισμού προκειμένου να περιορίσει τις απώλειες που θα καταγράψει για τη φετινή χρονιά ο τουρισμός ένεκα του κορωνοϊού, τονίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Σάββας Περδίδος.

Βασιλείο και η Ελβετία. Τις επόμενες μέρες μπορεί να επαναληφθεί το ίδιο φαινόμενο με άλλες χώρες. Ο ορισμός ακυρώσεων θα ακολουθήσει την πορεία που παίρνουν οι αλλαγές στις ταξιδιωτικές οδηγίες. **-Ουσιαστικά οι εξελίξεις στον τουριστικό τομέα δεν εξαρτώνται από την εικόνα του ιού στο εσωτερικό αλλά και στις χώρες εκείνες από τις οποίες το εγχώριο προϊόν αναμένει.**

-Οι βασικές μας αποφάσεις από αυτό τον παράγοντα πηγάζουν. Βλέπουμε συνεχώς, από βασικές χώρες, πως εξελίσσεται η κατάσταση με τον κορωνοϊό και αν εκτιμούμε πως είναι επικίνδυνο να συνεχίσουμε να δεχόμαστε κόσμο, από αυτές, μπαίνουν αυτές οι ταξιδιωτικές οδηγίες με αυστηρότητα, ούτως ώστε και η Κύπρος να λαμβάνει τα μέτρα της.

-Και σίγουρα σε σχέση με πέρυσι

οι αφίξεις θα είναι προς τα κάτω...

-Αυτό είναι δεδομένο. Ούτε κατά διάνοια δεν αναμένουμε αυξήσεις, δεν συζητούμε καν το ενδεχόμενο να πιάσουμε τα περσινά νούμερα. Από τον Μάιο και μετά η προσπάθεια θα είναι να περιορίσουμε όσο γίνεται τις απώλειες. Είναι δεδομένο για το Υφυπουργείο ότι θα καταγράψουμε απώλειες.

-Γνωρίζετε την τουριστική βιομηχανία, τον παλμό της, πόσο ευαίσθητη είναι σε καταστάσεις όπως η παρούσα, γνωρίζετε όμως και τις ανάγκες της. Τα μέτρα στήριξης στον τουριστικό κλάδο σε ποια κατεύθυνση θα πρέπει να επικεντρωθούν;

-Το σημαντικότερο αυτή τη στιγμή είναι η στήριξη των εργαζομένων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν οι-

κονομικά προβλήματα γιατί είμαστε σε μια περίοδο δύσκολη. Ακολουθώς πρέπει για τις επιχειρήσεις να δούμε και άλλους τρόπους να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους. Είτε με την πληρωμή κάποιων δανείων σε μεταγενέστερο στάδιο, κάποιες εκπώσεις σε λειτουργικά έξοδα. Αυτό όμως που είναι πολύ σημαντικό να κάνουμε και έχουμε προετοιμαστεί αλλά δεν έχουμε αποφασίσει την ημερομηνία, είναι οι καμπάνιες στο εξωτερικό, στο διαδίκτυο αλλά και με αεροπορικές εταιρείες και οργανισμούς ταξιδιών για να διασφαλίσουμε τη ζήτηση. Αν διασφαλίσουμε τις πτήσεις και τα προγράμματα οργανωτών ταξιδιών. Αυτές είναι οι κατευθύνσεις των μέτρων που θα ληφθούν και είμαι βέβαιος πως τα έχει λάβει υπόψη ο ΥΠΟΙΚ στο σχεδιασμό του.

Εντεκα μέτρα στήριξης των ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων ζητεί ο ΣΕΤΕ

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Μέτρα για τη στήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων, που περιλαμβάνουν τη μείωση του λειτουργικού κόστους για τους μήνες της κρίσης, τη στήριξη της απασχόλησης και την εξασφάλιση ρευστότητας, ζητεί από την κυβέρνηση ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ).

Σημειώνεται πως οι επιπτώσεις από τον κορωνοϊό στην οικονομία και στον τουρισμό αυξάνονται καθημερινά και η πραγματικότητα είναι ότι θα χρειαστούν αρκετές εβδομάδες, σύμφωνα με το ευνοϊκό σενάριο, έως ότου η κατάσταση ισορροπήσει.

Ο ΣΕΤΕ θεωρεί βέβαιο ότι, έως τα τέλη Μαΐου τουλάχιστον, το αρνητικό κλίμα θα διογκώνεται. Στη συνέχεια αναμένεται μια εξισορρόπηση και, εάν εξελιχθεί το θετικό σενάριο, ανάκαμψη το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Οι προτάσεις αφορούν το σύνολο των τουριστικών επιχειρήσεων όπως καταλύματα, τουριστικά γραφεία, οργανωτές εκθέσεων και συνεδρίων, τουριστικά λεωφορεία, αεροπορικές εταιρείες, αεροδρόμια, εταιρείες επίγειας εξυπηρέτησης, εταιρείες εννοίκιας αυτοκινήτων, ακτοπλοία, κρουαζιέρα, γιότινγκ, μαρίνες, λιμάνια, υπαίθριες δραστηριότητες κ.λπ.

Στην περίπτωση που κάποια μέτρα παρερμηνευθούν ως κρατική ενίσχυση, ο ΣΕΤΕ θυμίζει τη δυνατότητα επίκλησης της κατάστασης εκτάκτου ανάγκης, του προσωρινού χαρακτήρα τους και συνιστά ειδική συνεννόηση με την ΕΚΤ και τους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Ειδικότερα, προτείνονται άμεσα:

1. Μείωση 100% του μη μισθο-

Τη μείωση 100% του μη μισθολογικού κόστους που αφορά τους εργοδότες προτείνει, μεταξύ άλλων, ο ΣΕΤΕ.

λογικού κόστους που αφορά τους εργοδότες, με ταυτόχρονη διατήρηση της εισφοράς υπέρ των εργαζομένων, από 1/3/2020 έως 31/5/2020, για τις τουριστικές επιχειρήσεις, ώστε να υπάρξει δραστηική μείωση του κόστους και προσπάθεια διατήρησης των θέσεων εργασίας.

2. Αναστολή καταβολής των τρεχουσών φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων (ΦΠΑ, Σπατόσημο ΤΕΕΑ, ασφαλιστικές εισφορές), συμπεριλαμβανομένων και των δόσεων τυχόν ρυθμίσεων, έως 31/5/2020, με δυνατότητα παράτασης μετά την επανεξέταση της κατάστασης, πλησιάζοντας στην ανωτέρω ημερομηνία. Με την παρέλευση του χρόνου της αναστολής, δυνατότητα νέας ρύθμισης.

3. Πρόγραμμα επιχορήγησης των ασφαλιστικών εισφορών για τη διατήρηση και την επαναπρόσληψη του προσωπικού.

4. Να μειωθεί ο αριθμός των απαιτούμενων ημερών εργασίας των εργαζομένων στον ξενοδοχειακό κλάδο για τη λήψη επιδόματος

ανεργίας κατά 30 ημέρες με παράλληλη αύξηση των ημερήσιων επιδομάτων ανεργίας από 400 σε 500 στην τετραετία, ειδικά για το 2021.

5. Αναστολή ή δραστηική μείωση κατά τουλάχιστον 50%, μόνο για φέτος, της προκαταβολής του φόρου εισοδήματος για τις τουριστικές επιχειρήσεις.

6. Για τις αεροπορικές που επιχειρούν σε ελληνικά αεροδρόμια, το μέρος των τελών που καταβάλλεται ανά επιβάτη ή ανά πτήση μέσω αυτών στο Δημόσιο ή στα αεροδρόμια και αφορά το τελικό έσοδο του Δημοσίου, όπως αυτό προκύπτει από τις συμβάσεις παραχώρησης, να παραμένει σε αυτές τουλάχιστον έως 31/5/2020 και επανεξέταση της κατάστασης. Για την πολιτική αυτή, απαιτείται χρήση κονδυλίων, από αυτά που λαμβάνει η πολιτεία από τις συμβάσεις παραχώρησης.

7. Παροχή κεφαλαίων κίνησης με 100% εγγύηση του Δημοσίου, με τραπεζικά κριτήρια, διαδικασία κατά την οποία οι τράπεζες, ανάλογα με το ρίσκο και την κατάσταση της επιχείρησης, θα μπορούν να δανείζονται ή όπως μέχρι σήμερα γίνεται ή με εγγύηση του Δημοσίου.

8. Αναστολή της υποχρέωσης πληρωμής των δόσεων των δανείων των τουριστικών επιχειρήσεων έως 31/12/2020 και ισόχρονη παράταση του χρόνου αποπληρωμής τους.

9. Μείωση του ΦΠΑ στη διαμονή σε 6% και του συνόλου της εστίασης στο 13% από 1/7/2020 έως 31/12/2020.

10. Μετάπτωση του ΦΠΑ στις εγχώριες μεταφορές στο 13%, για το ίδιο χρονικό διάστημα.

11. Ενίσχυση των δράσεων τουριστικής προβολής.

Σενάρια μείωσης του ΑΕΠ της Ελλάδας έως και 3,5% λόγω πτώσης του τουρισμού

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σε συνεχείς αναθεωρήσεις επί τα χείρω των εκτιμήσεων για τις οικονομικές επιπτώσεις της επιδημίας στον τουρισμό προβαίνουν οι μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί, των οποίων τα μοντέλα προσώρας δείχνουν πλήγμα από 680 εκατ. ευρώ έως και 4,32 δισ. στα έσοδα της Ελλάδας από τις δαπάνες των επισκεπτών από το εξωτερικό. Δηλαδή από 0,34 μονάδες έως και 2,16 μονάδες επί του ΑΕΠ. Υπάρχουν όμως και πιο δυσμενείς εκτιμήσεις, για έως και 3,5 μονάδες.

Ο λόγος που οι προβλέψεις έχουν τόσο μεγάλη απόκλιση είναι αφενός η διαφορετική στιγμή που έγινε από τον κάθε οργανισμό η εκτίμηση και αφετέρου το ότι η επιδημία συνεχώς εξαπλώνεται αποκαλύπτοντας ένα διαρκώς διογκούμενο πρόβλημα.

Τα 680 εκατ., που είναι και η πλέον αισιόδοξη πρόβλεψη, προκύπτουν από την έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO) που δημοσιοποίησε στις 5 Μαρτίου. Σε αυτή αναθεώρησε τις προβλέψεις του για τις διεθνείς αφίξεις τουριστών για το 2020 σε αρνητική ανάπτυξη από -1% έως -3%, κάτι που εκτιμά πως ισοδυναμεί με απώλεια 30-50 δισ. δολ. σε διεθνείς εισπράξεις από τον τουρισμό. Πριν από την έκρηξη της επιδημίας του COVID-19, ο UNWTO προέβλεπε θετική αύξηση της τάξης 3%-4% για το τρέχον έτος.

Με δεδομένο πως η Τράπεζα της Ελλάδος εκτιμά ότι η Ελλάδα έχει μερίδιο 2% στις διεθνείς αφίξεις και 1,3% στις δαπάνες κατά μέσον όρο την περίοδο 2010-2018 και την υπόθεση πως το 2019 αυτά τα ποσοστά βρέθηκαν πλη-

Βάσει της έκθεσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού που δημοσιοποιήθηκε στις 5 Μαρτίου, οι απώλειες για τον ελληνικό τουρισμό θα ανέλθουν στα 680 εκατ. ευρώ.

σιέστερα στο 2,1% και 1,5% αντίστοιχα, εξαιτίας του ότι η Ελλάδα αναπτύχθηκε ταχύτερα από τον διεθνή μέσο όρο, προκύπτουν τα 680 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα, από τα 50 δισ. δολ. που βλέπει ο UNWTO ως χαμένα από τον COVID-19 το 1,5% αντιστοιχεί περίπου σε 680 εκατ. ευρώ. Ομως αυτή η εκτίμηση του UNWTO εκτιμάται ευρέως από την αγορά πως είναι λίαν συντηρητική και αισιόδοξη, ενώ έχει γίνει με δεδομένα προ δεκαημέρου που δεν αποτυπώνουν την έκταση του προβλήματος στις εκτός Ασίας περιοχές. Έτσι αναμένεται να αναθεωρηθεί σύντομα.

Μια επί τα χείρω αναθεώρηση άλλωστε έχει κάνει ήδη η Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών (IATA). Αυτή έγινε με επιδημιολογικά δε-

δομένα της 2ας Μαρτίου και από αγορές που είχαν εκείνη τη στιγμή 10 ή περισσότερες επιβεβαιωμένες περιπτώσεις COVID-19. Με βάση αυτή την πρόβλεψη, η κίνηση των διεθνών αφίξεων θα μειωθεί κατά 24% σε Αυστρία, Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ισπανία, Ελβετία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο και κατά 9% στην υπόλοιπη Ευρώπη. Αν και μπορεί κανείς να εικάσει εύλογα πως η Ελλάδα μπορεί να είναι τελικά στην πρώτη ομάδα και όχι στη δεύτερη, το 9% στην μείωση των επιβατών μπορεί να αναγνώσει να μεταφραστεί σε απώλεια 1,62 δισ. ευρώ για τη χώρα ή 0,8% του ΑΕΠ. Αν τελικά η Ελλάδα βρεθεί στην ομάδα του 24%, το πλήγμα ανεβαίνει στα 4,32 δισ. ή 2,16 % του ΑΕΠ.

Ούτε αυτές οι προβολές είναι όμως ασφαλείς, αφού η επιδημία εξελίσσεται και ο κάθε προορισμός θα δώσει «εξετάσεις» τις επόμενες εβδομάδες και μήνες για να προσελκύσει επισκέπτες.

Η χειρότερη εκτίμηση

Επί του παρόντος υπάρχει ακόμα μία εκτίμηση διεθνούς συμβουλευτικού οίκου από την οποία μπορούν να εξαχθούν διά της αναγωγής κάποια συμπεράσματα για το πλήγμα στον ελληνικό τουρισμό. Εκτιμήσεις εμπιστευτικής έκθεσης της McKinsey βλέπουν το πλήγμα στον τουρισμό διεθνώς να εκτείνεται χρονικά έως και το τρίτο τρίμηνο του 2020 και υπολογίζουν την κάμψη της ζήτησης στον τουρισμό διεθνώς έως και στο 40%. Αυτό στην ελληνική περίπτωση θα σήμαινε απώλειες εσόδων από διεθνείς επισκέπτες της τάξης των 7 δισ. ευρώ ή 3,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Σε κόκκινο συναγερμό ο κλάδος της ενέργειας

Μέτρα προστασίας των εργαζομένων για αποφυγή προβλημάτων στο σύστημα

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Στη **Λήψη** μέτρων αφενός για την προστασία των εργαζομένων τους από τη διάδοση του κορωνοϊού και αφετέρου στην αδιάλειπτη λειτουργία κρίσιμων υποδομών για τη διασφάλιση της επάρκειας και ομαλής τροφοδοσίας της αγοράς με ρεύμα και φυσικό αέριο έχουν

Στόχος, η αδιάλειπτη λειτουργία κρίσιμων υποδομών για διασφάλιση της επάρκειας και της ομαλής τροφοδοσίας της αγοράς.

προχωρήσει εγκαίρως οι ενεργειακές εταιρείες της χώρας.

Τα σχέδια επιχειρησιακής δράσης που έχουν καταστρώσει οι διοικήσεις των εταιρειών ΔΕΗ, ΑΔΜΗΕ, ΔΕΔΔΗΕ, ΔΕΣΦΑ, ΔΕΠΑ, ΕΛΠΕ και Μότορ Οйл επικαιροποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα με βάση τα νέα δεδομένα της εξάπλωσης του ιού και των οδηγιών από τους αρμόδιους φορείς, ενώ σε καθημερινή βάση ενημερώνεται το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ώστε να υπάρχει συντονισμός για τη διαχείριση κρίσιμων ζητημάτων που μπορεί να προκύψουν.

Το γεγονός ότι οι δύο διαχειριστές, ΔΕΣΦΑ και ΑΔΜΗΕ, τυγχάνει να έχουν βασικούς μετόχους

εταιρείες που βρέθηκαν ωρίτερα αντιμετώπιες με τον κορωνοϊό, η ιταλική Snam στην πρώτη περίπτωση και η κινεζική State Grid στη δεύτερη, συνέβαλε στην καλύτερη προετοιμασία λόγω της υπάρχουσας εμπειρίας.

Ο ΔΕΣΦΑ έλαβε από την πρώτη στιγμή μέτρα για την προστασία των εργαζομένων και τη διασφάλιση της επάρκειας του συστήματος σε φυσικό αέριο, τα οποία κατηγοριοποιούνται ανάλογα με την ταχύτητα διάδοσης του ιού. Η μετάβαση σε κάθε φάση αποφασίζεται από την Ομάδα Πρόληψης που έχει συσταθεί στην εταιρεία με στελέχη ανώτατης βαθμίδας.

Τηλεργασία

Σε συνέχεια των αποφάσεων της κυβέρνησης ο ΔΕΣΦΑ αποφάσισε να εφαρμόσει από την ερχόμενη Δευτέρα το μέτρο της εξ αποστάσεως εργασίας, για το οποίο είχε ήδη προετοιμαστεί με την προμήθεια φορητών υπολογιστών και κινητών τηλεφώνων για μεγάλο αριθμό εργαζομένων και ειδικά για το τεχνικό προσωπικό. Παράλληλα, από την Τρίτη 10 Μαρτίου τροποποιήθηκε το πρόγραμμα βάρδιας του Κέντρου Ελέγχου και Κατανομής Φορτίου στο Πάτημα Ελευσίνας και του Κέντρου Ελέγχου στη Ρεβυθούσα, ώστε οι εργαζόμενοι να απασχολούνται 12 ώρες ανά βάρδια από 8, για να εξοικονομηθεί μία επιπλέον βάρδια με τους εργαζομένους να παραμένουν στο σπίτι τους σε ετοιμότητα.

Τα σχέδια επιχειρησιακής δράσης που έχουν καταστρώσει οι διοικήσεις των εταιρειών ΔΕΗ, ΑΔΜΗΕ, ΔΕΔΔΗΕ, ΔΕΣΦΑ, ΔΕΠΑ, ΕΛΠΕ και Μότορ Οйл επικαιροποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, με βάση τα νέα δεδομένα της εξάπλωσης του ιού και των οδηγιών από τους αρμόδιους φορείς.

τα, προκειμένου να καλύψουν τις όποιες ανάγκες προκύψουν.

Ενας τεχνικός ανά όχημα

Ετοι, σήμερα εργάζονται δύο βάρδιες και υπάρχουν συνολικά τρεις διαθέσιμες. Από την ίδια ημερομηνία εφαρμόστηκε η μεταφορά των τεχνικών ειδικότητας από το σπίτι στις εγκαταστάσεις του ΔΕΣΦΑ και μάλιστα με ένα τεχνικό όχημα ανά τεχνικό υπάλληλο. Στο επόμενο στάδιο, ο ΔΕΣΦΑ θα αξιολογήσει και τη μεταβολή των χειριστών βάρδιας του Κέντρου Ελέγχου και Κατανομής. Η ΔΕΗ έχει απαγορεύσει τις μετακινήσεις υπαλλήλων και τις συγκεντρώσεις πολλών ατόμων στον ίδιο χώρο, πραγματο-

ποιεί συνεχείς απολυμάνσεις στις εγκαταστάσεις, ενώ δίνει και τη δυνατότητα εργασίας στο σπίτι. Η είσοδος και η έξοδος στις εγκαταστάσεις παραγωγής είναι απολύτως ελεγχόμενη, ενώ λαμβάνονται ειδικά μέτρα για την προστασία κρίσιμων ειδικοτήτων εργαζομένων, απαραίτητων για την αδιάλειπτη λειτουργία των μονάδων.

Οι εργαζόμενοι σε κρίσιμες θέσεις εργασίας σε μονάδες παραγωγής και ορυχεία, καθώς και στα καταστήματα εφοδιάζονται με ειδικές μάσκες και γάντια, ενώ πλένουν καταγράφονται όλοι οι πελάτες που εισέρχονται στα καταστήματα, ώστε να είναι δυνατή η ιχνηλάτηση πιθανών κρουσμάτων.

πραγματοποιεί απολυμάνσεις σε καθημερινή βάση, παροχή εξοπλισμού (μάσκες, στολές κ.λπ.) ενώ έχει ληφθεί μέριμνα ώστε οι χειριστές να μην έρχονται σε επαφή με την επόμενη και την προηγούμενη βάρδια.

Γίνεται τακτική απολύμανση των οχημάτων που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά των τεχνικών, υπάρχει σαφής οδηγία να μη μετακινούνται με τα ΜΜΜ, ενώ η διοίκηση του ΑΔΜΗΕ βρίσκεται σε επικοινωνία με συνταξιούχους χειριστές προκειμένου να βρίσκονται σε ετοιμότητα σε περίπτωση που απαιτηθεί η συνδρομή τους.

Αυξήθηκε κατά 9,8% ο όγκος οικοδομικής δραστηριότητας το 2019

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Νέο άνοδο σημείωσε το 2019 η οικοδομική δραστηριότητα, παρότι υπήρξαν ορισμένες αναμενόμενες διακυμάνσεις στην πορεία αυτή, οι οποίες κρίνονται φυσιολογικές, λόγω του χαμηλού σημείου εκκίνησης της αγοράς, που είναι εύκολο να μεταβάλει τα αποτελέσματα από μήνα σε μήνα. Συνολικά στο έτος, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε χθες η ΕΛΣΤΑΤ, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα εμφανίσε στο σύνολο της χώρας αύξηση κατά 13,3% στον αριθμό των αδειών, κατά 9,2% στην επιφάνεια και κατά 9,8% στον όγκο, σε σύγκριση με το 2018.

Στην Αττική, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα το 2019 διαμορφώθηκε σε 3.625 νέες άδειες, επιφάνειας 955,8 χιλιάδων τ.μ. και 4.293,3 χιλιάδων κυβικών μέτρων όγκου, σημειώνοντας άνοδο κατά 18,1% με βάση τον αριθμό των αδειών, κατά 39,7% με βάση την επιφάνεια και κατά 27,2% με βάση τον όγκο. Τη μεγαλύτερη ετήσια άνοδο με βάση τον όγκο σημείωσε με 86,4% η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ενώ σημαντική αύξηση κατέγραψε επίσης η Κρήτη με 32,4% και η Δυτική Μακεδονία με 32%. Στον αντίποδα, αρνητικά κινήθηκαν η Στερεά Ελλάδα με πτώση 25,9%, τα Ιόνια Νησιά με πτώση 22,1% και η Πελοπόννησος με μείωση 18,1%. Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί η σημαντική άνοδος στην οικοδομική δραστηριότητα τον μήνα Δεκέμβριο. Ειδικότερα, η συνολική οικοδομική δραστηριότητα ανήλθε σε 1.799 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 419,9 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 1.715,4 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, παρουσίασε δηλαδή αύξηση κατά 50,3% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 39,8% στην επιφάνεια και κατά 26,6% στον όγκο, σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2018. Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα σημείωσε άνοδο κατά 51,7% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 49,9% στην επιφάνεια και κατά 46,8% στον όγκο.

Η επιτάχυνση αυτή ήταν αναμενόμενη από φορείς του κλάδου, καθώς είχε εν τω μεταξύ αποσαφηνιστεί πλήρως ο τρόπος εφαρμογής του μέτρου της αναστολής του ΦΠΑ 24%. Αντιθέτως, το δίμηνο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου χαρακτηρίστηκε από ασάφεια και αβεβαιότητα, η οποία οδήγησε πολλούς κατασκευαστές στο να τηρήσουν στάση αναμονής. Στην Αττική, για παράδειγμα, αμφότεροι οι μήνες κινήθηκαν πρωτικά και συγκεκριμένα ο όγκος των αδειών υποχώρησε κατά 16% τον Νοέμβριο και κατά 9,8% τον Οκτώβριο, όταν τον Σεπτέμβριο είχε σημειωθεί αύξηση κατά 17% στον αριθμό των αδει-

Στην Αττική η αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας, βάσει του όγκου, διαμορφώθηκε στο 27,2%.

ών, κατά 200% στην επιφάνεια και κατά 432,8% στον όγκο, με αποτέλεσμα σε επίπεδο εννεαμήνου (Ιανουάριος - Σεπτέμβριος) να καταγράφεται συνολική αύξηση του όγκου κατά 45,4%, σε ετήσια βάση. Πάντως, όπως σημειώνουν στελέχη της αγοράς ακινήτων, πλέον η αβεβαιότητα που επικράτησε τους προηγούμενους μήνες δεν υφίσταται, κάτι που φάνηκε και τον Δεκέμβριο, ιδίως μετά και την υπογραφή (εντός του Ιανουαρίου) των απαιτούμενων υπουργικών αποφάσεων για την εφαρμογή των μέτρων τόνωσης της οικοδομικής δραστηριότητας, που κατέστησαν εφαρμόσιμες τις εν λόγω διατάξεις.

Με βάση αυτές, αναστέλλεται η υποχρέωση καταβολής ΦΠΑ σε όσα ακίνητα υπάγονταν στη σχετική υποχρέωση, δηλαδή είχαν κατασκευαστεί με οικοδομικές άδειες που εκδόθηκαν από το 2006 και μετά, με εξαίρεση την απόκτηση πρώτης κατοικίας, η οποία εξαιρείται. Το ίδιο ισχύει και για όλες τις νέες οικοδομικές άδειες που θα εκδοθούν από τις αρχές του 2020 και μέχρι το τέλος του 2022.

Η επιτάχυνση στη διάρκεια του Δεκεμβρίου ήταν αναμενόμενη από φορείς του κλάδου, καθώς είχε αποσαφηνιστεί πλήρως ο τρόπος εφαρμογής του μέτρου της αναστολής του ΦΠΑ 24%.

Το επιχειρησιακό σχέδιο του ΑΔΜΗΕ

Ο ΑΔΜΗΕ εφαρμόζει έκτακτα μέτρα σε κτιριακές εγκαταστάσεις, όπως τακτικές απολυμάνσεις, αναστολή των συναντήσεων με εξωτερικούς συνεργάτες μεταξύ των εργαζομένων και αντικατάστασή τους με τηλεδιασκέψεις, απαγόρευση των delivery/courier κτλ. Από την πρώτη ημέρα της ανακοίνωσης του κρούσματος στην Ελλάδα, ελήφθη μέριμνα για περιορισμό των επαγγελματικών ταξιδιών στα απολύτως απαραίτητα ύστερα από ειδική έγκριση της διοίκησης. Ειδικά για τα κέντρα ελέγχου ενέργειας, που αποτελούν τις κρίσιμες υποδομές για την ηλεκτροδότηση της χώρας,

Στα κέντρα ελέγχου ενέργειας, που αποτελούν κρίσιμες υποδομές για την ηλεκτροδότηση της χώρας, πραγματοποιούνται απολυμάνσεις σε καθημερινή βάση και παροχή εξοπλισμού (μάσκες, στολές κ.λπ.).

Μεγάλες εταιρείες σταματούν τις κρουαζιέρες στην Ελλάδα

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Την αναστολή των προγραμματισμένων δρομολογίων κρουαζιέρας από τον Πειραιά έως και τα μέσα Μαΐου αποφάσισαν, σύμφωνα με πληροφορίες, τόσο η Celestyal Cruises όσο και η Viking.

Σε αντίστοιχες αποφάσεις αναμένεται να προβούν τουλάχιστον τρεις ακόμα εταιρείες. Οι δύο πρώτες φέρονται να έχουν ενημερώσει σχετικά τον Οργανισμό Λιμένος Πειραιώς, ενώ άγνωστο παραμένει επί του παρόντος πώς θα χειριστούν το ζήτημα πολλοί μεγάλοι όμιλοι, όπως η Norwegian, που πρόσφατα αποφάσισε την ενίσχυση της παρουσίας της στο Αιγαίο. Τα αυξημένα μέτρα που έλαβε η ελληνική κυβέρνηση και η απαγόρευση των πτήσεων από και προς τις ΗΠΑ που αποφάσισε ο Δευκός Οίκος αποτέλεσαν τη θρυαλλίδα για την παύση των δρομολογίων τους. Στην πραγματικότητα, όμως, ήδη η ζήτηση είχε επηρεασθεί

Αρχισαν οι αναστολές δρομολογίων από Celestyal και Viking — Δρακόντεια μέτρα ασφαλείας σε Πάτρα, Ηγουμενίτσα.

σημαντικά και οι ακυρώσεις κρατήσεων είχαν αρχίσει. Τα αλληπάλληλα κρούσματα επί κρουαζιερόπλοιων διεθνώς και οι σχετικές οδηγίες αποφυγής τέτοιων ταξιδιών προς τις μεγάλες ηλικίες από κυβερνήσεις, μεταξύ των οποίων και η αμερικανική, έχουν δράσει συντριπτικά για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Με βάση το αναρτημένο πρόγραμμα του μεγαλύτερου λιμανιού της χώρας, του Πειραιά, από σήμερα έως και τις 15 Μαΐου είναι προγραμματισμένες 144 προσεγγίσεις κρουαζιερόπλοιων. Στην αγορά

Οι ειδικοί εκτιμούν πως πολλές μικρότερες εταιρείες δεν θα μπορέσουν να αντέξουν το πλήγμα από την απώλεια κύκλου εργασιών που συνεπάγονται το «πάγωμα» της κρουαζιέρας και η συρρίκνωση της ζήτησης.

αναμένεται ο αριθμός αυτός να μειωθεί δραματικά τις επόμενες ημέρες, καθώς η αναστολή των πλόων θα αποφασιστεί και από άλλες εταιρείες.

Η κρουαζιέρα έχει ενοχοποιηθεί από τις πρώτες μέρες του ξεσπά-

σματος της επιδημίας στην Κίνα για εκατοντάδες επιμολύνσεις επιβατών ανά τον πλανήτη, εξαιτίας των κλειστών χώρων των πλοίων και της μεγάλης συγκέντρωσης ατόμων σε αυτούς. Η χειρότερη περίπτωση της επιδημίας μέχρι στιγ-

μής στη θάλασσα έλαβε χώρα στις αρχές της κρίσης, στο «Diamond Princess» της Carnival, που μπήκε σε каранτίνα στην Ιαπωνία για τρεις εβδομάδες, καθώς περισσότεροι από 700 επιβάτες μολύνθηκαν και τέσσερις πέθαναν.

Οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις του κλάδου αναμένεται να είναι συντριπτικές. Με βάση τις αποτιμήσεις των χρηματοοικονομικών παραγών επί των τίτλων χρέους των τριών μεγαλύτερων ομίλων του κλάδου, η πιθανότητα μιας επιλεκτικής χρεοκοπίας είναι μεγαλύτερη του 20%.

Οι ειδικοί εκτιμούν πως πολλές μικρότερες εταιρείες δεν θα μπορέσουν να αντέξουν το πλήγμα από την απώλεια κύκλου εργασιών που συνεπάγονται το «πάγωμα» της κρουαζιέρας και η συρρίκνωση της ζήτησης. Η Carnival Corp, η Royal Caribbean Cruises και η Norwegian Cruise Line Holdings αναμένουν να χάσουν συνολικά 555 εκατομμύρια δολάρια από τα κέρδη του

2020 ως αποτέλεσμα του ιού. Στο μεταξύ, χθες στο υπουργείο Ναυτιλίας πραγματοποιήθηκε σύσκεψη με αντικείμενο τη διαχείριση του ζητήματος των αφίξεων από την Ιταλία στην Πάτρα και στην Ηγουμενίτσα. Στο τραπέζι ακούστηκαν απόψεις ακόμα και για κλείσιμο των λιμανιών για τους επιβάτες εξαιτίας της υψηλής επιμόλυνσης του ιταλικού πληθυσμού. Όμως, καθώς τα δύο λιμάνια αποτελούν κυριολεκτικά κομβικές εμπορικές πύλες για τα φορτηγά που ταξιδεύουν από και προς την Ευρώπη για τον εφοδιασμό της χώρας αλλά και για τις εξαγωγές της, προκρίνεται περιορισμοί και αυστηροποίηση των ελέγχων στους επιβάτες, ώστε να μπορέσει να συνεχισθεί το εμπόριο. Σε κάθε περίπτωση, το υπουργείο Ναυτιλίας συνεργάζεται συνεχώς με όλες τις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες για να «σφραγίσει» τα λιμάνια έναντι του κορωνοϊού, αναφέρουν χαρακτηριστικά πηγές της Ακτής Βασιλειάδης.

Μια νέα γενιά κόκκινων δανείων φοβούνται οι τράπεζες

Εξαιτίας των επιπτώσεων που θα έχει ο κορωνοϊός στην οικονομία

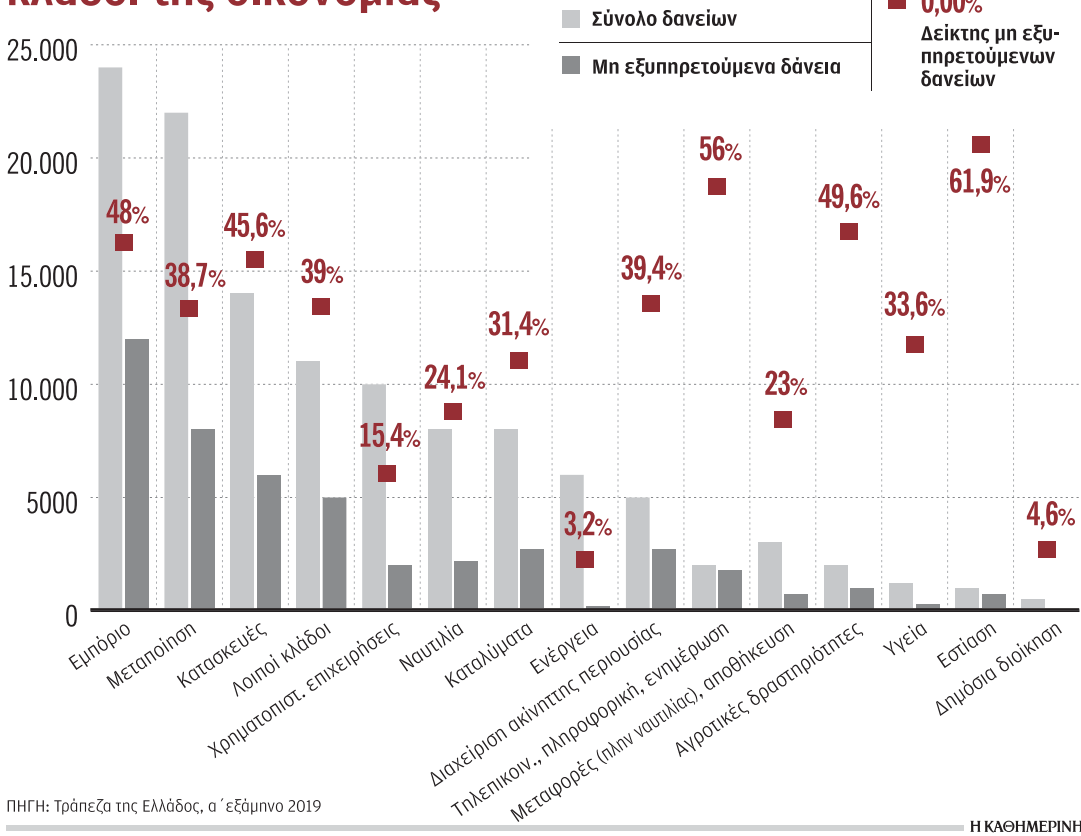
Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Ο κίνδυνος της δημιουργίας μιας νέας γενιάς κόκκινων δανείων αποτελεί τον κυρίαρχο φόβο στα επιτελεία των τραπεζών, που παρακολουθούν με σοκ και δέος τις καταγιστικές εξελίξεις στην οικονομία τις οποίες προκαλεί ο κορωνοϊός. Εν αναμονή και των κυ-

πεζες και αν και προς το παρόν δεν υπάρχουν ενδείξεις νέων καθυστερήσεων στην αποπληρωμή των δανειακών υποχρεώσεων, η ύπαρξη τέτοιων φαινομένων είναι πλέον θέμα χρόνου. Οι επιπτώσεις στην οικονομία αναμένεται να είναι αλυσιδωτές, καθώς εκτός από το άμεσο θύμα της κρίσης που είναι ο τουρισμός, σοβαρές είναι οι συνέπειες στις αερομεταφορές, στο εμπόριο και στην εφοδιαστική αλυσίδα, και εντέλει στην κατανάλωση.

Η αγωνία των τραπεζών είναι το κατά πόσον επιχειρήσεις που είχαν επιβιώσει της κρίσης και είχαν ρυθμίσει τα δάνειά τους, αλλά στηρίζονταν σε οριακή ρευστότητα, θα μπορέσουν, μετά το χτύπημα του COVID-19 και την καθίζηση των εσόδων τους, να συνεχίσουν να αποπληρώνουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις, χωρίς να οδηγηθούμε στη δημιουργία μιας νέας γενιάς προβληματικών επιχειρήσεων και προβληματικών δανείων. Δεν είναι τυχαίο ότι μεταξύ των κλάδων που φιγουράρουν με τα υψηλότερα ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι ο κλάδος του εμπορίου που πλήττεται άμεσα από τη διάδοση του ιού, ο κλάδος της εστίασης, ενώ υψηλά στην κατάταξη είναι ο κλάδος του

Ποιοι είναι οι πιο υπερχρεωμένοι κλάδοι της οικονομίας

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, α' εξάμηνο 2019

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αγωνιούν εάν οι επιχειρήσεις που ρύθμισαν τα δάνειά τους και έχουν οριακή ρευστότητα θα μπορέσουν να συνεχίσουν να αποπληρώνουν τις δόσεις.

βερνητικών ανακοινώσεων για τα μέτρα στήριξης της οικονομίας, τα επιτελεία των τραπεζών παρακολουθούν τις εξελίξεις και είναι σε συνεχή επαφή με εκπροσώπους επιχειρήσεων από όλους τους κλάδους.

Η επιδείνωση της ρευστότητας σε κρίσιμους κλάδους, όπως ο τουρισμός, αποτελεί την άμεση επίπτωση που αναμένουν οι τρά-

τουρισμού, παρά το γεγονός ότι είναι και από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους.

Εκτός από τις επιχειρήσεις, αντίστοιχοι προβληματισμοί υπάρχουν και για άλλες επαγγελματικές κατηγορίες και φυσικά και για τα νοικοκυριά, πολλά από τα οποία κατάφεραν έπειτα από αλλεπάλληλες ρυθμίσεις να orthοποδήσουν από την κρίση και να τακτοποιήσουν τις οφειλές τους προς τις τράπεζες. Όπως χαρακτηριστικά εξηγούν τραπεζικά στελέχη, ο κίνδυνος είναι διπλός και αφορά γενικότερα την κουλτούρα πληρωμών που υπάρχει στη χώρα είτε σε επίπεδο ψυχολογίας είτε σε αντικειμενικό επίπεδο, δηλαδή αδυναμίας να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους.

Το φαινόμενο του COVID-19 και

η ταχύτητα με την οποία εξαπλώνεται διαταράσσουν την καθημερινότητα των πολιτών, μεταβάλλοντας τη συμπεριφορά τους και τις δραστηριότητές τους. Οι μετακινήσεις περιορίζονται, η κατανάλωση υποχωρεί και οι τράπεζες ζουν με τον φόβο ότι, μαζί με την κίνηση στα τραπεζικά καταστήματα που αρχίζει να μειώνεται λόγω αποφυγής των συναθροίσεων, σε δεύτερη μοίρα θα αρχίσει να μπαίνει σταδιακά και η αποπληρωμή των καθημερινών υποχρεώσεων. Όπως σημειώνουν, «καθώς ολοένα και περισσότερα τμήματα της οικονομίας πλήττονται από τις επιπτώσεις του κορωνοϊού επηρεάζοντας όλη την αλυσίδα –από την παραγωγή έως την κατανάλωση–, αυτό δεν μπορεί να αφήσει ανεπηρέαστη την κουλτούρα πληρωμών,

που είναι ούτως ή άλλως ευάλωτη σε εξωτερικούς παράγοντες, ακόμη και αν αυτοί δεν επηρεάζουν άμεσα την οικονομική τους δυνατότητα».

Παρενέργειες

Οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στο μακροοικονομικό περιβάλλον και η ανατροπή των προβλέψεων για την ανάπτυξη, που ήδη προεξοφλείται, είναι πολύ πιθανόν να επηρεάσουν τα σχέδια μείωσης των κόκκινων δανείων που έχουν ανακοινώσει οι τράπεζες για το 2020. Τα σχέδια αυτά παρακολουθούνται στενά από τις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές, που δεν κρύβουν την ανησυχία τους για το μέγεθος των επιπτώσεων όχι μόνο στο χρηματοοικονομικό περιβάλλον αλλά και στην ευρωπαϊκή οικονομία.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέριπτο, κατανοντό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

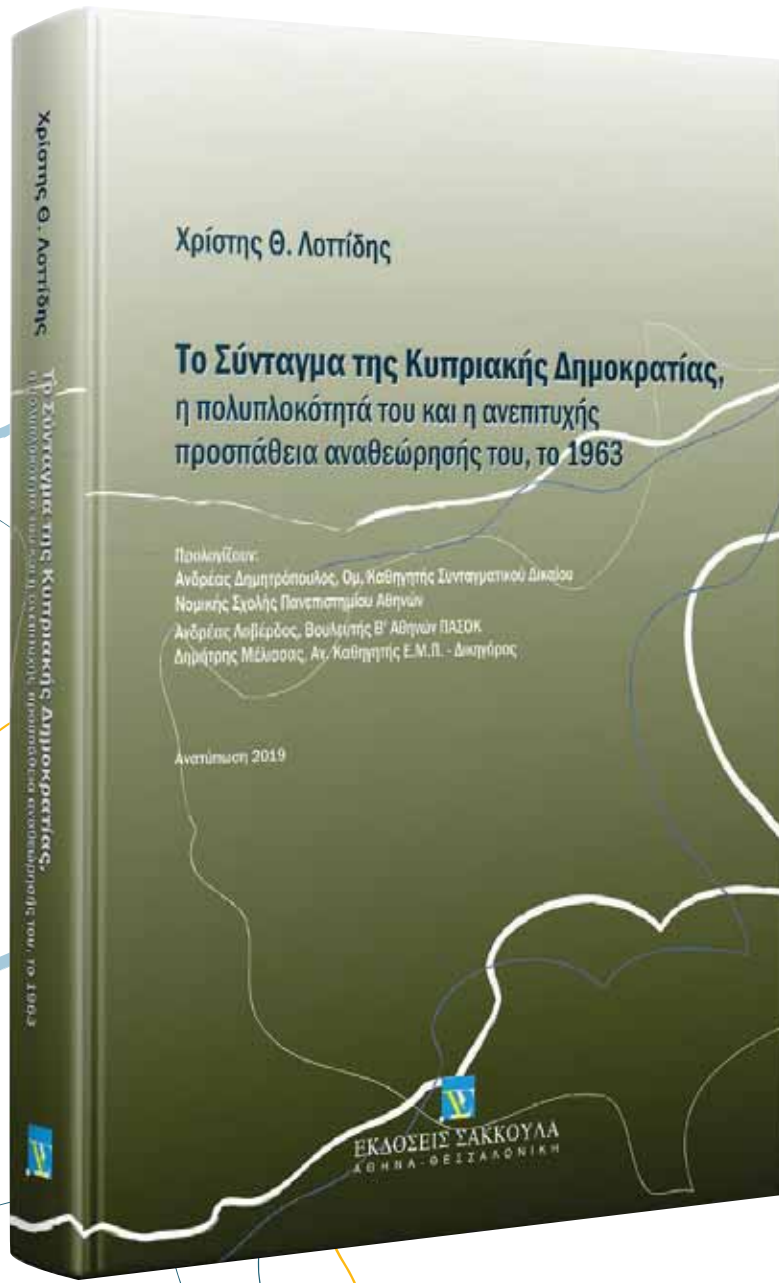
Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΛΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.

ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ινποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνns 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Τι ισχύει για τις έκτακτες άδειες που δίνονται λόγω κορωνοϊού

Ποιοι μπορούν να λάβουν και πόσες ημέρες – Ενδεχόμενο παράτασης του μέτρου

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Με ανοικτό το ενδεχόμενο παράτασης του μέτρου ξεκίνησε η έναρξη ισχύος της δυνατότητας λήψης ειδικής άδειας σε εργαζομένους του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, που έχουν παιδί έως 15 ετών, βάσει της πράξης νομοθετικού περιεχομένου που δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ. Όπως μάλιστα διευκρινίζεται, οι γονείς εργαζόμενοι μπορούν να κάνουν χρήση της άδειας ειδικού σκοπού, εφόσον τα παιδιά: **α)** Είναι εγγεγραμμένα σε βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς. **β)** Φοιτούν σε σχολικές μονάδες υποχρεωτικής εκπαίδευσης. **γ)** Φοιτούν σε ειδικά σχολεία ή σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας των παιδιών.

Σε περίπτωση που εργάζεται μόνο ένας εκ των δύο γονέων, τότε αυτός δεν μπορεί να κάνει χρήση της άδειας.

Προσοχή. Ο εργαζόμενος θα κάνει χρήση μιας ημέρας από την κανονική του άδεια για κάθε τρεις ημέρες της άδειας ειδικού σκοπού, στο πλαίσιο τριμερούς συμμετοχής στο έκτακτο και προσωρινό αυτό μέτρο. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι ο εργαζόμενος δεν μπορεί να λάβει άδεια με μικρότερη διάρκεια τις 4 ημέρες.

Οι κατηγορίες

Μάλιστα, διευκρινίζεται από την ΠΙΝΠ ότι η άδεια μπορεί να ληφθεί εφόσον ένας τουλάχιστον γονέας εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα ως μισθωτός, ακόμα και εάν ο άλλος γονέας είναι ελεύθερος επαγγελματίας. Σε περίπτωση κατά την οποία και οι δύο γονείς είναι μισθωτοί, στον ίδιο ή σε δι-

Όπως διευκρινίζεται στην πράξη νομοθετικού περιεχομένου, η άδεια μπορεί να ληφθεί εφόσον ένας τουλάχιστον γονέας εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα ως μισθωτός, ακόμα και εάν ο άλλος γονέας είναι ελεύθερος επαγγελματίας.

αφορετικούς εργοδότες, με κοινή τους υπεύθυνη δήλωση προς τον εργοδότη ή τους εργοδότες τους γνωστοποιούν ποιος από τους δύο θα κάνει χρήση της άδειας ή, σε περίπτωση που μοιραστούν την άδεια, τα αντίστοιχα χρονικά διαστήματα χρήσης της από καθέναν από αυτούς. Σε περίπτωση που ο ένας γονέας είναι εργαζόμενος στον ιδιωτικό τομέα ενώ ο άλλος στο Δημόσιο, απαιτείται η προσκόμιση στον εργοδότη της υπεύθυνης δήλωσης του εργαζόμενου γονέα στο Δημόσιο ότι δεν έχει κάνει χρήση της άδειας ειδικού σκοπού, προκειμένου ο μισθωτός του ιδιωτικού τομέα να μπορεί να κάνει χρήση της άδειας αυτής.

Σε περίπτωση που εργάζεται μόνο ένας εκ των δύο γονέων,

τότε αυτός δεν μπορεί να κάνει χρήση της άδειας ειδικού σκοπού, εκτός και αν ο γονέας που δεν εργάζεται νοσπλεύεται για οποιονδήποτε λόγο ή νοσεί από τον κορωνοϊό ή είναι άτομο με αναπηρία (ΑμεΑ) και λαμβάνει επίδομα από τον ΟΠΕΚΑ.

Διαζύγιο ή διάσταση

Σε περίπτωση διαζυγίου ή διάστασης γονέων, την άδεια ειδικού σκοπού λαμβάνει ο γονέας ο οποίος έχει την επιμέλεια του παιδιού ή τη γονική μέριμνα, εκτός και αν μεταξύ τους συμφωνήσουν διαφορετικά, σύμφωνα με την κοινή τους υπεύθυνη δήλωση.

Προσοχή όμως. Για να μπορεί εργαζόμενος/η να κάνει χρήση της άδειας ειδικού σκοπού, πρέ-

πει να πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις για λήψη ετήσιας κανονικής άδειας τουλάχιστον έξι ημερών στην εξαήμερη εργασία και πέντε ημερών στην πενήμερη εργασία. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται η ως άνω προϋπόθεση, τότε δικαιούται την άδεια ειδικού σκοπού κατ' αναλογία των ημερών κανονικής άδειας που δικαιούται.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι, για παράδειγμα, νεοπροσλαμβανόμενος με 5ήμερη εργασία, που εργάζεται 2 μήνες, δικαιούται κανονική άδεια 3 ημέρες. Εάν πρέπει να μείνει σπίτι για να κρατήσει το ανήλικο παιδί του, θα μπορεί να λάβει συνολικά 12 ημέρες άδεια ειδικού σκοπού όποτε επιθυμεί μέσα στο διάστημα 11/3 έως 10/4.

λοι μπορούν κατόπιν αίτησης να εργαστούν με μειωμένο ωράριο εργασίας, μέχρι και 25% ημερησίως, χωρίς ανάλογη μείωση των αποδοχών τους. Σε αυτή την περίπτωση, ο υπάλληλος υποχρεούται, μετά την άρση προσωρινής αναστολής λειτουργίας των σταθμών ή σχολικών μονάδων, να απασχοληθεί τις αντίστοιχες ώρες μείωσης του ωραρίου εργασίας, χωρίς αμοιβή υπερωριακής απασχόλησης.

Αν, τέλος, ένας εκ των δύο γονέων απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα και επιλέξει τη χρήση της τηλεργασίας, ο δημόσιος υπάλληλος μπορεί να επιλέξει το μειωμένο

ωράριο και μάλιστα κατά τις ώρες που δεν εργάζεται ο γονέας που απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα.

Ευελιξία - τηλεργασία

Όσοι δεν κάνουν χρήση της άδειας ειδικού σκοπού στον ιδιωτικό τομέα μπορούν να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα τηλεργασίας. Στην ΠΙΝΠ δίνεται το δικαίωμα στον εργοδότη να μπορεί με απόφασή του να καθορίζει ότι η εργασία που παρέχεται από τον εργαζόμενο στον προβλεπόμενο από την ατομική σύμβαση τόπο εργασίας θα πραγματοποιείται με το σύστημα της εξ αποστάσεως εργασίας.

Θα μπορούν να ανανεώνονται χωρίς διαγωνισμό οι συμβάσεις προσωπικού που δραστηριοποιείται στους τομείς της καθαριότητας και των απολυμάνσεων σε δημόσιους φορείς.

λογίων για εξ αποστάσεως εργασία, τόσο το υπουργείο όσο και οι εποπτευόμενοι από αυτό φορείς «δύνανται, κατά παρέκκλιση όλων των κείμενων εθνικών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων, να προσφεύγουν στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης για τη σύναψη συμβάσε-

ων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, μέχρι του ποσού των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, με αντικείμενα ενδεικτικά τη συντήρηση υφιστάμενων κρίσιμων πληροφοριακών συστημάτων του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα».

Το ίδιο ισχύει και για τις συμβά-

Αναστολή πληρωμών φόρων, εισφορών και οφειλών

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Σε δύο στάδια θα αναπτύξει η κυβέρνηση, σύμφωνα με πληροφορίες, τα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων, για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα από τον κορωνοϊό.

Το πρώτο στάδιο θα επικεντρωθεί στην τόνωση της ρευστότητας τους. Στο πλαίσιο αυτό αποφασίστηκε η αναστολή πληρωμής ΦΠΑ και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, που περιγράφεται στην Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία δημοσιεύθηκε χθες σε ΦΕΚ. Η αναστολή φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων αφορά κατ' αρχάς τις επιχειρήσεις των οποίων οι εργασίες διακόπηκαν με απόφαση της κυβέρνησης. Θα ακολουθήσει όμως, πιθανώς σύντομα, ανάλογη πρακτική και για κλάδους που πλήττονται στο σύνολό τους από τον κορωνοϊό. Όλα αυτά θα αποφασίζονται ανάλογα με τις εξελίξεις και με βάση μετρήσιμα αποτελέσματα.

Σε δεύτερο στάδιο, εφόσον χρειαστεί, θα δοθούν άμεσες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις, με τις μικρομεσαίες να βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

Τα σχέδια της κυβέρνησης για την τόνωση της οικονομίας θα παρουσιάσει τη Δευτέρα στο Eurogroup ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας, όπως θα κάνουν και οι υπόλοιποι υπουργοί Οικονομικών. Το συμβούλιο των υπουργών θα προετοιμάσει σήμερα το Euroworking Group που συνεδριάζει με τηλεδιάσκεψη.

Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Σταϊκούρας θα επιδιώξει να αντιμετωπισθεί η Ελλάδα με ευελιξία ως προς την επίτευξη των στόχων για τα πρωτογενή πλεονάσματα, όπως και συμβεί και με τις άλλες χώρες. Δεν είναι, πάντως, ακόμη σαφές αν οι υπουργοί θα συμφωνήσουν να αλλάξουν οι δημοσιονομικοί στόχοι –για όλους, όχι μόνο για την Ελλάδα– ή απλώς να αναγνωρισθούν και να μην επιβαρύνουν τα δημοσιονομικά αποτελέσματα κάποιες συγκεκριμένες δαπάνες, σχετιζόμενες με την αντιμετώπιση του κορωνοϊού. Επίσης, η Ελλάδα θα διεκδικήσει να εξαιρεθούν επιπλέον δαπάνες για το προσφυγικό από τον υπολογισμό του στόχου των πρωτογενών πλεονασμάτων.

Σε ό,τι αφορά τις αναστολές φορολογικών υποχρεώσεων η ΠΙΝΠ προβλέπει τα εξής:

1. Αναστολή καταβολής ΦΠΑ υπό προϋποθέσεις: Σε επιχειρήσεις που επλήγησαν οικονομικά λόγω της εμφάνισης και διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, δύναται να παρατείνεται η προθεσμία καταβολής και να αναστέλλεται η εισπραξιμή οφειλή που έχουν βεβαιωθεί από δηλώσεις ΦΠΑ με ποσό φόρου προς καταβολή (χρεωστικές). Κατά το χρονικό διάστημα παράτασης της προθεσμίας καταβολής και αναστολής εισπράξης, τα οφειλόμενα ποσά δεν επιβαρύνονται με τόκους ή προσσαυξήσεις.

Αδεια τα καταστήματα στο κέντρο της Αθήνας.

Σε δεύτερο στάδιο, εφόσον χρειαστεί θα δοθούν άμεσες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις.

2. Αναστολή εισπράξης βεβαιωμένων οφειλών και παράταση προθεσμίας καταβολής δόσεων. Σε επιχειρήσεις που επλήγησαν οικονομικά λόγω της εμφάνισης και διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, δύναται να παρατείνεται η προθεσμία καταβολής και να αναστέλλεται η εισπραξιμή οφειλή των βεβαιωμένων οφειλών στις ΔΟΥ ή τα ελεγκτικά κέντρα, καθώς και οι προθεσμίες καταβολής των δόσεων ρυθμίσεων ή διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής βεβαιωμένων οφειλών, δεν επιβαρύνεται με τόκους ή προσσαυξήσεις. **3.** Παράταση προθεσμίας καταβολής ασφαλιστικών εισφορών. Με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, δύναται να παρατείνεται η προθεσμία καταβολής ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και οι προθεσμίες καταβολής των δόσεων ρυθμίσεων ή διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής ασφαλιστικών εισφορών από επιχειρήσεις για τους απασχολούμενους μισθωτούς που αμείβονται με μισθό ή ημερομίσθιο, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου, με πλήρη ή μειωμένη ή εκ περιτροπής απασχόληση. Η παράταση της προθεσμίας καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών και των δόσεων ρυθμίσεων ή διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής ασφαλιστικών εισφορών, δεν επιβαρύνεται με τόκους ή προσσαυξήσεις.

Οι πληγείσες επιχειρήσεις ανά κλάδο και ανά περιοχή θα καθορίζονται με αποφάσεις υπουργών.

Με απευθείας αναθέσεις οι προμήθειες του Δημοσίου έως 60.000 ευρώ για τον κορωνοϊό

Με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης μπορούν πλέον οι δημόσιοι φορείς να προμηθεύονται υπηρεσίες και υλικά που περιορίζουν την επέκταση του κορωνοϊού.

Επίσης, το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορεί μέσω διαδικασιών απευθείας ανάθεσης να προμηθεύεται υπηρεσίες και συστήματα τηλεδιάσκεψης και τηλεργασίας αξίας μέχρι 60.000 ευρώ. Ακόμη, θα μπορούν να ανανεώνονται χωρίς διαγωνισμό οι συμβάσεις προσωπικού που δραστηριοποιείται στους τομείς της καθαριότητας και των απολυμάνσεων σε δημόσιους φορείς.

Ειδικότερα, η χθεσινή Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου ορίζει ότι με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομίας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα δοθεί έκτακτη οικονομική ενίσχυση προς το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης με στόχο την κάλυψη των επείγουσών αναγκών αγοράς υλικού και υπηρε-

Αφορούν υλικά απολύμανσης, υπηρεσίες καθαριότητας και συστήματα τηλεργασίας.

σιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, που κρίνονται αναγκαία για την εξ αποστάσεως διενέργεια συνεδριάσεων συλλογικών και μη οργάνων του δημοσίου τομέα, για την εξ αποστάσεως εκτέλεση εργασίας δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργιών και την απομακρυσμένη παροχή υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις.

Επίσης, για χρονικό διάστημα 4 μηνών και με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής με τη χρήση τεχνο-

σεις ανάπτυξης νέων μέσων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) με στόχο την επίτευξη προαναφερόμενων σκοπών και ιδιαίτερα τη συνέχιση της εύρυθμης λειτουργίας του υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων του, όπως επίσης και για την προμήθεια φορητών υπολογιστών, σχετικών ηλεκτρονικών συσκευών και του απαραίτητου λογισμικού για την επίτευξη της εξ αποστάσεως παροχής εργασίας των υπαλλήλων και την παροχή υπηρεσιών για την εγκατάσταση και λειτουργία τους. Ακόμη, μέχρι 60.000 ευρώ θα μπορούν να γίνονται απευθείας αναθέσεις για συμβάσεις παροχής υπηρεσιών φύλαξης, καθαριότητας και απολύμανσης των κτιρίων καθώς και την προμήθεια των αναγκαίων υλικών. Η πρόσκληση θα αναρτάται στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής για χρονικό διάστημα τριών (3) ημερών. Η σύμβαση συνάπτεται

με μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη προσφορά.

Αντίστοιχες διαδικασίες μπορεί να ακολουθήσουν και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), όπως επίσης τα ΑΕΙ και το υπουργείο Τουρισμού. Ειδικά οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών και συστημάτων τηλεδιάσκεψης προσφεύγοντας στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και με απόφαση της οικείας οικονομικής επιτροπής. Εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή η υπάρχουσα δεν επαρκεί, με την ίδια απόφαση γίνεται δεσμευτική εισήγηση για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, η οποία εγκρίνεται υποχρεωτικά από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται αναλογικά και στα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗΣ

Η απουσία χρεώσεων στρέφει πελάτες στις ψηφιακές τράπεζες

Αναμένονται ζημίες πολλών δισ. για τις παραδοσιακές, κατά την επόμενη 5ετία

Νέα απειλή για τις παραδοσιακές τράπεζες παγκοσμίως αποτελούν οι νέες τεχνολογικές εταιρείες που έχουν εισβάλει στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Σύμφωνα με έρευνα της εταιρείας συμβούλων και ανάλυσης δεδομένων Accenture, οι πελάτες «μεταναστεύουν» στις ψηφιακές τράπεζες διότι αυτές δεν χρεώνουν προμήθειες και ως αποτέλεσμα οι μεγάλες τράπεζες ενδέχεται να χάσουν δισεκατομμύρια δολάρια στα επόμενα τρία έως πέντε χρόνια. Παράλληλα, τα έσοδα των τραπεζών θα πληγούν περαιτέρω, καθώς σε ορισμένες αγορές παρατηρείται ήδη η τάση μείωσης των τραπεζικών προμηθειών προκειμένου να προστατευθούν οι πελάτες. Σύμφωνα με την έκθεση της Accenture, τα έσοδα των παραδοσιακών τραπεζών πρόκειται να μειωθούν κατά μέσον όρο 5% λόγω της υποχρεωτικής μείωσης των προμηθειών σε ορισμένες αγορές και εξαιτίας του αυξημένου ανταγωνισμού με τις ψηφιακές τράπεζες. Οι τελευταίες προσφέρουν ένα τεράστιο εύρος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, μεταξύ άλλων τη μεταφορά χρημάτων διεθνώς, με χαμηλότερες ή και σε ορισμένες περιπτώσεις χωρίς καμία προμήθεια.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της αμερικανικής ψηφιακής τράπεζας Chime, η οποία δεν χρεώνει καμία προμήθεια για υπερανάληψη έως και 100 δολαρίων. Επίσης, η Revolut, η οποία έχει έδρα στο Λονδίνο, προσφέρει στους πελάτες της τη δυνατότητα μεταφοράς χρημάτων σε ξένο νόμισμα στην πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία.

«Είτε σε ένα χρόνο είτε σε πέντε χρόνια, τα δισεκατομμύρια εσόδων τα οποία συγκεντρώνουν κάθε χρόνο οι παραδοσιακές τράπεζες από βασικές υπηρεσίες και χρεώσεις, όπως για παράδειγμα η προμήθεια υπερανάληψης, θα μειωθούν αισθητά», σύμφωνα με τον Άλαν Μακ Εντάρ, επικε-

Αξιοποιώντας την τεχνητή νοημοσύνη ή άλλες τεχνολογίες, προκειμένου να χτίσουν προσωπικές σχέσεις με τους πελάτες τους, οι μεγάλες τράπεζες θα μπορούσαν να αυξήσουν σταδιακά τα έσοδά τους κατά 9% κατά μέσον όρο, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Accenture.

Τα έσοδα των συμβατικών τραπεζών θα ελαττωθούν κατά μέσον όρο 5%, λόγω της υποχρεωτικής μείωσης των προμηθειών.

φαλής του τραπεζικού τμήματος της Accenture. «Οι τράπεζες που έχουν παρατηρήσει αυτή τη μείωση των εσόδων και αλλάζουν τη στάση τους προληπτικά, βοηθώντας τους πελάτες να διαχειριστούν καλύτερα τα χρήματά τους, θα κερδίσουν την εμπιστοσύνη των πελατών, γεγονός που ευνοεί και τις δύο πλευρές. Η οικονομική λογική είναι απλή: οι καλύτερες συμβουλές έχουν ως αποτέλεσμα τη λήψη καλύτερων αποφάσεων από την πλευρά των

πελατών, δημιουργώντας σε βάθος χρόνου περισσότερα έσοδα για αυτούς – περισσότερα δηλαδή έσοδα, τα οποία θα διαχειριστούν οι τράπεζες εκ μέρους των πελατών τους», συμπλήρωσε ο Μακ Εντάρ.

Η έκθεση της Accenture, η οποία συγκεντρώνει στοιχεία από 15.000 πελάτες τραπεζών και αναλύει τα έσοδα παραδοσιακών τραπεζών από 12 μεγάλες αγορές της Ευρώπης, της Βορείου και Νοτίου Αμερικής και της περιοχής Ασίας - Ειρηνικού, συνιστά τη χρήση των νέων τεχνολογιών για την αναβάθμιση των τραπεζών. Αξιοποιώντας την τεχνητή νοημοσύνη ή άλλες τεχνολογίες, προκειμένου να χτίσουν προσωπικές σχέσεις με τους πελάτες τους, οι μεγάλες τράπεζες θα μπορούσαν να αυξήσουν σταδιακά τα έσοδά τους κατά 9% κατά μέσον όρο, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Accenture. Για

παράδειγμα, οι τράπεζες θα μπορούσαν να παρέχουν συμβουλές και καθοδήγηση σε πελάτη που θέλει να προχωρήσει σε μια μεγάλη επένδυση. Μάλιστα, το 55% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι διατεθειμένο να πληρώσει μεγαλύτερη προμήθεια προκειμένου να λάβει καλύτερη και πιο προσωποποιημένη εξυπηρέτηση από την τράπεζα.

«Οι τράπεζες σε αγορές που σημειώνουν μεγάλες απώλειες εσόδων, όπως για παράδειγμα στη Βρετανία και στο Χονγκ Κονγκ, έχουν την ευκαιρία να εκμεταλλευτούν το γεγονός ότι βρίσκονταν εκεί πρώτες και να δημιουργήσουν περισσότερα έσοδα, χτίζοντας γέφυρες εμπιστοσύνης με τους πελάτες τους μέσω καθημερινών συμβουλών και διαφάνειας», σύμφωνα με τον Τζούλιαν Σκαν, υψηλόβαθμο στέλεχος στο τραπεζικό τμήμα της Accenture.

Μεταθέτει αποπληρωμή ομολόγων 1,25 δισ. δολ. η Deutsche Bank

Την αποπληρωμή ομολόγων ύψους 1,25 δισ. δολ., όταν αυτά λήξουν τον επόμενο μήνα, θα καθυστερήσει η γερμανική τράπεζα Deutsche Bank. Πρόκειται, σύμφωνα με το Reuters, για μια κίνηση που θα ανοίξει τον δρόμο και σε άλλες τράπεζες να ακολουθήσουν το ίδιο παράδειγμα, σε μια περίοδο μάλιστα που οι αγορές έχουν κλυδωνιστεί λόγω της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Όπως μεταδίδει το Reuters, η μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας ανακοίνωσε την Τετάρτη ότι θα μεταθέσει την αποπληρωμή ομολόγων Additional Tier 1 ύψους 1,25 δισ. δολ. Σημειώνεται ότι τα AT1 ομολόγα, που αποτελούν ένα είδος μετατρέψιμων ομολογιών ή CoCos, θεωρούνται χρέος υψηλού ρίσκου. Μπορεί να τα αποπληρώσει σε μια νέα προθεσμία με ευνοϊκότερες συνθήκες, κάτι που έχουν κάνει και άλλοι χρηματοπιστωτικοί όμιλοι στο παρελθόν.

Οι τράπεζες συνθηθίζουν να αποπληρώνουν αυτά τα ομολόγα με την πρώτη ευκαιρία αντί να πυροδοτούν σενάρια σχετικά με τη ρευστότητά τους. Ωστόσο, αυτό είναι κάτι που μπορεί να αλλάξει, δεδομένου ότι η εξάπλωση του κορωνοϊού έχει περιορίσει τη διάθεση ανάληψης ρίσκου και έχει επιδει-

νώσει τις οικονομικές προσδοκίες. «Εάν οι συνθήκες στην αγορά παραμείνουν ως έχουν, μπορεί να αρχίσουμε να βλέπουμε περισσότερες τράπεζες να εξετάζουν αυτές τις επιλογές», επισήμανε χαρακτηριστικά στο Reuters ο Φίλιππο Αλοάτι, αναλυτής της Federated Hermes.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα χρεόγραφα τύπου AT1 σχεδιάστηκαν στο απόγειο της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 για να διασφα-

Πρόκειται για ένα είδος μετατρέψιμων ομολογιών ή CoCos που θεωρούνται χρέος υψηλού ρίσκου.

λίσουν ότι σε περίπτωση κατάρρευσης μιας τράπεζας το κόστος θα επιβάρυνε τους επενδυτές και όχι τους φορολογούμενους. «Εξαιτίας αυτών των αναταράξεων στις αγορές, αναμένεται ότι οι τράπεζες δεν θα πειράξουν τα χρεόγραφα AT1 και δεν θα τα εξαργυρώσουν», ανέφερε στέλεχος τράπεζας που διαχειρίζεται την πώληση ομολόγων για ευρωπαϊκές εταιρείες.

H Deutsche Bank μπορεί να αποπληρώσει τα ομολόγα σε νέα προθεσμία με ευνοϊκότερες συνθήκες, κάτι που έχουν κάνει και άλλες τράπεζες στο παρελθόν.

Πώς οι ΗΠΑ έχασαν την ευκαιρία ελέγχου του κορωνοϊού

Των **SHERI FINK** και **MIKE BAKER**
THE NEW YORK TIMES

Η λοιμωξιολόγος Ελεν Τσου, από το Σιάτλ, γνώριζε από πολύ καιρό ότι ο χρόνος των ΗΠΑ έληγε. Στα τέλη Ιανουαρίου, το πρώτο κρούσμα της επιδημικής νόσου εντοπίστηκε στην περιοχή της. Αραγε ο άνδρας είχε μολύνει άλλους; Μήπως ο φονικός κορωνοϊός εξαπλωνόταν, χωρίς να ανιχνεύεται, στην κοινότητα; Η δρ Τσου είχε στα χέρια της έναν τρόπο να ελέγξει την περιοχή. Επί μήνες, εκπονούσε ένα ερευνητικό πρόγραμμα για τη γρίπη και μαζί με τους συνεργάτες της συγκεντρωναν δείγματα από ρινικά επιχρίσματα των κατοίκων της περιοχής Πάτζετ Σάουντ, που εμφάνισαν συμπτώματα. Προκειμένου να μετατρέψουν τις διαγνωστικές εξετάσεις έτσι ώστε να ανιχνεύουν τον κορωνοϊό, οι επιστήμονες χρειάζονταν τη βοήθεια των ομοσπονδιακών και πολιτειακών αξιωματούχων. Όμως, όπου και αν στράφηκε η δρ Τσου, η πρότασή της απορρίφθηκε, παρότι τα κρούσματα είχαν εξαπλωθεί από την Κίνα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Στις 25 Φεβρουαρίου, η δρ Τσου έκρινε ότι δεν υπήρχε άλλος χρόνος και άρχισε να πραγματοποιεί, χωρίς κυβερνητική άδεια, εξετάσεις για τον COVID-19. Σύντομα, οι χειρότεροι φόβοι της επαληθεύθηκαν, καθώς εντόπισε τη λοίμωξη σε έναν έφηβο που δεν είχε ταξι-δέψει σε καμία από τις περιοχές όπου καταγράφονταν κρούσματα. Ετσι, επιβεβαιώθηκε ότι ο κορωνοϊός εξαπλωνόταν στις ΗΠΑ χωρίς να το έχει πάρει ειδηση κανείς. «Πρέπει να υπάρχει παντού» σκέφτηκε με τρόμο η δρ Τσου. Λίγο αργότερα, οι ομοσπονδιακές αρχές θα διαπίστωναν ότι αυτό ίσχυε και ο κορωνοϊός είχε ήδη προκαλέσει

τους δύο πρώτους από τους συνολικά 22 θανάτους.

Η κατηγορηματική άρνηση των ομοσπονδιακών αρχών να εγκρίνουν την πρόταση της δρος Τσου και να μετατρέψουν τη διαγνωστική εξέταση της γρίπης ήταν μία από τις πολλές χαμένες ευκαιρίες, που άφησαν τους υγειονομικούς φορείς των ΗΠΑ να παλεύουν στο σκοτάδι, καθώς η επιδημία εξαπλωνόταν. Οι διαρκείς καθυστερήσεις στα διαγνωστικά τεστ κατέστησαν ανέφικτο τον σχηματισμό σαφών εικόνων για τις πραγματικές διαστάσεις της επιδημίας, η οποία πλέον έχει μεταδοθεί σε 36 Πολιτείες και στην Ουάσινγκτον D.C.

Ο δρ Ρόμπερτ Ρέντφιλντ, επικεφαλής των Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης (CDC), τόνισε ότι η άμεση δράση είναι επιτακτική, επισημαίνοντας ωστόσο ότι παρά την κακή αρχή, υπάρχει ακόμα χρόνος ώστε ννα ελεγχθεί το πρόβλημα στις ΗΠΑ. Ακόμα και σήμερα, όμως, παραμένει άγνωστο πόσοι Αμερικανοί έχουν ελεγχθεί. Το CDC αναφέρει ότι έχουν γίνει 8.500 εξετάσεις από την αρχή της επιδημίας. Συγκριτικά, η Νότια Κορέα, όπου το πρώτο κρούσμα εμφανίστηκε την ίδια περίοδο με τις ΗΠΑ, έχει τη δυνατότητα ελέγχου 10.000 ανθρώπων ημερησίως. Ακόμη, όμως, και όταν το CDC δημιουργήσει το δικό του διαγνωστικό τεστ και το πρόωθησε στους υγειονομικούς φορείς, πολλοί ειδικοί διαμαρτυρήθηκαν ότι οι εξετάσεις που είχαν λάβει ήταν εντελώς αναξιόπιστες. Το CDC δεσμεύθηκε ότι θα τα αντικαταστήσει τάχιστα, κάτι που δεν συνέβη επί εβδομάδες. Μόνο πέντε κρατικά εργαστήρια είχαν τη δυνατότητα πραγματοποιήσις διαγνωστικών ελέγχων και κανένα από αυτά δεν βρισκόταν στη Νέα Υόρκη ή στην Ουάσινγκτον.

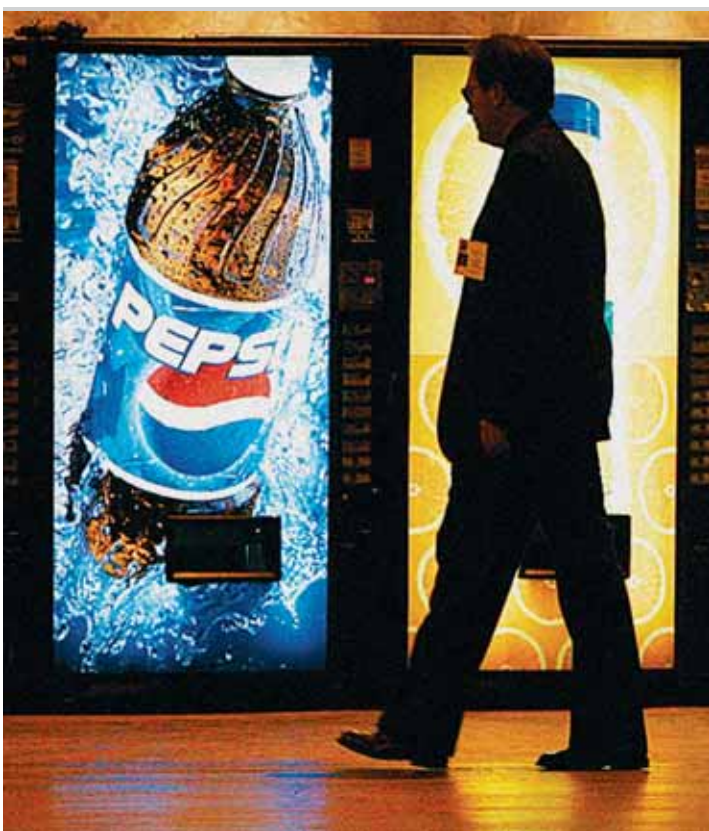
Εξαγορά της Rockstar Energy από την PepsiCo

Την παρουσία της στον αναδυόμενο κλάδο των ενεργειακών ποτών επιθυμεί να ισχυροποιήσει η αμερικανική εταιρεία PepsiCo, η οποία ανακοίνωσε πως συμφώνησε να προχωρήσει στην εξαγορά της Rockstar Energy Beverages έναντι του ποσού των 3,85 δισ. δολ.

Το συγκεκριμένο deal αντανakλά την τάση αρκετών παικτών της αγοράς όπως ο όμιλος PepsiCo αλλά και η Coca-Cola να αναδιομορφώσουν το χαρτοφυλάκιο των προϊόντων τους, μειώνοντας την εξάρτησή τους από ανθρακούχα ποτά που περιέχουν ζάχαρη. Ετσι στρέφονται σε επιλογές που δελεάζουν καταναλωτές αρκετά ευαίσθητοποιημένους σε θέματα υγείας, όπως είναι οι millennials. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα των Financial Times,

Στόχος της PepsiCo η ενίσχυση της παρουσίας της στα ενεργειακά ποτά – Στα 3,85 δισ. δολ. το τίμημα.

ούτε ο όμιλος PepsiCo αλλά ούτε και ο ανταγωνιστής του η Coca-Cola διαθέτουν στο χαρτοφυλάκιο τους κάποιο μεγάλο brand που να ανήκει στην κατηγορία του ενεργειακού ποτού. Μάλιστα, εκτιμάται ότι η συγκεκριμένη κατηγορία ποτών, στην οποία κυριαρχεί η Red Bull, αναμένεται να σημειώσει αύξηση μεγαλύτερη των 80 δισ. δολ. μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια. Η εξαγο-

Το συγκεκριμένο deal αντανakλά την τάση αρκετών παικτών της αγοράς, όπως ο όμιλος PepsiCo αλλά και η Coca-Cola, να αναδιομορφώσουν το χαρτοφυλάκιο των προϊόντων τους, μειώνοντας την εξάρτησή τους από ανθρακούχα ποτά που περιέχουν ζάχαρη.

ρά αυτή πραγματοποιήθηκε και σε μία περίοδο κατά το οποίο το ενδιαφέρον για τα παραδοσιακά αναψυκτικά είναι μειωμένο.

Ο διευθύνων σύμβουλος της PepsiCo, Ραμόν Λαγουάρντα, περιέγραψε την εξαγορά ως «μεγάλη στρατηγικής σημασίας», ενώ πρόσθεσε ότι αυτή θα επιτρέψει στον όμιλο να ενισχύσει την παρουσία του ενεργειακού ποτού Rockstar στην αγορά, αλλά και

να διευρύνει και την δική του παρουσία σε αυτή την κατηγορία αναψυκτικών, όπου διαθέτει brand όπως το Mountain Dew. Σε ανακοίνωσή της η εταιρεία επισήμανε πως η συγκεκριμένη συναλλαγή, που βρίσκεται σε μία διαδικασία εγκρίσεων, δεν θα επηρεάσει τα έσοδα και τα κέρδη της το τρέχον έτος. Το deal αναμένεται να ολοκληρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2020.

2

Γίνεται ξενοδοχείο το ιστορικό υπερωκεάνιο «SS United States»

Αναζητείται λιμάνι που θα το φιλοξενήσει – 500 εκατ. δολ. το κόστος ανακαίνισης

Με διαφορετικό ρόλο, ως ξενοδοχείο ή Airbnb, ενδέχεται να αναβιώσει το αμερικανικό υπερωκεάνιο «SS United States», το οποίο βρίσκεται εκτός λειτουργίας εδώ και περίπου μισόν αιώνα. Αυτό το διάστημα το ιστορικό πλοίο έχει περάσει από τα χέρια πολλών ιδιοκτητών, οι οποίοι προσπάθησαν ανεπιτυχώς να του δώσουν νέα πνοή. Ο τελευταίος του ιδιοκτήτης δέχθηκε να συνεργαστεί με το μεστικό γραφείο RXR Realty, ώστε το πλοίο να μετατραπεί σε ένα μοντέρνο χώρο διαμονής και ψυχαγωγίας.

Το τεραστίων διαστάσεων πλοίο (301 μέτρα σε μήκος) είχε κάνει το παρθενικό του ταξίδι το 1952 και αποτελούσε σύμβολο της μηχανολογικής και οικονομικής δύναμης των ΗΠΑ. Στο πρώτο υπερατλαντικό ταξίδι από τη Νέα Υόρκη στο Λονδίνο, το «SS United States» κατέρριψε το ρεκόρ ταχύτητας, καθώς το αμερικανικό υπουργείο Αμύνης είχε χρηματοδοτήσει την αγορά των υπερσύγχρονων –για εκείνη την εποχή– μηχανών που έφερε το πλοίο, χωρίς αυτό να γίνει γνωστό στο ευρύ κοινό. Η αμερικανική κυβέρνηση είχε επέλθει στην κατασκευή του πλοίου, διότι ευελπιστούσε ότι στην περίπτωση που ξεσπούσε πόλεμος το «SS United States» θα μπορούσε να διασχιζει τον Ατλαντικό με 15.000 στρατιώτες χωρίς ανεφοδιασμό.

«Το πλοίο αντιπροσωπεύει μια ιστορική στιγμή, στην οποία τα πάντα ήταν δυνατό να συμβούν», σχολίασε η Σούζαν Γκιμς, πρόεδρος του οργανισμού προστασίας του «SS United States» και εγγονή του αρχιτέκτονα του πλοίου. «Δεν αφορούσε μόνο το πλοίο, αλλά και τη δυνατότητα του έθνους να διαπρέπει», συμπλήρωσε η ίδια, σύμφωνα με το Bloomberg.

Η ευρεία χρήση των αεροσκαφών τη δεκαετία του 1960 οδήγησε στην αχρήστευση του πλοίου και τη μόνιμη αγκυροβόλησή του το 1969. Επίδοχοι επενδυτές

Το τεραστίων διαστάσεων πλοίο (μήκους 301 μέτρων) είχε κάνει το παρθενικό του ταξίδι το 1952 και αποτελούσε σύμβολο της μηχανολογικής και οικονομικής δύναμης των ΗΠΑ. Στο πρώτο υπερατλαντικό ταξίδι από τη Νέα Υόρκη στο Λονδίνο, το «SS United States» κατέρριψε το ρεκόρ ταχύτητας.

Αν το εγχείρημα πετύχει, «το πιο διάσημο πλοίο που δεν βούλιαξε» θα αποκτήσει ξανά ζωή έπειτα από 51 χρόνια.

έσπευσαν να αγοράσουν «το πιο διάσημο πλοίο που δεν βούλιαξε», όπως είχε χαρακτηριστεί, αλλά όλες οι προσπάθειες απέτυχαν. Ως αποτέλεσμα, το εμβληματικό «SS United States» βρίσκεται εδώ και δύο δεκαετίες σε προβλήματα Φιλαδέλφειας σε άθλια κατάσταση.

Παρ' όλα αυτά, ο Σκοτ Ρέχλερ, επικεφαλής του μεσιστικού γραφείου RXR Realty, θεωρεί ότι η

κατάσταση του πλοίου –με χαλασμένες πόρτες και χωρίς έπιπλα– είναι ιδανική, διότι είναι σαν ένας λευκός καμβάς. «Η ιδέα είναι να χτίσουμε έναν σπουδαίο δημόσιο χώρο, όπου θα μπορεί κάποιος να περάσει τη μέρα του και να γίνει μέρος της ιστορίας», σχολίασε ο Ρέχλερ, σύμφωνα με το Bloomberg.

Απόφαση

Πριν από μερικά χρόνια, ο Ρέχλερ αναζητούσε νέα τοποθεσία για να δημιουργήσει καταλύματα, τα οποία θα διέθετε αποκλειστικά μέσω της Airbnb. Βλέποντας την τάση της πλατφόρμας προς εναλλακτικές μορφές καταλυμάτων, όπως για παράδειγμα τα δεντρόσπιτα, ο Ρέχλερ αποφάσισε ότι η νέα τοποθεσία θα ήταν σε πλοίο. Συγκεκριμένα, η ιδέα του «SS United States» προέκυψε ύστερα από σύσταση του διευθύνοντος συμβούλου της Airbnb, Μπράιαν Τσέσκι.

Πέρυσι λοιπόν, ο Ρέχλερ προσέγγισε τον ιδιοκτήτη του ιστορικού υπερωκεάνιου και άρχισε να προτείνει σχέδια για την αναβίωσή του. Η RXR έχει ήδη προωθήσει την ιδέα σε σε οκτώ αμερικανικές πολιτείες, μεταξύ αυτών η Νέα Υόρκη και το Σαν Φρανσίσκο, αναζητώντας τοποθεσία για την αγκυροβόληση του πλοίου.

Στην περίπτωση που οι τοπικές κυβερνήσεις δείξουν επίσημο ενδιαφέρον για τη φιλοξενία του «SS United States» στις προβλήτες τους, τότε η ανακαίνισή του ενδέχεται να ξεκινήσει μέχρι το τέλος του 2020. Η ανακαίνιση θα κοστίσει περίπου 500 εκατομμύρια δολάρια για τη δημιουργία δωματίων, εστιατορίων, χώρων διασκέδασης και ενός μουσείου, το οποίο θα αναδεικνύει την ιστορία του πλοίου.

Σταδιακά επανέρχεται η κινεζική οικονομία

Η οικονομία της Κίνας αρχίζει να επανέρχεται αργά αλλά στους κανονικούς ρυθμούς της, ενώ η κυβέρνηση κάνει λόγο για πρόοδο στη μάχη, που δίνει κατά της επιδημίας του κορωνοϊού. Η ασθένεια ήδη μετράει στη χώρα 3.100 νεκρούς, ενώ ασθενούν δεκάδες χιλιάδες κάτοικοι σε κατ' οίκον περιορισμό.

Η κατανάλωση έχει περιοριστεί και πολλά εργοστάσια ακόμα δεν λειτουργούν πλήρως, λόγω υπερφορτωμένων συστημάτων εφοδιαστικής αλυσίδας, μειωμένου προσωπικού ή ελλείψεων σε πρώτες ύλες και προμήθειες.

Σύμφωνα με εκτίμηση του Bloomberg Economics, η οικονομία λειτουργεί κατά 70% έως 80% στην Κίνα, ενώ ο κορυφαίος κινεζικός επενδυτικός οίκος China International Capital φέρει το ποσοστό στο 76% της παραγωγικής ικανότητας. Τον Φεβρουάριο η κινεζική κυβέρνηση έθεσε σε εφαρμογή δέσμη μέτρων για να συνδράμει τις επιχειρήσεις για να επαναιετοεργήσουν, όπως τη μείωση ενοικίων, την κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών, την αυξημένη δανειοδότηση στις μικρές εταιρείες, καθώς και φοροελαφρύνσεις.

Επίσης, η Κεντρική Τράπεζα μείωσε το βασικό επιτόκιο δανεισμού, διοικετώντας περισσότερο ρευστό στο σύστημα για να κορηγούν ευκολότερα πιστώσεις οι τράπεζες σε πληθίσεις εταιρείες.

Σε επίπεδο ζήτησης γαιάνθρακα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αυτή στις αρχές της εβδομάδας ήταν η υψηλότερη από την 21η Ιανουαρίου αλλά και πάλι είναι 20% χαμηλότερη από το 2019. Σε έρευνα 150 και πλέον αμερικανικών επιχειρήσεων στην Κίνα στα μέσα Φεβρουαρίου μόνον το 18% ανέμενε επαναφορά στην κανονικότητα στα τέλη του προηγούμενου μηνός, ενώ το 28% την τοποθετούσε στα τέλη Μαρτίου. Επιπλέον, η επιδημία του κορωνοϊού έχει δημιουργήσει ένα δίλημμα στην κινεζική κυβέρνηση, η οποία θέλει να αναζωογονήσει την οικονομική δραστηριότητα.

Από τη μία οι τιμές για τα βιομηχανικά αγαθά χονδρικής μειώνονται, από την άλλη ο πληθωρισμός στις τιμές καταναλωτή

Σε επίπεδο ζήτησης γαιάνθρακα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, στις αρχές της εβδομάδας ήταν η υψηλότερη από την 21η Ιανουαρίου, αλλά και πάλι είναι κατά 20% χαμηλότερη από το 2019.

Πλέον, η παραγωγική δυνατότητα υπολογίζεται στο 70%-80% των προ επιδημίας επιπέδων.

έφθασε σε υψηλά επίπεδα δεκαετίας. Όπως επισημαίνει ο οικονομολόγος Γιανγκ Γουεϊζιάο της χρηματιστηριακής εταιρείας Founder Securities, «από τη μία παρατηρείται άνοδος τιμών στα αγαθά, που δυσκολεύει τους καταναλωτές και από την άλλη οι κινεζικές εταιρείες χάνουν την τιμολογιακή τους δύναμη – η εγχώρια ζήτηση ανακάμπτει, αλλά όχι και η διεθνής, η οποία φθίνει».

Τον Φεβρουάριο οι τιμές τροφίμων αυξήθηκαν 21,9% σε ετήσια βάση έναντι του 20,6% του Ιανουαρίου, αγγίζοντας ιστορικά υψηλά επίπεδα. Τον Απρίλιο του 2008 στη διάρκεια της κρίσης οι τιμές τροφίμων είχαν εκτιναχθεί 22,1%, επίπεδα πρωτοφανή. Αυτή τη φορά, πάντως, παρατηρήθηκαν εκτεταμένες ελλείψεις τροφίμων εξαιτίας των περιορισμών στις μεταφορές και της αναστολής της παραγωγής στα εργοστάσια, ώστε να ανασχευθεί η μετάδοση του ιού. Από την άλλη, οι άνθρωποι έκαναν έφοδο στα σουπερ μάρκετ για να αποθηκεύσουν τρόφιμα και οι τιμές τους εκτινάχθηκαν.

770 δισ. ευρώ για επενδύσεις σε 5G μέχρι το 2025

Τεράστιος είναι ο όγκος των προγραμματισμένων επενδύσεων από τους παρόχους τηλεπικοινωνιών για τα επόμενα πέντε χρόνια, σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ), με τη συντριπτική πλειονότητα των επενδύσεων να δρομολογείται στην ανάπτυξη δικτύων 5ης γενιάς (5G).

Συγκεκριμένα, οι πάροχοι πρόκειται να διοχετεύσουν κατά την περίοδο 2020 έως 2025 συνολικές επενδύσεις της τάξεως του 1 τρις. ευρώ. Το 80% αυτών, δηλαδή 770 δισεκατομμύρια ευρώ, θα διοχετευθεί σε δραστηριότητες σχετικές με την τεχνολογία 5G.

Προς το παρόν, η τεχνολογία 5G, που υπόσχεται ταχύτητα έως και 100 φορές μεγαλύτερη από τα δίκτυα της προηγούμενης γενιάς (4G), διατίθεται σε 24 αγορές σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΣΕΠΕ, οι αγορές αυ-

Η τεχνολογία 5G θα συνεισφέρει 1,96 τρις. ευρώ στην παγκόσμια οικονομία μέχρι το 2034.

τές είχαν προμνηστευτεί την τεχνολογία 5G από περίπου 46 παρόχους τηλεπικοινωνιών μέχρι το τέλος του Ιανουαρίου.

Στην πλειονότητά τους, τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας εξακολουθούν μέχρι σήμερα να χρησιμοποιούν την τεχνολογία 4G. Συγκεκριμένα, το 4G εξυπηρετεί το 52% των παγκόσμιων συνδέσεων επικοινωνιών με κινητά τη-

Προς το παρόν, η τεχνολογία 5G, που υπόσχεται ταχύτητα έως και 100 φορές μεγαλύτερη από τα δίκτυα της προηγούμενης γενιάς (4G), διατίθεται σε 24 αγορές σε όλο τον κόσμο.

λέφωνα, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΣΕΠΕ.

Σύμφωνα, ωστόσο, με σχετική έκθεση της Ενωσης Διαχειριστών Κινητής Τηλεφωνίας (GSMA), μέχρι το 2025 τα δεδομένα πρόκειται να ανατραπούν, αφού τα δίκτυα 5G θα χρησιμοποιούνται για το 56% των επικοινωνιών με κινητά.

«Κατά τη διάρκεια των τε-

λευταίων 12 μηνών έχουμε δει εκατομμύρια καταναλωτές να μεταναστεύουν στο 5G, ενώ οι επιχειρήσεις αρχίζουν να αξιοποιούν τις μεγάλες δυνατότητες, τις οποίες υπόσχεται η νέα τεχνολογία», όπως αναφέρεται στη σχετική έκθεση της GSMA.

Στήριξη στην οικονομία

Σύμφωνα με την έκθεση της

GSMA, η τεχνολογία 5G θα συνεισφέρει 2,2 τρις. δολάρια ή 1,96 τρις. ευρώ στην παγκόσμια οικονομία μέχρι το 2034. Από την αξιοποίηση του νέου δικτύου πρόκειται να επωφεληθούν περισσότερο οι κλάδοι της μεταποίησης, οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, και οι κλάδοι χρηματοπιστωτικών και επαγγελματικών υπηρεσιών.

Συνολικά, το 2019 ο κλάδος της κινητής τηλεφωνίας συνεισέφερε 4,1 τρις. δολάρια στην παγκόσμια οικονομία ή άλλως το 4,7% του παγκόσμιου ΑΕΠ, σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ.

Στον συγκεκριμένο κλάδο απασχολήθηκαν το 2019 με άμεσο ή με έμμεσο τρόπο περίπου 30 εκατομμύρια εργαζόμενοι. Επιπλέον, ο κλάδος κινητής τηλεφωνίας πλήρωσε συνολικά φόρους ύψους 490 δισ. δολαρίων, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα δημόσια ταμεία.

Στο τέλος του 2019, οι χρήστες κινητής τηλεφωνίας ανέρχονταν στα 5,2 δισ., σύμφωνα με την έκθεση της GSMA. Οι αναλυτές της αγοράς και οι ειδικοί που συμμετείχαν στην έρευνα προβλέπουν ότι ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο, αγγίζοντας τα 5,8 δισ. συνδρομητές μέχρι το τέλος του 2025. Ο αριθμός αυτός μεταφράζεται στο 70% του παγκόσμιου πληθυσμού.

Σχεδόν το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού το 2019 και συγκεκριμένα 3,8 δισ. άτομα συνδέθηκαν στο Διαδίκτυο μέσω φορητών συσκευών, ποσοστό που αναμένεται να φτάσει το 61% ή διαφορετικά τα 5 δισ. άτομα μέχρι το τέλος του 2025, σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ.

Μετ' εμποδίων η τηλεργασία στην Ιταλία

Μεγάλη πρόκληση για την πλειονότητα των Ευρωπαίων πολιτών θα αποτελέσει η στροφή προς την τηλεργασία, την εργασία από το σπίτι, ύστερα από την έξαρση που σημειώνει η επιδημία του κορωνοϊού σε όλο τον κόσμο. Ήδη αρκετές επιχειρήσεις στην Ευρώπη εφαρμόζουν το συγκεκριμένο καθεστώς εργασίας, σε μία προσπάθεια να περιορίσουν τη μετάδοση του ιού, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα. Όμως, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευμα το πρακτορείο Bloomberg, 6 στους 10 εργαζομένους στην Ευρώπη δεν έχουν εργαστεί ποτέ από το σπίτι τους το 2018. Στην Ιταλία, η πρώτη χώρα παγκοσμίως που βρίσκεται σε καραντίνα, το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 67%, ενώ λιγότερο από το 25% των νοικοκυριών έχει πρόσβαση σε Ιντερνετ υψηλής ταχύτητας. Αυτό σημαίνει ότι η Ιταλία, που σημειώνει και τον υψηλότερο αριθμό κρουσμάτων στην Ευρώπη, δεν είναι έτοιμη για να εφαρμόσει σύστημα τηλεργασίας.

Υπάρχουν χώρες των οποίων οι οικονομίες είναι βαθιά εξαρτημένες από τη δουλειά σε εργασιακό περιβάλλον. Ενδεικτικά, ο τομέας της μεταποίησης στη Γερμανία αντιπροσωπεύει περίπου το μισό του συνόλου της παραγωγής της. Το γεγονός αυτό λοιπόν καθιστά δύσκολη τη διαδικασία απομάκρυνσης των εργαζομένων από το περιβάλλον εργασίας τους – εάν όχι και αδύνατη. Αντίθετα, η μεταποίηση αντιπροσωπεύει περίπου το 10% της βρετανικής παραγωγής, κάτι που καθιστά την εργασία από το σπίτι πολύ πιο εύκολη. Βέβαια, η

δυνατότητα ή μη των χωρών αλλά και των επιχειρήσεων να υιοθετήσουν ένα τέτοιο μοντέλο, σχετίζεται και με τις υποδομές, που διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Οι χώρες που δεν προσφέρουν λόγω υποδομών, γρήγορο Ιντερνετ, ίσως δυσκολευτούν να στραφούν προς την τηλεργασία. Οι επιχειρήσεις χρειάζεται να παίξουν σημαντικό ρόλο παρέχοντας στους εργαζομένους τον απαραίτητο εξοπλισμό για να συνε-

Μόλις το 25% των νοικοκυριών έχει πρόσβαση σε Ιντερνετ υψηλής ταχύτητας.

χίσουν να δουλεύουν από το σπίτι. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, περίπου τα δύο τρίτα των εταιρειών παρέχουν στους υπαλλήλους τηλεφωνικές συσκευές, laptop ή tablet, ωστόσο τα στοιχεία αφορούν εταιρείες που έχουν τουλάχιστον 10 εργαζομένους. Ωστόσο, το 90% των επιχειρήσεων στην Ευρώπη έχει μικρότερο αριθμό εργαζομένων.

Οικονομολόγοι του πρακτορείου Bloomberg, αναφέρουν ότι κυρίως για τις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες, η εργασία από το σπίτι μπορεί να αποτελέσει εναλλακτικό σχέδιο για έναν αριθμό εταιρειών. Ωστόσο, σημειώνουν πως η επιλογή αυτή δεν είναι εφικτή για ορισμένους εργαζομένους. Αυτός ο περιορισμός αφορά όσους Ευρωπαίους εργαζόμενους εργάζονται στον κλάδο της μεταποίησης (17%), στον κατασκευαστικό κλάδο (7%), στο εμπόριο (14%), στα ξενοδοχεία και στα εστιατόρια (5%).

Σε κίνδυνο η αποπληρωμή εταιρικών ομολόγων 13,5 τρισ. δολ.

Πολλές επιχειρήσεις δεν έχουν επαρκή έσοδα για τις υποχρεώσεις τους

Στη διάρκεια μιας δεκαετίας ιστορικά χαμηλών ή και αρνητικών επιτοκίων, οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο εκμεταλλεύθηκαν στο έπακρον τον φθηνό δανεισμό. Όπως επισημαίνει σχετικό δημοσίευμα των Financial Times, οι επενδυτές δεν έβρισκαν ικανοποιητικές αποδόσεις σε άλλους τίτλους και θεώρησαν δελεαστική διέξοδο τον δανεισμό προς επιχειρήσεις, ενίοτε επισφαλείς επιχειρήσεις. Συγκέντρωσαν έτσι οι επιχειρήσεις δυσθεώρητα χρέη που θα πρέπει να αποπληρωθούν στο εγγύς μέλλον, δηλαδή σε καιρούς εξαιρετικά δύσκολους, στους οποίους αντιμετωπίζουν την κρίση του κορωνοϊού. Ο κίνδυνος είναι, βέβαια, ένα μαζικό κύμα επιχειρήσεων που δεν θα μπορούν να αποπληρώσουν τα χρέη τους.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι εταιρείες εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα πρέπει μέχρι το τέλος του έτους να αποπληρώσουν ομόλογα συνολικής αξίας 13,5 τρισ. δολαρίων. Πρόκειται για χρέος διπλάσιο από το αντίστοιχο που είχε συγκεντρώσει ο επιχειρηματικός τομέας στην αρχή της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, τον Δεκέμβριο του 2008. Μιλώντας στους Financial Times, ο Ρουσίρ Σαρμά, στέλεχος της Morgan Stanley Investment Management, αναφέρει πως μία στις έξι αμερικανικές επιχειρήσεις δεν έχει αρκετά έσοδα για να καλύψει τις πληρωμές των τόκων του χρέους τους. Όπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, πρόκειται για εταιρείες «ζόμπι» που θα μπορούσαν να δανειζόνται επ' άπειρον και να αναβάλλουν το πρόβλημα για όσο θα τους επέτρεπε

Τον κίνδυνο επιβεβαιώνουν οι αγορές ομολόγων, που έχουν οδηγήσει σε ελεύθερη πτώση τα ομόλογα της εταιρείας ενοικίασης αυτοκινήτων Hertz, με τις αποδόσεις τους να έχουν φτάσει το 10%.

η αγορά χρέους. Έχει έρθει, όμως, η ώρα του απολογισμού και η ώρα της αλήθειας.

Ανεξέλεγκτος δανεισμός

Οι επιπτώσεις του ανεξέλεγκτου δανεισμού φάνηκαν μέσα στην εβδομάδα, όταν ο πόλεμος τιμών ανάμεσα στο Ριάντ και στη Μόσχα συνδυάστηκε με τους κραδασμούς που προκάλεσε η επιδημία του κορωνοϊού στις αγορές. Η γενικευμένη καθίζηση οδήγησε σε πτώση τα ομόλογα αμερικανικών ενεργειακών εταιρειών, συνολικής αξίας σχεδόν 110 δισ. δολαρίων. Και όπως επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα, το πρό-

βλημα εκτείνεται πολύ πέραν της βιομηχανίας πετρελαίου και φυσικού αερίου. Σύμφωνα με στελέχη του οίκου πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος από τα εταιρικά ομόλογα ανά τον κόσμο. Οι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης έχουν αρχίσει να προειδοποιούν όσες επιχειρήσεις είναι πιο εκτεθειμένες στις επιπτώσεις της επιδημίας, εκείνες δηλαδή που πλήττονται από τις ακυρώσεις ταξιδιών και κρατήσεων ξενοδοχείων, από τις διακοπές στην εφοδιαστική αλυσίδα ή επειδή οι καταναλωτές αναγκάζονται να αναβάλουν ορισμένες δαπάνες. Οι ακυρώσεις κρατήσεων σε ξενο-

δοχεία καθιστούν ιδιαίτερα πιθανή μια υποβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης των εταιρειών αυτών των ξενοδοχείων.

Αναθεωρήσεις

Η Moody's έχει ήδη αναθεωρήσει επί τα χείρω την πρόβλεψη της για τις πωλήσεις των αυτοκινητοβιομηχανιών ενώ έχει υποβαθμίσει την προοπτική των αεροπορικών εταιρειών, των ξενοδοχειακών ομίλων και των εταιρειών κρουαζιέρας. Και η S&P έχει χαρακτηρίσει «αρνητική» την προοπτική της αμερικανικής εταιρείας διαχείρισης κινηματογράφων National Amusements, όπως, άλλωστε, και των μεγάλων εταιρειών κρουαζιέρας όπως οι Carnival και Royal Caribbean.

Τον κίνδυνο επιβεβαιώνουν οι αγορές ομολόγων που έχουν οδηγήσει σε ελεύθερη πτώση τα ομόλογα της εταιρείας ενοικίασης αυτοκινήτων Hertz, με τις αποδόσεις τους να έχουν φτάσει στο 10%. Την ίδια στιγμή τα ομόλογα της ζημιόγону νεοφυούς εταιρείας γραφείων WeWork έχουν σημειώσει πτώση από τα 90 σεντς ανά δολάριο στα 68 σεντς.

Μάλιστα, η Τζούλι Πάλμερ, στέλεχος της βρετανικής εταιρείας γραφείων WeWork έχουν σημειώσει πτώση από τα 90 σεντς ανά δολάριο στα 68 σεντς. Μάλιστα, η Τζούλι Πάλμερ, στέλεχος της βρετανικής εταιρείας γραφείων WeWork έχουν σημειώσει πτώση από τα 90 σεντς ανά δολάριο στα 68 σεντς. Μάλιστα, η Τζούλι Πάλμερ, στέλεχος της βρετανικής εταιρείας γραφείων WeWork έχουν σημειώσει πτώση από τα 90 σεντς ανά δολάριο στα 68 σεντς.

Υπέρ της διάσπασης τεχνολογικών εταιρειών οι Αμερικανοί πολίτες

Οι αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές στην Ευρώπη, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο, συσπειρώνονται προκειμένου να περιορίσουν τη δύναμη των αμερικανικών τεχνολογικών κολοσσών. Η κοινή γνώμη και ιδίως οι Αμερικανοί φαίνεται πως είναι σύμφωνοι με τις προσπάθειες, καθώς θεωρούν ότι οι τεχνολογικές εταιρείες έχουν συγκεντρώσει στα χέρια τους τεράστια ισχύ.

Σύμφωνα με έρευνα του περιοδικού τεχνολογίας The Verge, περισσότερο από τους μισούς Αμερικανούς (56%) πιστεύουν ότι η κυβέρνηση οφείλει να διασπάσει τις μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες, εφόσον ελέγχουν μεγάλο μερίδιο της οικονομίας. Συγκεκριμένα, οι μισοί από τους ερωτηθέντες θεωρούν ότι η Google και η YouTube θα έπρεπε να διασπαστούν σε δύο εταιρείες. Επιπλέον, η πλειονότητα (72%) θεωρεί ότι η Facebook έχει υπερβολικά μεγάλη ισχύ και παράλληλα μόλις το 41% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι εμπιστεύεται την πλατφόρμα αρκετά ώστε να μοιράζεται σε αυτήν προσωπικά δεδομένα.

Σε γενικό επίπεδο, η έρευνα διαπιστώνει ότι οι Αμερικανοί τρέφουν όλο και μεγαλύτερη αντιπάθεια προς τις τεχνολογικές εταιρείες συγκριτικά με τα ευρήματα παλαιότερης έρευνας που είχε πραγματοποιηθεί κατά την προεκλογική περίοδο του 2016. Σύμφωνα με το The Verge, μόλις το 40% από τους 1.123 Αμερικανούς που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρεί ότι το Facebook συνεισφέρει με θετικό τρόπο στην κοινωνία, ενώ το 25% πιστεύει ότι επιδρά αρνητικά. Το υπόλοιπο 35% εκτιμά ότι το Facebook δεν επηρεάζει θετικά ή αρνητικά τη ζωή του. Όσον αφορά το Twitter, περίπου το ένα τρίτο πιστεύει ότι επιδρά θετικά στην αμερικανική κοινωνία, ενώ αντιθέτως το 20% των ερωτηθέντων απάντησε ότι επιδρά αρνητικά. Διαφορετικά ήταν η στάση των Αμερικανών απέναντι στην Google και στην Amazon, με το 72%

και το 70% αντίστοιχα να θεωρεί ότι έχουν θετικό αντίκτυπο. Επίσης, σε γενικές γραμμές έδωσαν θετική ψήφο στην Apple, στη Microsoft, στη Netflix και στη YouTube. Στο πλαίσιο της ίδιας έρευνας, οι Αμερικανοί κλήθηκαν να απαντήσουν ποια πλατφόρμα εμπιστεύονται περισσότερο για τη διαχείριση των προσωπικών τους δεδομένων. Στην κορυφή της λίστας με το 75% των ψήφων βρίσκεται η Microsoft και αμέσως μετά ακολουθεί η Amazon με την έγκριση του 73% των ερωτηθέντων. Στη συνέχεια βρίσκονται η Netflix, η Apple και η Google, ενώ τελευταία στη λίστα είναι η Facebook.

Κορυφαίος λόγος για να μη χρησιμοποιήσει κανείς το Facebook είναι η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων των χρηστών, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας του The Verge. Μεγάλη μερίδα των ερωτηθέντων απάντησε επίσης ότι δεν θα χρησιμοποιούσε την πλατφόρμα, διότι δεν ενδιαφέρεται για το περιεχόμενο ή επειδή δεν υποστηρίζει την επιχειρηματική προσέγγιση της εταιρείας. Επιπλέον, ορισμένοι δήλωσαν ότι προτιμούν να χρησιμοποιούν διαφορετικές πλατφόρμες επικοινωνίας. Βέβαια, το 79% των ερωτηθέντων απάντησε ότι η Facebook είναι καλύτερη σε σχέση με την Google όσον αφορά τη σύνδεση με οικογένεια και φίλους.

Ωστόσο, φαίνεται πως η χρησιμότητα των υπόλοιπων υπηρεσιών της Google είναι τεράστια, καθώς η συντριπτική πλειονότητα των ερωτηθέντων (85%) απάντησε ότι θα απογοητευόταν εάν η εταιρεία σταματούσε να υπάρχει στην αμερικανική αγορά. Αντίστοιχα, το 81% θεωρεί επίσης πως θα επηρεαζόταν εάν η Amazon σταματούσε να λειτουργεί. Τα ποσοστά μειώνονται αισθητά απέναντι στο Facebook και το Twitter, με το 55% και το 33% αντίστοιχα να δηλώνει ότι θα απογοητευόταν εάν δεν είχε πρόσβαση στις συγκεκριμένες πλατφόρμες.

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

 www.kanali6.com.cy

 www.facebook.com/kanali6

 twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Έναρξη υποβολής αιτήσεων για επιστροφή εισφορών στο ΓεΣΥ

Στις 7 Φεβρουαρίου 2020 δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας η Κ.Δ.Π. 43/2020, αναφορικά με τον Περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμο («Νόμος»). Ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) ασκώντας τις εξουσίες που παρέχονται από τον Νόμο έκδωσε οδηγίες σε σχέση με την επιστροφή ποσού εισφοράς που καταβλήθηκε για ποσό πέραν του μέγιστου ποσού επί του οποίου καταβλήθηκαν εισφορές.

Υπενθυμίζουμε ότι με βάση τις διατάξεις του Νόμου, οι εισφορές στο ΓεΣΥ περιορίζονται στο ανώτατο όριο των Ευρώ 180.000 και ότι σε περίπτωση που έχει καταβληθεί εισφορά επί ποσού πέραν των Ευρώ 180.000, τότε ο εισφορέας δύναται να απαιτήσει την επιστροφή του ποσού της εισφοράς που καταβλήθηκε στον ΟΑΥ για ποσό πέραν των Ευρώ 180.000, υποβάλλοντας σχετικό αίτημα.

Σχετικό έντυπο αιτήματος για επιστροφή εισφοράς εκδόθηκε από τον ΟΑΥ το οποίο θα πρέπει να συμπληρωθεί από τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και να υποβληθεί στον Οργανισμό με τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία για εξέταση, μετά το τέλος του ημερολογιακού έτους στο οποίο καταβλήθηκε εισφορά πέραν του μέγιστου ποσού. Στην περίπτωση καταβολής εισφορών επί αποδοχών μισθωτού πέραν του μέγιστου ποσού, ο εισφορέας δύναται να υποβάλει σχετικό αίτημα επιστροφής πριν το τέλος του ημερολογιακού έτους.

Κανένα ποσό εισφορών δεν θα μπορεί να απαιτηθεί μετά την πάροδο 3 ετών από το τέλος του ημερολογιακού έτους που καταβλήθηκαν. Σημειώνουμε ότι ο υπολογισμός

Ηρόδοτος Χατζηγεωργίου
Φορολογικές Υπηρεσίες, EY Κύπρου

των επιστρεπτέων εισφορών θα γίνεται ανά ημερολογιακό έτος και η σειρά του αθροίσματος των εισφορών θα είναι όπως καθορίζεται στο Άρθρο 19(4)(β) του Νόμου, δηλαδή πρώτα οι αποδοχές σε σχέση με μισθωτούς, αυτοτελώς εργαζόμενους και αξιωματούχους, ακολούθως οι συντάξεις και τέλος τα εισοδήματα.

Το αίτημα επιστροφής θα εξετάζεται μέσα σε περίοδο που δεν ξεπερνά τις 60 ημέρες. Με την έγκριση του αιτήματος ο αιτών θα ειδοποιείται και το επιστρεπτέο ποσό εισφοράς θα καταβάλλεται στον εισφορέα με τραπεζικό έμβασμα εντός 30 ημερών από την ημερομηνία έγκρισης του αιτήματος.

Σε καλό δρόμο

Την ικανοποίησή τους για τον τρόπο που κυλάει μέχρι στιγμής η διαδικασία της αναπροσαρμογής των τιμών ζώνης, εκφράζουν εκπρόσωποι εκτιμητικών εταιρειών ακινήτων. Όπως σημειώνουν, δεν υπάρχουν περιοχές που να μην έχουν καλυφθεί, ενώ ήδη αρκετοί έχουν παραδώσει τις εισηγήσεις τους, παρότι η σχετική προθεσμία λήγει στο τέλος του μήνα.

Πριμοδότηση

Σε αντίθεση με την προηγούμενη διαδικασία, στην προκειμένη περίπτωση έχει επιτραπεί στους εκτιμητές να αναλάβουν και περιοχές τις οποίες να γνωρίζουν καλά, λόγω εντοπιότητας (π.χ. τόπος διαμονής ή τόπος επαγγελματικής στέγης). Μάλιστα, προβλέπεται και πριμοδότηση για τέτοιες περιπτώσεις, ακριβώς επειδή οι τιμές που θα εισηγηθούν θα είναι ακόμα πιο ακριβείς.

Αυξήσεις έως και 50% στις τιμές ζώνης

Εισηγούνται στο υπ. Οικονομικών οι εκτιμητές ακινήτων σε αστικά κέντρα και τουριστικές περιοχές

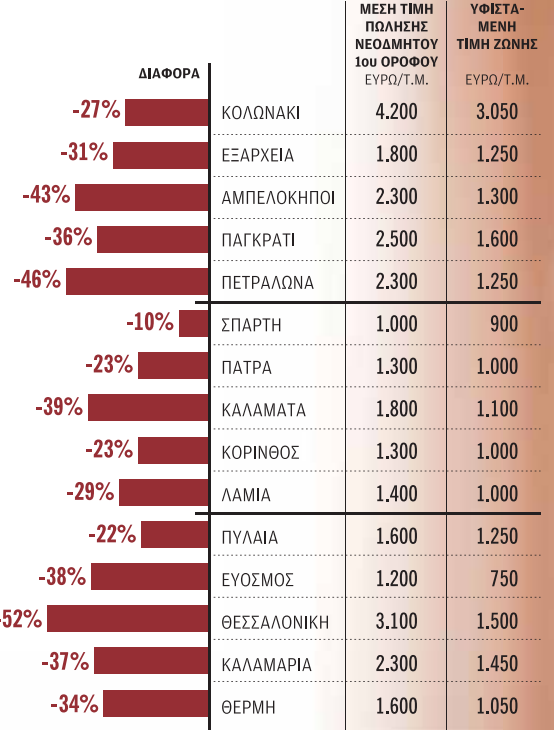
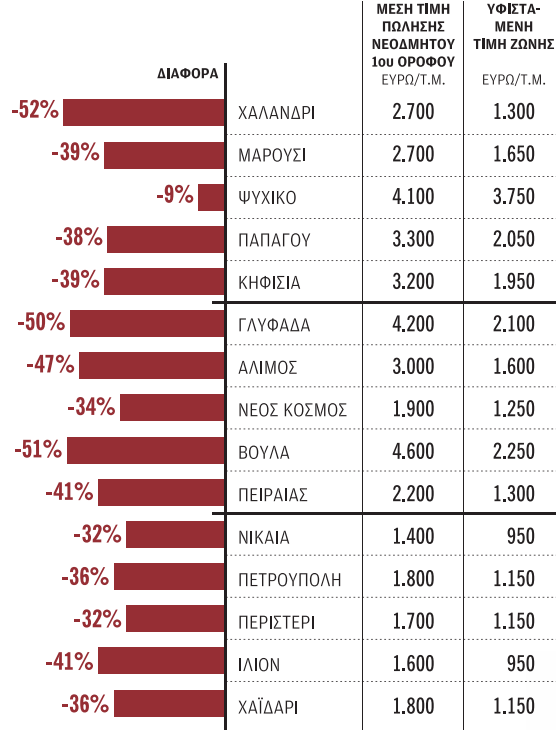
Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ

Αυξήσεις που είναι πιθανό να προσεγγίσουν ακόμα και το 50%, εισηγούνται προς το υπουργείο Οικονομικών οι αρμόδιοι εκτιμητές ακινήτων, στο πλαίσιο της διαδικασίας για την αναπροσαρμογή των τιμών ζώνης ανά την επικράτεια. Κατά μέσον όρο, στις περισσότερες περιοχές εκτιμάται ότι οι αυξήσεις θα διαμορφωθούν περίρι του 20%-30%.

Αυτές εντοπίζονται κατά βάση στα μεγάλα αστικά κέντρα και στις παραθεριστικές - παραθαλάσσιες περιοχές. Αντιθέτως, σε ορεινές περιοχές και απομακρυσμένους οικισμούς, εκτιμάται ότι οι τιμές ζώνης, επί των οποίων υπολογίζονται και οι αντικειμενικές αξίες, θα παραμείνουν σταθερές σε σχέση με την προηγούμενη αναπροσαρμογή του 2018. Σύμφωνα με εκτιμητές που συμμετέχουν στην εν λόγω διαδικασία, οι μεγάλες διαφορές που εντοπίζονται ανάμεσα στις τιμές ζώνης και τις εμπορικές αξίες, αποδίδονται σε μια σειρά παραγόντων.

Όπως σημειώνει στην «Κ» ο κ. Πάνος Χαραλαμπίδης, επικεφαλής της εκτιμητικής εταιρείας Solum Property Solutions, «ένας βασικός λόγος για τις μεγάλες αποκλίσεις που παρατηρούνται έγκειται στο γεγονός ότι κατά την προηγούμενη διαδικασία του 2018, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων δεν ελήφθησαν υπόψη οι εισηγήσεις των εκτιμητών. Ήδη από τότε υπήρχαν σημαντικές διαφορές, καθώς οι εμπορικές τιμές κινούνταν σε σαφώς υψηλότερο επίπεδο σε πληθώρα περιοχών. Ωστόσο, εντέλει, για πολιτικούς λόγους, οι τιμές που υιοθετήσε το υπουργείο Οικονομικών ήταν ελάχιστα υψηλότερες από τις υφιστάμενες», σημειώνει ο κ. Χαραλαμπίδης.Ένα χαρακτηριστικό παρά-

Το άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα στις τιμές ζώνης και στις εμπορικές αξίες

Σταθερές αναμένεται να μείνουν σε ορεινές περιοχές και απομακρυσμένους οικισμούς.

δειγμα, που λειτούργησε άλλωστε και ως «πilotος» για τις υπόλοιπες περιοχές, εντοπίζεται στο Χαλάνδρι. Στο κέντρο του δήμου, η τιμή ζώνης πριν από την πρόσφατη αναπροσαρμογή δεν ξεπερνούσε τα 1.200 ευρώ/τ.μ., ποσό κατά τεκμήριο χαμηλό. Οι εκτιμητές που ανέλαβαν τη συγκεκριμένη ζώνη, εισηγήθηκαν τιμή μεταξύ 1.900 και 2.100 ευρώ/τ.μ.,

πλν όμως το υπουργείο τελικά όρισε την τιμή ζώνης σε μόλις 1.300 ευρώ/τ.μ.

Ένας ακόμη λόγος που έχει οδηγήσει σε σημαντικό άνοιγμα της ψαλίδας οφείλεται στη σημαντική ανάκληση που έχει καταγράψει η αγορά κατοικίας σε πληθώρα περιοχών, όπως για παράδειγμα στο κέντρο της Αθήνας, στα νότια προάστια, αλλά και σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς.

Σε όλες τις παραπάνω περιοχές, η προηγούμενη αναπροσαρμογή ήταν «ήπια» με αυξήσεις που δεν ξεπέρασαν το 15%, όταν ήδη προ διετίας οι τιμές πώλησης είχαν αρχίσει να αυξάνονται. Σήμερα, μετά ακόμα

δύο χρόνια ανάπτυξης, οι εμπορικές αξίες έχουν ενισχυθεί περισσότερο, με αποτέλεσμα η διαφορά με τις ισχύουσες τιμές ζώνης να είναι πολύ μεγάλη.

Για παράδειγμα, στη Γλυφάδα η τιμή ζώνης ανέρχεται σήμερα σε 2.100 ευρώ/τ.μ., όταν η τιμή πώλησης ενός νεόδμητου διαμερίσματος πρώτου ορόφου (επί του οποίου υπολογίζεται κάθε τιμή ζώνης) αγγίζει σήμερα τα 4.100 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, στους Αμπελοκήπους, η τιμή ζώνης δεν ξεπερνάει τα 1.300 ευρώ/τ.μ., όντας 43% χαμηλότερη από την τιμή πώλησης ενός νεόδμητου που εκτιμάται σε 2.300 ευρώ/τ.μ. Στη Θεσσαλονίκη, στο κέντρο της πόλης, η

τιμή ζώνης των 1.500 ευρώ/τ.μ. είναι χαμηλότερη κατά 52% σε σχέση με την εμπορική τιμή των 3.100 ευρώ/τ.μ. που ισχύει για μια νεόδμητη κατασκευή.

Μικρότερες διαφορές, πλν όμως επίσης διψήφιες, παρατηρούνται και στα μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας. Σε ό,τι αφορά παραθεριστικούς προορισμούς, όπως σημειώνει στην «Κ» ο κ. Σπύρος Ράπτης, διευθυντής εκτιμήσεων της REDVIS, εταιρείας παροχής υπηρεσιών ακινήτων, «με βάση την εικόνα που καταγράφουμε μέχρι σήμερα, θα πρέπει να αναμένονται αυξήσεις της τάξεως του 20%-30%, ιδίως στα σημεία που βρίσκονται κοντά στη θάλασσα».

Η επιβράδυνση της διεθνούς οικονομίας θα φρενάρει την άνοδο των τιμών κατοικιών

Σύμφωνα με πληροφορίες, το οικονομικό επιτελείο έχει λάβει γνώση των τάσεων που διαμορφώνονται στην αγορά ακινήτων και στην οικονομία, και ανάλογα πρόκειται να αξιολογήσει τις εισηγήσεις των εκτιμητών για τις νέες τιμές ζώνης και την απαιτούμενη αναπροσαρμογή τους. Ειδικότερα, στελέχη εντός του υπουργείου, με γνώση της διαδικασίας, επισημαίνουν ότι ο παράγοντας της επικείμενης παγκό-

σμιας οικονομικής ύφεσης, ή έστω της επιβράδυνσης της οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως των χωρών που μέχρι σήμερα έχουν τροφοδοτήσει τις αγορές ακινήτων στην Ελλάδα από κατοίκους του εξωτερικού, αναμένεται να έχει καθοριστική επίδραση στη μελλοντική πορεία των αξιών στην ελληνική κτηματαγορά. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα υπάρξει σημαντική επιβράδυνση των τιμών πώλησης ακινήτων τους

επόμενους μήνες, ως αποτέλεσμα της υποχώρησης της ζήτησης από το εξωτερικό, π.χ. για διαμερίσματα στο κέντρο της Αθήνας, εξοχικά σε δημοφιλείς παραθεριστικούς προορισμούς ή κατοικίες στα νότια προάστια της Αττικής. Στο πλαίσιο αυτό, πρόθεση των ιθυνόντων είναι να μην αυξηθούν περαιτέρω οι τιμές ζώνης, ώστε να υπάρχει και ένα περιθώριο μελλοντικής σύγκλισης ανάμεσα στην αντικειμενική και

την εμπορική αξία, λόγω ακριβώς των παραπάνω παραγόντων. Για παράδειγμα, αν για μια περιοχή, όπου σήμερα η τιμή ζώνης ορίζεται στα 1.500 ευρώ/τ.μ., υπάρχει εισήγηση για αύξησή της σε 2.300 ευρώ/τ.μ., με βάση τις εμπορικές τιμές που ισχύουν πλέον, το υπουργείο θα προσανατολιστεί προς μια αύξηση της τάξεως των 2.000 ευρώ/τ.μ., υπολογίζοντας ακριβώς σε μια πιθανή μείωση, ή έστω στα-

θεροποίηση των εμπορικών αξιών στο άμεσο μέλλον.

Πάντως, σύμφωνα με τον κ. Χαραλαμπίδου, είναι επιτακτική ανάγκη και η μείωση των φορολογικών συντελεστών, κυρίως του ΕΝΦΙΑ, αλλά και άλλων φόρων που υπολογίζονται με βάση τις αντικειμενικές αξίες, όπως, για παράδειγμα, το τέλος ακίνητης περιουσίας (ΤΑΠ), οι γονικές παροχές και οι κληρονομίες. Με τον τρόπο αυτό, αφενός

θα υπάρξει κοινωνική αναστάτωση από τις πρόσθετες επιβαρύνσεις στα ακίνητα, σε μια περίοδο άλλωστε που στόχος της κυβέρνησης είναι η ελάφρυνση των βαρών προς τους πολίτες, αφετέρου το δημοσιονομικό αποτέλεσμα θα είναι μηδενικό για το Δημόσιο, δηλαδή θα συνεχίσει να εισπράττει αυτά που επιθυμεί, βάσει του προϋπολογισμού, χωρίς να δημιουργούνται νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Σκηνές από το παρελθόν, με άλλη υφή και διαφορετικές εντάσεις

Είναι αυτοί που πιστεύουν πως τα ζευγάρια περνούν σοβαρές κρίσεις ανά επιταγία. Φαίνεται πως εμείς σαν χώρα επίσης. Το σκηνικό αυτές τις μέρες θυμίζει έντονα αυτό του 2013. Οι δρόμοι άδειοι σε σχέση με τη συνήθη καθημερινότητα και αυτοί που μετακινούνται δεν ξέρουν καλά – καλά γιατί το κάνουν.

Τότε, είχαμε κλειστές τις τράπεζες και δεν ξέραμε τι θα μας ξημέρωνε, τόσο σε προσωπικό όσο και σε επιχειρηματικό/ επαγγελματικό επίπεδο.

Είχαμε μόνο ένα θέμα συζήτησης και κολυμπούσαμε σε αχαρτογράφητα νερά αποσβλωμένοι σαν χάννοι, μη πιστεύοντας το τι μας συνέβαινε.

Η ειδοποιός διαφορά του τότε με το σήμερα είναι πως αυτή η κρίση δεν αφορά μόνο εμάς είναι παγκόσμια και είμαστε όλοι εν δυνάμει θύματά της. Το δε χειρότερο είναι πως μια πιο ολοκληρωμένη αποκοδικοποίησή της καταλήγει στο ότι δεν είναι μόνο θέμα υγείας, είναι και θέμα ζωής και θανάτου, είναι και θέμα οικονομικής επιβίωσης, αλλά είναι και θέμα επανακαθορισμού της παγκόσμιας οικονομικής και ηγεμονικής τάξης.

Προτιμότερη η δραστική εφαρμογή αυστηρότατων μέτρων περιορισμού και κλεισίματος των πάντων για τρεις με τέσσερις βδομάδες, παρά η εφαρμογή ημιμετρων για παρατεταμένο χρονικό διάστημα.

Είναι αυτοί που πιστεύουν πως το μικρότερο από τα πιο πάνω προβλήματα είναι το θέμα της υγείας, υποστηρίζοντας πως αυτή η κρίση θα χρεοκοπήσει πολύ περισσότερους από όσους θα σκοτώσει. Προχωράνε και ένα βήμα πιο κάτω για να εισηγηθούν πως είναι η ώρα να κάνουν στην άκρη οι γιατροί και να αναλάβουν οι οικονομολόγοι, επειδή το πράγμα άρχισε να βγαίνει πραγματικά εκτός ελέγχου. Καλούν κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες να επέμβουν άμεσα και με πιο αποφασιστικό τρόπο από ό,τι και όσα έπραξαν το 2008 για να αντιστραφεί

Το να έχουμε την Κίνα που ευθύνεται για το ένα τρίτο της παγκόσμιας παραγωγής κλειστή και τις αλυσίδες τροφοδοσίας ανά το παγκόσμιο κομμένες, ωθεί με ανεξέλεγκτο ρυθμό τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε βέβαιη χρεοκοπία.

αυτό που φαντάζει σαν μια ολιστική καταστροφή.

Είναι γεγονός πως το να έχουμε την Κίνα που ευθύνεται για το ένα τρίτο της παγκόσμιας παραγωγής κλειστή και τις αλυσίδες τροφοδοσίας ανά το παγκόσμιο κομμένες, ωθεί με ανεξέλεγκτο ρυθμό τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε βέβαιη χρεοκοπία. Και όταν συμβεί αυτό τότε είναι γνώριμο για εμάς το τι σημαίνει μη εξυπηρετούμενα δάνεια και κίνδυνος να χάσεις το σπίτι και την περιουσία σου. Σε απόλυτο

συγχρονισμό έχουμε και τον πόλεμο Ρωσίας και Σαουδικής Αραβίας στις τιμές του πετρελαίου – χώρες οι οποίες μπορούν για κάποιο διάστημα να αντέξουν τις χαμηλές τιμές, αλλά η Αμερική αδυνατεί. Αν αδυνατήσει η αμερικάνικη οικονομία θα ανατροφοδοτήσει την ήδη υπάρχουσα παγκόσμια κρίση με πολλαπλασιαστικό τρόπο. Μετά έχουμε το γεγονός ότι εξανεμίστηκαν ήδη τρισεκατομμύρια από τα χρηματιστήρια, αεροπορικές εταιρείες παρκάρουν τα αεροπλάνα

τους και ταξιδιωτικοί πράκτορες κοιτάνε με απλανές βλέμμα τα screen savers των οθονών τους. Οι επενδυτές σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν κρυφτεί σαν σαλιγκάρια στα καβούκια τους και δεν αποτολμάνε τίποτα υπό αυτό το καθεστώς αβεβαιότητας, για να μην πούμε μετá βεβαιότητας πως προσπαθούν να μετρήσουν τις απώλειες τους λόγω πτώσης των χρηματιστηριακών αξιών και της ακινησίας που παρατηρείται σε τομείς, όπως αυτός των ακινήτων αλλά και υποτομείς των ακινήτων που έχουν να κάνουν με τουρισμό.

Ιδέες για μέτρα που ακούγονται από κυβερνήσεις που έχουν να κάνουν με αναστολή πληρωμών φορολογικών υποχρεώσεων και άλλα συναφή, δεν είναι αρκετά για να σώσουν την κατάσταση. Απλά μεταφέρουν το πρόβλημα παρακάτω. Πρέπει όλοι αυτοί να λειτουργήσουν πιο ευφάνταστα. Χρειάζεται να εισακουστούν οι οικονομολόγοι που θα υποδείξουν ριζοσπαστικά μέτρα, αλλά χρειάζονται και οι πολιτικοί που με σύμπνοια θα τα εφαρμόσουν. Και αυτό αφορά ειδικά εμάς που έχουμε μια φυσική ροπή στο να πιστεύουμε πως ό,τι δεν έρ-

χεται από εμάς, δεν αποτελεί καλή ή την καλύτερη λύση και πάμε κόντρα.

Εγώ είμαι από αυτούς που πιστεύουν πως είναι προτιμότερη η δραστική εφαρμογή αυστηρότατων μέτρων περιορισμού και κλεισίματος των πάντων για τρεις με τέσσερις βδομάδες, παρά η εφαρμογή ημιμετρων για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Πιστεύω έντονα πως η οικονομική ζημιά θα είναι στην πρώτη περίπτωση πολύ μικρότερη από ό,τι στη δεύτερη. Συνάμα, δίνεται η ευκαιρία να νοσήσουν όσοι θα νοσήσουν σταματώντας την εξάπλωση το ιού σε νέα κρούσματα με απότομη εξάφάνισή του.

Στην ακραία περίπτωση που αυτό το εφάρμοζε η κάθε χώρα η πανδημία θα εξαφανιζόταν σε 3-4 βδομάδες λόγω και του διαφορετικού σταδίου που βρίσκεται η κάθε χώρα σε σχέση με τον ιό. Σε ατομικό επίπεδο, όλοι πρέπει να εφαρμόσουμε αυστηρά τον αυτοπεριορισμό. Καλή δύναμη folks!

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS είναι CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2020

Ο ιός της τέχνης

Επιδημίες που άλλαξαν την κοινωνία και επηρέασαν τη λογοτεχνία, τη ζωγραφική, την αρχιτεκτονική

Των **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**
και **ΝΙΚΟΛΑ ΣΩΗ**

Κλείνοντας το τηλέφωνο ευχνηθήκαμε ο ένας στον άλλο να είμαστε καλά. Δεν ήταν τόσο τυπικό και ασ μη γνωρίζαμε στην πραγματικότητα τον επίτιμο καθηγητή Ιστορίας και Ιστορίας της Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο του Γέιλ, Φρανκ Σνόουντεν. Εκείνος θα γύριζε στην ερευνητική του δραστηριότητα στην πλνττόμενη Ρώμη όπου βρίσκεται αυτές τις μέρες, ενώ εμείς, στην Ελλάδα, θα μαθαίναμε για το προληπτικό κλείσιμο των σχολείων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων λόγω κορωνοϊού. «Είστε στη Ρώμη», τον ρωτήσαμε, «αποκλεισμένους;», προσπαθώντας να μη φανούμε ανήσυχοι.

«Είμαι στη Ρώμη, ναι. Τα πράγματα δεν είναι τόσο καλά τώρα αλλά εδώ είμαι. Είμαι τόσο χαρούμενος που είμαι εδώ όσο θα ήμουν και στις ΗΠΑ. Προσωπικά πιστεύω ότι (η κατάσταση) θα γίνει το ίδιο κακή ή και χειρότερη στις ΗΠΑ. Ακαδημαϊκά όμως θέλω να καταλάβω πώς αντιμετωπίζεται η επιδημία στην Ιταλία, είναι πολύ σημαντικό», λέει ο καθηγητής και συγγραφέας του βιβλίου «Epidemics and Society» (Επιδημίες και Κοινωνία) που κυκλοφόρησε πριν από λίγους μήνες από τις εκδόσεις του Γέιλ. Ο τόμος των περίπου 600 σελίδων περιγράφει αναλυτικά την επίδραση που είχαν μεγάλες επιδημίες και πανδημίες, από την πανώλη και την ευλογιά μέχρι τη φυματίωση, το AIDS, τον SARS και τον Εμπολα, στις κοινωνίες, στην πολιτική, στις τέχνες, στην επιστήμη, κάνοντας εκτεταμένη αναφορά στην ιατρική πρακτική του Ιπποκράτη και του Γαλινού.

Ολα όμως ξεκίνησαν για τον ίδιο στην Ιταλία, στις αρχές του '70, όταν βρέθηκε μάρτυρας ενός ξεσπάσματος ασιατικής χολέρας στη Νάπολη και αργότερα στη Ρώμη. «Είδα τι μπορούσε να προκαλέσει μια επιδημία ακόμη και στον 20ό αιώνα. Η Νάπολη στιγματίστηκε, όπως τώρα η Γουχάν, τα αυτοκίνητα με ναπολιτάνικες πινακίδες λιθοβολούνταν, υπουργοί έλεγαν ότι ο χυμός λεμονιού ήταν θεραπευτικός, όλα αυτά σε μια μεγάλη βιομηχανική δύναμη. Ηθέλα να καταλάβω πώς μπορούσαν να συμβαίνουν όλα αυτά», λέει.

Δεν είναι όλες οι επιδημίες ίδιες, λέει ο καθηγητής, ούτε με την ίδια δυναμική ή συνέπειες. Μεγάλος σταθμός σε αυτή την ιστορία είναι φυσικά η πανώλη (πανούκλα) λόγω των εκατομμυρί-

ων θυμάτων που πήρε μαζί του ο «μαύρος θάνατος» σε όλο τον κόσμο και στην Ευρώπη. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε, επισημαίνει ο κ. Σνόουντεν, τη (μακάβρια) συμβολή της στην ανάδυση σύγχρονων κρατικών μηχανισμών. «Για να αντιμετωπίσεις τη μετάδοσή της, έπρεπε να επιβάλεις την καραντίνα στη δημόσια υγεία και αυτό σήμαινε την κατασκευή λοιμοκαθαρτηρίων (pesthouses), τη δημιουργία διοικητικής δομής, πρόσληψη προσωπικού, εξοπλισμού κ.ά. Έπρεπε να έχεις μεγάλη ναυτική δύναμη για την περιφρούρηση των πλοίων, στρατό και διοικητικές αρχές, συμβούλια υγείας, πόρους. Έτσι η βουβωνική πανώλη και οι επιδημίες συνέπεσαν με την ανάδειξη σύγχρονων κρατών με κεντρικές δομές εξουσίας».

Η στροφή στη θρησκεία ήταν μονόδρομος για τους περισσότερους, προκαλώντας, κυρίως, δύο φαινόμενα: την αυτοτιμωρία ή την τιμωρία άλλων με μαστιγώματα και άλλους τρόπους για τον εξαντισμό

«Δεν πρέπει να ξεχνάμε τη συμβολή της πανώλης στην ανάδυση σύγχρονων κρατικών μηχανισμών».

των αμαρτιών, καθώς η πανώλη θεωρήθηκε αρχικά θεϊκή τιμωρία, και την ανάδειξη νέων αγίων, του Αγίου Σεβαστιανού και του Αγίου Ρόκκου. Η θρησκευτική έξαρση αποτυπώθηκε, μας λέει ο κ. Σνόουντεν, στην αρχιτεκτονική και στην τέχνη. Χτίστηκαν επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί και μεγαλοπρεπή μνημεία (plague columns) σε πλατείες, δηλωτικά της καθαρότητας μιας περιοχής. «Τα θέματα της ευρωπαϊκής εικονογραφίας αλλάζουν με την αναγνώριση ότι η ζωή είναι μικρή. Οι πίνακες γεμίζουν με σύμβολα ματαιότητας (vanitas), όπως κρανία και κόκαλα, λουλουδία που μαραίνονται, κεριά που σβήνουν, θυμίζοντας στους ανθρώπους ότι η μετέπειτα ζωή είναι η σημαντική και πρέπει να είναι έτοιμοι για την τελική κρίση». Την ίδια ώρα ωστόσο γεννάται σε πολλούς ανθρώπους και η αμφιβολία, ένας νέος αγνωστικισμός, που αναρωτιέται γιατί ο Θεός επιτρέπει να πεθαίνουν εκατομμύρια παιδιά στις επιδημίες πανούκλας. «Αν μιλήσουμε με σημερινούς όρους, θα λέγαμε ότι

Γλαφυρή απεικόνιση της επιδημίας χολέρας στο περιοδικό Le Petit Journal. Η εικόνα κοσμεί και το εξώφυλλο του βιβλίου «Epidemics and Society» του Φρανκ Σνόουντεν.

τότε οι άνθρωποι αυτοί υπέφεραν από σύνδρομο μετατραυματικού στρες», σημειώνει ο καθηγητής.

Η πανούκλα μπήκε στη λογοτεχνία με τον Καμύ, τον Βοκκάκιο, τον Ντιφόου, τον Μαντσόνι, η ευλογία προσέβαλε τους χαρακτήρες του Ντίκενς και του Θάκερι και,

όπως και ο κίτρινος πυρετός άλλαξε την έκβαση μαχών και την προέλαση του Ναπολέοντα, το AIDS και ο Εμπολα έγιναν ταινίες.

Καμία όμως ασθένεια δεν εξυψώθηκε στα μάτια των ευγενών όσο η φυματίωση στην εποχή του ρομαντισμού, παρά την τραγική

κατάληξη του ασθενούς. Η ασθένεια του Παγκανίνι, του Σοπέν, του Γέιτς, του Σέλεϊ θεωρούνταν νόσος των αριστοκρατών και των ιδιοφυών. Η ασθένεια εξελίσσεται πολύ αργά και στην πραγματικότητα προσβάλλει τους πνεύμονες και «κατατρώει» τον ασθενή

εσωτερικά. Ωστόσο καλλιτέχνες, όπως οι προραφανλίτες ζωγράφοι, είχαν για μοντέλα φυματικές γυναίκες που αργότερα μάλιστα τις παντρεύονταν. Η φυματική όψη θεωρήθηκε για τις γυναίκες πρότυπο ομορφιάς για μια περίοδο του 19ου αιώνα και οι νεαρές της εποχής προσπαθούσαν να είναι πολύ αδύνατες και μην τις βλέπει ο ήλιος ή να μακιγιούνται με λευκό αλεύρι για να αποκτήσουν την ασθενική χλωμάδα. Χαρακτηριστικό είναι το έργο «Rice Powder» του Τουλούζ Λοτρέκ.

«Για τους άνδρες το πρότυπο ήταν ο Γέιτς, που θεωρούνταν πως όσο αρρώσταινε τόσο πιο ποιητικός γινόταν, ενώ για τον Βίκτωρα Ουγκό οι σύγχρονοί του έλεγαν ότι το μόνο του ελάττωμα ως συγγραφέα ήταν η γερή του κράση». Αυτή η θεώρηση, μας λέει ο κ. Σνόουντεν, σταμάτησε απότομα μόλις έγινε γνωστό το μικρόβιο που προκαλεί τη φυματίωση και τότε έγινε η ασθένεια των φτωχών.

Ασθένειες όπως η φυματίωση και η σύφιλη –η οποία για ορισμένους όπως ο Μποντλέρ θεωρούνταν «παράσημο» ερωτικών ειδώσεων– είχαν και τη «φυλετική» τους ερμηνεία. Η φυματίωση θεωρούνταν η «πανούκλα των λευκών» και της ανώτερης τάξης, ενώ και για τη σύφιλη υπήρχε η θεωρία ότι τη βίωναν με διαφορετικό τρόπο οι λευκοί από τους μαύρους.

Τέλος, ρωτάμε τον κ. Σνόουντεν εάν ο κορωνοϊός θα είναι από τις επιδημίες που θα μείνουν στην Ιστορία, αλλά είναι ιδιαίτερος προσεκτικός στην απάντησή του. «Είμαστε ακόμη στην αρχή αυτής της πανδημίας και δεν γνωρίζουμε πόσο θα κρατήσουν η ίδια και οι συνέπειές της. Είναι περισσότερα όσα δεν γνωρίζουμε», επισημαίνει, προσθέτοντας βέβαια ότι στην εποχή μας δεν είμαστε στο έλεος των ιών. Ωστόσο, τα μαθήματα που πήραμε από τον SARS, λέει ο καθηγητής, κράτησαν λίγο και μετά μειώθηκαν τα κονδύλια της ιατρικής έρευνας και τα εργαλεία για την παραγωγή εμβολίων για τις οικογένειες των ιών. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας προειδοποίησε το 2019 για την επικινδυνότητα των ιών του αναπνευστικού. «Κανείς δεν θέλει να υποφέρει τα δεινά μιας επιδημίας, αλλά αν μπορεί να βγει κάτι θετικό από αυτή την περιπέτεια, ίσως είναι ότι για πρώτη φορά οι κυβερνήσεις και η ανθρωπότητα θα συνειδητοποιήσουν ότι αυτό είναι κάτι που θα επιστρέψει και πρέπει να είμαστε έτοιμοι».

Λογοτεχνία και επιδημίες: η «μητέρα όλων των δεινών»

Του **ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ**

Από την «Ιλιάδα» ως τα θρίλερ του Στίβεν Κινγκ και του Ντιν Κουντς, η λογοτεχνία βρίθει ιστοριών για λοιμούς, σεισμούς, καταποντισμούς, εισβολές εξωγήινων, επιδρομές ζόμπι, επελάσεις ανθρωπογενών ιών κ.λπ. Το ότι τέτοια έργα προκαλούν ενδιαφέρον σε περιόδους επιδημιών και φυσικών καταστροφών συνδέεται με την αναζήτηση νοήματος σε κάτι ξαφνικό, απρόβλεπτο. Στη λογοτεχνία και στο ανθρώπινο φανταστικό, η θανατηφόρα επιδημία, ένας καταστροφικός σεισμός δεν είναι απλώς συμφορές. Είναι μηνύματα – από τον Θεό, τη φύση, τον ίδιο τον ποιητή. Εχουν «πθικό διδασμα».

Στην «Ιλιάδα» ο Απόλλων στέλνει

Δεν είναι απλώς συμφορές. Είναι μηνύματα – από τον Θεό, τη φύση, τον ίδιο τον ποιητή.

λοιμό στους Έλληνες για να τιμωρήσει τον Αγαμέμνονα. Στο «Δεκαήμερο» του Βοκάκιου μια παρέα αφήνει τη χειμαζόμενη από την πανούκλα πόλη για μια εξοχική έπαυλη, όπου ξερκίζει τον φόβο του Μάρου Θανάτου σκαρώνοντας ωραίες ιστορίες: το πνεύμα της Αναγέννησης απαντά στον περιδείη, πεισιθάνατο Μεσαίωνα με ευθυμία και χορούς. Στον Πόε, κάποιοι χαροκόποι που ξεφαντώνουν σ' ένα παλάτι δεν απο-

Έλεγκοι σε σιδηροδρομικό σταθμό στο Μιλάνο. Σε περιόδους επιδημιών και φυσικών καταστροφών η στροφή του ενδιαφέροντος στην αντίστοιχη λογοτεχνία συνδέεται με την αναζήτηση νοήματος σε κάτι ξαφνικό, απρόβλεπτο.

φεύγουν την επίσκεψη του μαυρο-ντυμένου μουσαφίρη. Η επιδημία που κρυφοροκανίζει τη Βενετία και τον Ασενμπαστ στη νουβέλα του Τόμας Μαν είναι μεταφορά για τη λανθάνουσα νόσο της Ευρώπης, που σύντομα θα ξεσπούσε βίαια, αφήνοντας την μισερή μέχρι σήμερα. Η «Πανούκλα» του Καμύ έχει τη σφραγίδα του αισιόδοξου υπαρξιστικού ανθρωπισμού του, γιατί αναδεικνύει χαρακτήρες με στωικό ηρωισμό, που ανακτούν την αξιοπρέπεια και δίνουν νόημα στην ύπαρξή τους μέσα από τη συνεργασία. Στον Σαραμάγκου, η επιδημία τυφλότητας μοιάζει σαν αλληγορία για τον μεταψυχροπολεμικό κόσμο, που παραδέρνει μετά την κατάρρευση των μεγάλων αφηγήσεων. Όσο για τον Κουντς και το πόσο προφητικό ήταν

το μυθιστόρημά του «Τα μάτια του σκότους», as μην υπερβάλλουμε. Επесе μέσα ως προς το σημείο εκκίνησης της επιδημίας, αλλά ο δικός του ιός είχε ξεφύγει από ένα εργαστήριο βιολογικού πολέμου. Πολλοί ισχυριζόνταν το ίδιο για το έτζ – για εκείνους, το εργαστήριο ήταν αμερικανικό. Οι άνθρωποι αναζητούν ενίοτε τη «μητέρα όλων των δεινών» τους και στην εκκοσμημένη εποχή μας την εντοπίζουν είτε στην Αμερική των φονιάδων των λαών, είτε στην κίτρινη λαίλαπα της κομμουνιστοκαπιταλιστικής Κίνας.

Ο κ. Δημοσθένης Κούρτοβικ είναι συγγραφέας και κριτικός της λογοτεχνίας. Τελευταίο του βιβλίο, «Το νέο αντιλεξικό νεοελληνικής χρησιμομάθειας» (εκδ. Εστία).

Εξι βιβλία Κύπριων συγγραφέων αντί για έξι εκδηλώσεις

Η «Κ» σας προτείνει έξι βιβλία Κύπριων συγγραφέων αντί για έξι εκδηλώσεις. Παρέα με ένα βιβλίο, λοιπόν, ταξιδέψτε, προβληματιστείτε, ψυχαγωγηθείτε, και μετά που θα περάσει το κακό, θα έχετε όσο χρόνο θέλετε για να συζητήσετε με φίλους σας όσα θα σας διηγηθούν οι ήρωες των βιβλίων που θα έχετε διαβάσει.

Αντώνης Γεωργίου
ΣΑΝ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ ΕΙΜΑΙ. ΠΟΙΗΜΑΤΑ
Το Ροδάκιο 2019

Στη συλλογή του Αντώνη Γεωργίου περιλαμβάνονται 55 ποιήματα, τα οποία ο συγγραφέας έγραψε σε μια περίοδο είκοσι χρόνων, και ουσιαστικά πρόκειται για ένα ποιητικό ημερολόγιο από τη δεκαετία του '90 μέχρι σήμερα. Η ποίησή του επικοινωνεί με την πεζογραφία, είναι εμπράγματο, ανθρώπινων διαστάσεων και μεγεθών, δεν φωνάζει, πιο πολύ ψιθυρίζει ή αναλογίζεται, συλλογίζεται και παρατηρεί γύρω αλλά και βαθιά μέσα του, παίρνει το θάρρος να μιλήσει για πράγματα απλά, για τους ανθρώπους που αγαπάμε και μεγαλώνουν, για το χρόνο που περνάει, το σώμα που αλλάζει, για το πώς γινόμαστε πιο ευθραυστοί, για έρωτες που χάθηκαν ή δεν ήρθαν ποτέ.

Γιώργος Μολέσκας
ΚΑΘΕ ΙΟΥΛΙΟ ΕΠΙΣΤΡΕΦΩ
Βακκικών 2019

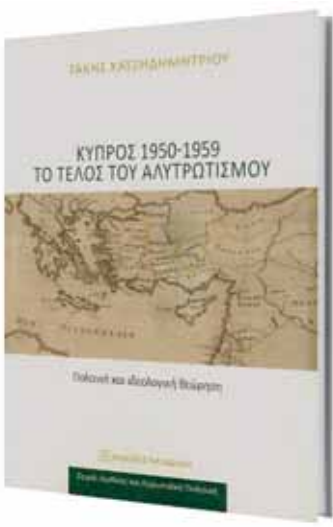
Η είδηση για το άνοιγμα των οδοφραγμάτων στην Κύπρο γίνεται αφορμή για τον ήρωα, τον συγγραφέα του βιβλίου, να ξεκινήσει ένα μακρύ ταξίδι, πρώτα διανοητικό, στη συνέχεια και πραγματικό, στους τόπους που συνέβησαν τα τραγικά γεγονότα του 1974, που προκάλεσαν τη διαίρεση του τόπου. Πρόκειται για ένα ταξίδι στη μνήμη, το οποίο θα τον οδηγήσει στην καρδιά των ιδίων των γεγονότων. Μέσα από το ταξίδι αυτό θα πάρει μια νέα μορφή η εικόνα των τόπων όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα, στην οποία αυτό που ήταν συνυπάρχει με αυτό που είναι, θα ζωντανέψουν ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα, ιδωμένα μέσα από αυτό που ήταν τότε και αυτό που είναι σήμερα, ως συνθετικά

στοιχεία ενός προσωπικού μύθου. Στο έργο, αυτοβιογραφικά και χρονικογραφικά στοιχεία συνδυάζονται με εκείνα της μυθιστοριογραφίας, τα οποία υποβάλλουν η χρονική απόσταση από τα γεγονότα και η ανάγκη αποστασιοποίησης από κάποια πράγματα, έτσι που μέσα από αυτά να αναδεικνύεται μια γενικότερη εικόνα και μια πιο οικουμενική αλήθεια.

Χατζηδημητρίου Τάκης
ΚΥΠΡΟΣ 1950-1959, ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΛΑΥΤΡΩΤΙΣΜΟΥ
Παπαζήσης 2018

Πώς η βούληση του λαού για ελευθερία οδηγήθηκε στον ένοπλο αγώνα και απ' εκεί στις Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου είναι μια δαιδαλώδης πορεία που συνδέεται άμεσα με τα συμβάντα και τις προσωπικότητες που γνήθηκαν του αγώνα, τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο και τον Γεώργιο Γρίβα-Διγενή. Τα σφάλματά σε έναν αγώνα είναι αναπόφευκτα. Κάποια ήταν ορατά έκτοτε και άλλα φάνηκαν αργότερα, παρακάμπτονται, όμως ή αποσιωπούνται, γιατί η μυθοποίηση των καταστάσεων, όπως και η συμβολή των ηγετών, δεν επιτρέπει την κριτική. Πολλοί είναι εκείνοι, και ιδιαιτέρως η κατηγορία των πάσης λογής επιγόνων, που θέλουν την ιστορία αμετακίνητη, δογματικά διατυπωμένη και τους ηγέτες στο κέντρο του αιώνιου θαυμασμού. Όμως, ο άκριτος έπαινος του αγώνα και η άνευ ορίων και μέτρου μυθοποίηση των ηγε-

τών εμπεριέχει ιδιαιτελή ελατήρια, παγιδεύει τη σκέψη, εμποδίζει τη νέα γενιά να απελευθερωθεί από το παρελθόν και να ατενίσει το μέλλον με νέες ιδέες και νέες προσεγγίσεις.

Νίκος Νικολάου-Χατζηνικχαήλ
ΦΥΣΟΡΡΩΣ
Βακκικών 2019

Τα καλύτερα διηγήματα του συγγραφέα, από τα πιο συγκλονιστικά που έχουν γραφτεί για τη δεύτερη μεγάλη συμφορά που έπληξε τον ελληνισμό, δηλαδή την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Ένα αντιπολεμικό παραλήρημα ενός βαριά τραυματισμένου του '74. Η μάνα του αγνοούμενου που χάνει τα λογικά της και «γυρίζει» στο χωριό της με έναν συγκλονιστικό τρόπο, και σε άλλο ο ορισμός της εσχάτης προδοσίας, μέσα από τα κλειδιά ενός σταυρόλεξου. Ένας γέρο-γπευτής προσπαθεί με γυιές να σβήσει την τουρκική σημαία στον Πενταδάκτυλο. Ένα σπαρτακτικό διήγημα για τις 37 ημέρες που πέρασε ο πατέρας του συγγραφέα στην κόλαση των βασανιστηρίων του Αττίλα. Η περιγραφή της Αμμοχώστου, της πόλης φάντασμα, μέσα από τα μάτια ενός παπαγάλου ο οποίος «εξαχάστηκε» εκεί, ενώ οι κάτοικοι την εγκατέλειψαν για να σωθούν. Τέλος, άλλα διηγήματα της αθωότητας, τρυφερά, αληθινά, έξυπνα, ακόμα και μαθηματικά αποφορτίζουν εντελώς το κλίμα της πρώτης ενότητας. * Φυσορρόος: λέξη συνηματική, που λέγεται από

γπευτή για εκδίωξη κάποιου κακού (από το φυσώ+ρέω).

Γιώργος Χριστοδουλίδης
ΜΥΣΤΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
Κύμα 2019

Τρυφερός, αιχμηρός, αλλά και βαθειά ανθρώπινος, ο Χριστοδουλίδης ξεχωρίζει για την απλότητα και την οικουμενικότητα της ποίησής του. Ο ποιητής και κριτικός Παναγιώτης Νικολαΐδης σημειώνει ότι «με την έβδομη αλλά σημαντικότερη και ωριμότερη, κατά την άποψή μου, ποιητική συλλογή 'Μυστικοί άνθρωποι' ο ποιητής και δημοσιογράφος στο επάγγελμα Γ. Χριστοδουλίδης αξιοποιεί μεν τις κατακτήσεις της προηγούμενης του διαδρομής, αλλά δεν επαναπαύεται ούτε εφρσυχάζει. Αντίθετα επιχειρεί και επιτυγχάνει ξεκάθαρα ένα εκφραστικό άλμα -ιδιαιτέρα στα μεγαλύτερα σε έκταση ποιήματα της ανά χείρας συλλογής που αποτελούν χωρίς καμιά αμφιβολία ποιητική κατάρκτηση- δίνοντας πάντα ποίηση δροσερή, ευφάνταστη, πρωτότυπη, διαποτισμένη από γνήσιο ποιητικό αίσθημα και ανατρεπτικό βλέμμα».

Κωνσταντία Σωτηρίου
ΠΙΚΡΙΑ ΧΩΡΑ
Πατάκη 2019

Στην τελευταία της νύχτα στον κόσμο, καθώς παραδίδει το πνεύμα και ψυχορραγεί, η Σπασούλα συνοδεύεται στην άλλη όχθη από τις φίλες και γειτόνισσές της, που τη συντρόφευσαν σε όλη της τη ζωή. Μέσα από μύθους, παραμύθια και δοξασίες, μέσα από πικρές ιστορίες και αληθινά φαντάσματα που μόνο οι γυναίκες μπορούν να δουν και να διηγηθούν, ξεδιπλώνεται η ιστορία των μανάδων των αγνοουμένων της Κύπρου, η ματαιώση, η αναμονή, οι αλήθειες και τα ψέματα της ζωής. Με την «Πικρία χώρα» η Κωνσταντία Σωτηρίου ολοκληρώνει την τριλογία που ξεκίνησε με τα βιβλία «Η Αϊσέ πάει διακοπές» και «Φωνές από χώρα», με μοτίβο την αφήγηση των γυναικών των γυναικών που πολέμου στην Κύπρο. Την γυναικούν που περιμέναν, που προδόθηκαν, που δεν δικαιώθηκαν.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Με έναν κόμπο κι έναν λυγμό

«Τελικά, για ποιο λόγο, ρώτησε χαλαρά και δόθεν τυχαία ο πελάτης, γιατί στην ευχή απολυμαίνουν τόσες μέρες τη Βενετία; “Πρόκειται”, απάντησε ο τετραπέρατος διευθυντής, “για ένα προληπτικό μέτρο της αστυνομίας, προκειμένου, όπως επιβάλλει το καθήκον, να προστατευτεί η δημόσια υγεία από πιθανές επιπτώσεις, τις οποίες μπορεί να προκαλέσουν η αποπνικτική ατμόσφαιρα και οι εξαιρετικά θερμές καιρικές συνθήκες». Ο Ασενμπαχ ήξερε τι συνέβαινε στη Βενετία παρά το γεγονός ότι οι εικασίες και οι διαψεύσεις διαδέχονταν η μία την άλλη. «Ο αριθμός των νοσούντων και των νεκρών ανερχόταν στους είκοσι, στους σαράντα, στους άνω των εκατό, κι αν δεν αμφισβητούσαν ευθέως την ύπαρξη της επιδημίας, θεωρούσαν το κάθε περιστατικό ως μεμονωμένο, που ήρθε από το εξωτερικό». Πριν από έναν αιώνα περίπου (1912), ο Τόμας Μαν έγραψε τον «Θάνατο στη Βενετία» (μτφρ. Βασίλης Τσαλής, εκδ. Μεταίχμιο), το οποίο μετέφερε αλυσμόνητα στον κινηματογράφο ο Λουκίνο Βισκόντι. Η ερμείωση του τοπίου εξαιτίας της πανούκλας κορυφώνει την υποβόσκουσα, σε όλο το βιβλίο, μελαγχολία. Η άλλοτε πολυχρωμή και πολυσύχναστη παραλία είναι σχεδόν έρημη τώρα, κανείς δεν την καθαρίζει και ανάμεσα στους πρωταγωνιστές (τον ηλικιωμένο, για την εποχή εκείνη, 50χρονο Ασενμπαχ και τον έφηβο Τάτζιο) υπάρχει ένα τρίποδο στην άκρη της θάλασσας με μια φωτογραφική μηχανή, «μάλλον παρατημένη, και το μαύρο πανί της ανέμιζε ζωηρά στο ψυχρό αεράκι».

Η σκηνή αυτή, σήμερα, Μάρτιο του 2020, με τον κορωνοϊό να έχει μετατρέψει ολόκληρη την Ιταλία σε «κόκκινη ζώνη», με κατοίκους υποχρεωτικά κλεισμένους στα σπίτια τους, δεν κάνει το συμβολικό φορτίο της. Όσο και αν η πραγματικότητα της πανδημίας του COVID-19 εκτινάσσει τη συνθήκη της απομόνωσης και του αποκλεισμού σε εικόνες που μέχρι σήμερα τις ξεορκίζαμε ως «επιστημονικής φαντασίας», η περιγραφή του Τόμας Μαν έχει κάτι καθησυχαστικό: όλα έχουν ξανασυμβεί. Το βενετσιάνικο καλοκαίρι των αρχών του 20ού αιώνα έχει κάτι απειλητικό, εκτός από νοσηρό, ο θάνατος δεν καρδοκίς μόνο, επελαύνει. Η βενετσιάνικη άνοιξη του 21ου αιώνα μόνο ανοίγει δεν είναι. Ερμήωση εκεί όπου ο τουρισμός είχε μετατραπεί από κερδοφορία σε βρόχο, άδειοι δρόμοι, αβεβαιότητα και φόβος. Η σφοδρότητα του γεγονότος, όταν βιώνεται, δεν απομειώνεται από τη γνώση ότι οι ιστορικοί κύκλοι είναι γεμάτοι από επιδημίες και καταστροφές. Αρα, πού συναντάει κανείς τον «καθησυχασμό»; Στην αλήθεια της αφήγησης του Τόμας Μαν, στην ρεαλισμό της εικόνας του Λουκίνο Βισκόντι.

Η Ιταλία ανήκει στις πιο κινηματογραφικές χώρες στην ιστορία της 7ης Τέχνης. Έχει αποθεωθεί από τον φακό, την έχουν λατρεύει οι σκηνοθέτες, εγχώριοι και ξένοι, την αγαπήσαμε κι εμείς, πολύ, όχι μόνο ως επισκέπτες, αλλά και ως θεατές. Αυτό που είχε πει ο Φελίνι για τη Ρώμη θα μπορούσε να συμπεριλάβει όλη την Ιταλία: «Είναι μια ιδανική μπρέρα» έχει τόσα παιδιά, ώστε ούτε περιμένει τίποτα ούτε ζητάει τίποτα από αυτά. Σε καλωσορίζει όταν έρχεσαι, σε αφήνει να φύγεις όποτε θέλεις».

Τη Ρώμη της αξιέπραστης, ασπρόμαυρης «Γλυκιάς ζωής» (Φελίνι, 1960) αλλά και της χρωματικής, παρακμαϊκής πανδαισίας της «Τέλειας ομορφιάς» (Πάολο Σορεντίνιο, 2013). Τη Ρώμη που δεν σταματάμε να ανακαλύπτουμε και τώρα βλέπουμε μέσα από τις ειδήσεις αγνώριστο. Χωρίς ζωή, με τα περιπολικά να τριγυρνούν το βράδυ, ενημερώνοντας τους κατοίκους, από μεγάφωνα, να «μένουν στα σπίτια τους». Η Ρώμη και μαζί της όλη η Ιταλία, οικεία και πολύσημη, με τα μνημεία και τη ζωντάνια της, με το κλέος του παλιόψικτου διαφόρων εποχών και την ασκαμένη τέχνη της απόλαυσης, ακόμη και μέσα στη φθορά του χρόνου, μεταμορφώθηκε μέσα σε λίγα 24ωρα σε μια «αποκλεισμένη ζώνη». Όπως έπειτα από πόλεμο ή πυρηνική καταστροφή. Οι μαρτυρίες φίλων και γνωστών συμπληρώνουν το δυστοπικό παζλ των τηλεοπτικών εικόνων. Στη Φλωρεντία ελάχιστοι κυκλοφορούν, κι εκεί, στους δρόμους, παρότι Νότος και τα κρούσματα λιγότερα από τον Βορρά. Η πόλη της περιπλάνησης, η πόλη-αξιοθέατο με τη «δυσβάστακτη» πολιτιστική χρονομεία, άδεια από θαυμαστά του μεγαλείου της. Κανείς. Κάτοικοι αποσυρμένοι και τρομοκρατημένοι.

Η Ιταλία της σιωπής φέρνει έναν λυγμό και έναν κόμπο. Ακούμε την αγωνία του Ασενμπαχ για τον Τάτζιο, την κορφή ανάσα της ασφυξίας του. Με δέος και συγκίνηση.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Εμείς και ο κόσμος μας

Η έλευση του κορωνοϊού στην Κύπρο ήταν ζήτημα χρόνου, ήλθε και έφερε τα πάνω-κάτω στις ζωές μας, αφού μας ανάγκασε να περιοριστούμε στο σπίτι μας. Όμως, αυτός ο περιορισμός δεν είναι και το τέλος του κόσμου. Είναι χρήσιμος πολύ, όσο και αν δημιουργεί δυσκολίες. Από την άλλη αυτή η υγειονομική κρίση είναι και τεστ ανθρωπιάς και ενσυναίσθησης.

Τις μέρες που θα μείνουμε σπίτι μας ως τις αφιερώσουμε στον εαυτό μας, στην ανάγκη μας να μιλήσουμε πιο ήσυχα, σε ηπιότερους ρυθμούς με έναν φίλο μας στο τηλέφωνο και αυτή τη φορά να τον ακούσουμε. Καλό το θέατρο, οι μουσικές παραστάσεις, οι καφέδες και οι ταβέρνες, αλλά η παράσταση με μόνο πρωταγωνιστή τον εαυτό μας επίσης είναι πολύ καλή επιλογή. Πόσες φορές την είδατε;

Εγώ ομολογώ ότι είχα πάρα πολύ καιρό να με δω ήσυχα ένα βράδυ στον καναπέ μου, να σκεφτώ αν μου λείπει όλο αυτό το πολύ μαζί για λίγο. Δεν λέω, βέβαια, να γίνουμε κοσμοκαλόγεροι, ούτε

καλόγεροι, αλλά δεν το χρειαζόμαστε και ένα διάλειμμα;

Πόσο καιρό έχετε να δείτε μία ταινία με έναν καλό φίλο/φίλη σας, να μείνετε με τον/τη σύντροφό σας σε έναν καναπέ και να έχετε ολόκληρο βράδυ μιας καθημερινής για εσάς τους δύο μόνο; Πολύ ρομαντικά όλα αυτά, ε; Είναι αλλά είναι και βαθιά ανθρώπινα, τα οποία τα έχουμε ξεχάσει.

Μία άλλη ευκαιρία που μας δίνεται είναι να καθίσουμε να σκεφτούμε τη θέση μας στο κοινωνικό σύνολο. Πώς μία τέτοια κρίση μπορεί να μας μεταμορφώσει, να μας αναμορφώσει, αν θέλετε. Είναι εύκολο ο άνθρωπος να φτιάξει Σπιναλόγκες, να περικαρακωθεί και να δημιουργήσει τεϊχία γύρω του, με αφορμή ένα εξαιρετικά σημαντικό υγειονομικό ζήτημα.

Οι ορδές των καταναλωτών στα σουπερ μάρκετ είναι απόδειξη ότι δεν έχουμε μάθει να ζούμε εν κοινωνία, ως έω να φάω εγώ και ο άλλος ως ψάχνεται. Αυτή η είναι η άλλη όψη της ατομικότητας και του πώς ιδιωτεύω. Αυτή την

ιδιώτευση πρέπει να την πολεμήσουμε, διότι θα έρθει καιρός λαγού, καιρός λαγουδινάς.

Αυτές τις δύο αντίθετες πλευρές της ιδιώτευσης θα πρέπει να δούμε πώς θα τις ζυγίσουμε στη ζυγαριά μας, να δούμε πού θέλουμε να κλίνει το τάσι. Είναι σημαντικό να βρούμε από την κρίση του κορωνοϊού περισσότερους άνθρωποι, να έχουμε βάλει κάτω το εγώ μας. Να σκεφτούμε πώς θέλουμε να μας βρει η επόμενη ημέρα, όταν όλα τα θέατρα, οι καφετέριες και τα πάρκα θα είναι πάλι γεμάτα. Ξέρω, ζητάω πολλά και είναι μάλλον απίθανο να βρούμε αναβαπτισμένοι, αλλά ως προσπαθήσουμε. Ακόμα και οι πιστοί, ως καθίσουν στο σπίτι τους, να προσευχηθούν ιδιωτικώς και ως μεταβούν στον οίκο τους σε οίκο Κυρίου. Αυτό θα είναι προσφορά στον συνάνθρωπο και στην κοινωνία. Η συνάνθρωπότητά τους σε μία εκκλησία και η συμμετοχή τους στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας δεν είναι –κατά την άποψή μου– ορθή απόφαση, είναι λάθος, είναι εν δυνάμει κίνδυνος διασποράς του ιού

Το σημείο φυγής για όλη την κοινωνία

Μια επίσκεψη στο Ογκολογικό Κέντρο της Τράπεζας Κύπρου στην Λευκωσία με αφορμή το έργο «Χρυσοί Δράκον»

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Το σημείο φυγής, εκτός από αρχιτεκτονικός και εικαστικός όρος, είναι και μια έννοια η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως μεταφορά με βάση τα βιώματα και τις σκέψεις του κάθε ανθρώπου. Ίσως, για το προσωπικό και τους ασθενείς του Ογκολογικού Κέντρου της Τράπεζας Κύπρου στη Λευκωσία το σημείο φυγής να είναι το πρότζεκτ του «The Wall Gallery». Το «The Wall Gallery» μετέτρεψε για ακόμη μια χρονιά τον εξωτερικό χώρο του θεραπευτικού κέντρου σε μόνιμο εικαστικό χώρο με έργα καταξιωμένων καλλιτεχνών. Ο στόχος του είναι να ευαισθητοποιήσει το κοινό για τον καρκίνο, δίνοντας χώρο στους εικαστικούς να εκφράσουν

Η ενδιαφέρουσα διαφορά μεταξύ της δημόσιας τέχνης και της τέχνης που παρουσιάζεται σε μια γκαλερί ή σε ένα μουσείο είναι ότι είναι μια εμπειρία για όλους.

την κοινωνική τους αλληλεγγύη και να προσφέρουν ηθική στήριξη μέσω της τέχνης.

Φέτος, επιλέχθηκε από την επιτροπή ο εικονογράφος Κωνσταντίνος Χατζηδημητρίδης με το έργο «Χρυσοί Δράκοι». Ο Κωνσταντίνος Χατζηδημητρίδης μίλησε στην «Κ» για τη συμμετοχή του στο πρότζεκτ «The Wall Gallery» και είπε ότι «το γεγονός ότι οι διοργανωτές μου εμπιστευτήκαν κάτι τόσο όμορφο και σημαντικό με γέμισε με αισθήματα ευθύνης και χαράς». Το σημαντικό αλλά και απαιτητικό με αυτή τη συμμετοχή, σημείωσε ο Κωνσταντίνος, για οποιονδήποτε καλλιτέχνην λαμβάνει μέρος είναι ότι εκτός από τους ανθρώπους

Με αυτήν την ιστορία του έργου «Χρυσόι Δράκοι» ο καλλιτέχνης στέλνει ένα μήνυμα δύναμης σε όλο τον κόσμο και ειδικά σε αυτούς που την έχουν ανάγκη περισσότερο, τους νοσηλευόμενους στο Ογκολογικό Κέντρο της Τράπεζας Κύπρου.

που βρίσκονται στο Ογκολογικό Κέντρο έχουν και το αίσθημα ευθύνης προς στο υπόλοιπο κοινό της κοινωνίας, μιας και αυτό το έργο θεωρείται ως ένα κομμάτι της δημόσιας τέχνης. Και κάτω από την ομπρέλα της δημόσιας τέχνης οι καλλιτέχνες έχουν την ευκαιρία να περάσουν τα δικά τους μηνύματα, βιώματα και σκέψεις σε ένα πιο ευρύ κοινό

Όπως μου εξήγησε Κωνσταντίνος Χατζηδημήτρης το σκεπτικό του πίσω από τη δημιουργία του έργου είναι ότι η ιστορία των χρυσών δράκων είναι μια ιστορία δύναμης, «αυτή τη να αρετή θέλουμε να εξυμνήσουμε. Οι άνθρωποι μοιάζουμε με μικρά ψαράκια, ζούμε

συχνά σε ήσυχια νερά μιας καθημερινότητας, έχοντας πλήρη άγνοια της δύναμης που κρύβουν μέσα μας. Όταν όμως τα νερά ταραζούνται και γίνονται καταρράκτες αυτή η δύναμη εξωθεριεύεται και από ψάριακι γινόμαστε χρυσοί δράκοι. Οι άνθρωποι εκεί στο Ογκολογικό, για μένα είναι όλοι χρυσοί δράκοι». Με αυτήν την ιστορία ο καλλιτέχνης στέλνει ένα μήνυμα δύναμης στο τον κόσμο και ειδικά σε αυτούς που τήν έχουν ανάγκη περισσότερο. Φυσικά, εκτός από τους ασθενείς του θεραπευτικού κέντρου, μεγάλη ανάγκη για δύναμη έχει και το προσωπικό που εργάζεται εκεί. Νοσηλεύτας του Ογκολογικού Κέν-

ντρου μου είπε ότι βλέποντας καθημερινά ένα έργο τον βοηθά να ξεφεύγει, σταματάει για λίγο για να το αφουγκραστεί και μετά μπορεί να συνεχίσει τη δουλειά του με περισσότερη δύναμη. Το ίδιο ισχύει και για τους ασθενείς, όπως μου είπε, «βλέπουν τους ασθενείς που το σχολιάζουν θετικά και το προσέχουν. Δίνει κάτι διαφορετικό στην παραμονή τους στον θάλαμο. Αντί κενούς/λευκούς τοίχους βλέπουν τα σχέδια και τους κάνει να αλλάζουν λίγο τις σκέψεις τους και να ξεφεύγουν».

Έτσι το έργο «Χρυσοί Δράκοι» γίνεται το σημείο φυγής για όλους όσους το βιώνουν, το να μπορεί κάποιος έστω για λίγα δευτερόλεπτα

να «αποδράσει» από τη δική του πραγματικότητα και να τον βοηθήσει ψυχολογικά νομίζω είναι και το ζητούμενο αυτού του πρότζεκτ. Για τον Κωνσταντίνο Χατζηδημήτηρη αυτή η επίδραση που δίνει το έργο σημαίνει πολλά για αυτόν «αν έχω ένα έργο μου μπορεί έστω και στο ελάχιστο να δράσει θετικά στην ψυχολογία κάποιου που περνάει δύσκολα σημαίνει πως έχω κάνει ελάχιστο καλό μέσω της τέχνης... σημαίνει πολλά...».

Δημόσια τέχνη

Αυτή η δήλωση του καλλιτέχνη θεωρώ ότι αυτή είναι και η δύναμη της δημόσιας τέχνης. Η δημόσια τέχνη που μπορεί είναι ένας

ορος εξαιρετικά αμφιλεγόμενος και ίσως δύσκολος να κατανοηθεί και να αναπτυχθεί. Για παράδειγμα, ένας καλλιτέχνης μπορεί να δει ένα δημόσιο κομμάτι τέχνης να το κίνητρο ενός ατόμου: να αφιερώσει μερικές στιγμές από την καθημερινή του ρουτίνα να το σκεφτεί, να το θαυμάσει, να το παρατηρήσει, να το ακούσει και να αντιδράσει σε αυτό. Μια κοινωνότητα μπορεί να δει τη δημόσια τέχνη ως έναν τρόπο να αναδείξει την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής σε άλλους ανθρώπους, αλλά και ως μέσο του οποίου μπορούν να εξερευνηθούν με τη νεότερη γενιά το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον τους.

Η ενδιαφέρουσα διαφορά μεταξύ της δημόσιας τέχνης και της τέχνης που παρουσιάζεται σε μια γκαλερί ή σε ένα μουσείο είναι ότι είναι μια εμπειρία για όλους. Προσκαλεί και καλωσορίζει όλους όσους θέλουν να δημιουργήσουν μια συζήτηση και να βρουν έναν διαφορετικό τρόπο να δουν τα πράγματα. Από τους προνομιούχους στους λιγότερο προνομιούχους, μορφωμένους ή μη, νέους ή ηλικιωμένους, όλες τις εθνικότητες και όλες τις θρησκείες, κανείς δεν αποκλείεται. Επιτρέπεται στους καλλιτέχνες να αισθάνονται πιο συνδεδεμένοι με την κοινότητα και να είναι πιο ελεύθεροι δημιουργικά παρά να περιορίζονται από τις προσδοκίες ή τα πρότυπα μιας γκαλερί.

Εν κατακλείδι, η δημόσια τέχνη και με αυτό συνεπάγεται και τα πράττζει που δημιουργεί το «The Wall Gallery» και ως παράδειγμα το φετινό έργο «Χρυσοί Δράκοι» είναι, στις πολυάριθμες εκφάνσεις της, μια αντανάκλαση της κοινωνίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η δημόσια τέχνη αντικατοπτρίζει μια κοινωνία πολιτών, η οποία εκτιμά την τέχνη, τον πολιτισμό, το περιβάλλον και την ικανοποίηση των πολιτών της.

must20
TWENTY YEARS OF STYLE

MΑΡΤΙΟΣ 2019

SHISEIDO GINZA TOKYO THE BEST VERSION OF YOU BEGINS WITH YOU

must

THE NEW AGE OF FASHION
ΚΥΡΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟ ΜΟΝΤΕΡΝΟ SUSTAINABILITY

ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

BOLD & BEAUTIFUL

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΠΩΣ ΤΗ ΘΕΛΟΥΜΕ.
ΕΛΚΥΣΤΙΚΗ, ΧΡΗΣΤΙΚΗ, ΔΥΝΑΜΙΚΗ, ΗΡΕΜΗ, ΜΕ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΕΣ

SPP MEDIA

f LIKE
t FOLLOW
You Tube WATCH
i FOLLOW

Μουσική εκστρατεία για το μπουζούκι

Ο Γιάννης Κότσιρας μιλάει στην «Κ» για τον άτυπο αποκλεισμό του λαϊκού τραγουδιού από τη δισκογραφία και τα ραδιόφωνα

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ**

Το λαϊκό τραγούδι θυμίζει στον Γιάννη Κότσιρα τους δίσκους που του έφερνε ο ναυτικός πατέρας του, από τα ταξίδια στον κόσμο. «Εκτελέσεις ελληνικών τραγουδιών, κυρίως λαϊκών, από μεγάλες ορχήστρες παγκοσμίως. Ετσι άκουσα τη “Φραγκοσυριανή” από την ορχήστρα του Τζέιμς Λαστ. Μου θυμίζει, όμως, και μικρές συναισθηματικές στιγμές, όπως το τραγούδι του Σταύρου Ξαρχάκου “Με τι καρδιά να σ’ αποχαιρετήσω” που έβαζε η μητέρα μου κάθε φορά που έφευγε ο πατέρας σε ταξίδι».

Τραγουδώντας ρεμπέτικα ξεκίνησε και ο ίδιος την καριέρα του. Ετσι, τον πονάει περισσότερο αυτό που χαρακτηρίζει «έναν άτυπο αποκλεισμό του λαϊκού τραγουδιού και του μπουζουκιού από τη δισκογραφία και τα ραδιόφωνα. Την τελευταία τριετία η αίσθηση έγινε εντονότερη γύρω μου».

Γι’ αυτό, λέει στην «Κ», αποφάσισε να κάνει ένα αφιέρωμα στο ελληνικό τραγούδι από τη δεκαετία του ’30 μέχρι σήμερα, ένα πρόγραμμα «διαμαρτυρίας» υπέρ του λαϊκού τραγουδιού. Τίτλος του, «Αν μας σπάσουν το μπουζούκι». Και το παρουσιάζει τα Σαββατοκύριακα στον «Σταυρό του Νότου», με έναν καλεσμένο κάθε Κυριακή. Σήμερα, τη Φωτεινή Βελεσιώτου.

«Στη δισκογραφία βλέπω να χαρακτηρίζονται ως λαϊκοί τραγουδιστές κάποιοι που δεν έχουν σχέση με το λαϊκό τραγούδι. Δεν είναι ότι άλλαξε ταυτότητα το τραγούδι, αλλά εμείς. Θέλουμε ήχο δυτικό με ανατολίτικα ποικίλματα. Ποτέ δεν με εξέφρασε αυτό, δεν έχει τίποτα ελληνικό. Αλλωστε, είμαι της σχολής των Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, Ξαρχάκου, Λοΐζου. Το είδος που προβάλλεται σήμερα, ποπ με τουρκοφολκ στοιχεία, δεν είναι

λαϊκοπόπ, ούτε καν το λεγόμενο σκυλάδικο».

Υποστηρίζει ότι υπάρχει μια νέα γενιά που επιλέγει τα μουσικά ακούσματα μέσω των ραδιοφώνων και της τηλεόρασης, στην οποία δεν αρέσει ο ήχος του μπουζουκιού ή άκουγε μόνο ξένη μουσική. Θα μπορούσε, βέβαια, να ισχυριστεί κανείς, ότι οι παλιοί δεξιοτέχνες μπουζουξήδες παροπλίστηκαν, όμως ο δημοφιλής ερμηνευτής διαφωνεί. «Μπορεί οι παλιοί καλοί μπουζουξήδες να μεγάλωσαν, αλλά έχουν βγει σπουδαίοι μουσικοί, με σύγχρονη άποψη για το πώς πρέπει να ενσωματώνεται το μπουζούκι στο τραγούδι. Κατ’ αρχάς υπάρχει η ενδιάμεση γενιά. Αλλά και

«*Δεν είναι ότι άλλαξε ταυτότητα το τραγούδι, αλλά εμείς. Θέλουμε ήχο δυτικό με ανατολίτικα ποικίλματα.*»

τα πολύ νέα παιδιά, τα οποία, καθώς διδάχθηκαν στα Μουσικά Γυμνάσια τον ταμπουρά, έχουν μια πιο ανοιχτόμυαλη ματιά. Αντιμετωπίζουν το μπουζούκι ως καθαρά παραδοσιακό μουσικό όργανο που χρησιμοποιούν με φειδώ και προσοχή. Υπήρξε κατάχρηση στα τέλη της δεκαετίας του ’90 – ακόμη και χέβι μέταλ να έπαιζαν οι μπάντες, έβαζαν μπουζούκι για να πουλήσουν. Σήμερα οι παραγωγοί της δισκογραφίας, τα μέσα ενημέρωσης αλλά και ο κόσμος του νεοπλουτισμού, θεωρούν τον ήχο του μπουζουκιού μπανάλ. Ετσι, τα σκυλάδικα μετεξελίχθηκαν σε νεοοαστικά κλαμπ στα οποία ακούς λαϊκούς τραγουδιστές να τραγουδούν ποπ χωρίς λαϊκά όργανα».

Βέβαια, το παράπονο πολλών δεξιοτεχνών του μπουζουκιού για χρόνια, ήταν ότι πολλά από

Ο Γ. Κότσιρας παρουσιάζει τα Σαββατοκύριακα στον «Σταυρό του Νότου» ένα αφιέρωμα στο ελληνικό τραγούδι από τη δεκαετία του ’30 μέχρι σήμερα.

τα μεγάλα ονόματα του τραγουδιού δεν τους άφηναν να κάνουν σόλο ή τα έκοβαν στα λάιβ τους. «Έχουν ένα δίκιο, αλλά και οι τραγουδιστές έχουν το δικό τους, σε

αυτή την ιστορία. Γιατί υπήρχαν περιπτώσεις που, όταν ο τραγουδιστής έδινε χώρο και χρόνο για ένα σόλο στην παράστασή του, αυτό δεν τελείωνε ποτέ».

Μούσα με τρίχορδο ή πανδούρα (4ος π.Χ. αι.).

Μήπως εντέλει το μπουζούκι που έχει ελάχιστες διαφορές από τον αρχαίο πρόγονό του, την πανδούρα, δεν συγκινεί τη νέα γενιά των τραγουδιστών; «Αρκετοί ακολουθούν τις γραμμές που καθορίζουν άλλοι», υποστηρίζει ο Γιάννης Κότσιρας. «Αν τους πεις ότι αυτή τη στιγμή η μόδα ορίζει να αντικαταστήσουμε το μπουζούκι με το κλαρίνο, θα βάλουν κλαρίνα. Όπως τους είπαν ότι δεν πρέπει να φοράνε σακάκι στην πίστα, αλλά γιλέκο με γραβάτα, και το ακολουθούν όλοι. Αυτό το είδος διασκέδασης που αναπαράγεται από τους κλώνους, έχει εξορίσει το μπουζούκι από τις ορχήστρες».

Δεν χορεύουν

Επισημαίνει ακόμη ότι ο κόσμος σήμερα δεν χορεύει στα κέντρα. «Οι περισσότεροι κάθονται με τα κινητά τους και αν βοηθά ο χώρος, πετάνε πολλά λουλούδια. Παραγγέλνουν τα πιο ακριβά ποτά και αν θέλουν να διαγοροποιηθούν από το διπλανό

τους, αγοράζουν φωτιζόμενα ποτά, με λαμπάκια μέσα στο μπουκάλι. Παλιότερα είχα δει σε κέντρο στην Ιερά Οδό, να πετάνε λεκάνες, μπιντέδες, νιπτήρες που αγόραζαν από κοντινή μάντρα οικοδομών και να τα σπάνε στην πίστα. Οι ίδιοι άνθρωποι που παλιά πέταγαν μπιντέδες, τώρα παρακολουθούν όλη τη βραδιά από το κινητό τους. Όλα αυτά τα νεοσκυλάδικα είναι τύπου κλαμπ. Αν χορέψει κάποιος θα είναι δίπλα στη θέση του, ενώ στη σκηνή παρουσιάζονται υπερπαραγωγές. Σήμερα γίνονται όλα εικόνα, και στους συγκεκριμένους χώρους όλα είναι το λάιφσταϊλ. Ο ήχος δεν είναι πιο ηλεκτρικός αλλά ψηφιακός, είναι σαν να ακούς μονίμως πλέι μπακ».

Στη μετάλλαξη του κοινού, πιστεύει, συνέβαλε και η οικονομική κρίση. «Στην αρχή πίστευα ότι θα μας ενώσει, θα βοηθούσε να βρούμε τις ρίζες μας, αλλά μάλλον έβγαλε τις κακές μας πλευρές. Ταυτοχρόνως, η μοναχικότητα που εννιείται από την κατάχρηση των κοινωνικών δικτύων έπαιξε κι αυτή ρόλο. Παλιά μαζεύομασταν να ακούσουμε μουσική, τώρα μαζευόμαστε κι ακούει ο καθένας μόνος του ό,τι θέλει. Αυτό κατακρεουργεί και την έννοια της επιτυχίας. Δεν μπορούμε να μιλάμε για σουξέ πια, διότι δεν μπορείς να ξέρεις τι ακούει ο καθένας. Είναι όλοι με τα ακουστικά στα αυτιά, και εμείς προσπαθούμε να ανακαλύψουμε τι ακούει ο κόσμος μέσα από τα αμφισβητούμενα κλικς στο YouTube».

Πιστεύει, πάντως, στις νέες δυνάμεις μουσικών. «Εκτός από τον Βαγγέλη Μαχάιρα, έχουμε τον γιο του Μανώλη Καραντινή, τον Ανδρέα, καθώς και τον γιο του Βαγγέλη Κορακάκη, τον Βασίλη που είναι και πολύ καλός τραγουδιστής. Είναι καταπληκτικοί μπουζουξήδες και έχουν σύγχρονη αίσθηση των πραγμάτων».

Μακόνι Τάινερ, ο τελευταίος των μεγάλων «τζάζμεν»

«Εφυγε» στα 81 του ένας σπουδαίος πιανίστας, που σφράγισε την αφροαμερικανική μουσική του ’60 και του ’70

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΚΑΒΒΑΔΙΑ**

Στις 6 Μαρτίου έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 81 ετών ο θρυλικός πιανίστας Μακόνι Τάινερ. Ένας πραγματικός τίτνας, του οποίου η μουσική συνέβαλε καθοριστικά στην εξέλιξη της τζαζ του περασμένου αιώνα. Είναι πραγματικά δύσκολο να αποτυπώσεις μέσα σε λίγες γραμμές το σπουδαίο έργο και τη βαθιά επιρροή που άσκησε σε όλους τους πιανίστες της τζαζ τα τελευταία 60 χρόνια.

Ο Αλφρεντ Μακόνι Τάινερ γεννήθηκε στη Φιλαδέλφεια και σε ηλικία 13 ετών ξεκίνησε μαθήματα πιάνου έπειτα από παρότρυνση της μητέρας του. Ο ίδιος είχε δηλώσει: «Η μητέρα μου μου έδωσε δύο επιλογές. Να κάνω μαθήματα φωνητικής ή πιάνου. Χαίρομαι που διάλεξα το πιάνο. Θυμάμαι να γυρνάω απ’ το σχολείο και να ανυπομονώ να παίξω και να εξασκηθώ». Στα πρώτα του βήματα, καθοριστικό ρόλο έπαιξαν τα διάσημα αδέρφια –Μπάντ και Ρίτσι– Πάουελ που έμεναν στην ίδια γειτονιά. Ειδικότερα, ο πιανίστας Μπαντ Πάουελ είχε επαναπροσδιορίσει τη γλώσσα της σύγχρονης τζαζ στη δεκαετία του 1940 και υπήρξε η πρώτη βασική επιρροή για τον Τάινερ.

Επείτα από τρία χρόνια, ο Τάινερ σχημάτισε μια εφηβική τζαζ μπάντα και βγήκε στις γύρω περιοχές για τις πρώτες ζωντανές εμφανίσεις του. Την εποχή εκείνη, η Φιλαδέλφεια ήταν από τις πιο δραστήριες μουσικές σκηνές της τζαζ σε ολόκληρη τη χώρα. Το 1957, ο Τάινερ έπαιζε στο κλαμπ Red Rooster με την μπάντα του Cal Massey, όταν συναντήθηκε για πρώτη φορά με

τον μεγάλο σαξοφωνίστα Τζον Κολτρίν. Μεταξύ τους θα αναπτυχθεί μια δυνατή φιλία και ένας αμοιβαίος σεβασμός, με τον Κολτρίν να του υπόσχεται πως θα τον προσλάβει ως πιανίστα όταν δημιουργήσει τη δική του μπάντα.

Ο Κολτρίν θα τηρήσει την υπόσχεσή του και το καλοκαίρι του 1960 ο Μακόνι Τάινερ γίνεται μέλος του πιο επιδραστικού κουαρτέτου στην ιστορία της τζαζ μουσικής. Στα επόμενα πέντε χρόνια, μέσα

«*Η αυθόρμητη ενέργειά του και ο πηγαίος λυρισμός του ήταν η ιδανική έμπνευση για να ασχολούμαι με τη μουσική και ειδικότερα για να παίζω πιάνο*», λέει ο *Γιώργος Κοντραφούρης για τον Μακόνι Τάινερ.*

από τα κλασικά άλμπουμ «Africa/Brass» (1961), «Coltrane» (1962), «Ballads» (1963), «Live at Birdland» (1964), «Crescent» (1964), «A Love Supreme» (1965), «The John Coltrane Quartet Plays» (1965), ο Τάινερ θα αναπτύξει ένα μοναδικό στυλ παιξίματος όπου κινείται σε modal μελωδικούς δρόμους με δυνατές μπασογραμμές και συχνή χρήση διαστημάτων, δημιουργώντας χώρο για τους αυτοσχεδιασμούς του Κολτρίν. Ο κορυφαίος σαξοφωνίστας είχε δηλώσει: «Είναι αυτός που δίνει φτερά και με αφήνει να απογειωθώ από το έδαφος».

«Η μητέρα μου μου έδωσε δύο επιλογές. Να κάνω μαθήματα φωνητικής ή πιάνου. Χαίρομαι που διάλεξα το πιάνο. Θυμάμαι να γυρνάω απ’ το σχολείο και να ανυπομονώ να παίξω και να εξασκηθώ», είχε πει ο Αλφρεντ Μακόνι Τάινερ.

Ωστόσο, στα μέσα της δεκαετίας του ’60 προέκυψαν έντονες διαφονίες για τη μουσική κατεύθυνση της μπάντας και ο Μακόνι Τάινερ αποφάσισε να αποχωρήσει, δηλώνοντας: «Δεν είχα να συνεισφέρω σε αυτή τη μουσική. Το μόνο που μπορούσα να ακούσω ήταν πολύς θόρυβος. Δεν είχα κανένα συναίσθημα για τη μουσική, και όταν δεν έχω συναισθήματα, δεν παίζω».

Η δουλειά-σταθμός

Εχοντας αποκτήσει τεράστια εμπειρία και φήμη συνοδεύοντας τον Τζον Κολτρίν, ο Τάινερ δη-

μιουργεί τη δική του μπάντα στη Νέα Υόρκη και συνεργάζεται με μουσικούς όπως οι Αϊκ Τέρνερ, Τζίμι Γουϊδερσπουκ και άλλοι. Το 1967 είναι μια χρονιά-σταθμός για την καριέρα του, καθώς υπογράφει στη θρυλική σήμερα δισκογραφική εταιρεία Blue Note και κυκλοφορεί το άλμπουμ «The Real McCoy». Ένα αριστούργημα της post-bop μουσικής που αποκρυσταλλώνει το μουσικό του όραμα και αναδεικνύει τη συνθετική του δεινότητα μέσα από διαχρονικά κομμάτια όπως τα «Passion Dance», «Four By Five» και «Search For Peach».

Μέχρι το 1970, και με τις κυκλοφορίες σπουδαίων άλμπουμ όπως τα «Tender Moments», «Expansions» και «Extensions», ο Μακόνι Τάινερ αναδεικνύεται ο κορυφαίος πιανίστας της δεκαετίας του ’60.

Το 1972, υπογράφει συμβόλαιο με τη Milestone Records και κυκλοφορεί το άλμπουμ «Sahara», το οποίο αναδεικνύεται ο καλύτερος δίσκος της χρονιάς από τους κριτικούς του έγκυρου μουσικού περιοδικού Down Beat. Μέσα στις επόμενες δεκαετίες, ο Μακόνι Τάινερ συνέχισε να δημιουργεί εξαιρετικά άλμπουμ «Enlightment»

(1973), «Revelations» (1988) και να συνεργάζεται με σπουδαίους μουσικούς όπως με τον «κολοσσό» του σαξοφώνου Σόνι Ρόλινς και τον μπασίστα Στάνλεϊ Κλαρκ. Η μελωδική του παλέτα ήταν τόσο πλούσια που εκτεινόταν από τα μπλουζ μέχρι τις πολυήλικες πεντατονικές κλίμακες. Μέσω μιας εξαιρετικά ανεπτυγμένης αίσθησης της μουσικής φόρμας δημιούργησε τον δικό του ξεχωριστό ήχο, αγγίζοντας μουσικούς απ’ όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης.

«Ο πρώτος ήρωάς μου»

Η επιρροή του ήταν εμφανής και σε μουσικούς της ελληνικής τζαζ σκηνής και στον σπουδαίότερο πιανίστα της εποχής μας, Γιώργο Κοντραφούρη, ο οποίος το 2012 κυκλοφόρησε το κομμάτι «The Messenger - For McCoy Tyner» και μας έκανε την τιμή να πει δυο λόγια για τον Τάινερ: «Ο Μακόνι Τάινερ ήταν ο πρώτος ήρωάς μου στο πιάνο. Ειδικά τον δίσκο “Reaching Fourth” (που μου τον είχε γράψει σε κασέτα τότε ο Γιώργος Τρανταλίδης) και τον δίσκο “Inception” τα άκουγα καθημερινά όλη την περίοδο της εφηβείας μου. Η αυθόρμητη ενέργειά του και ο πηγαίος λυρισμός του ήταν η ιδανική έμπνευση για να ασχολούμαι με τη μουσική και ειδικότερα για να παίζω πιάνο. Τον έχω δει όλες τις φορές που έχει έρθει στην Ελλάδα και τον έχω δει στη Νέα Υόρκη και στο Ελσίνκι. Με την απώλεια του μια ολόκληρη εποχή της ιστορίας του jazz piano έφυγε, όμως όλα παραμένει η προσφορά του και το πνεύμα του που θα επηρεάζει τις επόμενες γενιές με τον ένα ή τον άλλο τρόπο».

Ανοικτά μυαλά και χωρίς όρια αγάπη

Ο πολυχώρος «Κόσμος χωρίς σύνορα» του Γιώργου Χριστούδια είναι μια θερμοκοιτίδα εθελοντισμού και αλληλεγγύης

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Ξτόκος και όραμα του Πολυχώρου είναι να βάλει το δικό του λιθαράκι σε έναν κόσμο χωρίς σύνορα, προσφέροντας εναλλακτικές οπτικές και εικόνες του κόσμου που ζούμε», έτσι παρουσιάζεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ο Πολυχώρος «Κόσμος χωρίς σύνορα», ένας κόσμος χωρίς σύνορα, αλλά μη νομίζετε ότι μιλάμε για κανονικά σύνορα, ο Γιώργος Χριστούδιας αυτά τα έχει ξεπεράσει προ πολλού. Συνάντησα τον δημιουργό του χώρου στη βάση του, στη συνοικία του Τακτακαλά, πολύ κοντά στη νεκρή ζώνη, στο σημείο όπου η έννοια σύνορα, νοητά και πραγματικά, είναι τόσο δυνατή, για να μιλήσουμε για τον χώρο του.

Ένας μικρός περίπατος για έναν καφέ στην περιοχή ήταν η αρχή μιας μεγάλης και χρήσιμης κουβέντας. Ο Γιώργος θα μπορούσα να πω ότι είναι παιδί της κρίσης, υπό την έννοια ότι πριν πάρει την απόφαση να δημιουργήσει τον Πολυχώρο «Κόσμος χωρίς σύνορα» δοκίμασε τις αντοχές του ως ιδιώτης, δούλεψε σε ιδιωτική εταιρία στον χώρο του μάρκετινγκ, άνοιξε δικό του κατάστημα, αφότου απολύθηκε από την εργασία του, το οποίο αναγκάστηκε να κλείσει με την κορύφωση της κρίσης στην Κύπρο το 2013. Κάθε εμπειρία του τον κλόνιζε, τόσο όσο, πάντοτε αναζητούσε την πορεία προς το φως, το δικό του φως και δεν είναι παράξενο που κατάφερε, μέσα από τα δικά του βιώματα, να δημιουργήσει έναν χώρο όπου όλοι είναι ευπρόσδεκτοι, ανεξαρτήτως θρησκείας, χρώματος δέρματος, ικανοτήτων, αρ-

Η δράση «Άστεγος για μια ημέρα» πραγματοποιείται σε διάφορες χώρες του κόσμου από απλούς πολίτες με σκοπό να ανακουφίσει, έστω και προσωρινά, ανθρώπους που έχασαν τη δουλειά τους, το σπίτι τους ή βρέθηκαν στο δρόμο και χρειάζονται να καλύψουν τις βασικές ανάγκες επιβίωσης.

κεί να έχουν όλοι ένα κοινό σημείο, την ανιδιοτελή προσφορά, την εσωτερική ανάγκη για δόσιμο στον άλλο. Ο πολυχώρος, όπως μου είπε ο Γιώργος, δημιουργήθηκε μετά από την εμπειρία εθελοντισμού που είχε στη Βραζιλία. Η πολύ δυνατή εμπειρία που είχε στις παραγκουπόλεις του Ρίο Ντε Τζανέιρο του γέννησε την ιδέα, η οποία συνεχώς ενδυναμώνόταν από τα ταξίδια του σε μη τουριστικούς προορισμούς, «η εμπειρία της Βραζιλίας και τα ταξίδια μου ανά τον κόσμο του δημιούργησαν την ανάγκη να ιδρύσω τον πολυχώρο. Ήθελα να δώσω μιαν άλλη οπτική του κόσμου που ζούμε, να ανοίξουν τα μυαλά μας».

Όπως αντιλαμβάνομαι απ' ό,τι μου λέει ο Γιώργος, ο «Πολυχώρος κόσμος χωρίς σύνορα» δεν είναι ο κόσμος του, είναι μεν το παιδί του, γιατί αυτός το γέννησε, αλλά ταυτόχρονα είναι η ζεστή αγκαλιά

Ο Γιώργος Χριστούδιας, δημιουργός του πολυχώρου «Κόσμος χωρίς σύνορα» από το 2017 στον ζεστό χώρο στον Τακτακαλά, προσπαθεί να φέρει πιο κοντά ανθρώπους και όνειρα απ' όλον τον κόσμο, μέσω των εκδηλώσεων που διοργανώνει.

πολλών ανθρώπων που μοιράζονται το όραμά του για έναν κόσμο χωρίς διακρίσεις, ένας χώρος που καταπολεμά τις ανισότητες, που ανοίγει δρόμους, και όπως συχνά λέει στην κουβέντα μας, δεν είναι ενός ανθρώπου αρχή ο πολυχώρος, μπορεί να τον τρέχει ο ίδιος, να είναι ο υπεύθυνος για ό,τι διοργανώνεται, αλλά στο τέλος αυτό που μένει είναι η θετική ενέργεια που εκπέμπουν όλοι όσοι συμμε-

τείχαν σε κάποια δραστηριότητα του πολυχώρου.

Γνωρίζοντας και προσωπικά άτομα που δραστηριοποιούνται ενεργά, όπως ο βραβευμένος φωτογράφος τοπίου, Πέτρος Νικολαΐδης, δεν έχω αμφιβολία για το ευγενές των προθέσεων του χώρου και φυσικά του ίδιου του Γιώργου. Διοργανώνονται συχνά εκδηλώσεις που αφορούν διάφορες κοινωνικές πτυχές. Βασικό ρό-

λο διαδραματίζει ο εθελοντισμός, οι εκδηλώσεις είναι εν πολλοίς στοχευμένες σε αυτό το κομμάτι, μιας και ο Γιώργος πιστεύει ακράδαντα στην αλληλοβοήθεια κάθε είδους και όχι μόνο στο υλικό κομμάτι, αλλά και στο ψυχολογικό και συναισθηματικό κομμάτι. «Πιστεύω πολύ στην προσωπική εξέλιξη», μου λέει ο Γιώργος και αυτό φαίνεται από τις επιλογές, «όλες οι εκδηλώσεις προγραμματίζονται προσεκτικά, δεν θέλω απλώς να κάνω πράγματα για να τα κάνω. Το μόνο που με φοβίζει είναι να μην αλλοιωθεί η φιλοσοφία του χώρου και σε αυτό το κομμάτι είμαι πολύ προσεκτικός στο τι επιλέγω, ακόμα και αν έχω οικονομική απώλεια». Είναι αισιόδοξο ότι ο κόσμος δείχνει ανταπόκριση, «υπάρχει αγχώλιασμα και όλοι είναι ευπρόσδεκτοι να έλθουν να παρακολουθήσουν, να μου προτείνουν πράγματα», και σε εποχές όπως οι δικές μας

Άστεγος για μια μέρα

Αυτό το διάστημα στον Πολυχώρο «Κόσμος χωρίς σύνορα» τρέχει η δράση «Άστεγος για μια μέρα» που είναι αφιερωμένη στο παλαιοβιβλιοπωλείο των Αστέγων, που εδρεύει στην Αθήνα και με αφορμή αυτό μιλήσαμε και για τις έννοιες φιλανθρωπία και αλληλεγγύη, οι οποίες είναι λέξεις που αυτή την περίοδο απασχολούν την κοινωνία μας. «Η φιλανθρωπία είναι σαφώς καλό πράγμα, μακάρι

να γίνονται φιλανθρωπίες, as είναι και εγωιστικά τα κίνητρα, αλλά η αλληλεγγύη και ο εθελοντισμός είναι άλλο πράγμα, είναι στάση και τρόπος ζωής, δεν είναι εκδήλωση μιας ημέρας», μου λέει ο Γιώργος και συνεχίζει, «Ο εθελοντισμός είναι συμπόνια, είναι αγάπη, που θα πρέπει να υπάρχουν μέσα μας 365 ημέρες τον χρόνο». Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και η απόφαση του πολυχώρου να συμμετάσχει στη δράση «Άστεγος για μια μέρα» και μου λέει «δεν ξυπνάς μια μέρα και λες τι να κάνω;

Παίζουν ρόλο και τα βιώματα του καθενός. Ως χώρος λάβαμε μέρος και τα προηγούμενα δύο χρόνια, με τη συλλογή τροφίμων, που πήγαν στοχευμένα σε ανθρώπους που τα είχαν πραγματικά ανάγκη. Φέτος, έπεσε στην αντίληψή μου το παλαιοβιβλιοπωλείο των Αστέγων, και μαθαίνοντας για τον εμπνευστή του Λεωνίδα Κουρσούμη, θέλησα να βοηθήσω». Ξεκίνησαν να συλλέγονται παλιά βιβλία από τις 6 Μαρτίου και θα διαρκέσει μέχρι και τις 15 Απριλίου. Ο Γιώργος είναι ευχαριστημένος από την ανταπόκριση του κόσμου, τόσο οργανωμένων συνόλων όσο και ιδιωτών. Μάλιστα, από τις 14 Απριλίου από τις εννιά το πρωί μέχρι και τις εννιά την επόμενη ημέρας 15 Απριλίου ο Γιώργος θα παραμείνει και πάλι άστεγος συμβολικά για 24 ώρες στην πλατεία του σχολείου Φανερωμένης, στο κέντρο της Λευκωσίας.

Βιβλία θα συλλέγουμε καθημερινά στον πολυχώρο Κόσμος Χωρίς Σύνορα, κατόπιν συνεννόησης στο τηλέφωνο 99422855.

Breakfast

ME ΤΟΝ ANTONY 642
@antony642kktv
ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
@vasiliki

#mousikares

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 07:00-10:00

LISTEN LIVE
www.mousikares.com.cy

Brought to you by:

MAFIA ONLY KILLS IN SUMMER

SEASON 2

BASED ON THE AWARD-WINNING, CRITICALLY ACCLAIMED FILM
FROM THE PRODUCERS OF *THE YOUNG POPE*

Η αγαπημένη Ιταλική σειρά επιστρέφει στο MOVIES BEST HD.
Κάθε Παρασκευή στις 21:00 με διπλό επεισόδιο.

Μέσα από τα μάτια του μικρού Σαλβατόρε, βλέπουμε τη συνέχεια της ιστορίας της οικογένειας Τζιαμαρέζι η οποία προσπαθεί να ζήσει τίμια σε ένα τόπο αναγκασμένο να ακολουθεί τους κανόνες της μαφίας.

Το κανάλι MOVIES BEST HD διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION www.mesimvria.com

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΝΤΙΝΟΥ ΣΙΩΤΗ*

Τρεις κηδείες και μία απώλεια

Μέσα σε διάστημα λιγότερο των δύο μηνών στην Ελλάδα πέθαναν τρεις μεγάλοι ποιητές μας – για την ακρίβεια ένας ποιητής και δύο ποιήτριες. Σχεδόν πλήρεις ημερών και έργου. Λέω «πέθαναν» και όχι «έφυγαν» ή ότι τους «χάσαμε», διότι ο Χάρος δεν εξευμενίζεται: όταν λέμε κάποιος «έφυγε» υπάρχει η ελπίδα να επιστρέψει κι όταν λέμε «χάθηκε» υπάρχει η ελπίδα να βρεθεί, οπότε γιατί να λέμε «έφυγε» ή «χάθηκε», αφού από τον θάνατο δεν υπάρχει επιστροφή; Τρεις θάνατοι, τρεις κηδείες, τρία κατευόδια, τρεις οικογένειες βυθισμένες στο πένθος. Όχι όμως μόνο τρεις οικογένειες βυθισμένες στο πένθος αλλά όλη η μικρή κοινωνία των ποιητών και όλοι όσοι εκτιμούν την καλή ποίηση και βλέπουν ότι λιγοστεύουν οι καλοί ποιητές που, ως άλλα μοναχικά τηλεγραφόφυλα, μας καθοδηγούν στα στενοσόκακα της ζωής. Κι όσοι ποιητές μένουν, δείχνουν με το δάκτυλο τον ολοένα εναλλασσόμενο επόμενο «τελευταίο των Μοϊκανών».

Τρεις ποιητές, τρία νεκροταφεία, τρία τελετουργικά. Με άλλα λόγια, πες μου τι ποίηση γράφεις να σου πω τι κηδεία θα έχεις. Πήγα και στις τρεις κηδείες όχι διότι είμαι κηδειομανής, αλλά επειδή έχω μάθει να τιμώ τους σπουδαίους ποιητές, ειδικά αν έχω πάρει κάτι από το έργο τους. Τρεις κηδείες για τους τρεις ποιητές μας σε τρία διαφορετικά κοιμητήρια, στην Αίγινα, στην Αθήνα και στην Καισαριανή, με τον δικό της συμβολισμό η κάθε μία. Αν είχαν αρχιτεκτονικό ρυθμό θα έλεγα ότι η κηδεία του Γιάννη Δάλλα (1924-2020) ήταν δωρική, της Κικής Δημουλά (1931-2020) κορινθιακή και της Κατερίνας Αγγελάκη Ρουκ (1939-2020) ιωνική.

Ο δωρικός ρυθμός διακρίνεται για τη λιτότητα, την αυστηρότητα και την αφαίρεση, σε σύγκριση με τον διακοσμητικό ιωνικό ρυθμό και τον πολυδαίδαλο κορινθιακό. Η κηδεία του Δάλλα ήταν δωρική, έτσι ήταν και η ποίησή του, ως θα άρμοζε σε έναν Ηπειρώτη που «δεν τυφλώθηκε κοιτάζοντας μες στα μάτια ένα αστέρι χωρίς να καεί», αλλά «του άνοιξε τα φυλλοκάρδια». Αν μία κηδεία απ' τις τρεις ήταν αριστερή, αυτή ήταν του Δάλλα: ήταν πολιτική κηδεία, όχι θρησκευτική, και αριστερός ο ίδιος

Η κηδεία της Δημουλά θα έλεγα ότι ήταν κορινθιακού ρυθμού, που είναι ο πιο διακοσμητικός των τριών ρυθμών της ελληνικής αρχαιότητας και ταυτόχρονα παρουσιάζει την πλουσιότερη έκφραση αρχιτεκτονικής τελειότητας.

Οι σπουδαίοι ποιητές υπηρετούν μια ποίηση πρωτίστως ανθρωποκεντρική, διακρίνουν την αλήθεια απ' το ψέμα, δίνουν ύπαρξη στα αφανή και μας καθιστούν οικείο το ανοίκειο.

μια ζωή, σου έδινε την αίσθηση της αριστερής πληρότητας, ενώ πολιτικά πρόσωπα της ευρύτερης Αριστεράς εκφώνησαν επικήδειους και τον κατευόδωσαν.

Η κηδεία της Δημουλά θα έλεγα ότι ήταν κορινθιακού ρυθμού, που είναι ο πιο διακοσμητικός των τριών ρυθμών της ελληνικής αρχαιότητας και ταυτόχρονα παρουσιάζει την πλουσιότερη έκφραση αρχιτεκτονικής τελειότητας. Είναι ωραιότερος των άλλων δύο ρυθμών: Διατίθεται από γνωσης / εις άριστην κατάσταση,

/ και εύρύχωρον αδιέξοδον. / Σε τιμές εύκαιρίας γράφει η Δημουλά. Εδώ είχαμε μία κηδεία δημοσία δαπάνη, με όλα τα χαρακτηριστικά μιας εθνικής ποιήτριας, καθότι το «παρών» έδωσαν τόσο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο πρωθυπουργός της χώρας, όσο και υπουργοί, ακαδημαϊκοί, προσωπικότητες των Γραμμάτων και των Τεχνών συμπεριλαμβανομένου του πρώην δημάρχου Μαραθώνα Ηλία Ψινάκη. Και φυσικά μέγα πλήθος απλών και ανώνυμων. Αν και η εκπροσώπηση της συντηρητικής παράταξης ήταν ευρεία, δεν θα έλεγα ότι ήταν μια κηδεία δεξιά, διότι η ποίηση της Δημουλά δεν διέτρεξε μια ιδεολογική τροχιά.

Ιωνικού ρυθμού θα έλεγα ότι ήταν η κηδεία της Αγγελάκη Ρουκ, όχι τόσο για την καταγωγή της από τη μικρασιατική Ιωνία, αλλά διότι, όπως και ο αρχιτεκτονικός ρυθμός, παρουσιάζει μια δική της ξεχωριστή ιδιομορφία, δηλαδή μια ελευθερία που της επιτρέπει να αναπτύξει το δικό της ποιητικό στυλ. Ποίηση που σε σύ-

γκριση με τη δωρικού ρυθμού είναι λεπτότερη, πιο προσωπική και «στενεύει» ελαφρώς χωρίς περιττές κατακόρυφες αυλακιές. Στην κηδεία της μόνο φίλοι και γνωστοί της (πολλοί είχαμε έρθει από την Αθήνα) και όσοι την ήξεραν καλά και την αγαπούσαν. Λίγοι, επώνυμοι και μη, αλλά καλοί. Σε μια πλιόλουστη Αίγινα ήταν μια κηδεία λιτή και απέρριπτη, ως θα άρμοζε στην Κατερίνα που ήξερε να ρουφάει το μεδούλι της ζωής και να το μεταπλάθει σε απόφραση ποίησης.

Τρεις κηδείες αλλά μία μεγάλη απώλεια για τα εν γένει ελληνικά γράμματα και όχι μόνο για την ποίηση. Οι σπουδαίοι ποιητές υπηρετούν μια ποίηση πρωτίστως ανθρωποκεντρική, διακρίνουν την αλήθεια απ' το ψέμα, δίνουν ύπαρξη στα αφανή και μας καθιστούν οικείο το ανοίκειο. Η μεγάλη απώλεια είναι ότι μένουμε ορφανοί στο κοσμικό χάος που μας περιβάλλει...

* Ο κ. Ντίνος Σιώτης είναι ποιητής - εκδότης του περιοδικού «Δέκατος».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Καταραμένος ή αγγελικός;

ΣΤΡΑΤΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ
Στίχοι ενός άλλου.
Ποιήματα (1977-2013)
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 532

Γράφω βιώνοντας αυτό που είμαι μέσα στο τώρα, εκφράζοντάς το και ψάχνοντας να βρω μεθόδους που δεν είναι υπαγορευμένες από κάποιες θεωρίες» έλεγε ο Στρατής Πασχάλης (γεν. 1958) σε μια διαφωνιστική, πολλαπλώς χρήσιμη συνέντευξη που παραχώρησε στη Λ. Κουζέλη (Το Βήμα, 16.6.2017). Διαβάζοντας τη συγκεντρωτική υπό συζήτηση έκδοση των ποιημάτων του, η δήλωση ελέγχεται ακριβώς. Ένας χαρισματικός τεχνίτης του λόγου μάς πείθει ότι υπάρχει γράφοντας: καταγιγμός εικόνων, λυρισμός που δεν φοβάται ούτε ντρέπεται ότι ο καιρός του έχει περάσει, γλώσσα που δοκιμάζει και δοκιμάζεται ή, για να το πούμε με τους στίχους του προτελευταίου ποιήματος του βιβλίου, «δεν ντρέπομαι για τα επίθετα / δεν με νοιάζει να είμαι λιτός / αγνώω τι θα πει σαφήνεια». Στο ίδιο, λίγους στίχους πιο πάνω, καταθέτει: «Οι τρούλοι φουσκόβουν, κρινολίνα από σύννεφα, / η αλήθεια γυμνή πάνω απ' τα κεραμίδια / κι ως μην έχω μπορέσει ποτέ να πετύχω το

χρώμα της / αφού η ποίηση μόνο στιγμιαία φωτογραφίζει κάτι, / κουνιμένο ενσταντανέ».

Μπορεί, λοιπόν, να λειτουργήσει σήμερα, ξανά, ένα είδος «καθάρης» ποίησης; Το έργο του Πασχάλη συντηρεί υπέρ μιας τέτοιας ποίησης. Το 2003 κυκλοφόρησαν με τον ίδιο, όπως και τώρα, τίτλο τα ποιήματα που είχε συνθέσει μέχρι τότε. Εκκινούσαν από τη συλλογή «Ανακτορία», που ο ποιητής δημοσίευσε νεότερος, μόλις το 1977, με ξεκάθαρη, ήδη, την πρόθεση να πορευθεί μοναχικά, αυτόνομα και με, εύλογα τότε, έντονη την εφηβική χροιά. Το «Βυσσινιές στο σκοτάδι» (1991) ήταν βιβλίο ωριμότητας για να καταλήξει σε μια πραγματική ποιητική ωριμότητα χωρίς να απεμπολήσει τις αρχές του με το «Κοιτάζοντας δάσος» (2002), το τελευταίο στη σειρά της πρώτης συγκεντρωτικής έκδοσης. Εκεί δια-

βάζουμε ένα credo που δεν είναι πλέον μονάχα ποιητικό, θυμίζοντας τον βουδισμό ή το ζεν: «Λερά μου φαίνονται μόνο τα δέντρα/ μένουν στην τέλεια θέση/ με προσκαλούν – «γίνε όπως εμείς / μην ταξιδεύεις πια μες στις πράξεις / δέξου ανέμους, δέξου εποχές / άσ' τη ζωή να ξέρει».

Λίγο πριν κλείσει η συλλογή, η ίδια στάση επιβεβαιώνεται στο ποίημα «Η Αποκάλυψη»: «ό,τι είδες γράψ' το, γιατί αυτό είναι η Ιστορία – ό,τι το / βλέμμα αρπάζει από τη λεπτομέρεια, στιγμιαία / όλα τα άλλα, τα κεντρικά (δράματα, πράξεις, γεγονότα) σύντομα θα παρέλθουν». Εδώ, ωστόσο, σε αυτό το ελάχιστο «βλέμμα» που αίρεται υπεράνω όλων απηχείται και ένας καθαφικός τόνος. Θα μπορούσαν να πέσουν τίτλοι τέλους.

Τι είναι αυτό που τον κάνει να επανέλθει, με δύο ακόμα συλλο-

γές και μια νέα –την υπό συζήτηση– «συμπληρωμένη», «δεύτερη έκδοση» απάντων των ποιημάτων του; Το «Εποχή παραδείσου» που κυκλοφόρησε το 2008 δεν πάνει το νήμα από εκεί όπου το άφησε το «βλέμμα» του «Κοιτάζοντας δάσος». Συμβαίνει, αντίθετα, κατά τη δική μου αναγνωστική αίσθηση, ένα είδος επανεκκίνησης. Ο Πασχάλης επανέρχεται σε κάτι που ξεκίνησε στην «Ανακτορία», το 1977. Ξαναπάνει, ώριμος πια, όχι το αιώνιο ποιητικό νήμα της παιδικής ηλικίας αλλά εκείνο της διεκδικητικής εφηβείας. Μεγάλο το ρίσκο του. «Δεν ανασταίνεται η ψυχή, αλλά το πάθος», γράφει στο πρώτο μέρος αυτής της συλλογής («Το χαμένο τραγούδι του Αρίωνα») κι αμέσως μεταφερόμαστε στην καρδιά της ποίησης των παλαιότερων «καταραμένων». Η διαδικασία αυτή θα μπει σε μια πορεία λύτρωσης με την τελευταία συλλογή, «Τα εικονίσματα» (2013), που περιλαμβάνει, όπως και η αμέσως προηγούμενη, πολλά πεζοποιήματα. Στο «αναμνηστικές φωτογραφίες» το παλιό credo έχει πλέον τρωθεί ή και αντικατασταθεί: «Οπότε, επιμένω στη μαστίχα της ποίησης και συνεχίζω να / τη μασάω. / Όλα η έκθαμβη ματιά τ' ακυρώνει».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΗ

Ο Κώστας Κουτσουνάκης είναι ποιητής, δοκιμογράφος και μεταφραστής. Τελευταία του βιβλία, το δοκίμιο «Η τέχνη που αυτοκτονεί. Για το αδιέξοδο της ποίησης του καιρού μας» (Μικρή Αρκτος, 2019) και τα «Ποιήματα» του Gottfried Benn (Gutenberg, 2019). Από την Κίχλη θα κυκλοφορήσει τον Μάρτιο ο ποιητικός κύκλος «Η κόρη μου».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό δίπλα σας;
Της Ιωάννας Τσιβάκου «Συναίσθημα και ορθολογικότητα» (Σιδέρης, 2019) όπου αντικρούονται δύο διαδεδομένες πλάνες, ότι ορθός λόγος και συναίσθημα είναι ασύμβατα μεταξύ τους και ότι οι Έλληνες είμαστε λαός υπέρμετρα συναισθηματικός. Και του Θανάση Γαλανάκη «Τα καναρίνια» (Σμίλη, 2019), το ωριμότερο ποιητικό ντεμπούτο που έχει πέσει στα χέρια μου εδώ και χρόνια.

Ποιος λογοτεχνικός ήρωας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Αλέξανδρος διαβάζοντας την Ιλιάδα ήθελε να γίνει Αχιλλέας. Ο Οκτάβιο Πας, Ομηρος. Κλίνω προς τον Μεξικανό.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεχνεώτες;

Χμ... Άλλοι οι γραφιάδες που καλείς στο κοινό σου και άλλο όσοι θες (και αντέχεις...) να τους κάνεις πα-

ρέα. Τα δείπνα με τις διασημότητες καταλήγουν συχνά σε μαλλιοτράβηγμα. Ευχαρίστως, όμως, θα ήπινα ένα ποτήρι κρασί με τον Λάμπρο Πορφύρα σε κάποια ταβέρνα της Φρεαττύδας ή μια βερντέα με τον κόντε Διονύσιο στου Σπράνη ή στη Σπιανάδα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθετε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός ποιήματος;

Σ' ένα τεύχος του «Πάλι», του καλού περιοδικού του '60, έπεσα πάνω σ' ένα ποίημα του Αλέξανδρου Σκίνα, παρωδία γραμμένη σε ύφος παλαμικό: «Όλα γυμνά τριγύρω μας, / όλα γυμνά εδώ πέρα, / ξεβράκιωτα, ανύποπτα, / μεσάνυχτα είν' η μέρα. / Αφανή η σκέψη, ολάνοικτα / του θράσου τα παλάτια, / χάλια χορτάστε, μάτια, / σ' ελληνικό ρυθμό». Βεβαιώθηκα έτσι ότι στον τόπο μας μερικά πράγματα δεν αλλάζουν ποτέ...

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Ως πατήρ νηπίου πρωτοδιάβασα πολλά βιβλία του Ευγένιου Τριβιζά, τις «Γιαγιάδες με τα γιο-γιο», λ.χ., ή τον «Ζαχαρία και τη Γλυκερία». Κοιμήθηκα, από τους αληθινούς κλασικούς μας!

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

Το ανέφερα ήδη, η Ιλιάδα. Έργο ανελέητης αλήθειας, οδοντηρής ανθρωπογνωσίας. Καταλαβαίνω γιατί πολλοί σήμερα προτιμούν τη φρανταμαγορία της Οδύσσειας.

«Η τέχνη που αυτοκτονεί»: γιατί η ποίηση κατέληξε περιθωριακό είδος;

Το περιθώριο όπου ξημεροβραδιάζονται οι ποιητές μας είναι εύκολο, ο καθένας μπορεί να παριστάνει εκεί ανενόχλητος την παρεξηγμένη ιδιοφυΐα. Η Αγορά αντίθετα έχει ζόρια. Πού να γυρεύεις τώρα σαν τους μουσικούς και τους θεατρίνους το χειροκρότημα και την αγάπη του κόσμου...

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Βοηθούν έναν ποιητή;

Εχω απ' όλα. Αν δεν έχεις καθαλήσει το καλάμι, όλο και κάτι μαθαίνει από την ανταπόκριση. Ειδάλλως, η κατάστασή σου επιδεινώνεται.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

1

«Capital and Ideology» του Thomas Piketty (Harvard Univ. Press)

2

«Rewriting the Rules of the European Economy - An Agenda for Growth and Shared Economy» του Joseph E. Stiglitz (W.W. Norton & Company)

3

«The Enlightenment that Failed- Ideas, Revolution, and Democratic Defeat, 1748-1830» του Jonathan Israel (Oxford Univ. Press)

4

«Liberalism at Large - The World According to the Economist» του Alexander Zevin (Verso)

5

«Why Liberalism Works - How True Liberal Values Produce a Freer, More Equal, Prosperous World for All» του Deirdre McCloskey (Yale Univ. Press)

Αυτή την εβδομάδα

Θετικές Επιστήμες

1

«The World According to Physics» του Jim Al-Khalili (Princeton Univ. Press)

2

«The Changing Mind - A Neuroscientist's Guide to Ageing Well» του Daniel Levitin (Penguin Books)

3

«The Quantum Cookbook - Mathematical Recipes for the Foundations of Quantum Mechanics» του Jim Baggott (Oxford Univ. Press)

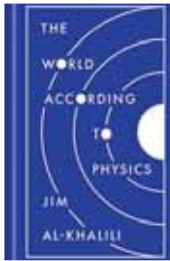
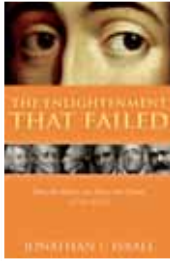
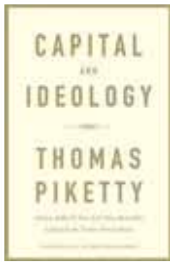
4

«The Mathematics of the Gods and the Algorithms of Men - A Cultural History» του Paolo Zellini (Allen Lane)

5

«Pythagoras's Legacy - Mathematics in Ten Great Ideas» του Marcel Danesi (Oxford Univ. Press)

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Bookpath (ζώλωνες 69, Αθήνα, www.bookpath.gr)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΛΟΝΔΙΝΟ
Σουρεαλισμός στη Βρετανία
Τα 100 χρόνια της γέννησης του σουρεαλισμού στο Ηνωμένο Βασίλειο σηματοδοτούνται με μια φιλόδοξη έκθεση στο Λονδίνο, στην Dulwich Picture Gallery, όπου παρουσιάζονται 70 έργα από 42 καλλιτέχνες, ανάμεσά τους και έργα του Φράνσις Μπέικον, του Χένρι Μουρ και του Πολ Νας. Η ιδιαίτερότητα της έκθεσης είναι ότι αποκλίνει από τη στερεότυπη ανάγνωση του σουρεαλισμού και εντοπίζει τη γέννησή του ή εκδοχές της τάσης αυτής ήδη από τις αρχές του 17ου αιώνα.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ
Μεσοποταμία
Στις 18 Μαρτίου εγκαινιάζεται στο Μουσείο Πολ Γκετί, στο Λος Αντζελες, η μεγαλύτερη έκθεση για τον πολιτισμό της Μεσοποταμίας που έχει οργανωθεί στη δυτική ακτή. Τα περισσότερα από τα εκθέματα προέρχονται από το τμήμα αρχαιοτήτων της Εγγύς Ανατολής του Λούβρου και επιπλέον εκθέματα προέρχονται από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας και το Μνημοπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης. Η έκθεση καλύπτει 3.000 χρόνια ιστορίας της Μεσοποταμίας.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Αποκατάσταση προέλευσης
Επί χρόνια, ο μεταστάς πλέον έμπορος έργων τέχνης Ζιγκφριντ Αράμ (1891-1978) υποστήριζε πως ο πίνακας του Γάλλου ζωγράφου Eustache Le Sueur του 1640, που ήταν έκθεμα στο Μνημοπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης, ήταν έργο λεπλατμένο από τους ναζί. Το μουσείο, που είχε αγοράσει το έργο το 1984, δεν είχε αποδεχθεί την κατηγορία του Αράμ. Εγγραφα που ήρθαν πρόσφατα στο φως της έρευνας στη Γερμανία απέδειξαν ότι οι αιτιάσεις του Αράμ ήταν ορθές.

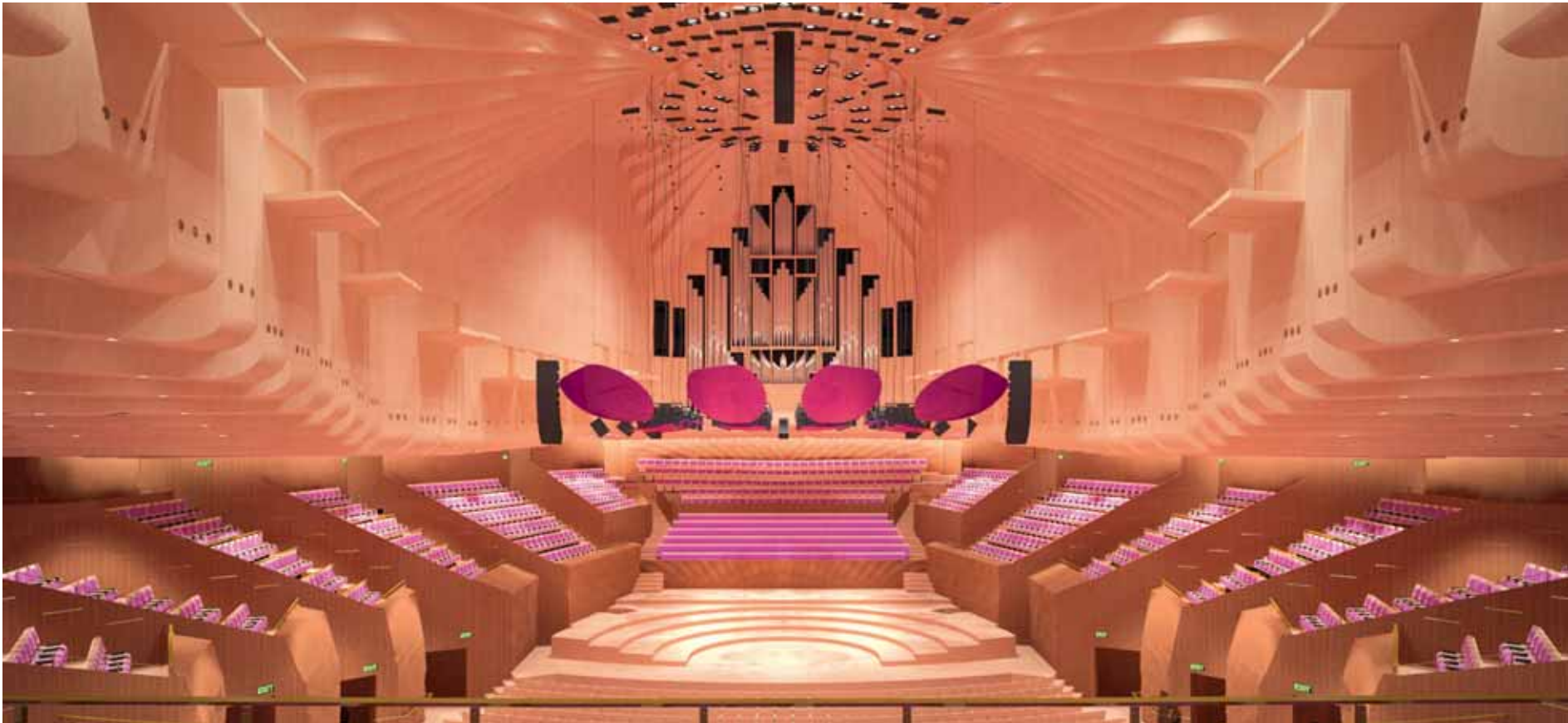

ΠΑΡΙΣΙ
Στη χώρα των τεράτων
Τα έργα του Λεοπόλδου Σοβό (Léopold Chauveau, 1870-1940), ένας κόσμος μοναδικός και παράδοξος, εγκαθίστανται στο Μουσείο Ορσέ του Παρισιού έως τις 28 Ιουνίου. Ο Σοβό ήταν ιατρός, αλλά παράλληλα και ένας αξιοπρόσεκτος αυτοδιδάκτος καλλιτέχνης. Γλύπτης, συγγραφέας και ζωγράφος, γνωστός κυρίως από τις εικονογραφήσεις του σε παιδικά βιβλία, ο Σοβό γέννησε ένα αλλόκοτο σύμπαν τεράτων, κυρίως αυτόματων γλυπτών που προκαλούν με τη μοναδικότητά τους.

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ
Γκέοργκ Μπάτσελιτς
Η νέα έκθεση του 82χρονου Γερμανού εικαστικού δημιουργού Γκέοργκ Μπάτσελιτς εγκαινιάστηκε στο Σαν Φρανσίσκο, στην εκεί Gagosian, με νέα έργα. Η έκθεση με τίτλο «What if...» παρουσιάζει έργα αφηρημένου εξπρεσιονισμού με νέα τεχνική. Ο Μπάτσελιτς ζωγραφίζει με λάδι σε καμβά που είναι συρρικνωμένος και μετά πιέζει έναν δεύτερο καμβά επάνω στην επιφάνειά. Διαρκώς πειραματιζόμενος, είναι ένας θρύλος της κεντροευρωπαϊκής σύγχρονης τέχνης.

Επιμέλεια **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Η αναγέννηση ενός παγκόσμιου συμβόλου

ΣΙΔΝΕΪ
Σχεδιασμένη το 1957, και σε λειτουργία από το 1973, η Όπερα του Σίδνεϊ έκλεισε για πρώτη φορά στην ιστορία της για να ανακαινιστεί εκ βάθρων. Οντας ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα αρχιτεκτονήματα του μεταπολεμικού κόσμου, η Όπερα του Σίδνεϊ ετοιμάζεται να εισέλθει σε μια περίοδο διετούς αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού καθώς όλος ο μηχανισμός της αλλά και η φιλοσοφία των χώρων παρέπεμπε στη δεκαετία του 1960. Το ευρύ πρόγραμμα που θα φέρει την όπε-

ρα στον 21ο αιώνα χρηματοδοτείται κυρίως από κρατικά κεφάλαια ύψους 200 εκατ. δολαρίων και θα επιδιώξει να παραδώσει στην Αυστραλία αλλά και στην παγκόσμια κοινότητα το έμβλημα του Σίδνεϊ έτοιμο για την 50ή επέτειο το 2023. Το κτίριο της όπερας, με τα χαρακτηριστικά πτερύγια, ήταν ανοικτό και σε λειτουργία 365 ημέρες τον χρόνο, φιλοξενώντας χιλιάδες εκδηλώσεις στα πέντε θέατρα που αποτελούν το αρχιτεκτονικό συγκρότημα. Κάθε χρόνο δεχόταν περί τα 11 εκατ. επισκέπτες. Όλα, όμως,

έδειχναν ότι είχε φτάσει η ώρα της μεγάλης απόφασης. Τα συστήματα κλιματισμού και ακουστικής ήταν απαρχαιωμένα, διευκολύνσεις για ΑμεΑ δεν υπήρχαν, οι τουαλέτες ήταν δύσκολα προσβάσιμες, υπήρχαν αιθουσες για τις οποίες έπρεπε να περπατήσεις τεράστιες αποστάσεις, ήταν όλα, όπως λέει και ο διευθυντής του τεχνικού έργου, κομμάτι της Ιστορίας. Η διευθύντρια της όπερας, Λουίζ Χέρον, ήρθε στο Σίδνεϊ πριν από οκτώ χρόνια και αμέσως είδε ότι είχε την ευκαιρία να κάνει το επόμενο βήμα. «Ηθε-

λα να ανανεώσω την όπερα για τις επόμενες γενιές», λέει. Τα πάντα, όμως, είναι κομμάτι της ιστορίας του κτιρίου και, μάλιστα, ολόκληρα τμήματα, όπως τα μπάνια, προστατεύονται ως τεκμήρια μιας εποχής. Οι αλλαγές πρέπει να είναι διακριτικές και όσο το δυνατόν αθέατες. Νέοι ανέλκυστές θα πρέπει να χωνευτούν στο παλιό σύστημα του κτιρίου και όλα να μοιάζουν με το 1960 ενώ λειτουργούν όπως τα σύγχρονα του 2020. Η ιδέα για μια όπερα που θα συμβολίσει την Αυστραλία του μέλλοντος γεννή-

θηκε αμέσως μετά τον πόλεμο και το 1956 προκηρύχθηκε αρχιτεκτονικός διαγωνισμός. Ήταν έκπληξη που το βραβείο δόθηκε στον εικονοκλάστη Δανό αρχιτέκτονα Utzon (1918-2008). Χάρισε στην Αυστραλία το «οικόσημό» της, το Σίδνεϊ επανασυστήθηκε στην παγκόσμια κοινότητα, αλλά η ανέγερση του κτιρίου ήταν επεισοδιακή, χρονοβόρος, κοστοβόρος και με παρεμβάσεις στο αρχικό σχέδιο. Ωστόσο, η όπερα χτίστηκε. Εγκαινιάστηκε το 1973 και το 2023 θα γιορτάσει μισό αιώνα ζωής.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Γράμμα από το μέτωπο V

Κάπου διάβασα πως η πιο τρανταχτή απόδειξη της ανυπαρξίας του Θεού είναι η εικόνα ενός παιδιού που νοσεί από καρκίνο. Οντως, ένα παιδί χωρίς μαλλιά, με κοιλιά παραμορφωμένη από την κορτιζόνη, που το στόμα του είναι μια πληγή από τις άφθες, τόσο που να πρέπει να σιτίζεται παρεντερικά – τι άλλο χρειάζεται κάποιος για να πειστεί ότι δεν υπάρχει Θεός; Φυσικά, μπορώ να συλλογιστώ και άλλες τερατώδεις: παιδιά που πωλούνται για τη σάρκα τους και τα όργανά τους, παιδιά που γίνονται πειραματόζωα ή ρίχνονται σε θαλάμους αερίων, παιδιά που πνίγονται στο Αιγαίο – αγέννητα, ακόμη, παιδιά, με την έγκυο μάνα να ξεπαγιάζει μέσα σ' ένα φουσκωτό βαρκάκι, ενώ από τη στεριά άντρες κυδαιολογούν. Η αλήθεια είναι ότι σκέφτηκα πως Θεός δεν υπάρχει όταν οι γιατροί

«Είναι τα παιδιά μας αυτά. Πέρασαν μικρά από εδώ, έγιναν καλά πού και πού περνάνε να μας πούνε μια καλημέρα».

μού ανακοίνωσαν ότι η κόρη μου πάσχει από αυτή τη «δυσνητική θανατηφόρο νόσο». Επειτα, όμως, θυμάμαι τη γέννησή της. Τη νύχτα που την είδα για πρώτη φορά και ο μαιευτήρας μου επέδειξε πώς να κόψω με το ιατρικό ψαλίδι τον ομφάλιο λώρο. Ίδου, λέω στον ανγνωστικιστή εαυτό μου, ιδού η τρανταχτή απόδειξη της ύπαρξης του Θεού.

Λίγο να μετατοπίσεις τη ματιά σου και αυτό που βιώνεις ως πα-

Λίγο να μετατοπίσεις τη ματιά σου και αυτό που βιώνεις ως παράδεισο αίφνης αποκτά την υφή της κόλασης.

ράδεισο –την πατρότητα, την οικογένεια, την ερωτική σχέση, την ύπαρξη εντέλει– αίφνης αποκτά την υφή της κόλασης. Αλλά μπορεί να συμβεί και η αντίστροφη διαδρομή: μέσα από την κόλαση να διακρίνεις μιαν αχτίδα παραδείσου. Όπως όταν είδα στο «Ελπίδα» του «Αγία Σοφία» την τετράχρονη κόρη μας, με τον ορό να παροχετεύει μέσω του «Χίχμαν» στο στέρνο της μια χημειοθεραπεία που φέρει την ονομασία Ασπαραγινάση, να φιλάει και να χαϊδεύει την κοιλιά της μαμάς της χαιρετώντας την αγέννητη ακόμη αδελφή της. Ή όπως όταν η γιατρός μας ανακοίνωσε χαμογελαστή, μετά το μυελόγραμμα της 33ης ημέρας των θεραπειών, πως «η νόσος δεν είναι πια ανιχνεύσιμη» και η μέχρι εκείνη τη στιγμή αγέρωχη μαμά της δίπλα μου ξέσπασε σε αναφιλητά ευτυχίας. Η νοσηλεύτρια έσπευσε να την αγκα-

λιάσει τρυφερά και να μου σφίξει μπτηρικά το χέρι. Μέσα στο περίφημο ΤΑΟ (Τμήμα Αιματολογικό Ογκολογικό) του «Ελπίδα», βλέπω, νιώθω κάτι από τον Θεό κάθε φορά που τα άλλα παιδιά που νοσηλεύονται εκεί αναχωρούν για τα σπίτια τους. Τον νιώθω και όταν βλέπω τριαντάχρονα και εικοσάχρονους επισκέπτες να αγκαλιάζονται με το ιατρικό, με το νοσηλευτικό προσωπικό και με την ομάδα της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. «Είναι τα παιδιά μας αυτά», μου είπε μια νοσηλεύτρια. «Πέρασαν μικρά από εδώ, έγιναν καλά, μεγάλωσαν πα, μα πού και πού περνάνε να μας πούνε μια καλημέρα». «Τα παιδιά μας» – τι κουβέντα, σκέφτηκα. Ίδου, λοιπόν, πώς ο μικρός και ανόητος, ο ανάξιος και τιποτένιος, ο λυπημένος, τρομαγμένος πατέρας βρίσκεται μπροστά σε ένα αδιανόητο θαύμα.

Μια αλληγορία για τον τεχνοκαπιταλισμό

Ο Μαρκ Ο' Κόνελ μιλάει στην «Κ» για το ερευνητικό βιβλίο του σχετικά με το ιδιαίτερο κίνημα του διανθρωπισμού

Συνέντευξη στον

ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

Για τους περισσότερους από εμάς, η σκιά του θανάτου, η βεβαιότητα ότι μια μέρα θα πάμε «με τους πολλούς», γίνεται αφορμή για να στοχαστούμε βαθύτερα τη ζωή. Για κάποιους άλλους όμως ο θάνατος δεν είναι παρά ένα πρόβλημα που χρήζει λύσης. Ναι, υπάρχουν συνάνθρωποι μας που αναρωτιούνται στα πολύ σοβαρά τι θα γινόταν αν μπορούσαμε να νικήσουμε οριστικά τη φθαρτότητα μας. Όσο κι αν το ερώτημα μοιάζει με θέμα συζήτησης εφήβων σε καλοκαιρινό φόντο, υπάρχουν σήμερα βάσιμοι λόγοι να σταθούμε σ' αυτές τις υποθέσεις με περισσότερη κατανόηση. Μια αλλόκοτη παρέα ανθρώπων ηγείται ενός κινήματος που έχει ονομαστεί τρανσανθρωπισμός, ή αλλιώς, διανθρωπισμός (transhumanism), και τα τελευταία χρόνια, με τη ραγδαία εξέλιξη των νέων τεχνολογιών, κερδίζει ολοένα και περισσότερους φίλους. Έχουμε άραγε να κάνουμε με μια επίμονη μετεμφυλική ανωριμότητα, με μια ύβρη, ή με μία ακόμα ιστορία τεχνολογικής αναστάτωσης και καινοτομίας;

Απ' όπου κι αν το κοιτάξεις, το θέμα προσφέρεται για εξυπνάδες. Ο Μαρκ Ο' Κόνελ όμως αποφάσισε να πάει πέρα απ' αυτό. Με το ερευνητικό βιβλίο του «Ο άνθρωπος του μέλλοντος, η προσπάθεια να επιμκύνουμε τη ζωή μας και να λύσουμε το πρόβλημα του θανάτου», που κυκλοφόρησε πρόσφατα απ' τις εκδόσεις «Κλειδάριθμος», σε μετάφραση του Γιώργου Στάμου, επιχειρεί να παρουσιάσει το κίνημα που κηρύσσει περήφανα τον πόλεμο εναντίον του θανάτου, συστήνοντας μας ψύχραιμα τους κύριους εκφραστές του.

Με τον βραβευμένο Ιρλανδό συγγραφέα, κλείσαμε διαδικτυακό ραντεβού, αλλά η κακή μας σύνδεση και τα ψηφιακά παράσιτα που αυτή παρήγαγε, προσέδωσαν ένα ακόμα επίπεδο ειρωνείας στο αντιφατικό μας θέμα.

«Αν είχα μια απλή απάντηση στο τι είναι ο διανθρωπισμός για εμένα προσωπικά, δεν θα έγραφα το βιβλίο», μου λέει. «Κατ' αρχάς, το έγγραφα γιατί ήμουν περίεργος. Με βασάνιζε το ερώτημα γιατί να επιδιώκουν οι άνθρωποι ένα τέτοιο όραμα για το μέλλον. Ενιωθα ότι το θέμα με προκαλούσε και με έβλεπε την ίδια στιγμή. Αλλά το ενδιαφέρον μου ξεκίνησε από μια αντίφαση. Απ' τη μια πλευρά, μπορούσα άνετα να ταυτιστώ μαζί του, γιατί ούτε εγώ θέλω να πεθάνω, και γιατί ξεκίνησα να το γράφω στα 34 μου, σε μια ηλικία που άρχιζα να σκέφτομαι κι εγώ τη θνητότητά μου, καθώς είχα μόλις γίνει γονιός. Απ' την άλλη, όμως, ερχόμουν σε επαφή με κάτι εντελώς ξένο, κάτι

“

Η μεγαλύτερη πρόκλησή μου ήταν να μη μοιάζει όλο αυτό με αστείο. Είναι πολύ εύκολο να γράψεις γι' αυτούς τους ανθρώπους, μ' έναν τρόπο απορριπτικό.

“

Με βασάνιζε το ερώτημα γιατί να επιδιώκουν οι άνθρωποι ένα τέτοιο όραμα για το μέλλον. Ενιωθα ότι το θέμα με προκαλούσε και με έβλεπε την ίδια στιγμή.

“

Από τη μια, μπορούσα άνετα να ταυτιστώ μαζί του, γιατί ούτε εγώ θέλω να πεθάνω. Από την άλλη, ερχόμουν σε επαφή με κάτι εντελώς ξένο, αλλόκοτο και ανησυχητικό.

εντελώς αλλόκοτο, και ανησυχητικό. Αυτή η αντίφαση, όπως καταλαβαίνει τελικά ο αναγνώστης, δεν βρίσκει ποτέ λύση. Κάθε κεφάλαιο του βιβλίου συνιστά κι έναν διαφορετικό τρόπο να στοχαστεί κάποιος το ζήτημα. Προσωπικά, κατέληξα ν' αντιλαμβάνομαι τον διανθρωπισμό ως ένα είδος αλληγορίας για τον τεχνοκαπιταλισμό, ο οποίος έχει ενσωματώσει μέσα του έναν τρόπο σκέψης που θέλει την τεχνολογία να λύνει όλα τα προβλήματα της ανθρωπότητας, επιτρέποντάς μας να υπερβούμε την ανθρωπιά μας, και να γίνου-

«Για μένα, ο τρανσουμανισμός είναι μια αλληγορική επιστημονική φαντασία, την ίδια στιγμή βέβαια που είναι ένα πολύ αληθινό κίνημα», λέει ο συγγραφέας.

Ο βραβευμένος Ιρλανδός συγγραφέας Μαρκ Ο' Κόνελ.

με κάτι διαφορετικό, στο επέκεινα του ανθρώπινου. Για εμένα, ο τρανσουμανισμός είναι μια αλληγορική επιστημονική φαντασία, την ίδια στιγμή βέβαια που είναι ένα πολύ αληθινό κίνημα».

Οι ερμηνείες

Πολλές δηλώσεις των διανθρωπιστών είναι αναμφίβολα αληθοφανείς. Όταν ισχυρίζονται ότι έχουμε ήδη γίνει μηχανές και δεσμεύα για παράδειγμα, έχουν δίκιο. Η εικόνα του Ο' Κόνελ στον υπολογιστή μου κολλάει. Ο συνομιλητής μου δείχνει να συμφωνεί. «Το θέμα είναι ότι σε πολλά δεν κάνουν λάθος. Το πρόβλημα είναι οι ερμηνείες που δίνουν. Φυσικά και είμαστε δεσμεύα. Είμαστε πηγές πληροφοριών που κάποιοι συγκεντρώνουν κι εκμεταλλεύονται. Ορισμένοι από τους διανθρωπιστές που συνάντησα είναι αστείοι κι εκκεντρικοί, ενώ κάποιοι άλλοι είναι πάρα πολύ σοβαροί. Η μεγαλύτερη πρόκλησή μου ήταν να μη μοιάζει όλο αυτό με αστείο. Είναι πολύ εύκολο να γράψεις γι' αυτούς τους ανθρώπους, μ' έναν τρόπο απορριπτικό τόσο της σπουδαιότητάς τους, όσο και των κινδύνων που προκύπτουν από τις ιδέες τους. Αυτό διακινδυνεύεις να κάνεις αν τους σκιαγραφήσεις ως μια χούφτα από σπαστικές της Σίλικον Βάλεϊ με τρελές ιδέες, που θέλουν να ανεβάσουν το περιεχόμενο των εγκεφάλων τους σε μηχανές, και πάει λέγοντας. Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις που καταδεικνύουν ότι είναι πράγματι έτσι. Η πρόκληση ήταν να γράψω το βιβλίο με έναν τρόπο που δεν θα αναρωτιέται διαρκώς ο αναγνώστης γιατί ν' ασχολείται με αυτούς τους γελοίους τύπους».

Ο διανθρωπισμός είναι αστείος, την ίδια στιγμή που είναι τρομακτικός

Το ρεπορτάζ του Ο' Κόνελ κινείται διαρκώς πάνω σ' ένα λεπτό σχοινί. Και το χιούμορ, συνιστά κρίσιμο στοιχείο της εξισώσής του. «Είναι μια λεπτή ισορροπία» εξομολογείται, όσο μας επιτρέπει η φτωχή ευρυζωνικότητα των καλωδίων μας, «ως συγγραφέας δεν ήθελα να περάσω χρόνο μαζί τους και μετά να τους παρουσιάσω με σκεπτικισμό, ή να τους απορρίψω. Βρίσκω πολύ βαρετή τη στάση του σκεπτικιστή που δείχνει πόσο εξαπατημένοι είναι οι άνθρωποι. Γι' αυτό επέλεξα να τους πάρω στα σοβαρά και να τους δω στο πλαίσιο της ευρύτερης κουλτούρας και των πολιτικών μας συστημάτων. Τους πήρα στα σοβαρά χωρίς να ξεχνάω το αστείο του πράγματος. Βασικά, πιστεύω ότι όλα μπορούν να είναι αστεία. Ένα πράγμα που συνεδιποποίησα γράφοντας αυτό το βιβλίο είναι ότι για να γίνεις αστείος δεν χρειάζεται να γράφεις αστεία, αλλά να γράφεις με μεγάλη ακρίβεια αυτό που ζεις. Από

εκεί απορρέει το χιούμορ για εμένα. Εντάξει, ίσως να μην είναι τα πάντα αστεία. Αλλά το καθετί, αν παρουσιαστεί με ακρίβεια και κάτω από ένα συγκεκριμένο πρίσμα, μπορεί να είναι αστείο. Ο διανθρωπισμός είναι ένα καλό παράδειγμα. Είναι αστείος, την ίδια στιγμή που είναι και τρομακτικός. Τελικά, αυτό με ενδιαφέρει: τα πράγματα που είναι αστεία και τρομακτικά την ίδια στιγμή».

Το τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου του συνοψίζει την κωμικοτραγική όψη του διανθρωπισμού όσο κανένα άλλο. Το 2016, ένας τύπος θέτει υποψηφιότητα για την προεδρία των ΗΠΑ με το κόμμα του διανθρωπισμού, και οργώνει την Αμερική μ' ένα πούλμαν που μοιάζει με φέρετρο. Ο Ο' Κόνελ μου λέει ότι η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση της προεκλογικής εκστρατείας του Ζόλταν Ιστβαν ήταν το πιο διασκεδαστικό ρεπορτάζ που έχει κάνει ποτέ στη ζωή του.

Το βιβλίο επιχειρεί να παρουσιάσει το κίνημα, συστήνοντάς μας ψύχραιμα τους κύριους εκφραστές του.

Αν και ήμουν ανοιχτός στο να εγκαταλείψω τον σκεπτικισμό μου, αυτό δεν έγινε.

Στην αρχή, ο εκδότης του ανησυχούσε ότι ίσως αυτή η ιστορία να ήταν παρατραβηγμένη. Τελικά, όσο τρελό και κωμικό κι αν είναι, έγινε το απολαυστικότερο μέρος του βιβλίου του. «Αυτή είναι η δυσκολία και η χαρά τού να είσαι συγγραφέας μη μυθοπλαστικών βιβλίων» σημειώνει, «διαφωνούσα με όλα όσα έβγαιναν απ' το στόμα του, ενώ πολλά απ' αυτά που έλεγε με προσέβαλαν προσωπικά, αλλά με γοήτευε ως άτομο. Είναι δύσκολο να ξεχωρίσεις το άτομο απ' την ιδέα που έχεις γι' αυτό στο κεφάλι σου. Πολλές φορές στο ρεπορτάζ σκεφτόμουν “πώς το λέει αυτό, είναι τρομακτικό”, αλλά την ίδια στιγμή έλεγα “αυτό είναι σπουδαίο, είναι χρυσάφι”». Η σχέση του συγγραφέα και του αντικειμένου του είναι αμειβία παραστικη, συμφωνούμε. «Εκείνος σε χρειάζεται για να τον κάνεις διάσημο, κι εσύ τον χρειάζεσαι για να γράψεις το βιβλίο σου».

Τον ρωτώ αν άλλαξε ο ίδιος στην πορεία της έρευνάς του. «Αν και ήμουν ανοιχτός στο να εγκαταλείψω τον σκεπτικισμό μου, να κάνω κάτι σαν τη μεταστροφή του Αποστόλου Παύλου στη Δαμασκό, αυτό δεν έγινε. Δεν με κέρδισε ο διανθρωπισμός. Σίγουρα το γεγονός ότι πέρασα τόσο μεγάλο διάστημα σκεπτόμενος και ερευνώντας το θέμα, είχε επίδραση πάνω μου. Τελειώνοντας όμως το βιβλίο, πήγα ελαφρώς προς την άλλη κατεύθυνση, όχι ότι έγινα Λουδīts, ξοδεύω όλοι αρκετό χρόνο στο Διαδίκτυο, μιλάω για παράδειγμα εδώ μαζί σου σε βιντεοσυνομιλία, αλλά ενδιαφέρομαι για τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος είναι κατά βάση μια εμπειρία ενός ζώου. Εχω αρχίσει να ενδιαφέρομαι περισσότερο για τη φύση ως θέμα. Αυτή πιθανώς είναι η αντίδρασή μου στον μηχανιστικό, τεχνολογικό κόσμο που ήρθα σε επαφή με τον άνθρωπο του μέλλοντος».

Βλέποντας ότι η σύνδεση χειροτερεύει, τον ρωτώ αν ετοιμάζει κάτι νέο. «Το επόμενο βιβλίο μου έχει τον τίτλο «Σημειώσεις μιας Αποκάλυψης», κι έχει να κάνει με την αγωνία για την Αποκάλυψη, που μπορεί να έρθει απ' την κλιματική αλλαγή, από πολιτικές ανωμαλίες, ή από τηλεοπτικές ειδήσεις για ασθένειες που έρχονται απ' την Κίνα. Εχω κάνει μεγάλο ρεπορτάζ, ταξίδεψα, μίλησα με πολύ κόσμο. Όπως και με το βιβλίο για τον διανθρωπισμό, έδωσα έναν εσωτερικό αγώνα μεταξὺ αισιοδοξίας κι απαισιοδοξίας. Είμαι φύσει απαισιόδοξος όταν σκέφτομαι την ανθρώπινη ζωή, αλλά αυτό είναι ασύμβατο με τον ρόλο που ως γονιού. Το βιβλίο δραματοποιεί αυτό τον αγώνα. Με επηρέασε πολύ το γεγονός ότι έγινα πατέρας. Με έκανε να νιώσω πιο αισιόδοξος, αλλά και πιο τρομοκρατημένος». Η σύνδεσή μας τελικά διακόπτεται. Κάποια στιγμή, ακόμα κι οι μηχανές αποσταθεροποιούνται.

Οικονομία και συνταγματικά δικαιώματα

Κατατοπιστική μονογραφία του καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου και επίτιμου αντιπροέδρου του ΣτΕ Πέτρου Παραρά

ΠΕΤΡΟΣ Ι. ΠΑΡΑΡΑΣ
Οικονομική ελευθερία.
Άρθρο 5 παρ. 1 Σ. Οικονομικός φιλελευθερισμός. Νεωτερική διαδρομή και συνταγματική θεμελίωση
εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 2019, σελ. 616

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Αν σε κάτι μας κατέστησε –εξ ανάγκης, έστω– βιωματικά σοφότερος, η εξακολουθητική δημοσιονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, τότε αυτό είναι, με βεβαιότητα, η διασύνδεση δυσνόητων οικονομικών παραμέτρων με τους δείκτες και τα δεδομένα της καθημερινής μικροκλίμακας. Η μετοχή των υποκειμένων του δικαίου στο οικονομικό γίνεσθαι, ως εν τοις πράγμασι άσκηση του δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας, συνιστά, κατά συνέπεια, την πιο δυναμική και ενεργό εμπλοκή τους στη συνδιαμόρφωση της οικονομικής πραγματικότητας. Δεν είναι ο μοναδικός λόγος, ίσως όμως η διαπίστωση αυτή να είναι από τους σημαντικότερους λόγους για να καταδειχθεί η επικαιρότητα της πρόσφατης ογκώδους μονογραφίας του συγγραφέα, καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου και επίτιμου αντιπρόεδρου του ΣτΕ. Ο συγγραφέας πραγματεύεται την έννοια της οικονομικής ελευθερίας ως συνταγματικού δικαιώματος, αλλά δεν εξαντλεί την ύλη του εγχειρήματός του αποκλειστικά στο πεδίο αυτό. Δεν ενδιαφέρει κατ' αρχάς –όπως άλλωστε φροντίζει να προαναγγείλει ήδη από τον τίτλο του βιβλίου του– η συστηματική ένταξη της οικονομικής ελευθερίας ως ατομικού δικαιώματος στο θεωρητικό και ιστορικό πεδίο του οικονομικού φιλελευθερισμού. Με άλλα λόγια, πώς διαπλέκεται η έννοια

Η μελέτη του Πέτρου Παραρά είναι μια απολύτως χρήσιμη σπουδή.

της υπό συζήτηση ελευθερίας με το ιστορικό πλαίσιο εντός του οποίου εμφανίστηκε, συγκόλλησε τα ταυτοτικά χαρακτηριστικά της και ανέπτυξε τη δικαιωματική δυναμική της. Πριν εισαχθεί δηλαδή στο τεχνικό δεύτερο μέρος του έργου του, ο καθηγητής Παράδης αφιέρωνε το εκτενές πρώτο μέρος στη θεωρητική και ιστορική αναδρομή του οικονομικού φιλελευθερισμού ως ιδεολογικού πλαισίου, στο οποίο πωτώνονται οι απαρχές της συζήτησης περί του εύρους και του περιοχόμενου της οικονομικής ελευθερίας.

Πιο αναλυτικά, ο συγγραφέας επιγράφει το πρώτο μέρος του έργου του «Η νευρωτική διαδρομή του οικονομικού φιλελευθερισμού» και οργανώνει την ύλη της ενότητας σε επτά επιμέρους κεφάλαια. Στις επιμέρους αυτές ενότητες πραγματεύεται πληθώρα ζητημάτων, όπως, κατ' αρχάς, στο εισαγωγικό κεφάλαιο «το δόγμα της ελευθερίας», απ' όπου εκπορεύεται και η «η ελευθερία συμμετοχής στην οικονομική ζωή της χώρας».

Στο βιβλίο αναπτύσσονται «τα κύρια στάδια του οικονομικού φιλελευθερισμού» και η χρονική τους αλληλουχία στο ιστορικό βάθος - κλασικός ή παραδοσιακός φιλελευθερισμός, «νέος φιλελευθερισμός» και «νεοφιλελευθερισμός».

Στη συνέχεια αναπτύσσονται «τα κύρια στάδια του οικονομικού φιλελευθερισμού» και η χρονική τους αλληλουχία στο ιστορικό βάθος κλασικός ή παραδοσιακός φιλελευθερισμός, «νέος φιλελευθερισμός» και «νεοφιλελευθερισμός». Περαιτέρω, ο συγγραφέας προσεγγίζει την «παγκοσμιοποίηση στις οικονομίες», αναζητώντας τα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου και συναρτώντας τι με τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις ανατιδράσεις που πυροδότησε η de facto επικράτηση της, ήδη από το τέλος του προηγούμενου αιώνα.

Το «οικονομικό Σύνταγμα»

Ακολουθως, εστιάζει στην οικονομική και κοινωνική όψη του φιλελευθερισμού. Οσον αφορά τον οικονομικό φιλελευθερισμό, ο συγγραφέας

μάς εισάγει στο κανονιστικό περιεχόμενο του λεγόμενου «οικονομικού Συντάγματος», όπως αυτό τυποποιείται στο άρθρο 5 παρ. 1 Σ, καθώς επίσης και στους περιορισμούς που οριοθετούν τον οικονομικό φιλελευθερισμό. Προκειμένου δε για τον κοινωνικό φιλελευθερισμό της επόμενης ενότητας, εδώ επικριείται η διασύνδεση των φιλελευθέρων θέσεων με το κοινωνικό κράτος δικαίου και τα επιείγοντα αιτούμενα του τελευταίου. Τέλος, η ανάπτυξη του πρώτου μέρους ολοκληρώνεται με την ανάδειξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας ως «αρωγού στην αναβάθμιση του κοινωνικού συνόλου». Ο συγγραφέας, ανατρέποντας την έννοια της «αλληλεγγύης» (solidarité - fraternité), επικριεί να αναδειχθεί τον ενισχυτικό ρόλο της στην κατοχύρωση των θε-

μελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου.

Το δεύτερο μέρος της παρουσιάζει τις μονογραφίες πραγματεύεται τις περιλαμβανόμενες στο Σύστημα οικονομικές ελευθερίες: κατ' αρχάς την οικονομική ελευθερία ως ατομικό δικαίωμα, με εκτενή αναφορά στους φορείς της, και στη συνέχεια τις επιμέρους οικονομικές ελευθερίες – ελευθερία της εργασίας, επαγγελματική ελευθερία, ελευθερία του εμπορίου και της βιομηχανικής δραστηριότητας, συμβατική και επιχειρηματική ελευθερία, καθώς επίσης ελευθερία του ανταγωνισμού.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος αφορά τους περιορισμούς στις ατομικές ελευθερίες του άρθρου 5 παρ. 1 Σ, όπου επιχειρούνται οι αναγκαίες εννοιολογικές σταθμίσεις, σε αναζήτηση ισορροπίας συνύπαρξης πε-

ρισσότερων έννομων αγαθών. Στις μεθοδολογικές αρετές του εκτενούς αυτού πονήματος επιστημαίνουμε, μεταξύ άλλων, τον εξαντλητικό λημματικό κατάλογο – ευρετήριο καθ' ύλην, κατά τον προσδιοριστικό τίτλο που επιλέγει ο συγγραφέας. Πρόκειται για σχολαστική, ιδιαίτερώς χρηστική καταγραφή, που προσανατολίζει και διευκολύνει σημαντικά κάθε φιλόδοξο αναγνώστη – όχι μόνο τον εξειδικευμένο ερευνητή. Ομοίως, η εννημερωμένη και απολύτως επίκαιρη βιβλιογραφία –εγχώρια και αλλοδαπή– που παραθέτει ο συγγραφέας τροφοδοτούν τη θεωρία και την επιστημονική έρευνα με τεκμήρια, τα οποία ενισχύουν την αξιοπιστία του επιστημονικού επιχειρήματος.

Τα επαγγέλματα

Εξίσου ενδιαφέροντα και αιχμηρά ζητήματα πραγματεύεται η μονογραφία αυτή και σε άλλα κεφάλαια: τα θετικά μέτρα και η επιδότηση τους στην ελευθερία επιλογής και άσκησης επαγγέλματος· ή, αλλιώς, υπό τον εν μέρει προκλητικό και εν μέρει παιγνιώδη τίτλο που επιλέγει ο συγγραφέας: «Υπάρχουν ανδρικά ή γυναικεία επαγγέλματα;» Η λειτουργία των καταστημάτων τις Κυριακές, όπου διερευνάται το κανονιστικό εύρος του δικαιώματος στην οικονομική ελευθερία και η διαλεκτική του στοίχιση με όλα όσα περιλαμβάνονται στην έννοια τις κυριακάτικης αργίας ως δικαιώματος στον ελεύθερο χρόνο, στο πλαίσιο παραδεδομένων αξιών, αποτελεί ένα ακόμη από τα ζητήματα υψηλής επικαιρότητας που απασχολούν τον συγγραφέα.

Η κ. Κατερίνα Παπανικολάου είναι δικηγόρος και διδάκτωρ Νομικής.

TET-A-TET με τον Τάσο Τρύφωνος

Ο πρώην Ευρωπαίος Επίτροπος και πρώην υπουργός κ. Μάρκος Κυπριανού σε μια σπάνια εξομολόγηση που θα συζητηθεί.

Δευτέρα, 16 Μαρτίου
10.00 μ.μ.
PIK 1 – PIK HD

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΕΚΠΟΜΠΗΣ: ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμάκας

Καθημερινά
8.00 μ.μ.
PIK 1

Εμβληματική φιγούρα του σινεμά

Οι δύο αξιομνημόνευτοι ρόλοι
που ανέδειξαν τον Μαξ φον Σίντοφ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο **Μαξ φον Σίντοφ**, ο οποίος έφυγε την περασμένη εβδομάδα από τη ζωή, σίγουρα δεν ήταν από εκείνους τους ηθοποιούς που συμβατικά θεωρούμε του πρώτου διαμετρήματος. Δεν πήρε ποτέ Όσκαρ, ούτε η (κατά τα άλλα τεράστια) καριέρα του περιλαμβάνει τόσο πολλούς πρωταγωνιστικούς ρόλους ώστε να τον τοποθετήσει στην απόλυτη κορυφογραμμή του σινεμά. Από την άλλη, η χαρακτηριστική μορφή και το παράστημά του τον κατέστησαν μοναδικό, από εκείνες τις φιγούρες που σου μένουν ήδη από την πρώτη φορά που θα τις παρακολουθήσεις στην οθόνη. Αυτό το στοιχείο μάλλον είδαν πάνω του τόσο ο Ινγκμαρ Μπέργκμαν όσο και ο Γουίλιαμ Φρίντκιν, ώστε να του αναθέσουν τους δύο πιο αξιομνημόνευτους ρόλους της καριέρας του.

Στην «Εβδομη σφραγίδα», ο νεαρός τότε Φον Σίντοφ υποδύεται τον ιππότη Αντόνιους Μπλοκ, ο οποίος θα ξεβραστεί σε κάποια απόκρημνη ακτή, επιστρέφοντας από τις Σταυροφορίες. Εκεί θα του παρουσιαστεί σε όραμα ο Θάνατος, συμφωνώντας να αποφασίσει την τύχη του μέσα από μια παρτίδα σκάκι που ξεκινούν οι δυο τους. Παράλληλα με το παιχνίδι που προχωράει, παρακολουθούμε το ταξίδι του ιππότη μέσα από μια ειδυλλιακή ύπαιθρο, η οποία ωστόσο υποφέρει από επιδημία πανούκλας.

Στο κορυφαίο ίσως από τα –συνολικά– αριστουργήματά του, ο Μπέργκμαν αναμετρείται με τα

μεγαλύτερα φιλοσοφικά ζητήματα (ζωή, θάνατος, Θεός κ.ο.κ.), τα οποία βεβαίως θα αναπτύξει και στη συνέχεια της φιλμογραφίας του. Σχεδόν πουθενά αλλού ωστόσο δεν μπορεί να βρει κανείς αυτή την αρχετυπική αφήγηση, με το έντονο επικό στοιχείο, αλλά και μια πολύ ιδιαίτερη ανθρωπιά. Όσο για τον Μαξ φον Σίντοφ, αυτός ταλαντεύεται υπέροχα ανάμεσα στον σκληραγωγημένο πολεμιστή και στον φοβισμένο θνητό· ένας πραγματικά αξέχαστος χαρακτήρας.

Παγκόσμια δημοφιλία

Αν στη «Σφραγίδα» ο Σουηδός ηθοποιός έδειξε την αξία του, τότε με τον «Εξορκιστή» σίγουρα κέρδισε την παγκόσμια δημοφιλία. Ο σκηνοθέτης Γουίλιαμ Φρίντκιν, διαβόητος για την απαιτητικότητα και τα εξαντλητικά του γυρίσματα, αφηγείται εδώ την ιστορία δύο ιερέων, ενός νεαρού κι ενός πιο ηλικιωμένου, οι οποίοι καλούνται να τα βγάλουν πέρα με τη δαιμονική οντότητα που έχει κυριεύσει το σώμα ενός 12χρονου κοριτσιού. Καταφέρνοντας να ποτίσει κάθε εκατοστό του φιλμ του με μια διαρκή απειλή, ο Φρίντκιν χορογραφεί την απόλυτη μάχη μεταξύ παιδικής αθωότητας και σατανικής διαβολής, σε ένα βαθιά σκοτεινό σύνολο που μπορεί ακόμη και σήμερα να στοιχειώσει τον θεατή. Ο δε Μαξ φον Σίντοφ, παρά το γεγονός ότι δεν είναι απόλυτος πρωταγωνιστής, δημιουργεί έναν απίθανο χαρακτήρα, κάτι σαν σούπερ ήρωα του τρόμου, από τους πιο εμβληματικούς στην ιστορία του κινηματογράφου.

Ο **Μαξ φον Σίντοφ** στον «Εξορκιστή», παρότι δεν είναι απόλυτος πρωταγωνιστής, δημιουργεί έναν απίθανο χαρακτήρα, κάτι σαν σούπερ ήρωα του τρόμου.

HOME CINEMA

Ιστορίες ενηλικίωσης με δραματικές αποχρώσεις

Η **χαρισματική** Ελ Φάνινγκ στη νέα ταινία παραγωγής Netflix.

Όλα τα φωτεινά μέρη ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Μπρετ Χάλεϊ
Ερμηνείες: Ελ Φάνινγκ, Τζάστις Σμιθ, Αλεξάντρα Σιπ

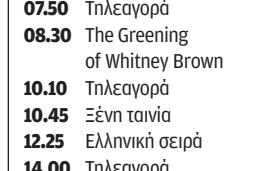
Δύο από τα πιο ανερχόμενα νεαρά αστέρια του Χόλλιγουντ, η 22χρονη Ελ Φάνινγκ και ο 25χρονος Τζάστις Σμιθ, συναντιούνται εδώ σε μια ρομαντική κινηματογραφική αφήγηση, η οποία μεταφέρει στην πλατφόρμα του Netflix το ομώνυμο μπεστ σέλερ μυθιστόρημα της Τζέινφερ Νίβεν. Η όμορφη και δημοφιλής στο σχολείο Βάιολετ νιώθει διαλυμένη έπειτα από τον αφηνιό θάνατο της αδελφής της σε τροχαίο. Πάνω που είναι έτοιμη να βλάψει τον εαυτό της, στη ζωή της μπαίνει ο Θιοντορ, ένα ασυνήθιστο αγόρι που έχει τα

δικά του συναισθηματικά βάρη, δυσκολεύεται να διαχειριστεί τον θυμό του, ενώ οι συμμαθητές του τον φωνάζουν «φρικιό». Οι δυο τους θα αναλάβουν μια σχολική εργασία, που θα τους ταξιδέψει σε μερικά ξεχωριστά μέρη και θα πυκνώσει τον δεσμό τους. Το σκοτάδι ωστόσο παραμονεύει.

Η συνηθισμένη εφηβική κομεντί παίρνει εδώ την απόχρωση του δράματος, σε ένα φιλμ που ασχολείται τόσο με τις ψυχικές ευαισθησίες όσο και τους φόβους που μπορούν να σκοτεινιάσουν τη ζωή των σύγχρονων ανθρώπων, ιδιαίτερα στα ούτως ή άλλως δύσκολα εφηβικά χρόνια. Φυσικά, εδώ δεν υπάρχει κάτι που δεν έχουμε ξαναδεί, ωστόσο η προσέγγιση του Μπρετ Χάλεϊ («The Hero») είναι πολύ τρυφερή –και

λίγο χίπστερ–, θυμίζοντας κάτι και από το «The Perks of Being a Wallflower» του Στίβεν Σμπότσκι. Γενικώς τα «φωτεινά μέρη» που επισκέπτονται τα δύο παιδιά, σχηματίζουν μια ωραία αισθητική δρόμου-ταξιδιού, η οποία πάντα κομπώνει άψογα με τις ιστορίες ενηλικίωσης.

Από την άλλη, την επιπλέον πνοή στην ταινία δίνουν οι δύο χαρισματικοί πρωταγωνιστές. Η Ελ Φάνινγκ, με ταλέντο που έχει ήδη ξεχωρίσει και είναι θέμα χρόνου να την οδηγήσει προς τις οσκαρικές υποψηφιότητες, είναι εδώ και πάλι πολύ θετική· το ίδιο και ο Τζάστις Σμιθ, τον οποίο γνωρίσαμε από το τηλεοπτικό «The Get Down», σειρά που ανεξήγητα κόπηκε έπειτα από δύο εξαιρετικούς κύκλους.

PIK1 THΛ.: 22862000 21.30 Bridge of Spies 07.30 Θεία λειπουργία Απευθείας μετάδοση. 10.00 Καμύσματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής. 11.00 ΕΥ4U, II - (Ε) Με τη Βίβλια Κανάρη. 12.00 Χάλακια χρόνια, III - (Ε) Δραματική σειρά εποχής. 13.00 Χωρίς αποσκευές V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή. 14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 14.15 ArtCafe, III - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού. 15.15 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή. 15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show. 17.00 Μαζί (Birlikte) Δικονομική εκπομπή, για αλληλοκατανόηση και συνύπαρξη. 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.20 Η κυρά του μεταξοφύ - (Ε) Δραματική σειρά. 18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών. 19.25 Κάποτε το '80 Κωμική σειρά. 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 21.00 Αθλητική Κυριακή 21.30 Γέφυρα των κατασκόπων (Bridge of Spies). Ιστορική, δραματική ταινία, με τους Τομ Χανκς, Έιμι Ράιαν, κ.ά. 23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 23.05 Συνέχεια της ταινίας 00.00 Μαζί - (Birlikte) 01.00 Επαναλήψεις	PIK2 THΛ.: 22862000 21.00 Παραδοσιακή βραδιά 07.00 Προσωπογραφίες 07.50 Παιδική ζώνη α. Κόκκινο λεωφορείο β. Μάγια η μέλισσα γ. Το θαυμαστό ταξίδι ου Νιλς Χόλγκερσον δ. Γουίσιπερ ε. Μπόμπι και Μπιλ στ. Κάφριλιντ 11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα. 11.30 Παιδική ζώνη 16.00 Ιστορίες του χωρικού - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Πόπη Αβραάμ, Ανδρέα Αργυρίδη, κ.ά. 16.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Βόνια Κωνσταντίνου. 17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκραουλ, κ.ά. 17.45 Euromaxx Design - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. 18.15 Know it - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. 18.45 Baywatch, VII Σειρά περιπέτειας με τους Ντέιβιντ Χέισελχοφ Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά. 19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική) 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική) 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 21.00 Παραδοσιακή βραδιά στο PIK - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 22.30 Άρτος και θεάματα - (Ε) Κυπριακή σειρά. 23.35 Προσωπογραφίες - (Ε) Πολιτιστικό πρόγραμμα. 00.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε) 00.45 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ	OMEGA THΛ.: 22477777 22.00 The bodyguard 05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη. 09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη. 13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου. 15.00 Εικόνες Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση. 16.00 Shopping star - (Ε) Παιχνίδι μόδας. 17.20 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταρμαουντά. 18.00 OMEGA NEWS 18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια) 18.30 MasterChef - MasterClass Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Πάνο Ιωαννίδη, Σωτήρη Κοντιζά, Λευκίδα Κουτσόπουλο. 20.10 OMEGA NEWS 21.05 Το κόκκινο ποτάμι Σειρά εποχής με τους Ιωάννη Παπαδόπουλο, Αναστασία Παντοίου, κ.ά. 22.00 The bodyguard Ρομαντικό δράμα, με τους Κέβιν Κόστνερ, Γουίλνιελ Χιούστον, κ.ά. 23.40 Στο Αλαλούμ - (Ε) Κυπριακή σειρά. 00.40 AR3NA - (Ε) Δραματική σειρά 01.40 Ζωή μου - (Ε) 02.40 UNA Fatsa - (Ε)	ANT1 THΛ.: 22200200 21.20 Your Face Sounds Familiar 06.10 Πρωινή ενημέρωση Ενημερωτική εκπομπή. 06.40 Τα κορίτσια του μπαμπά Κωμική σειρά. 07.30 Καθρέφτη, καθρεφτάκι Κωμική σειρά. 08.10 Daddy Cool - (Ε) Κωμική σειρά. 09.50 Santa Γιολάντα - (Ε) Κωμική σειρά. 10.30 Εσύ... στον κόσμο σου (Ε) Κωμική σειρά. 12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή. 12.50 Αν ήσουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά. 14.30 Food N' Friends Εκπομπή μαγειρικής με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη. 15.20 Casa De Mikel - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Μιχάλη Σοφοκλέους. 17.20 Πέτα τη φριτζέ - (Ε) Κωμική σειρά. 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10" 18.10 Συνέχεια της σειράς 18.40 Μην ψαρώνεις, II Κωμική σειρά. 20.20 Τα νέα του ANT1 21.20 Your Face Sounds Familiar Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Μαρία Μπεκατώρου. 00.10 Τίτλοι ειδήσεων 00.20 Football stories Ντοκιμαντέρ. 01.10 Aquarius Δραματική σειρά. 02.00 Λευκός Οίκος - (Ε) Ελληνική σειρά. 02.50 Μάγικος ικεανός - (Ε) Ελληνική σειρά 03.40 Τα νέα του ANT1 - (Ε) 04.30 7 ζωές - (Ε)	ΣΙΓΜΑ THΛ.: 22580100 21.00 Big Brother 05.20 Τα χρυσάψαρα - (Ε) Κωμική σειρά. 05.50 Οι Τάκοι - (Ε) Κωμική σειρά. 06.20 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 07.20 Αλλού δημοφώνεοι - (Ε) Κωμική σειρά. 08.20 Περί ορέξεως - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Ανδρέα Δημητρίου και τη Γιώτα Δαμιανού. 09.00 Παπτερέμιοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά. 10.00 Guest My Age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 11.00 Βουράτσε γεπόνιοι - (Ε) Κωμική σειρά. 12.30 Στην υγεία μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο. 15.30 Για το καλό σου - (Ε) Εκπομπή για την υγεία με την Αφροδίτη Γεωργίου. 16.20 Θα γίνει της πολυκατοικίας Κωμική σειρά. 17.10 My Style Rocks Gala Reality μόδας. 18.00 Γεγονότα σε συντομία 18.10 My Style Rocks Gala Reality μόδας. (Συνέχεια) 20.20 Τομές στα γεγονότα 21.00 Big Brother Πρεμιέρα Reality show. 00.20 Γεγονότα σε τίτλους 00.30 My Style Rocks Gala - (Ε) Reality μόδας. 03.00 Μόνο μια φορά - (Ε) Δραματική σειρά. 04.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε) Κοινωνική σειρά.	ALPHA THΛ.: 22212400 21.15 Παράδοση κατ' οίκον 06.00 Άλλαξε το - (Ε) Εκπομπή διακόσμησης. 07.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ με τον Κων/νο Κωνσταντίνου. 08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά. 09.30 Εύκολα και σπικια Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοιζίδου. 10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση. 13.00 Μην αρχίζεις τη μουρούρα - (Ε) Κωμική σειρά. 13.45 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά. 14.30 Λούκς Night Show - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Λούη Παπασιλδη. 17.00 Σπίτι είναι... Κωμική σειρά. 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.00 Έλα στη θέση μου, IV Κωμική σειρά. 19.30 Μην αρχίζεις τη μουρούρα - (Ε) Κωμική σειρά. 20.20 ALPHA NEWS 21.15 Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηδαμόου. 22.30 Κάρμα, II Δραματοποιημένη σειρά της Χριστιάνας Αρτεμίου. 23.30 Μεσάνυχτα Late night show, με την Ελεονώρα Μελέτη. 00.45 World party - (Ε) 01.45 Divided - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων. 03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)	CAPITAL THΛ.: 25577577 07.50 Τηλεαγορά 08.30 The Greening of Whitney Brown 10.10 Τηλεαγορά 10.45 Ξένη ταινία 12.25 Ελληνική σειρά 14.00 Τηλεαγορά 15.00 Ο γιός μου ο αγαθίερης 17.00 Τηλεαγορά 19.00 Ξένη ταινία 21.00 Ξένη ταινία 23.00 Ξένη ταινία 01.00 The Revenant TV PLUS THΛ.: 22259000 06.30 Παιδική ζώνη 09.20 Για πάντα νέοι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 11.00 Τηλεαγορά 13.00 Μόνο για σένα Ψυχαγωγική εκπομπή. 14.40 ANNITA κοίτα Ψυχαγωγική εκπομπή. 17.30 Τηλεαγορά 18.00 Αποδείξεις Live 22.15 Το ταξίδι της ζωής, III Με την Αντζή Λουπέσκου. 23.30 Ξένη ταινία 01.05 Ξένες σειρές 04.40 Video Clips 04.45 ANNITA κοίτα - (Ε)	MOVIES BEST 21.00 Blunt Force Trauma 08.00 Vincent N Roxxy 09.45 The Divorce Party 11.20 My Bakery In Brooklyn 13.00 Punching Henry 14.45 Testament Of Youth 17.00 Mafia Only Kills In Summer, II 19.20 A Mermaid's Tale 21.00 Blunt Force Trauma 22.45 The Lone Ranger 01.20 The Transfiguration 03.00 The Color Of Money
---	---	--	---	---	--	---	--

GREEK CINEMA

20.05 Μπετόβεν και μπουζούκι
05.35 Μια Ιταλίδα απ' την Κυψέλη
07.25 Φτωχαδάκια και λεωφόρος
08.55 Όταν η πόλις πεθαίνει
10.30 Τρίτη και 13
12.10 Ο άνθρωπος του τρένου
13.45 Ο μπαρμπα-Γιάννης ο κανατάς
15.05 Οι εραστές του ονείρου
16.15 Μίνι φούστα και καράτε
18.45 5000 ψέματα
20.05 Μπετόβεν και μπουζούκι
22.00 Ο εχθρός του λαού
23.45 Η ωραία των Αθηνών
01.20 Γκολ στον έρωτα
02.40 Λατέρνα, φτώχεια και γαργαλλο

Μεγαλώνοντας ανάμεσα σε δύο κόσμους

Το αυτοβιογραφικό graphic novel του Γαλλοσύρου Ριάντ Σατούφ ψηλαφίζει τις διαφορετικές οπτικές Ανατολής και Δύσης

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Η ιστορία ξεκινά το 1980 στη Γαλλία. Ηρώδης μάς είναι ο Πάνης, ένα δικό-νο Γαϊθό αγόρι, με πατέρα Σύρο και μητέρα Γαλλίδα. Οι γονείς του γνωρίστηκαν στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, όπου η Κλεμεντίν ήταν φοιτήτρια και ο Αμπντούλ-Ραζάκ έκανε το διδακτορικό του. Το 1980, λοιπόν, ο Αμπντούλ-Ραζάκ ολοκληρώνει το διδακτορικό και παρότι δέχεται πρόταση να εργαστεί ως βοηθός καθηγητή στην Οξφόρδη, αποφασίζει τελικά να διεκδικήσει μια θέση καθηγητή στην Τρίπολη της Λιβύης, πιστός στο όραμα του παναραβισμού και ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση του Καντάφι σε αραβόφωνους καθηγητές από το εξωτερικό να βοηθήσουν στην εκπαιδευτική ανασυγκρότηση της χώρας.

Ετσι ξεκινά «Ο Αραβας του μέλλοντος» (L' Arab du futur), το βραβευ-

Όπως και το «Περσέπο-
λις», έτσι και «Ο Αρα-
βας του μέλλοντος» πε-
ριγράφει καταστάσεις
μακρινές, αλλά και κά-
πως οικείες στον Έλληνα
αναγνώστη.

μένο, αυτοβιογραφικό graphic novel του Ριάντ Σατούφ, ενός από τους καρτούνιστες του Charlie Hebdo. Μία ιστορία που θα ολοκληρωθεί σε πέντε (ή, σύμφωνα με κάποιες πηγές, σε έξι) τόμους – προς το παρόν έχουν κυκλοφορήσει οι τέσσερις. Και η οποία μοιράζεται στους δύο κόσμους, ανάμεσα στους οποίους έχει γεννηθεί ο ήρωας: η Δύση (εν προκειμένω τη Γαλλία) και τον αραβικό κόσμο (αρχικά τη Λιβύη και στη συνέχεια τη Συρία και τη Σαουδική Αραβία).

Η μετακόμιση

Ο πρώτος τόμος ξεκινά με τη με-
τακόμιση της οικογένειας στη Λι-
βύη. Η διήγηση γίνεται φυσικά μέ-
σα από τα μάτια του μικρού Ριάντ,
με τις αναμνήσεις του συγγραφέα
να εμπλοκίζονται με στοιχεία που
ένα χρόνο δεν θα μπορούσε να γνω-
ρίζει, όπως την πολιτική κατάσταση,
ώστε να αντιληφθεί ο αναγνώστης
το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο εξε-
λίσσεται η ιστορία. Έτσι, η διασκε-
δαστική αφήγηση παραοұρεται από
μικρές λεπτομέρειες, που δείχνουν
σημαντικές στα μάτια ενός παιδιού
(όπως τους παράξενους καρπούς που
βλέπουν για πρώτη φορά στη Λιβύη
και αποδεκνύονται όπι τρώγονται) και
πολιτικά-κοινωνικά γεγονότα, όπως

Η σειρά έχει ένα ενδιαφέρον εύρημα, που σε εμάς θυμίζει τις δίχρωμες σελίδες από τα κόμικς της δεκαετίας του '80: ο τόπος όπου εξελίσσεται η ιστορία διαχωρίζεται από το χρώμα. Το κομμάτι της διήγησης που αφορά τη Γαλλία είναι εικονογραφημένο με γαλάζιο, αυτό της Λιβύης με κίτρινο, της Συρίας με ροζ, της Σαουδικής Αραβίας με πράσινο.

τη σκληρή προπαγάνδα του καθεστώτος στη Λιβύη σε αντιδιαστολή με τη γεμάτη στερήσεις καθημερινότητα του λαού.

Η σειρά έχει ένα ενδιαφέρον εύρημα, που σε εμάς θυμίζει τις διχρωμές σελίδες από τα κόμικς της δεκαετίας του '80: ο τόπος που εξελίσσεται η ιστορία διαχωρίζεται από το χρώμα. Το κομμάτι της διήγησης που αφορά τα Γαλλία είναι εικονογραφημένο με γαλάζιο, τη Λιβύη με κίτρινο, τη Συρία με ροζ, τη Σαουδική Αραβία με

πράσινο. Το στυλ του Σατούφ είναι ξεχωριστό, με υπερμεγέθυνση των φυσικών χαρακτηριστικών των ανθρώπων, αυτών που κάνουν εντύπωση σε ένα παιδί και εντυπώνονται στη μνήμη του.

Εκτός από τον μικρό Ριάντ, που περνά ένα μεγάλο μέρος της παιδικής του ηλικίας ανάμεσα στη Γαλλία και στη Συρία, στην ιστορία ξεχωρίζει ο χαρακτήρας του πατέρα. Ένας άνθρωπος γεμάτος αντιθέσεις, τρυφερός προς τα παιδιά του και ιδίως

προς τον πρωτότοκο Ριάντ, πιστός στην οικογένεια, ιδεολόγος, φιλελεύθερος θρησκευτικά (τουλάχιστον μέχρι ένα σημείο όπου ριζοσπαστικοποιείται για να κερδίσει τον σεβασμό της οικογένειάς του), αλλά ταυτόχρονα μισογύνος, ρατσιστής, τογκυουνός, σκληρός προς αυτούς που θεωρεί κατώτερους. Ένας άνθρωπος που ξεκινά με τη φιλοδοξία να γίνει «κάποιος», να αποκτήσει μια Μερσεντές και μια βίλα, αλλά δέχεται διαδοχικές ήττες, από τον εργασιακό

Ο μικρός Ριάντ είναι ένα ξανθό αγόρι, με πατέρα Σύρο και μητέρα Γαλλίδα. Αναγκάζεται να πάει σχολείο σε ένα χωριό της Συρίας, χωρίς να μιλάει τη γλώσσα, και αντιμετωπίζεται σαν ξένος.

Η σειρά των βιβλίων «Ο Αραβας του μέλλοντος» έχει ήδη μεταφραστεί σε 21 γλώσσες. Τα δικαιώματα έχουν αγοραστεί και στην Ελλάδα.

του χώρου, από τον περίγυρό του και τελικά από την οικογένειά του. Ένα αμύχανο χαμόγελο και ένα μηχανικό τριψίμο της μύτης τον «προδίδουν» όταν αισθάνεται ότι βρίσκεται σε δύσκολη θέση.

Ακολουθώντας τον πατέρα στην προσπαθειά του για κοινωνική και οικονομική ανέλιξη, η ζωή του Ριάντ, της μητέρας του και των αδελφών του δεν είναι καθόλου εύκολη. Αναγκάζεται να πάει σχολείο σε ένα χωριό της Συρίας, χωρίς να μιλάει τη γλώσσα, αντιμετωπίζεται ως ξένος, δέχεται συνεχώς βίαιες επιθέσεις από άλλα παιδιά (ακόμα και καβέδια του) που θεωρούν ότι είναι «Εβραίοι». Η κατάσταση στο υποτιπούδες Δημοτικό –όπου βρέβια πνιγνόν μόνο αγόρια– στο χωριό Τερ Μασλέχ, κοντά στην πόλη Χομς είναι σχεδόν εφιαλτική, καθώς κυριαρχούν η βία και ο σκοταδισμός.

Νέα κατάσταση

Επειτα από λίγα χρόνια επιστρέφει στη Γαλλία, όπου πρέπει να προσρμοστεί και στη νέα κατάσταση, στην οποία νιώθει ξένος. Μετά τη γέννηση του δεύτερου αδελφού του γυρίζει με την οικογένειά του στη Συρία, με πρόφαση την κακή κατάσταση της υγείας της γιαγιάς του, έχοντας εν τω μεταξύ ξεχάσει τα αραβικά.

του. Για να επιστρέψει στη Γαλλία ως έφηβος, με την εσωτερική πολιτισμική του σύγκρουση να συναντάει με τα προβλήματα της εφηβείας. Σε μια σκηνή, δέχεται επίθεση με έναν φίλο του από παιδιά Αράβων μεταναστών. «Ετσι είναι οι Αραβες, δημιουργούν προβλήματα», του λέει ο φίλος του. «Μα κι εγώ Αραβας είμαι!», διαμαρτύρεται ο Ριάντ. «Δεν είσαι Αραβας... είσαι ένας Γάλλος με αραβικό όνομα», του απαντά εκείνος. Η οικογένειά είναι πα χωρίς τον πατέρα, που αποφάσισε να διδάξει σε πανεπιστήμιο στη Σαουδική Αραβία και επισκέπτεται περιοδικά τη Γαλλία, ολόένα και πιο επηρεασμένος από τον συντηρητισμό της χώρας εκείνης. Καθώς η διήγηση προχωρεί, στον τέταρτο τόμο η σύγκρουση των δύο πολιτισμών κορυφώνεται μέσα στην οικογένειά – και αφήνει ένα μεγάλο ερώτημα για το τέλος.

Όπως και το διάσημο «Περσέπο-
λις», έτσι και «Ο Αραβας του μέλλο-
ντος» παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέ-
ρον (και) για τον Έλληνα αναγνώστη,
δείχνοντας δύο κόσμους (ανατολή /
δύση) που σε κάποιο βαθμό μας είναι
και οι δύο οικείοι (για παράδειγμα ο
βασανισμός ενός κουταβιού από τα
παιδιά στο χωριό της Συρίας, ή η βί-
αιη σωματική τιμωρία από τους δι-
ασκάλους στο σχολείο, όλα αυτά είναι
εμπειρίες που ένας σημερινός 60χρο-
νος –ή και νεότερος– στη χώρα μας
μπορεί να έχει (ήσει). Το ίδιο ισχύει
και για τη θρησκεία: το πώς οι Δυ-
τικοευρωπαίοι εκλαμβάνουν τους
μουσουλμάνους (οι Γάλλοι θεωρούν
τους Αραβες κατώτερους, εξηγεί-
ται ο πατέρας του ήρωα), αλλά και
οι μουσουλμάνοι τη χριστιανική
Δύση (τους άπιστους, που θα κούν
στην κόλαση, όπως λέει μια ξαθέλ-
φη του). Η σειρά των βιβλίων έχει
ήδη μεταφραστεί σε 21 γλώσσες
(τα δικαιώματα έχουν αγοραστεί
και στην Ελλάδα, ωστόσο δεν έχει
ακόμα εκκλιφορρήσει στα ελληνι-
κά) και έχει τιμηθεί με σημαντικά
βραβεία, όπως το Fauve d' Or στο
διεθνές φεστιβάλ της Ανγκουλέμ το
2015 και Los Angeles Times Graphic
Novel Prize το 2016.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Μπετόβεν χωρίς εκπλήξεις και Σκαλκώτας σε... δόσεις

Με το πρώτο μέρος της δεύτερης Συμφωνικής Σουίτας του Νίκου Σκαλκώτα ξεκίνησε στις 28 Φεβρουαρίου η συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Διηύθυνε ο Βασίλης Χριστόπουλος στην αίθουσα που ανεγέρθηκε κάρη στον σύλλογο «Οι Φίλοι της Μουσικής». Περίπου δύο μήνες νωρίτερα, στο πλαίσιο αφιερωματικής συναυλίας στον Σκαλκώτα, στην ίδια αίθουσα η ίδια ορχήστρα υπό τον καλλιτεχνικό της διευθυντή Στέφανο Τσιάλι είχε ερμηνεύσει ορισμένα άλλα μέρη από την ίδια Σουίτα. Συνεπώς, μπορούμε βάσιμα να ελπίζουμε ότι κάποια μέρα θα ακούσουμε ολόκληρη την Σουίτα, θα ξεί μέρη της, κατά την ίδια βροδιά.

Κατά τα λοιπά, η συναυλία της 28ης Φεβρουαρίου ήταν αφιερωμένη στον Μπετόβεν. Ακούστηκαν το Κοντσέρτο του για βιολί και η «Ποιμενική», για τρίτη φορά μέσα σε λίγους μήνες, μετά την ερμηνεία

των Μουσικών της Καμεράτας υπό τον Γιώργο Πέτρου (ΚΠΣΝ, 4 Νοεμβρίου) και του μουσικού συνόλου Μπαλτάζαρ Νόιμαν υπό τον Τόμας Χένγκελμπαρκ (ΜΜΑ, 12 Φεβρουαρίου). Η σύγκριση ειδικά με την πρόσφατη ερμηνεία του Χένγκελμπαρκ είναι αναπόφευκτη αλλά όχι εύκολη. Σε εκείνη την περίπτωση επρόκειτο για έμπειρο εξειδικευ-

Ο Βασίλης Χριστόπουλος διηύθυνε την «Ποιμενική», αναδεικνύοντας τη γενναιοδωρία της μουσικής.

μένο σύνολο οργάνων εποχής και έναν αρχιμουσικό που διεξοδικά έχει ασχοληθεί με έργα στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου

Με ισχυρό αλλά σκληρό ήχο και μεγάλη σιγουριά απέδωσε ο Λίνους Ροτ το Κοντσέρτο για βιολί του Μπετόβεν.

αιώνα, διαθέτοντας, όμως, εμπειρία από ολόκληρο το φάσμα της ευρωπαϊκής μουσικής. Αντίθετα, η Κρατική είναι μία μεγάλη συμφωνική

ορχήστρα με σύγχρονα όργανα η οποία δεν εστιάζει το ενδιαφέρον της σε κάποια συγκεκριμένη περιοχή του ρεπερτορίου αλλά καλείται

να αντιμετωπίσει εξίσου όλο το φάσμα της μουσικής φιλολογίας και τα τελευταία χρόνια διευρύνει το ρεπερτόριό της προς τη ροκ και την κινηματογραφική μουσική. Χάρη στην γνωστική, σβέλτη διεύθυνση του Χριστόπουλου η μουσική διατήρησε την κίνηση και τη ροή της. Ωστόσο, οι σφικτές ταχύτητες δεν άφησαν μεγάλα περιθώρια για ανάνεση ανάμεσα στις φράσεις και για την πλαστικότητα που έχουν ανάγκη οι πολλές λυρικές και περιγραφικές σελίδες του έργου. Σε κάθε περίπτωση, η ερμηνεία εξασφάλισε τη δίκως στόμφο γενναιοδωρία εκείνων των φράσεων που αναδεικνύουν το μεγαλείο της μουσικής και απέδιδε πειστικά τις έντονες εναλλαγές διαθέσεων από σκηνή σε σκηνή, χωρίς να υπερθεματίζει.

Νωρίτερα είχε ακουστεί το Κο-
ντσέρτο για βιολί με σολίστ τον πο-
λύ καλό Γερμανό βιολιστή Λίνους

Ροτ. Διέθετε ήχο ισχυρό και άριστα εστιασμένο, ενώ ή δεξιοτεχνική του άνθεση επέτρεπε να εστιάσει αποκλειστικά στην ερμηνεία. Ο Ροτ δεν επιχείρησε να δοκιμάσει πράγμα- τα που ίσως τραβούσαν την προσο- χή του κοινού αλλά θα αφαιρούσαν από την απρόσκοπτη απόλαυση του έξοχου έργου. Η ερμηνεία του ήταν αναμενόμενα «κλαστική», ωστόσο χαρακτηριστική από σκληρότητα στον ήχο όσο και στη διαμορφώσι- των φράσεων: ιδιαίτερα στην κατά- ληξη των αυτές σπάνια μόνο έβρι- ναν, ενώ συνυψθέστερα κόβονταν. Το συγκεκριμένο στοιχείο επηρέαζε κυ- ρίως τα λυρικά εδάφια του πρώτου μέρους και φυσικά το αργό δεύτερο μέρος. Αντίθετα, η ορχήστρα υπήρ- ξε εκκραστική και εξασφάλισε τόσο τον παλμό όσο και τον λυρισμό της μουσικής. Η καλή συνεργασία των δύο στο τρίτο μέρος έδωσε το επιθυ- μώτο θετικό αποτέλεσμα.

Ενας αιώνας γεμάτος Ελλάδα

20 ΑΙΩΝΑΣ 1970-80 ΤΟΜΟΣ Β'

1970-1980: Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΜΕΤΑΒΑΣΗ. Από τη δικτατορία στη σύγχρονη δημοκρατία, από έναν τύπο καθημερινότητας και πολιτισμού σε έναν άλλο.

Σχεδόν όλη η χώρα βλέπει «Άγνωστο Πόλεμο», ζει το θαύμα του Γουέμπλεϊ, απολαμβάνει το ζεϊμπέκικο της Ευδοκίας, μαθαίνει για τους βασιλικούς τάφους της Βεργίνας, θρηνεί όταν φεύγουν από τη ζωή η Κάλλας και η Θεία Λένα.

Το γυναικείο κίνημα δηλώνει δυναμικά ότι «το προσωπικό είναι πολιτικό», το Νόμπελ του Ελύτη αναπληρώνει την απώλεια του Σεφέρη, ενώ νέες τάσεις κυριαρχούν σε όλες τις τέχνες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Επιτηρησία

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΜΑΡΤΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ